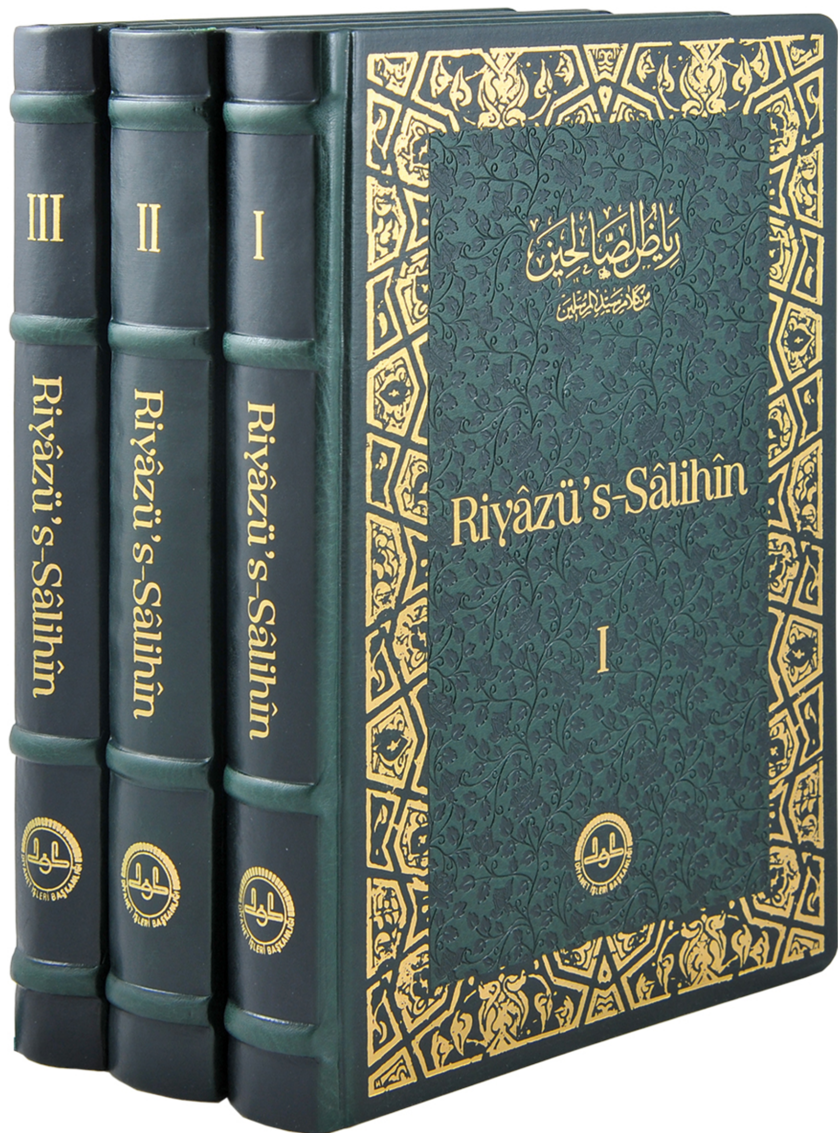

III
Riyâzü's-Sâlihîn
II
Riyâzü's-Sâlihîn
I
Riyâzü's-Sâlihîn
رياض الصالحين
Riyâzü's-Sâlihîn
I

رياض الصالحين

من كلام سيد المرسلين

Riyâzü's-Sâlihîn
-Metin ve Çeviri-

III

Tasnif
Muhyiddin en-NEVEVÎ

Çeviri

Prof. Dr. M. Emin ÖZAFŞAR
Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı

Prof. Dr. Bünyamin ERUL
Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI YAYINLARI: 917
KAYNAK ESERLER: 64

Genel Koordinatör
Prof. Dr. M. Emin ÖZAFŞAR

Yayın Yönetmeni
Dr. Yüksel SALMAN

Koordinasyon
Yunus AKKAYA

Tashih ve Redaksiyon
Hale ÇERÇİBAŞI
Elif ERDEM
Rukiye AYDOĞDU

Sanat Yönetmeni
Harun Tan

Grafik & Tasarım
İsra Ebubekir NALBANT

Baskı Kontrol
İsmail DERİN

Baskı Hazırlık
Emre YILDIZ

4.Baskı, Ankara - 2015

Baskı
Özyurt Matbaacılık
0312 384 15 36
Din İşleri Yüksek Kurulu Kararı:
24.05.2012/42
2015-06-Y-0003-917
ISBN: 978-975-19-5557-9 (Tk.)
978-975-19-5558-6 (1.cild)
Sertifika No: 12930

İletişim
Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü
Basılı Yayınlar Daire Başkanlığı
Üniversiteler Mah. Dumlupınar Bulvarı
No:147/A 06800 Çankaya/ANKARA
Tel: 0 312 295 72 93 - 94
Faks: 0 312 284 72 88
e-posta: diniyayinlar@diyanet.gov.tr

İLMİN FAZİLETİ

﴿وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْماً﴾

..."Ve, Rabbim! İlmimi arttır" de.

(Tâhâ, 20/114)

﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لاَ يَعْلَمُونَ﴾

...De ki: "Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?"...

(Zümer, 39/9)

﴿يَرْفَعِ اللّٰهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ﴾

...Allah içinizden inananların ve kendilerine ilim verilenlerin derecelerini yükseltir...

(Mücâdele, 58/11)

﴿إِنَّمَا يَخْشَى اللّٰهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ﴾

...Kulları içinden ancak âlim olanlar Allah'a derin saygı duyarlar...

(Fâtır, 35/28)

١٣٨١- وَعَنْ مُعَاوِيَةَ، رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ يُرِدِ اللّٰهُ بِهِ خَيْراً يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1381. Muâviye'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Allah, kime hayır dilerse, onu, dinde kavrayışlı kılar.

(B3116 Buhârî Humus, 7; M4956 Müslim, İmâre, 175)

١٣٨٢- وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لاَ حَسَدَ إِلاَّ فِي اثْنَتَيْنِ: رَجُلٌ آتَاهُ اللّٰهُ مَالاً فَسَلَّطَهُ عَلَى هلَكَتِهِ فِي الْحَقِّ، وَرَجُلٌ آتَاهُ اللّٰهُ الْحِكْمَةَ فَهُوَ يَقْضِي بِهَا، وَيُعَلِّمُهَا» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1382. İbn Mes'ûd'dan (ra) rivayet edildiğine göre, Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Yalnız şu iki kişiye gıpta edilir: Biri Allah'ın kendisine verdiği malı, hak yolunda harcamaya düşkün olan kimse; diğeri ise Allah'ın kendisine bahşettiği (ilim ve) hikmete göre karar veren ve onu başkalarına öğreten kimse.

(B73 Buhârî, İlim, 15; M1896 Müslim, Müsâfirîn, 268)

١٣٨٣- وَعَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَثَلُ مَا بَعَثَنِي اللّٰهُ بِهِ مِنَ الْهُدَى وَالْعِلْمِ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَصَابَ أَرْضاً، فَكَانَتْ مِنْهَا طَائِفَةٌ طَيِّبَةٌ قَبِلَتِ الْمَاءَ فَأَنْبَتَتِ الْكَلأَ، وَالْعُشْبَ الْكَثِيرَ، وَكَانَ مِنْهَا أَجَادِبُ أَمْسَكَتِ الْمَاءَ، فَنَفَعَ اللّٰهُ بِهَا النَّاسَ، فَشَرِبُوا مِنْهَا وَسَقَوْا وَزَرَعُوا، وَأَصَابَ طَائِفَةً مِنْهَا أُخْرَى إِنَّمَا هِيَ قِيعَانٌ، لاَ تُمْسِكُ مَاءً، وَ لاَ تُنْبِتُ كَلأً، فَذٰلِكَ مَثَلُ مَنْ فَقُهَ فِي دِينِ اللّٰهِ، وَنَفَعَهُ مَا بَعَثَنِي اللّٰهُ بِهِ فَعَلِمَ وَعَلَّمَ، وَمَثَلُ مَنْ لَمْ يَرْفَعْ بِذٰلِكَ رَأْساً، وَلَمْ يَقْبَلْ هُدَى اللّٰهِ الَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1383. Ebû Mûsâ (el-Eş'arî) (ra) tarafından rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

Allah'ın benim ile gönderdiği hidayet ve ilim, yeryüzüne yağan bol yağmura benzer. O yağmurun yağdığı yerin bir kısmı, suyu emen bereketli bir topraktır; bolca ot ve çayır bitirir. Bir kısmı da su emmeyen sert bir yerdir; suyu tutar. Allah da o su ile insanları faydalandırır, insanlar ondan içerler, hayvanlarını ve tarlalarını sularlar. Bir de o yağmur, kaya gibi sert bir yere yağar. Orası, ne suyu

tutar, ne de ot bitirir.

İşte, Allah'ın dinini anlayan ve Allah'ın benim aracılığımla gönderdiği hidayet ve ilimden faydalanan, onları öğrenip başkalarına öğreten kimse ile buna önem vermeyen ve benim getirdiğim hidayeti kabul etmeyen kimsenin durumu böyledir.

(B79 Buhârî, İlim, 20; M5953 Müslim, Fedâil, 15)

١٣٨٤- وَعَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِعَلِيٍّ، رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: «فَوَاللهِ لَأَنْ يُهْدِيَ اللهُ بِكَ رَجُلاً وَاحِداً خَيْرٌ لَكَ مِنْ حُمْرِ النَّعَمِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1384. Sehl b. Sa'd'dan (ra) nakledildiğine göre,
Hz. Peygamber, Ali'ye (ra) şöyle buyurmuştur:

Allah'a yemin ederim ki, Allah'ın senin aracılığınla birini hidayete erdirmesi, senin için en değerli kızıl develere sahip olmaktan daha hayırlıdır.

(B3701 Buhârî, Fedâilü'l-ashâb, 9; M6223 Müslim, Fedâilü's-sahâbe, 34)

١٣٨٥- وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ، رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «بَلِّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً، وَحَدِّثُوا عَنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلاَ حَرَجَ، وَمَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّداً فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1385. Abdullah b. Amr b. Âs'tan (ra) rivayet edildiğine göre
Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur:

Benden (işittiğiniz) bir âyet de olsa onu (insanlara) ulaştırın. İsrailoğulları'ndan (gelen rivayetleri) aktarmanızda da bir sakınca yoktur. Her kim de bile bile benim adıma yalan söylerse, cehennemdeki yerine hazırlansın.

(B3461 Buhârî, Enbiyâ, 50)

١٣٨٦- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: «وَمَنْ سَلَكَ طَرِيقاً يَلْتَمِسُ فِيهِ عِلْماً، سَهَّلَ اللَّهُ لَهُ بِهِ طَرِيقاً إِلَى الْجَنَّةِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1386. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre
Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Allah, ilim tahsili için yola çıkan kimseye cennete giden yolu kolaylaştırır.

(M6853 Müslim, Zikir, 38)

١٣٨٧- وَعَنْهُ، أَيْضاً رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ دَعَا إِلَى هُدىً كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أُجُورِ مَنْ تَبِعَهُ لاَ يَنْقُصُ ذٰلِكَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئاً» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1387. Yine Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Başkalarını doğru yola çağıran kimseye, kendisine uyanların sevabı kadar sevap verilir. Ona uyanların sevabından da bir şey eksilmez.

(M6804 Müslim, İlim, 16)

١٣٨٨- وَعَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا مَاتَ ابْنُ آدَمَ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلاَّ مِنْ ثَلاَثٍ: صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1388. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre,
Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

İnsan öldüğünde, şu üç husus dışında ameli son bulur:

Sürekli faydalanılan (çeşme, köprü, hastane, cami gibi) bir sadaka, faydalanılan

ilim ve kendisine dua eden hayırlı bir evlat.

(M4223 Müslim, Vasiyye, 14)

١٣٨٩- وَعَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ:

«اَلدُّنْيَا مَلْعُونَةٌ، مَلْعُونٌ مَا فِيهَا، إِلاَّ ذِكْرَ اللّٰهِ تَعَالَى، وَمَا وَالاَهُ، وَعَالِماً،

أَوْ مُتَعَلِّماً» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1389. Ebû Hüreyre'nin işittiğine göre, Resûlullah şöyle buyurmuştur:

(İnsanı yaratılış amacından uzaklaştıran) dünya ve içindeki her şey, lânetlenmiştir.[1] Yalnız Allah'ı anmak ve benzeri şeyler ile âlim ve ilim talebesi bunun dışındadır.

(T2322 Tirmizî, Zühd, 13)

١٣٩٠- وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ، صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ: «مَنْ خَرَجَ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ، فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ حَتَّى يَرْجِعَ» رَوَاهُ
التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1390. Enes'ten (ra) nakledildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

İlim tahsili için yola çıkan kimse, dönünceye kadar Allah yolundadır.

(T2647 Tirmizî, İlim, 2)

١٣٩١- وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَنْ يَشْبَعَ مُؤْمِنٌ مِنْ خَيْرٍ حَتَّى يَكُونَ مُنْتَهَاهُ

الْجَنَّةَ». رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ، وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1391. Ebû Saîd el-Hudrî'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Mümin, sonu cennet oluncaya kadar hayırlı hiçbir işe doymaz.

(T2686 Tirmizî, İlim, 19)

١٣٩٢- وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِي عَلَى أَدْنَاكُمْ» ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ اللّٰهَ وَمَلاَئِكَتَهُ وَأَهْلَ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ حَتَّى النَّمْلَةَ فِي جُحْرِهَا وَحَتَّى الْحُوتَ لَيُصَلُّونَ عَلَى مُعَلِّمِي النَّاسِ الْخَيْرَ» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1392. Ebû Ümâme'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ:

"Âlimin, âbid (çok ibadet eden) kişiye üstünlüğü, benim sizin en sıradan birinize olan üstünlüğüm gibidir." buyurdu ve sözüne şöyle devam etti:

Allah ve melekleri, göktekiler ile yerdekiler, hatta yuvasındaki karıncaya ve (denizlerdeki) balıklara varıncaya kadar her şey, insanlara hayır (ve iyilik) öğretenler için dua ederler.

(T2685 Tirmizî, İlim, 19)

١٣٩٣- وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: «مَنْ سَلَكَ طَرِيقاً يَبْتَغِي فِيهِ عِلْماً سَهَّلَ اللّٰهُ لَهُ طَرِيقاً إِلَى الْجَنَّةِ، وَإِنَّ الْمَلاَئِكَةَ لَتَضَعُ أَجْنِحَتَهَا لِطَالِبِ الْعِلْمِ رِضاً بِمَا صَنَعَ، وَإِنَّ الْعَالِمَ لَيَسْتَغْفِرُ لَهُ مَنْ فِي السَّمٰوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ حَتَّى الْحِيتَانُ فِي الْمَاءِ، وَفَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ الْقَمَرِ عَلَى سَائِرِ الْكَوَاكِبِ، وَإِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ وَإِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يُوَرِّثُوا دِينَاراً وَلاَ دِرْهَماً وَإِنَّمَا وَرَّثُوا الْعِلْمَ، فَمَنْ أَخَذَهُ أَخَذَ بِحَظٍّ

وَافِرٍ». رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ.

1393. Ebu'd-Derdâ'nın (ra) işittiğine göre, Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Allah, ilim tahsili için yola çıkana cennete giden yolu kolaylaştırır. Melekler de, yaptığından hoşlandıkları için talebeye kanatlarını gererler. Göklerde ve yerde bulunan varlıklar, hatta sudaki balıklara varıncaya kadar hepsi alim için Allah'tan bağışlanma dilerler. Bir âlimin âbide üstünlüğü, Ay'ın diğer yıldızlara üstünlüğü gibidir. Âlimler, peygamberlerin vârisleridir. Peygamberler, miras olarak ne altın, ne de gümüş bırakırlar. Onlar, ancak ilmi miras bırakırlar. İşte o mirası alan, sonsuz bir haz ve pay almış demektir.

(D3641 Ebû Dâvûd, İlim, 1; T2682 Tirmizî, İlim, 19)

١٣٩٤- وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «نَضَّرَ اللَّهُ امْرَءاً سَمِعَ مِنَّا شَيْئاً، فَبَلَّغَهُ كَمَا سَمِعَهُ فَرُبَّ مُبَلَّغٍ أَوْعَى مِنْ سَامِعٍ». رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

1394. İbn Mes'ûd'un (ra) işittiğine göre, Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Allah, bizden işittiğini, işittiği gibi başkasına ileten kimsenin yüzünü ak etsin. Kendisine bilgi iletilen nice kimse, bizzat o bilgiyi dinleyenden daha kavrayışlı olabilir.

(T2657 Tirmizî, İlim, 7)

١٣٩٥- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ سُئِلَ عَنْ عِلْمٍ فَكَتَمَهُ، أُلْجِمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِلِجَامٍ مِنْ نَارٍ». رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ، وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1395. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Kendisine bir bilgi sorulduğu hâlde, bilgisini gizleyen kimsenin ağzına kıyamet günü ateşten bir gem vurulur.

(D3658 Ebû Dâvûd, İlim, 9; T2649 Tirmizî, İlim, 3)

١٣٩٦- وَعَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ تَعَلَّمَ عِلْماً مِمَّا يُبْتَغَى بِهِ وَجْهُ اللّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ لاَ يَتَعَلَّمُهُ إِلاَّ لِيُصِيبَ بِهِ عَرَضاً مِنَ الدُّنْيَا لَمْ يَجِدْ عَرْفَ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ» يَعْنِي رِيحَهَا. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ.

1396. Yine Ebû Hüreyre'nin (ra) naklettiğine göre, Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Sadece Yüce Allah'ın rızası için öğrenil(mesi gerek)en bir ilmi, dünya malı elde etmek için öğrenen, kıyamet günü cennetin kokusunu bile almaz.

(D3664 Ebû Dâvûd, İlim, 12)

١٣٩٧- وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّ اللّٰهَ لاَ يَقْبِضُ الْعِلْمَ انْتِزَاعاً يَنْتَزِعُهُ مِنَ النَّاسِ، وَلٰكِنْ يَقْبِضُ الْعِلْمَ بِقَبْضِ الْعُلَمَاءِ حَتّٰى إِذَا لَمْ يُبْقِ عَالِماً، اتَّخَذَ النَّاسُ رُؤُوساً جُهَّالاً فَسُئِلُوا، فَأَفْتَوْا بِغَيْرِ عِلْمٍ، فَضَلُّوا وَأَضَلُّوا» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1397. Abdullah b. Amr b. Âs'ın (ra) işittiğine göre, Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Allah, ilmi insanlardan çekip çıkarmak suretiyle değil, ilim adamlarının canlarını almak suretiyle (geri) alır. Öyle ki sonunda hiçbir âlim bırakmaz ve halk birtakım cahilleri kendilerine baş edinirler. Onlara sorulur, onlar da bilmedikleri hâlde hemen fetva vererek, hem sapıtırlar, hem de saptırırlar.

(B100 Buhârî, İlim, 34; M6796 Müslim, İlim, 13)

İslâm'ın öğretilerine göre, dünyanın mutlak olarak kötülenmesi ve lânetlenmesi söz konusu değildir. Yüce Allah, dünyayı ve dünyadakileri yeryüzünün halifesi

olan insanın emrine vermiş ve dünyayı ahiretin kazanıldığı sınav yeri olarak var etmiştir.

ALLAH'A HAMD VE ŞÜKRETMEK

﴿فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ﴾

Öyleyse yalnız beni anın ki ben de sizi anayım. Bana şükredin ve sakın nankörlük etmeyin.

(Bakara, 2/152)

﴿لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ﴾

...And olsun, eğer şükrederseniz elbette size nimetimi artırırım...

(İbrâhîm, 14/7)

﴿وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾

"Hamd Allah'a mahsustur" de!...

(İsrâ, 17/111)

﴿وَآخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾

...Dualarının sonu ise, "Hamd âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur" sözleridir.

(Yûnus, 10/10)

١٣٩٨- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ بِقَدَحَيْنِ مِنْ خَمْرٍ وَلَبَنٍ، فَنَظَرَ إِلَيْهِمَا فَأَخَذَ اللَّبَنَ، فَقَالَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: «اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي هَدَاكَ لِلْفِطْرَةِ لَوْ أَخَذْتَ الْخَمْرَ غَوَتْ أُمَّتُكَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1398. Ebû Hüreyre (ra) anlatıyor:

İsra gecesinde Hz. Peygamber'e ﷺ şarap ve süt dolu iki kadeh getirildi. Resûlullah, bunlara baktı ve sütü aldı. Bunun üzerine Cebrail (as):

"Seni, fıtrat (dini olan İslâm)a yönelten Allah'a hamdolsun. Eğer şarabı almış

olsaydın, ümmetin azacaktı.” dedi.

(M5240 Müslim, Eşribe, 92)

١٣٩٩- وَعَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «كُلُّ أَمْرٍ ذِي بَالٍ لاَ يُبْدَأُ فِيهِ بِالْحَمْدِ لِلّٰهِ فَهُوَ أَقْطَعُ» حَدِيثٌ حَسَنٌ، رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَغَيْرُهُ.

1399. Yine Ebû Hüreyre’den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu:

Allah’a hamd ile başlanmayan önemli her iş, bereketsizdir.

(D4840 Ebû Dâvûd, Edeb, 18; İM1894 İbn Mâce, Nikâh, 19)

١٤٠٠- وَعَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا مَاتَ وَلَدُ الْعَبْدِ قَالَ اللّٰهُ تَعَالَى لِمَلاَئِكَتِهِ: قَبَضْتُمْ وَلَدَ عَبْدِي؟ فَيَقُولُونَ: نَعَمْ، فَيَقُولُ: قَبَضْتُمْ ثَمَرَةَ فُؤَادِهِ؟ فَيَقُولُونَ: نَعَمْ، فَيَقُولُ: فَمَاذَا قَالَ عَبْدِي؟ فَيَقُولُونَ: حَمِدَكَ وَاسْتَرْجَعَ، فَيَقُولُ اللّٰهُ تَعَالَى: ابْنُوا لِعَبْدِي بَيْتاً فِي الْجَنَّةِ، وَسَمُّوهُ بَيْتَ الْحَمْدِ» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1400. Ebû Mûsâ el-Eş’arî’den (ra) nakledildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Bir insanın çocuğu öldüğü vakit Allah Teâlâ meleklerine şöyle der:

-Siz kulumun yavrusunun canını mı aldınız? Melekler:

-Evet, derler. Yüce Allah:

-Siz onun kalbinin meyvesini aldınız öyle mi?

-Evet, derler.

-Peki, kulum ne dedi? Melekler:

-Sana hamd etti ve "*İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn. (Biz Allah'tan geldik ve yine ona döneceğiz.)*"[2] , dedi, cevabını verirler. Yüce Allah:

-Öyleyse kulum için cennette bir ev inşa edin ve ona "Beytü'l-hamd" (Hamd Sarayı) adını verin, buyurur.

(T1021 Tirmizî, Cenâiz, 36)

١٤٠١- وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ اللَّهَ لَيَرْضَى عَنِ الْعَبْدِ يَأْكُلُ الْأَكْلَةَ فَيَحْمَدُهُ عَلَيْهَا، وَيَشْرَبُ الشَّرْبَةَ فَيَحْمَدُهُ عَلَيْهَا» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1401. Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Allah, yiyip içtikten sonra (bu nimetlere karşı) hamd etmesinden dolayı kulundan razı olur.

(M6932 Müslim, Zikir, 89)

Bakara, 2/156.

RESÛLULLAH'A SALAVÂT GETİRMEK

﴿إِنَّ اللّٰهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَاۤ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيماً﴾

Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ediyorlar. Ey iman edenler! Siz de ona salât ve selâm edin.

(Ahzâb, 33/56)

١٤٠٢- وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ، رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلاَةً، صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ بِهَا عَشْراً» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1402. Abdullah b. Amr b. Âs'ın (ra) işittiğine göre, Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Bana bir defa salâvat getirene, Allah on defa rahmet eder.

(M849 Müslim, Salât, 11)

١٤٠٣- وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «أَوْلَى النَّاسِ بِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَكْثَرُهُمْ عَلَيَّ صَلاَةً» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1403. İbn Mes'ûd'dan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Kıyamet günü, bana en yakın insanlar, bana en çok salâvat getirenlerdir.

(T484 Tirmizî, Vitir, 21)

١٤٠٤- وَعَنْ أَوْسِ بْنِ أَوْسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ مِنْ أَفْضَلِ أَيَّامِكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، فَأَكْثِرُوا عَلَيَّ مِنَ

الصَّلاَةِ فِيهِ، فَإِنَّ صَلاتَكُمْ مَعْرُوضَةٌ عَلَيَّ» قَالُوا: يَا رَسُولَ اللّٰهِ، وَكَيْفَ تُعْرَضُ صَلاَتُنَا عَلَيْكَ وَقَدْ أَرِمْتَ؟، قَالَ يَقُولُ: بَلِيتَ، قَالَ: «إِنَّ اللّٰهَ حَرَّمَ عَلَى الْأَرْضِ أَجْسَادَ الْأَنْبِيَاءِ». رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ.

1404. Evs b. Evs (ra) şöyle demiştir: Resûlullah ﷺ:

–Cuma günü, sizin en faziletli günlerinizdendir. O gün bana çok salâvat getirin, zira sizin salât ve selâmlarınız bana sunulur, buyurdu. Ashâb:

–Ey Allah'ın Resûlü, bedeniniz çürüdüğü hâlde salâvatlarımız size nasıl sunulur, dediler. Resûl-i Ekrem:

–Allah, yeryüzüne peygamberlerin cesetlerini (çürütüp yok etmeyi) haram kıldı, buyurdu.

(D1531 Ebû Dâvûd, Vitir, 26; D1047 Ebû Dâvûd Salât, 200, 201)

١٤٠٥- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «رَغِمَ أَنْفُ رَجُلٍ ذُكِرْتُ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1405. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Yanında anıldığım hâlde bana salâvat getirmeyen adamın burnu yere sürtülsün.

(T3545 Tirmizî, Deavât, 100)

١٤٠٦- وَعَنْهُ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لاَ تَجْعَلُوا قَبْرِي عِيداً، وَصَلُّوا عَلَيَّ، فَإِنَّ صَلاَتَكُمْ تَبْلُغُنِي حَيْثُ كُنْتُمْ» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ.

1406. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Kabrimi bayram yerine çevirmeyin. Bana salâvat getirin, nerede olursanız olun, salât ve selâmlarınız bana ulaşır.

(D2042 Ebû Dâvûd, Menâsik, 96, 97)

١٤٠٧- وَعَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَا مِنْ أَحَدٍ يُسَلِّمُ عَلَيَّ إِلاَّ رَدَّ اللّٰهُ عَلَيَّ رُوحِي حَتَّى أَرُدَّ عَلَيْهِ السَّلاَمَ». رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ.

1407. Yine Ebû Hüreyre’den rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Bana salâvat getiren herkesin selâmını almam için Allah ruhumu bana iade eder.[3]

(D2041 Ebû Dâvûd, Menâsik, 96, 97)

١٤٠٨- وَعَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «اَلْبَخِيلُ مَنْ ذُكِرْتُ عِنْدَهُ، فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ». رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

1408. Hz. Ali’den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Cimri, yanında anıldığım hâlde bana salât ve selâm getirmeyendir.

(T3546 Tirmizî, Deavât, 100)

١٤٠٩- وَعَنْ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، قَالَ: سَمِعَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلاً يَدْعُو فِي صَلاَتِهِ لَمْ يُمَجِّدِ اللّٰهَ تَعَالَى، وَلَمْ يُصَلِّ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «عَجِلَ هٰذَا»، ثُمَّ دَعَاهُ فَقَالَ لَهُ أَوْ لِغَيْرِهِ: إِذَا صَلَّى

أَحَدُكُمْ فَلْيَبْدَأْ بِتَحْمِيدِ رَبِّهِ سُبْحَانَهُ وَالثَّنَاءِ عَلَيْهِ، ثُمَّ يُصَلِّي عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ يَدْعُو بَعْدُ بِمَا شَاءَ». رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

1409. Fadâle b. Ubeyd'den (ra) nakledildiğine göre Resûlullah, bir adamın namaz (sonrasın)da Allah'a hamd etmeden ve Peygamber'e salâvat getirmeden dua ettiğini işitti. Bunun üzerine:

Bu adam acele etti, dedi. Sonra o adamı çağırdı, ona veya başka birine hitaben şöyle buyurdu:

Sizden biriniz namaz kılıp dua etmek istediğinde, önce Allah Teâlâ'ya hamd ve sena ile başlasın, sonra Peygamber'e salâvat getirsin, sonra da dilediği duayı yapsın.

(D1481 Ebû Dâvûd, Vitir, 23; T3477 Tirmizî, Deavât, 64)

١٤١٠- وَعَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَدْ عَلِمْنَا كَيْفَ نُسَلِّمُ عَلَيْكَ فَكَيْفَ نُصَلِّي عَلَيْكَ؟ قَالَ: «قُولُوا: اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ. اَللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ». مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1410. Ebû Muhammed Ka'b b. Ucre'den (ra) şöyle dediği nakledilmiştir:

Bir gün Hz. Peygamber yanımıza geldi, biz:

–Ey Allah'ın Resûlü, sana nasıl selâm vereceğimizi biliyoruz, fakat nasıl salâvat getireceğiz, diye sorduk. Resûlullah, şöyle deyin, dedi:

–Allah'ım, Muhammed'e ve onun ailesine –İbrahim'e rahmet ettiğin gibi– rahmet et. Şüphesiz sen, övülmeye layıksın, çok yücesin. Allah'ım, Muhammed'e ve onun ailesine –İbrahim'in ailesine bereket verdiğin gibi– bereket ver. Şüphesiz sen, övülmeye layıksın, çok yücesin.

(B6357 Buhârî, Deavât, 32; M908 Müslim, Salât, 66)

١٤١١- وَعَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْبَدْرِيِّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، قَالَ: أَتَانَا رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَنَحْنُ فِي مَجْلِسِ سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، فَقَالَ لَهُ بَشِيرُ بْنُ سَعْدٍ: أَمَرَنَا اللّٰهُ أَنْ نُصَلِّيَ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللّٰهِ، فَكَيْفَ نُصَلِّي عَلَيْكَ؟ فَسَكَتَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، حَتَّى تَمَنَّيْنَا أَنَّهُ لَمْ يَسْأَلْهُ، ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قُولُوا: اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرٰهِيمَ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، وَالسَّلَامُ كَمَا قَدْ عُلِّمْتُمْ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1411. Ebû Mes’ûd el-Bedrî’nin (ra)şöyle dediği nakledilmiştir:

Bir gün Sa’d b. Ubâde’nin meclisinde otururken Resûlullah yanımıza geldi. Beşîr b. Sa’d:

–Ey Allah’ın Resûlü, Allah bize, sana salât ve selâm getirmemizi emir buyurdu. Peki sana nasıl salâvat getireceğiz, diye sordu. Bunun üzerine Resûlullah bir süre sustu. Bundan dolayı “Keşke Beşîr Peygamber’e sormasaydı!” diye temenni ettik. Sonra Peygamber , şöyle deyin, dedi:

–Allah’ım, Muhammed’e ve onun ailesine –İbrahim’in ailesine rahmet ettiğin gibi– rahmet et. Şüphesiz sen, övülmeye layıksın, çok yücesin. Allah’ım, Muhammed’e ve onun ailesine –İbrahim’in ailesine bereket verdiğin gibi– bereket ver. Şüphesiz sen, övülmeye layıksın, çok yücesin.

(M907 Müslim, Salât, 65)

١٤١٢- وَعَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ، رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالُوا يَا رَسُولَ اللّٰهِ كَيْفَ نُصَلِّي عَلَيْكَ؟ قَالَ: «قُولُوا: اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَعَلَى أَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرٰهِيمَ، وَبَارِكْ عَلَى

مُحَمَّدٍ، وَعَلَى أَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ

مَجِيدٌ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1412. Ebû Humeyd es-Sâidî'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Ashâb:

–Ey Allah'ın Resûlü, sana nasıl salâvat getirelim, dediler. Resûlullah, şöyle deyin, buyurdu:

Allah'ım, İbrahim'e rahmet ettiğin gibi, Muhammed'e, eşlerine ve zürriyetine de rahmet et. İbrahim'e bereket verdiğin gibi Muhammed'e ve ailesine de bereket ver. Şüphesiz sen, övülmeye layıksın, çok yücesin.

(B3369 Buhârî, Enbiyâ, 10; M911 Müslim, Salât, 69)

Meşhur âlim İbn Melek, "Ruhumu iade eder." demek, Allah Teâlâ, Hz. Peygamber'e, "Filan sana salâtü selâm etti." diye ilandan kinayedir, diyor.

ALLAH'I ANMAK (ZİKİR)

﴿وَلَذِكْرُ اللّٰهِ أَكْبَرُ﴾

...Allah’ı anmak (olan namaz) elbette en büyük ibadettir...

(Ankebût, 29/45)

﴿فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ﴾

Öyleyse yalnız beni anın ki, ben de sizi anayım...

(Bakara, 2/152)

﴿وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعاً وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ

مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ﴾

Rabbini, içinden yalvararak ve korkarak, yüksek olmayan bir sesle sabah-akşam zikret ve gafillerden olma!

(A’râf, 7/205)

﴿وَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَثِيراً لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾

...Allah’ı çok zikredin ki kurtuluşa eresiniz.

(Cum’a, 62/10)

﴿إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ... وَالذَّاكِرِينَ اللّٰهَ كَثِيراً وَالذَّاكِرَاتِ

أَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْراً عَظِيماً﴾

Müslüman erkekler ve Müslüman kadınlar... Allah’ı çok zikreden erkekler ve zikreden kadınlar var ya; işte Allah, bunlar için bir mağfiret ve büyük bir mükâfat hazırlamıştır.

(Ahzâb, 33/35)

﴿يَآ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللّٰهَ ذِكْراً

كَثِيراً * وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلاً﴾

Ey iman edenler! Allah'ı çokça zikredin ve O'nu sabah akşam tesbih edin.

(Ahzâb, 33/41-42)

١٤١٣- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «كَلِمَتَانِ خَفِيفَتَانِ عَلَى اللِّسَانِ،

ثَقِيلَتَانِ فِي الْمِيزَانِ، حَبِيبَتَانِ إِلَى الرَّحْمٰنِ: سُبْحَانَ اللّٰهِ وَبِحَمْدِهِ،

سُبْحَانَ اللّٰهِ الْعَظِيمِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1413. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

İki cümle vardır ki, dilde hafif, mizanda ağır, Rahman olan Allah'a ise sevimlidir:

Sübhânallâhi ve bihamdihî, sübhânallâhil-azîm.

(Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih eder, O'na hamd ederim. Yüce Allah'ı tesbih ederim.)

(B6682 Buhârî, Eymân, 19; M6846 Müslim, Zikir, 31)

١٤١٤- وَعَنْهُ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
«لَأَنْ أَقُولَ سُبْحَانَ اللّٰهِ، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ، وَلَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ أَكْبَرُ، أَحَبُّ
إِلَيَّ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1414. Yine Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah şöyle buyurmuştur:

"Sübhânallâhi velhamdü lillâhi velâ ilâhe illallâhu vallâhu ekber. (Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih ederim, O'na hamd ederim, Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur ve Allah en büyüktür.)" demem, bana üzerine güneş doğan her şeyden daha sevimlidir.

(M6847 Müslim, Zikir, 32)

١٤١٥- وَعَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ قَالَ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللّٰهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ كَانَتْ لَهُ عِدْلَ عَشْرِ رِقَابٍ وَكُتِبَتْ لَهُ مِائَةُ حَسَنَةٍ، وَمُحِيَتْ عَنْهُ مِائَةُ سَيِّئَةٍ، وَكَانَتْ لَهُ حِرْزاً مِنَ الشَّيْطَانِ يَوْمَهُ ذٰلِكَ حَتَّى يُمْسِي، وَلَمْ يَأْتِ أَحَدٌ بِأَفْضَلَ مِمَّا جَاءَ بِهِ إِلاَّ رَجُلٌ عَمِلَ أَكْثَرَ مِنْهُ»، وَقَالَ: «مَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللّٰهِ وَبِحَمْدِهِ، فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ، حُطَّتْ خَطَايَاهُ، وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1415. Yine Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Her kim günde yüz defa *"Lâ ilâhe illallâhu vahdehû lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr (Allah'tan başka ilah yoktur, sadece tek bir Allah vardır. O'nun ortağı yoktur. Mülk O'nundur. Hamd O'na mahsustur. O her şeye kadirdir.)"* zikrini tekrar ederse, bu, o kimse için on köle azat etmenin sevabına denk olur ve ona yüz iyilik yazılır, ondan yüz kötülük silinir ve o kimse için o gün akşama kadar, şeytanın şerrine karşı bir sığınak olur. Ve hiçbir kimse onun bu zikri okumasından daha faziletli bir şey yapamaz. Ancak birisi bu zikrin daha fazlasını söylerse o başka.

Ve yine buyurdu ki:

Her kim günde yüz defa *"Sübhânallâhi ve bihamdih (Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih eder, O'na hamd ederim.)"* derse –denizin köpükleri kadar çok olsa bile– hataları bağışlanır.

(B3293 Buhârî, Bed'ü'l-halk, 11; M6842 Müslim, Zikir, 28)

١٤١٦- وَعَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ قَالَ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، عَشْرَ مَرَّاتٍ: كَانَ كَمَنْ أَعْتَقَ أَرْبَعَةَ أَنْفُسٍ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1416. Ebû Eyyûb el-Ensârî'den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

Bir kimse on defa *"Lâ ilâhe illallâhu vahdehû lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr. (Allah'tan başka ilah yoktur, sadece tek bir Allah vardır. O'nun ortağı da yoktur, mülk O'nundur. Hamd O'na mahsustur. O her şeye kadirdir.)"* derse İsmail (as) evladından dört kişiyi özgürlüğe kavuşturmuş gibi sevap kazanır.

(B6404 Buhârî, Deavât, 64; M6844 Müslim, Zikir, 30)

١٤١٧- وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَلَا أُخْبِرُكَ بِأَحَبِّ الْكَلَامِ إِلَى اللّٰهِ؟ إِنَّ أَحَبَّ الْكَلَامِ إِلَى اللّٰهِ: سُبْحَانَ اللّٰهِ وَبِحَمْدِهِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1417. Ebû Zer (ra) anlatıyor: Resûlullah ﷺ bana şöyle buyurmuştur:

"Allah katında sözlerin en sevimlisini sana haber vereyim mi? Allah'ın en sevdiği söz *'Sübhânallâhi ve bihamdih (Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih eder, O'na hamd ederim.)'* cümlesidir."

(M6926 Müslim, Zikir, 85)

١٤١٨- وَعَنْ أَبِي مَالِكٍ الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ

اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «اَلطُّهُورُ شَطْرُ الإِيمَانِ، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ تَمْلأُ

الْمِيزَانَ، وَسُبْحَانَ اللّٰهِ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ تَمْلآنِ أَوْ تَمْلأُ مَا بَيْنَ السَّمٰوَاتِ

وَالأَرْضِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1418. Ebû Mâlik el-Eş'arî'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Temizlik, imanın yarısıdır. *"Elhamdülillâh (Hamd Allah'a mahsustur.)"* (demenin sevabı), amel terazisini doldurur. *"Sübhânallâhi vel-hamdülillâh (Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih ederim, O'na hamd ederim.)"* sözleri(nin sevabı ise) yerle gök arasını doldurur.

(M534 Müslim, Tahâret, 1)

١٤١٩- وَعَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى رَسُولِ

اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: عَلِّمْنِي كَلاَماً أَقُولُهُ. قَالَ: «قُلْ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللّٰهُ

وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، اَللّٰهُ أَكْبَرُ كَبِيراً، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ كَثِيراً، وَسُبْحَانَ اللّٰهِ رَبِّ

الْعَالَمِينَ، وَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ»، قَالَ: فَهٰؤُلاَءِ لِرَبِّي، فَمَا

لِي؟ قَالَ: «قُلْ: اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي. وَاهْدِنِي، وَارْزُقْنِي» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1419. Sa'd b. Ebû Vakkâs'tan (ra) şöyle nakledilmiştir: Resûlullah'a ﷺ bir bedevi (çölde yaşayan biri) geldi ve:

–(Ey Allah'ın Resûlü), bana söyleyeceğim bir söz öğret, dedi.

Peygamber ﷺ:

–Lâ ilâhe illallâhu vahdehû lâ şerîke leh, Allahüekber kebîran ve'l-hamdü li'llâhi kesîran ve sübhânallâhi rabbi'l-âlemîn. Ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâhi'l-azîzi'l-hakîm (Allah'tan başka ilah yoktur, O tektir, ortağı da yoktur. En büyük Allah'tır, en çok övgü O'nadır. Alemlerin Rabbi olup, yüceler yücesidir. Azîz ve Hakîm olan Allah'ın gücü kuvveti dışında hiçbir güç kuvvet yoktur.) de, buyurdu. Bedevi:

–Bu cümleler Rabbim içindir. Kendim için ne (diyeyim),

diye sorunca Resûl-i Ekrem:

“Allâhümmağfirlî verhamnî vehdinî verzuknî (Allah’ım, beni bağışla, beni esirge, beni hakka ve hayra yönelt ve bana yeterli rızık ver.)” de, buyurdu.

(M6848 Müslim, Zikir, 33)

١٤٢٠- وَعَنْ ثَوْبَانَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا انْصَرَفَ مِنْ صَلاَتِهِ اسْتَغْفَرَ ثَلاَثاً، وَقَالَ: «اَللّٰهُمَّ أَنْتَ السَّلاَمُ، وَمِنْكَ السَّلاَمُ، تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلاَلِ وَالْإِكْرَامِ» قِيلَ لِلْأَوْزَاعِيِّ وَهُوَ أَحَدُ رُوَاةِ الْحَدِيثِ: كَيْفَ الْإِسْتِغْفَارُ؟ قَالَ: تَقُولُ: أَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ، أَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1420. Sevbân (ra) anlatıyor:

Resûlullah namazdan sonra üç defa Allah’a istiğfar eder ve *“Allâhümme ente’s-selâmü ve minke’s-selâm, tebârakte yâ ze’l-celâli ve’l-ikrâm. (Allah’ım, sen dirlik-esenlik sahibisin, esenlik sendendir. Ey yücelik ve ikram sahibi (Rabbim)! Sen (çok) kutlusun!)”* derdi.

Hadisi rivayet edenlerden biri olan Evzâî’ye:

–İstiğfar nasıl söylenir, diye sordular.

–*“Estağfirullâh, estağfirullâh (Allah’tan bağışlanma dilerim, Allah’tan bağışlanma dilerim.)”* dersin, cevabını verdi.

(M1334 Müslim, Mesâcid, 135)

١٤٢١- وَعَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا فَرَغَ مِنَ الصَّلاَةِ قَالَ: «لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللّٰهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. اَللّٰهُمَّ لاَ مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلاَ مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلاَ يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1421. Muğîre b. Şu’be’den (ra) şöyle nakledilmiştir:

Resûlullah ﷺ namazı bitirip selâm verdikten sonra:

“Lâ ilâhe illa’llâhu vahdehû lâ şerîke leh, lehü’l-mülkü ve lehü’l-hamdü ve hüve alâ külli şey’in kadîr. Allâhümme lâ mânia limâ a’teyte ve lâ mu’tıye limâ mena’te ve lâ yenfeu ze’l-ceddi minke’l-ceddü. (Bir Allah’tan başka ibadete layık hiçbir ilah yoktur, mülk O’nundur. Hamd O’na mahsustur, O’nun her şeye kudreti yeter. Allah’ım, senin verdiğine engel olabilecek, vermediğini de verebilecek yoktur. Bir kimsenin güç ve serveti, senin yardımın olmadıkça ona fayda vermez.)” derdi.

(B844 Buhârî, Ezân, 155; B6615 Buhârî, Kader 12; M1338 Müslim, Mesâcid, 137)

١٤٢٢- وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ الزُّبَيْرِ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُمَا أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ دُبُرَ كُلِّ صَلاَةٍ، حِينَ يُسَلِّمُ: لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللّٰهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللّٰهِ، لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللّٰهُ، وَلاَ نَعْبُدُ إِلاَّ إِيَّاهُ، لَهُ النِّعْمَةُ، وَلَهُ الْفَضْلُ وَلَهُ الثَّنَاءُ الْحَسَنُ، لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللّٰهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ. قَالَ ابْنُ الزُّبَيْرِ: وَكَانَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُهَلِّلُ بِهِنَّ دُبُرَ كُلِّ صَلاَةٍ، رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1422. Abdullah b. Zübeyr’den (ra) rivayet edildiğine göre o, her namazın arkasında, selâmdan sonra şöyle dua ederdi:

“Lâ ilâhe illallâhü vahdehû lâ şerîke leh, lehü’l–mülkü ve lehü’l–hamdü ve hüve alâ külli şey’in kadîr; lâ havle velâ kuvvete illâ billâh; lâ ilâhe illâllâhu velâ na‘büdü illâ iyyâh; lehü’n–ni‘metü ve lehü’l–fazlu ve lehü’s–senâü’l–hasen; lâ ilâhe illâllâhu muhlisîne lehü’d–dîne velev kerihe’l–kâfirûn.

(Allah’tan başka ilah yoktur, O’nun ortağı da yoktur, mülk O’nundur. Hamd O’na mahsustur. O, her şeye kadirdir. Kuvvet ve kudret, ancak O’nun yardımıyladır. Allah’tan başka ilah yoktur. Biz yalnız O’na ibadet ederiz. Her türlü nimet, fazilet ve güzel övgüler O’nundur. Allah’tan başka ilah yoktur. Kâfirler istemese de biz, dini yalnız O’na tahsis ederiz.)”

İbnü’z-Zübeyr diyor ki: Resûlullah ﷺ her namaz sonunda bu ifadelerle Allah’tan başka ilah olmadığını tekrarlardı.

(M1343 Müslim, Mesâcid, 139)

١٤٢٣- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ فُقَرَاءَ الْمُهَاجِرِينَ أَتَوْا رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا: ذَهَبَ أَهْلُ الدُّثُورِ بِالدَّرَجَاتِ الْعُلَى، وَالنَّعِيمِ الْمُقِيمِ يُصَلُّونَ كَمَا نُصَلِّي، وَيَصُومُونَ كَمَا نَصُومُ، وَلَهُمْ فَضْلٌ مِنْ أَمْوَالٍ: يَحُجُّونَ، وَيَعْتَمِرُونَ، وَيُجَاهِدُونَ، وَيَتَصَدَّقُونَ. فَقَالَ: «أَلاَ أُعَلِّمُكُمْ شَيْئاً تُدْرِكُونَ بِهِ مَنْ سَبَقَكُمْ، وَتَسْبِقُونَ بِهِ مَنْ بَعْدَكُمْ. وَلاَ يَكُونُ أَحَدٌ أَفْضَلَ مِنْكُمْ إِلاَّ مَنْ صَنَعَ مِثْلَ مَا صَنَعْتُمْ؟» قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللّٰهِ، قَالَ: «تُسَبِّحُونَ، وَتَحْمِدُونَ وَتُكَبِّرُونَ، خَلْفَ كُلِّ صَلاَةٍ ثَلاَثاً وَثَلاَثِينَ»

قَالَ أَبُو صَالِحِ الرَّاوِي عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، لَمَّا سُئِلَ عَنْ كَيْفِيَّةِ ذِكْرِهِنَّ، قَالَ: يَقُولُ: سُبْحَانَ اللّٰهِ، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ، وَاللّٰهُ أَكْبَرُ، حَتَّى يَكُونَ مِنْهُنَّ كُلِّهِنَّ ثَلاَثاً وَثَلاَثِينَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

وَزَادَ مُسْلِمٌ فِي رِوَايَتِهِ: فَرَجَعَ فُقَرَاءُ الْمُهَاجِرِينَ إِلَى رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالُوا: سَمِعَ إِخْوَانُنَا أَهْلُ الأَمْوَالِ بِمَا فَعَلْنَا، فَفَعَلُوا مِثْلَهُ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ».

1423. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre bir gün fakir muhacirler, Resûlullah'a gelip dediler ki:

–(Ey Allah'ın Resûlü), servet sahipleri, yüksek dereceleri, ebedi nimetleri kazanıp götürdüler. Onlar, bizim kıldığımız gibi namaz kılıyorlar, bizim tuttuğumuz gibi oruç tutuyorlar, üstelik onların çokça malları da var. O sayede hac ve umre yapıyor, Allah yolunda savaşıyor, sadaka veriyorlar. Bunun üzerine Resûlullah ﷺ:

"Size, öncekilere yetişip, sonrakileri de geçeceğiniz, sizin yaptıklarınızı yapmadıkça kimsenin sizden daha üstün olamayacağı bir şey öğreteyim mi?" buyurdu.

–Evet, ey Allah'ın Resûlü, dediler. Peygamber Efendimiz:

–Her namaz arkasında, otuz üçer defa tesbih, tahmid ve tekbir getirin, buyurdu.

Hadisi, Ebû Hüreyre'den rivayet eden Ebû Salih şöyle diyor:

Tesbih, tahmid ve tekbirin nasıl getirileceği sorulduğunda, Resûlullah:

–Sübhânallâh, elhamdülillâh, Allahü ekber, dersiniz. Bunların da her biri, otuz üçer defa olmalıdır, buyurdu.

Müslim'in rivayetinde şu kısım eklenmiştir:

Aradan bir müddet geçtikten sonra fakir muhacirler, tekrar Resûl-i Ekrem'e gelip:

–(Ey Allah'ın Resûlü), zengin kardeşlerimiz bizim yaptıklarımızı duymuşlar ve bizim yaptıklarımızı onlar da yapıyorlar, dediler. Bunun üzerine Resûlullah Efendimiz:

–(Artık) bu, Allah'ın bir vergisidir ve onu dilediğine verir, buyurdu.

(B843 Buhârî, Ezân, 155; M1347 Müslim, Mesâcid, 142)

١٤٢٤- وَعَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ سَبَّحَ اللَّهَ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلاَةٍ ثَلاَثاً وَثَلاَثِينَ، وَحَمِدَ اللَّهَ ثَلاَثاً وَثَلاَثِينَ، وَكَبَّرَ اللَّهَ ثَلاَثاً وَثَلاَثِينَ وَقَالَ تَمَامَ الْمِائَةِ: لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، غُفِرَتْ خَطَايَاهُ وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1424. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah:

Bir kimse her namazın arkasında, otuz üç defa *"Sübhânallâh"*, otuz üç defa *"Elhamdülillâh"*, otuz üç defa *"Allahü ekber"* der ve *"Lâ ilâhe illallâhu vahdehû lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr (Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur, mülk O'nundur. Hamd O'na mahsustur. O, her şeye kadirdir.)"* diyerek (bu tesbihatı) yüze tamamlarsa – denizin köpükleri kadar çok olsa bile – hataları bağışlanır, buyurdu.

(M1352 Müslim, Mesâcid, 146)

١٤٢٥- وَعَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مُعَقِّبَاتٌ لَا يَخِيبُ قَائِلُهُنَّ أَوْ فَاعِلُهُنَّ دُبُرَ كُلِّ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ: ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ تَسْبِيحَةً، وَثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ تَحْمِيدَةً، وَأَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ تَكْبِيرَةً» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1425. Ka'b b. Ucre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Namaz sonunda söylenecek öyle kelimeler vardır ki, onları her farz namazın arkasında söyleyen veya yapan kimse, zarara uğramaz. Bunlar, otuz üç kere *"Sübhânallâh"*, otuz üç kere *"Elhamdülillâh"*, otuz dört kere de *"Allahü ekber"* dir.

(M1343 Müslim, Mesâcid, 144)

١٤٢٦- وَعَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ عنهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَتَعَوَّذُ دُبُرَ الصَّلَوَاتِ بِهٰؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ: «اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ وَالْبُخْلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُمُرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1426. Sa'd b. Ebû Vakkâs'tan (ra) şöyle nakledilmiştir: Resûlullah ﷺ, namazların sonunda Allah'a şöyle dua ederek sığınırdı:

"Allâhümme innî eûzü bike mine'l–cübni ve'l–buhli ve eûzü bike min en üredde ilâ erzeli'l–umri ve eûzü bike min fitneti'd–dünyâ, ve eûzü bike min fitneti'l–kabr.

(Allah'ım! Korkaklıktan ve cimrilikten sana sığınırım. Düşkün ihtiyarlıktan sana sığınırım. Dünya fitnelerinden sana sığınırım. Kabir azabından sana sığınırım.)"

(B6374 Buhârî, Deavât, 44; B2823 Buhârî, Cihâd, 25)

١٤٢٧- وَعَنْ مُعَاذٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَ بِيَدِهِ وَقَالَ: «يَا مُعَاذُ، وَاللّٰهِ إِنِّي لَأُحِبُّكَ» فَقَالَ: «أُوصِيكَ يَا مُعَاذُ

لاَ تَدَعَنَّ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلاَةٍ تَقُولُ: اَللّٰهُمَّ أَعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ، وَشُكْرِكَ، وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ». رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ.

1427. Muâz b. Cebel'in (ra) naklettiğine göre,
Resûlullah ﷺ (bir gün) onun elinden tutarak şöyle buyurmuştur:

Ey Muâz! Vallahi ben seni severim. Ey Muaz, sana her namazın ardından şu duayı okumanı tavsiye ederim:

"Allâhümme e'innî alâ zikrike ve şükrike ve hüsni ibâdetik.

(Allah'ım, seni zikretmek, sana şükretmek, sana güzelce ibadet etmek hususunda bana yardım et.)"

(D1522 Ebû Dâvûd, Vitir, 26)

١٤٢٨- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا تَشَهَّدَ أَحَدُكُمْ فَلْيَسْتَعِذْ بِاللّٰهِ مِنْ أَرْبَعٍ، يَقُولُ: اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ، وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ». رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1428. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre
Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Namazda tahiyyatı tamamladığınızda, dört şeyden Allah'a sığının ve şöyle deyin:

"Allâhümme innî euzü bike min azâbi cehennem ve min azâbi'l-kabri ve min fitneti'l-mahyâ ve'l-memâti ve min şerri fitneti'l-mesîhi'd-deccâl.

(Allah'ım, cehennem azabından, kabir azabından, hayat ve ölüm fitnelerinden ve Deccal'in şerrinden sana sığınırım.)"

(M1324 Müslim, Mesâcid, 128)

١٤٢٩- وَعَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ إِذَا قَامَ إِلَى

الصَّلاَةِ يَكُونُ مِنْ آخِرِ مَا يَقُولُ بَيْنَ التَّشَهُّدِ وَالتَّسْلِيمِ: «اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ، وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ، وَمَا أَسْرَفْتُ، وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي، أَنْتَ الْمُقَدِّمُ، وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ، لاَ إِلٰهَ إِلاَّ أَنْتَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1429. Hz. Ali'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir:

Resûlullah ﷺ namaza durduğunda, tahiyyat ile selâm arasında ettiği son duası şu olurdu:

"Allâhümmağfirlî mâ kaddemtü vemâ ahhartü, vemâ esrartü vemâ a'lentü, vemâ esraftü, vemâ ente a'lemü bihî minnî, ente'l–mukaddimü ve ente'l–muahhir, lâ ilâhe illâ ente.

(Allah'ım, evvelce işlediğim ve bundan sonra işleye(bile)ceğim, gizli ve açıkça yaptığım, ölçüyü aştığım ve benden daha iyi bildiğin (bütün) günahlarımı bağışla. Öne geçiren de, geri bırakan da sensin. Senden başka ilah yoktur.)"

(M1812 Müslim, Müsâfirîn, 201; M6901 Müslim, Zikir, 70)

١٤٣٠- وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُكْثِرُ أَنْ يَقُولَ فِي رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ: سُبْحَانَكَ اَللّٰهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ، اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِي» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1430. Âişe'den (ra) rivayet edildiğine göre
Hz. Peygamber ﷺ, rükû ve secdesinde şu sözü çok söylerdi:

"Sübhâneke Allâhümme Rabbenâ ve bihamdik, Allâhümmağfirlî. (Allah'ım, seni hamdinle tesbih ederim. Allah'ım, beni bağışla.)"

(B794 Buhârî, Ezân, 123; B817 Buhârî, Ezân 139; M1085 Müslim, Salât, 217)

١٤٣١- وَعَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ فِي رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ: «سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلاَئِكَةِ وَالرُّوحِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1431. Âişe'den (ra) nakledildiğine göre,
Resûlullah ﷺ rükû ve secdesinde şöyle derdi:

"Sübbûhun Kuddûsün Rabbü'l-melâiketi ve'r-rûh.

(Allah çok yüce ve çok mukaddestir. Tüm meleklerin ve Cebrail'in Rabbidir.)"

(M1091 Müslim, Salât, 223)

١٤٣٢- وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «فَأَمَّا الرُّكُوعُ فَعَظِّمُوا فِيهِ الرَّبَّ، وَأَمَّا السُّجُودُ فَاجْتَهِدُوا فِي الدُّعَاءِ فَقَمِنٌ أَنْ يُسْتَجَابَ لَكُمْ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1432. İbn Abbâs'tan (ra) rivayet edildiğine göre
Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Rükûda, *"Sübhâne Rabbiye'l-azîm"* diyerek Allah'ı yüceltin; secdede ise dua etmeye çalışın; çünkü oradaki duanız kabule şayandır.

(M1074 Müslim, Salât, 207)

١٤٣٣- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ، فَأَكْثِرُوا الدُّعَاءَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1433. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre
Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Bir kulun Rabbine en yakın olduğu an, secdede bulunduğu zamandır. (Öyleyse orada) çok dua edin.

(M1083 Müslim, Salât, 215)

١٤٣٤- وَعَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ فِي سُجُودِهِ اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي كُلَّهُ دِقَّهُ وَجِلَّهُ، وَأَوَّلَهُ وَآخِرَهُ، وَعَلَانِيَتَهُ وَسِرَّهُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1434. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre,

Resûlullah ﷺ secdede şöyle dua ederdi:

“Allâhümmağfirlî zenbî küllehû dikkahû ve cillehû ve evvelehû ve âhirahû ve alâniyetehû ve sirrahû.

(Allah’ım, günahlarımın hepsini; küçüğünü, büyüğünü, öncekileri ve sonrakileri, gizli ve aşikâr olanları, hepsini bağışla!)”

(M1084 Müslim, Salât, 216)

١٤٣٥- وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: افْتَقَدْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ لَيْلَةٍ، فَتَحَسَّسْتُ، فَإِذَا هُوَ رَاكِعٌ أَوْ سَاجِدٌ يَقُولُ: «سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ»

وَفِي رِوَايَةٍ: فَوَقَعَتْ يَدِي عَلَى بَطْنِ قَدَمَيْهِ، وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ، وَهُمَا مَنْصُوبَتَانِ، وَهُوَ يَقُولُ: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ، وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ، لَا أُحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَى نَفْسِكَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1435. Hz. Âişe’nin (ra) şöyle dediği nakledilmiştir:

Bir gece Peygamber’i ﷺ yanımda bulamadım ve aradım. Baktım ki rükû veya secde ediyor ve şöyle dua ediyor:

“Sübhâneke ve bihamdike lâ ilâhe illâ ente.

(Seni tenzih eder ve sana hamd ederim. Senden başka ilah yoktur.)”

Müslim’in diğer rivayetinde ise şöyle denilmiştir:

(Onu ararken) elim Peygamber’in ayağının ortasına değdi. Secde hâlinde iki ayağını da dikmiş şöyle dua ediyordu:

“Allâhümme innî eûzü birızâke min sehatik, ve bimuâfâtike min ukûbetik, ve eûzü bike minke, lâ uhsî senâen aleyke, ente kemâ esneyte alâ nefsike.

(Allah’ım, gazabından rızana, cezandan affına ve senden yine sana sığınıyorum. Senin kendini övdüğün gibi sana layık övgüleri ifadeden acizim.)”

(M1089, M1090 Müslim, Salât, 221-222)

١٤٣٦- وَعَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: «أَيَعْجِزُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَكْسِبَ فَكُلِّ يَوْمٍ أَلْفَ حَسَنَةٍ،» فَسَأَلَهُ سَائِلٌ مِنْ جُلَسَائِهِ: كَيْفَ يَكْسِبُ أَلْفَ حَسَنَةٍ؟ قَالَ: «يُسَبِّحُ مِائَةَ تَسْبِيحَةٍ، فَيُكْتَبُ لَهُ أَلْفُ حَسَنَةٍ، أَوْ يُحَطُّ عَنْهُ أَلْفُ خَطِيئَةٍ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1436. Sa'd b. Ebû Vakkâs'ın (ra) şöyle dediği nakledilmiştir: (Bir gün) Resûlullah'ın yanında bulunuyorduk. Peygamber:

–Sizden biri, her gün bin sevap kazanamaz mı, buyurdu.
Orada oturanlardan biri:

–Ey Allah'ın Resûlü, (insan) bin sevabı nasıl kazanır, diye sordu. Resûl-i Ekrem:

–Yüz kere *"Sübhânallâh"* der, ona bin sevap yazılır veya ondan bin günah silinir, buyurdu.

(M6852 Müslim, Zikir, 37)

١٤٣٧- وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «يُصْبِحُ عَلَى كُلِّ سُلَامَى مِنْ أَحَدِكُمْ صَدَقَةٌ: فَكُلُّ تَسْبِيحَةٍ صَدَقَةٌ، وَكُلُّ تَحْمِيدَةٍ صَدَقَةٌ، وَكُلُّ تَهْلِيلَةٍ صَدَقَةٌ، وَكُلُّ تَكْبِيرَةٍ صَدَقَةٌ، وَأَمْرٌ بِالْمَعْرُوفِ صَدَقَةٌ، وَنَهْيٌ عَنِ الْمُنْكَرِ صَدَقَةٌ. وَيُجْزِيءُ مِنْ ذَلِكَ رَكْعَتَانِ يَرْكَعُهُمَا مِنَ الضُّحَى» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1437. Ebû Zer'den (ra), nakledildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Her ekleminiz için bir sadaka vermeniz (uygun olur). Her tesbih (sübhânallâh) sadakadır. Her tahmid (elhamdülillâh) sadakadır. Her tehlil (lâ ilâhe illallâh) sadakadır. Her tekbir (Allahü ekber) sadakadır. İyiliği emretmek sadakadır. Kötülükten sakındırmak sadakadır. Kişinin kuşluk vaktinde kılacağı iki rekât namaz ise, bunların hepsinin yerini tutar.

(M1671 Müslim, Müsâfirîn, 84)

١٤٣٨- وَعَنْ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ جُوَيْرِيَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ مِنْ عِنْدِهَا بُكْرَةً حِينَ صَلَّى الصُّبْحَ وَهِيَ فِي مَسْجِدِهَا، ثُمَّ رَجَعَ بَعْدَ أَنْ أَضْحَى وَهِيَ جَالِسَةٌ فَقَالَ: «مَا زِلْتِ عَلَى الْحَالِ الَّتِي فَارَقْتُكِ عَلَيْهَا؟» قَالَتْ: نَعَمْ: فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَقَدْ قُلْتُ بَعْدَكِ أَرْبَعَ كَلِمَاتٍ ثَلاَثَ مَرَّاتٍ، لَوْ وُزِنَتْ بِمَا قُلْتِ مُنْذُ الْيَوْمِ لَوَزَنَتْهُنَّ: سُبْحَانَ اللّٰهِ وَبِحَمْدِهِ عَدَدَ خَلْقِهِ، وَرِضَاءَ نَفْسِهِ، وَزِنَةَ عَرْشِهِ، وَمِدَادَ كَلِمَاتِهِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

وَفِي رِوَايَةٍ لَهُ: سُبْحَانَ اللّٰهِ عَدَدَ خَلْقِهِ، سُبْحَانَ اللّٰهِ رِضَاءَ نَفْسِهِ، سُبْحَانَ اللّٰهِ زِنَةَ عَرْشِهِ، سُبْحَانَ اللّٰهِ مِدَادَ كَلِمَاتِهِ».

وَفِي رِوَايَةِ التِّرْمِذِيِّ: «أَلاَ أُعَلِّمُكِ كَلِمَاتٍ تَقُولِينَهَا؟ سُبْحَانَ اللّٰهِ عَدَدَ خَلْقِهِ، سُبْحَانَ اللّٰهِ عَدَدَ خَلْقِهِ، سُبْحَانَ اللّٰهِ عَدَدَ خَلْقِهِ، سُبْحَانَ اللّٰهِ رِضَا نَفْسِهِ، سُبْحَانَ اللّٰهِ رِضَا نَفْسِهِ، سُبْحَانَ اللّٰهِ رِضَا نَفْسِهِ، سُبْحَانَ اللّٰهِ زِنَةَ عَرْشِهِ، سُبْحَانَ اللّٰهِ زِنَةَ عَرْشِهِ، سُبْحَانَ اللّٰهِ زِنَةَ عَرْشِهِ، سُبْحَانَ اللّٰهِ مِدَادَ كَلِمَاتِهِ، سُبْحَانَ اللّٰهِ مِدَادَ كَلِمَاتِهِ، سُبْحَانَ اللّٰهِ مِدَادَ كَلِمَاتِهِ».

1438. Müminlerin annesi Cüveyriye bint el-Hâris'ten (ra) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Peygamber, sabah namazını kıldıktan sonra namaz kıldığı yerde oturan (tesbihat ile meşgul olan) Cüveyriye'nin yanından çıkmış, sonra kuşluk vaktinde yine onun yanına dönmüştü. Cüveyriye'yi (hâlâ) yerinde (tesbih ile meşgul olup) otururken görünce şöyle buyurdu:

–Yanından ayrıldığımdan beri bu şekilde (tesbihata) devam mı ediyorsun, diye sordu. Cüveyriye:

–Evet, cevabını verdi. Peygamber:

Ben, senin yanından ayrıldıktan sonra, şu dört kelimeyi üç defa söyledim ki bütün gün söylediğin zikirlerle ölçülse bu kelimeler sevapta onlara ağır basar. (Bunlar, şu kelimelerdir:)

"Sübhânallâhi ve bihamdihî adede halkihî ve rızâ nefsihî ve zinete arşihî ve midâde kelimâtih. (Mahlukatı sayısınca, kendisinin hoşnut olacağı kadar, arşının ağırlığınca ve bitip tükenmeyen kelimeleri adedince ben, Allah'ı ulûhiyet makamına yakışmayan sıfatlardan tenzih eder ve O'na hamd ederim.)" buyurdu.

(M6913 Müslim, Zikir, 79)

Müslim'in diğer rivayetinde *"Sübhânallâhi adede halkıhî ve rızâ nefsihî ve zinete arşihî ve midâde kelimâtih"* diye gelmiştir.

(M6913-M6914 Müslim, Zikir, 79)

Tirmizî'nin rivayetinde ise şöyle buyrulmuştur:

Söyleyeceğin ifadeleri sana öğreteyim mi? Onlar: *"Sübhânallâhi adede halkıhî, sübhânallâhi adede halkıhî, sübhânallâhi adede halkıhi; sübhânallâhi rıdâ nefsihi, sübhânallâhi rıdâ nefsihi, sübhânallâhi rıdâ nefsihî; sübhânallâhi zinete arşihî, sübhânallâhi zinete arşihî, sübhânallâhi zinete arşihî; sübhânallâhi midâde kelimâtihî, sübhânallâhi midâde kelimâtihî, sübhânallâhi midâde kelimâtihi"* zikirleridir.

(T3555 Tirmizî, Deavât, 103)

١٤٣٩- وَعَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: «مَثَلُ الَّذِي يَذْكُرُ رَبَّهُ وَالَّذِي لَا يَذْكُرُهُ، مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1439. Ebû Mûsâ el-Eş'arî'den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur:

Rabbini zikreden ile zikretmeyen, diri ile ölüye benzer.

(B6407 Buhârî, Deavât, 66)

وَرَوَاهُ مُسْلِمٌ فَقَالَ: «مَثَلُ الْبَيْتِ الَّذِي يُذْكَرُ اللَّهُ فِيهِ، وَالْبَيْتِ الَّذِي لَا يُذْكَرُ اللَّهُ فِيهِ، مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ».

Müslim'in rivayeti şöyledir: Resûl-i Ekrem:

İçinde Allah’ın zikredildiği ev ile zikredilmediği ev,
diri ile ölüye benzer, buyurmuştur.

(M1823 Müslim, Müsâfirîn, 211)

١٤٤٠- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ قَالَ: «يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي، وَأَنَا مَعَهُ إِذَا
ذَكَرَنِي، فَإِنْ ذَكَرَنِي فِي نَفْسِهِ، ذَكَرْتُهُ فِي نَفْسِي، وَإِنْ ذَكَرَنِي فِي مَلَإٍ،
ذَكَرْتُهُ فِي مَلَإٍ خَيْرٍ مِنْهُمْ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1440. Ebû Hüreyre’den (ra) rivayet edildiğine göre
Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Allah Teâlâ buyurdu ki:

“Kulum beni nasıl bilirse ben öyleyim. Beni andığında onunla beraberim. O, beni kendi başına anarsa ben de onu kendim anarım. Beni bir topluluk içinde anarsa, ben onu daha hayırlı bir topluluk içinde anarım.”

(B7405 Buhârî, Tevhîd, 15; M6805 Müslim, Zikir, 2)

١٤٤١- وَعَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «سَبَقَ
الْمُفَرِّدُونَ» قَالُوا: وَمَا الْمُفَرِّدُونَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «الذَّاكِرُونَ اللَّهَ كَثِيراً
وَالذَّاكِرَاتُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1441. Yine Ebû Hüreyre’nin (ra) naklettiğine göre, Resûlullah ﷺ:

–Müferridûn öne geçti, buyurdu. Ashâb:

–Ey Allah’ın Resûlü, müferridûn kimlerdir, diye sordular.

–Allah’ı çok zikreden erkek ve kadınlardır, buyurdu.

(M6808 Müslim, Zikir, 4)

١٤٤٢- وَعَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «أَفْضَلُ الذِّكْرِ: لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللّٰهُ». رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1442. Câbir'in (ra) işittiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Zikrin en faziletlisi *"Lâ ilâhe illallâh"* demektir.

(T3383 Tirmizî, Deavât, 9)

١٤٤٣- وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ بُسْرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلاً قَالَ: يَا رَسُولَ اللّٰهِ، إِنَّ شَرَائِعَ الْإِسْلاَمِ قَدْ كَثُرَتْ عَلَيَّ، فَأَخْبِرْنِي بِشَيْءٍ أَتَشَبَّثُ بِهِ قَالَ: «لاَ يَزَالُ لِسَانُكَ رَطْباً مِنْ ذِكْرِ اللّٰهِ» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1443. Abdullah b. Büsr (ra) naklediyor.
Bir gün bir adam:

–"Ey Allah'ın Resûlü, İslâm'ın ibadet ve yükümlülükleri bana çok geldi. Bana bir şey söyle de ona sımsıkı yapışayım!", dedi. Resûl-i Ekrem:

–Dilinden Allah'ın zikri eksik olmasın, buyurdu.[4]

(T3375 Tirmizî, Deavât, 4)

١٤٤٤- وَعَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ قَالَ: سُبْحَانَ اللّٰهِ وَبِحَمْدِهِ، غُرِسَتْ لَهُ نَخْلَةٌ فِي الْجَنَّةِ». رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1444. Câbir'den (ra) nakledildiğine göre, Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

Her kim, *"Sübhânallâhi ve bihamdihî (Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih eder, O'na hamd ederim.)"* derse, onun için cennette bir hurma ağacı dikilir.

(T3464 Tirmizî, Deavât, 59)

١٤٤٥- وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «لَقِيتُ إِبْرَاهِيمَ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِي فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ أَقْرِئْ أُمَّتَكَ مِنِّي السَّلَامَ، وَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ الْجَنَّةَ طَيِّبَةُ التُّرْبَةِ، عَذْبَةُ الْمَاءِ، وَأَنَّهَا قِيعَانٌ وَأَنَّ غِرَاسَهَا: سُبْحَانَ اللّٰهِ، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ، وَلَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ أَكْبَرُ». رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1445. İbn Mes'ûd'dan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

İsra gecesi (Mirac'a çıkarıldığım zaman) İbrahim (as) ile karşılaştım. Bana "Ey Muhammed, ümmetine benden selâm söyle ve onlara haber ver ki cennetin toprağı güzeldir, suyu tatlıdır ve orası düzlüktür. (Cennetin) ağacı ise *"Sübhânallâhi ve'l-hamdü li'llâhi ve lâ ilâhe illa'llâhu va'llâhu ekber. (Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih ederim. Hamd, O'na mahsustur. Allah'tan başka ilah yoktur ve O, en büyüktür.)"* zikridir.

(T3462 Tirmizî, Deavât, 58)

١٤٤٦- وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ، رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَلَا أُنَبِّئُكُمْ بِخَيْرِ أَعْمَالِكُمْ، وَأَزْكَاهَا عِنْدَ مَلِيكِكُمْ، وَأَرْفَعِهَا فِي دَرَجَاتِكُمْ، وَخَيْرٌ لَكُمْ مِنْ إِنْفَاقِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ، وَخَيْرٌ لَكُمْ مِنْ أَنْ تَلْقَوْا عَدُوَّكُمْ، فَتَضْرِبُوا أَعْنَاقَهُمْ، وَيَضْرِبُوا أَعْنَاقَكُمْ؟» قَالُوا: بَلَى، قَالَ: «ذِكْرُ اللّٰهِ تَعَالَى». رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ، قَالَ الْحَاكِمُ أَبُو عَبْدِ اللّٰهِ: إِسْنَادُهُ صَحِيحٌ.

1446. Ebu'd-Derdâ'dan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Size amellerinizin en hayırlısını; Allah nezdinde en temiz olan, derecelerinizi en fazla yükselten ve sizin için altın ve gümüş infak etmekten ve (harp meydanlarında) düşmanlarınızla karşılaşıp onları öldürmenizden veya onlar tarafından öldürülmenizden daha hayırlı olan amelleri haber vereyim mi, diye sordu. Sahâbîler:

–Evet, dediler. Resûlullah ﷺ:

–Allah Teâlâ'yı zikretmektir, buyurdu.

(T3377 Tirmizî, Deavât, 6)

١٤٤٧- وَعَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّهُ دَخَلَ مَعَ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى امْرَأَةٍ وَبَيْنَ يَدَيْهَا نَوًى أَوْ حَصًى تُسَبِّحُ بِهِ فَقَالَ: «أَلاَ أُخْبِرُكِ بِمَا هُوَ أَيْسَرُ عَلَيْكِ مِنْ هٰذَا أَوْ أَفْضَلُ» فَقَالَ: «سُبْحَانَ اللّٰهِ عَدَدَ مَا خَلَقَ فِي السَّمَاءِ، وَسُبْحَانَ اللّٰهِ عَدَدَ مَا خَلَقَ فِي الْأَرْضِ، سُبْحَانَ اللّٰهِ عَدَدَ مَا بَيْنَ ذٰلِكَ، وَسُبْحَانَ اللّٰهِ عَدَدَ مَا هُوَ خَالِقٌ. وَاللّٰهُ أَكْبَرُ مِثْلَ ذٰلِكَ، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ مِثْلَ ذٰلِكَ، وَلاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللّٰهُ مِثْلَ ذٰلِكَ، وَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللّٰهِ مِثْلَ ذٰلِكَ». رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1447. Sa'd b. Ebû Vakkâs'ın (ra) naklettiğine göre, kendisi bir gün Resûlullah ﷺ ile birlikte bir kadının (Safiyye veya Cüveyriye'nin) yanına geldi. Kadının önünde tesbihin sayısını tespit için çekirdek veya çakıl taşları vardı. Bunun üzerine ona: "Sana bundan daha kolay, daha üstün bir şey söyleyeyim mi?" dedi. (Evet ey Allah'ın Resûlü, deyince) Resûlullah ﷺ:

"Sübhânallahi adede mâ halaka fi's–semâi ve sübhânallâhi adede mâ halaka fi'l–ard, sübhânallâhi adede mâ beyne zâlike ve sübhânallâhi adede mâ hüve hâlik. (Gökyüzünde yarattığı varlıklar adedince Allah'ı tesbih ederim. Yeryüzündeki mahlukatın sayısınca Allah'ı yüceltirim. Yerle gök arasındakilerin sayısınca Allah'ı tenzih ederim. Şimdiye kadar yarattığı ve bundan sonra yaratacakları sayısınca Allah'ı tesbih ederim.)" dersin.

"Allâhü ekber", "Elhamdülillah", "Lâ ilâhe illâllâh", "Ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh" demek de böyledir.

(T3568 Tirmizî, Deavât, 113)

١٤٤٨- وَعَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَلاَ أَدُلُّكَ عَلَى كَنْزٍ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ؟» فَقُلْتُ: بَلَى يَا رَسُولَ اللّٰهِ، قَالَ: «لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللّٰهِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1448. Ebû Mûsâ el-Eş'arî (ra) anlatıyor: Resûlullah bana:

Sana cennet hazinelerinden birini söyleyeyim mi, dedi. Ben "Evet yâ Resûlallah!", dedim.

"Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh. (Kuvvet ve kudret, ancak Allah'ın yardımı iledir.)" sözüdür, buyurdu.

(B4202 Buhârî, Megâzî, 39, B6384 Buhârî, Deavât, 50; M6862 Müslim, Zikir, 44)

Bu hadisin farklı tariklarında yer aldığına göre, yeni Müslüman oldukları anlaşılan iki bedevi Medine'ye gelmişler ve Hz. Peygamber'e farz ve nafile ibadetleri tam olarak yerine getirmekte zorlandıklarını söylemişlerdi. Hz. Peygamber de onlara ibadet iştiyaklarını artıracak bir tavsiyede bulunmuş ve devamlı Allah'ı zikretmelerini söylemiştir. Sürekli Allah'ı zikreden birinin bir müddet sonra kendini namaz, oruç ve diğer ibadetlerden alıkoyamayacağı açıktır.

Allah'ı Her Durumda Anmak

﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ۝ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَاماً وَقُعُوداً وَعَلَى جُنُوبِهِمْ﴾

Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelip gidişinde selim akıl sahipleri için elbette ibretler vardır. Onlar ayaktayken, otururken ve yanları üzerine yatarken Allah'ı anarlar...

(Âl-i İmrân, 3/190, 191)

١٤٤٩- وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْكُرُ اللَّهَ تَعَالَى عَلَى كُلِّ أَحْيَانِهِ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1449. Hz. Âişe'den (ra) rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir:

Resûlullah ﷺ, Allah' Teâlâ'yı her zaman anardı.

(M826 Müslim, Hayz, 117)

١٤٥٠- وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا أَتَى أَهْلَهُ قَالَ: بِسْمِ اللَّهِ اَللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا، فَقُضِيَ بَيْنَهُمَا وَلَدٌ، لَمْ يَضُرَّهُ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1450. İbn Abbâs'tan (ra) rivayet edildiğine göre Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

Sizden biriniz eşiyle birlikte olacağı zaman *"Bismillâh, Allâhümme cennibne'ş–*

şeytâne ve cennibi'ş–şeytâne mâ razaktenâ. (Allah'ım, şeytanı bizden ve bize vereceğin çocuktan uzak tut.)" der ve bir çocuğu olursa şeytan ona zarar vermez.

(B141 Buhârî, Vudû', 8; M3533 Müslim, Nikâh, 116)

Yatarken ve Uyanınca Yapılacak Dua

١٤٥١- عَنْ حُذَيْفَةَ، وَأَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَا: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ قَالَ: «بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ أَمُوتُ وَأَحْيَا» وَإِذَا اسْتَيْقَظَ قَالَ: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1451. Huzeyfe ve Ebû Zer'den (ra) şöyle nakledilmiştir: Resûlullah ﷺ, yatağına yattığında şöyle derdi:

"Bismike'llâhümme ahyâ ve emûtü. [*Allah'ım, senin ismini anarak ölür ve dirilirim (uyur ve uyanırım.)*]" Uyandığı zaman da, *"Elhamdü lillâhillezi ahyânâ ba'de mâ emâtenâ ve ileyhin-nüşûr. (Bizim canımızı aldıktan sonra dirilten Allah'a hamdolsun. Dönüş yine O'nadır.)"* derdi.

(B6312, B6314 Buhârî, Deavât, 7, 8)

Zikir Meclislerine Katılmak

﴿وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم بِالْغَدٰوةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ
وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ﴾

Sabah, akşam Rablerine, O'nun rızasını dileyerek dua edenlerle birlikte sabret ve gözlerini onlardan ayırma...

(Kehf, 18/28)

١٤٥٢- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ: «إِنَّ لِلَّهِ تَعَالَى مَلَائِكَةً يَطُوفُونَ فِي الطُّرُقِ يَلْتَمِسُونَ أَهْلَ الذِّكْرِ،
فَإِذَا وَجَدُوا قَوْماً يَذْكُرُونَ اللّٰهَ عَزَّ وَجَلَّ، تَنَادَوْا: هَلُمُّوا إِلَى حَاجَتِكُمْ،
فَيَحُفُّونَهُمْ بِأَجْنِحَتِهِمْ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا، فَيَسْأَلُهُمْ رَبُّهُمْ وَهُوَ أَعْلَمُ: مَا يَقُولُ
عِبَادِي؟ قَالَ: يَقُولُونَ: يُسَبِّحُونَكَ وَيُكَبِّرُونَكَ، وَيَحْمَدُونَكَ، وَيُمَجِّدُونَكَ،
فَيَقُولُ: هَلْ رَأَوْنِي؟ فَيَقُولُونَ: لَا وَاللّٰهِ مَا رَأَوْكَ، فَيَقُولُ: كَيْفَ لَوْ رَأَوْنِي؟،
قَالَ: يَقُولُونَ لَوْ رَأَوْكَ كَانُوا أَشَدَّ لَكَ عِبَادَةً، وَأَشَدَّ لَكَ تَمْجِيداً، وَأَكْثَرَ
لَكَ تَسْبِيحاً. فَيَقُولُ: فَمَاذَا يَسْأَلُونَ؟ قَالَ: يَقُولُونَ: يَسْأَلُونَكَ الْجَنَّةَ. قَالَ:
يَقُولُ: وَهَلْ رَأَوْهَا؟ قَالَ: يَقُولُونَ: لَا وَاللّٰهِ يَارَبِّ مَا رَأَوْهَا. قَالَ: يَقُولُ:
فَكَيْفَ لَوْ رَأَوْهَا ؟، قَالَ: يَقُولُونَ: لَوْ أَنَّهُمْ رَأَوْهَا كَانُوا أَشَدَّ عَلَيْهَا حِرْصاً،

وَأَشَدَّ لَهَا طَلَباً، وَأَعْظَمَ فِيهَا رَغْبَةً. قَالَ: فَمِمَّ يَتَعَوَّذُونَ؟ قَالَ: يَقُولُونَ يَتَعَوَّذُونَ مِنَ النَّارِ، قَالَ: فَيَقُولُ: وَهَلْ رَأَوْهَا؟ قَالَ: يَقُولُونَ: لاَ وَاللَّهِ مَا رَأَوْهَا. فَيَقُولُ: كَيْفَ لَوْ رَأَوْهَا ؟، قَالَ: يَقُولُونَ: لَوْ رَأَوْهَا كَانُوا أَشَدَّ مِنْهَا فِرَاراً، وَأَشَدَّ لَهَا مَخَافَةً. قَالَ: فَيَقُولُ: فَأُشْهِدُكُمْ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُمْ، قَالَ: يَقُولُ مَلَكٌ مِنَ الْمَلاَئِكَةِ: فِيهِمْ فُلاَنٌ لَيْسَ مِنْهُمْ، إِنَّمَا جَاءَ لِحَاجَةٍ، قَالَ: هُمُ الْجُلَسَاءُ لاَ يَشْقَى بِهِمْ جَلِيسُهُمْ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِم عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ لِلَّهِ مَلاَئِكَةً سَيَّارَةً فُضُلاً يَتَتَبَّعُونَ مَجَالِسَ الذِّكْرِ، فَإِذَا وَجَدُوا مَجْلِساً فِيهِ ذِكْرٌ، قَعَدُوا مَعَهُمْ، وَحَفَّ بَعْضُهُمْ بَعْضاً بِأَجْنِحَتِهِمْ حَتَّى يَمْلَأُوا مَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ السَّمَاءِ الدُّنْيَا، فَإِذَا تَفَرَّقُوا عَرَجُوا وَصَعِدُوا إِلَى السَّمَاءِ، فَيَسْأَلُهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَهُوَ أَعْلَمُ: مِنْ أَيْنَ جِئْتُمْ؟ فَيَقُولُونَ: جِئْنَا مِنْ عِنْدِ عِبَادٍ لَكَ فِي الْأَرْضِ: يُسَبِّحُونَكَ، وَيُكَبِّرُونَكَ، وَيُهَلِّلُونَكَ، وَيَحْمَدُونَكَ، وَيَسْأَلُونَكَ. قَالَ: وَمَاذَا يَسْأَلُونِي؟ قَالُوا: يَسْأَلُونَكَ جَنَّتَكَ. قَالَ: وَهَلْ رَأَوْا جَنَّتِي؟ قَالُوا: لاَ، أَيْ رَبِّ: قَالَ: فَكَيْفَ لَوْ رَأَوْا جَنَّتِي؟ قَالُوا: وَيَسْتَجِيرُونَكَ قَالَ: وَمِمَّ يَسْتَجِيرُونِي؟ قَالُوا: مِنْ نَارِكَ يَا رَبِّ. قَالَ: وَهَلْ رَأَوْا نَارِي؟ قَالُوا: لاَ، قَالَ: فَكَيْفَ لَوْ رَأَوْا نَارِي ؟، قَالُوا: وَيَسْتَغْفِرُونَكَ، فَيَقُولُ: قَدْ غَفَرْتُ لَهُمْ، وَأَعْطَيْتُهُمْ مَا سَأَلُوا، وَأَجَرْتُهُمْ مِمَّا اسْتَجَارُوا. قَالَ: فَيَقُولُونَ: رَبِّ فِيهِمْ فُلاَنٌ عَبْدٌ خَطَّاءٌ إِنَّمَا مَرَّ، فَجَلَسَ مَعَهُمْ، فَيَقُولُ: وَلَهُ غَفَرْتُ، هُمُ الْقَوْمُ لاَ يَشْقَى بِهِمْ جَلِيسُهُمْ».

1452. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Allah Teâlâ'nın, yollarda dolaşıp Allah'ı zikredenleri arayan melekleri vardır.

Onlar Aziz ve Celil olan Allah'ı zikreden bir topluluk bulunca birbirlerine, "Gelin, aradıklarınız buradadır!" diye seslenirler ve melekler Allah'ı zikredenleri, dünya semasına kadar kanatlarıyla çevrelerler. Allah Teâlâ, onların hâllerini meleklerden daha iyi bildiği hâlde, meleklere:

–Kullarım ne diyorlar, diye sorar. Melekler:

–Seni tesbih ediyorlar, tekbir getirerek sana hamdü sena ediyorlar ve seni yüceltiyorlar.

–Bu kullarım beni gördüler mi (ki böyle tesbih edip, tekbir getiriyorlar?)

–Hayır, vallahi seni görmediler.

–Peki, beni görseler ne yaparlar?

–Onlar seni görseler, sana daha çok kulluk ederler, seni daha çok yüceltirler ve daha çok tesbih ederlerdi.

–Benden ne diliyorlar?

–Cenneti istiyorlar.

–Onlar cenneti gördüler mi?

–Hayır yâ Rab, vallahi onlar asla cenneti görmediler.

–Ya cenneti görselerdi ne yaparlardı?

–Cenneti görmüş olsalardı, cennete karşı arzu ve hevesleri daha çok olur, cenneti daha fazla isterlerdi.

–Onlar nelerden Allah'a sığınıyorlar?

–Cehennemden Allah'a sığınıyorlar.

–Cehennemi gördüler mi?

–Hayır, vallahi onu görmediler.

–Ya cehennemi görselerdi ne yaparlardı?

–Eğer cehennemi görselerdi, ondan daha çok kaçarlar, daha fazla korkarlardı.

(Bunun üzerine) Allah Teâlâ şöyle buyurur:

–(Ey melekler), siz de şahit olun ki ben onları bağışladım.

Meleklerden biri der ki:

–Filanca onlardan değil, sadece bir ihtiyacı için gelmişti.

Yüce Allah:

–(Zikir meclislerinde) oturanlar öyle kimselerdir ki, onlarla birlikte bulunanlar

da kötü olmaz.

(B6408 Buhârî, Deavât, 66)

Müslim'in Ebû Hüreyre'den naklettiği bir rivayette Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Allah Teâlâ'nın (diğer meleklerden ayrı olarak) zikir meclislerini araştırmak üzere dolaşan gezici melekleri vardır. Bunlar, bir zikir meclisi buldukları zaman, onlarla beraber otururlar. Kanatlarını onların üzerine açarak kendileriyle dünya semasının arasını doldururlar. Meclistekiler dağıldıklarında ise melekler tekrar semaya çıkarlar.

Allah Teâlâ, bildiği hâlde onlara:

–Nereden geldiniz, diye sorar. Melekler de:

–Yeryüzündeki kullarının yanından geldik. Onlar tesbih, tekbir, tehlil ve hamd ederek seni zikrediyorlar ve senden dileklerde bulunuyorlar, derler. Allah Teâlâ:

–Benden ne istiyorlar?

–Cennetini istiyorlar.

–Cennetimi gördüler mi?

–Hayır yâ Rabbi, görmediler.

–Cenneti görselerdi ne yaparlardı?

–Senden güvenceni isterlerdi.

–Benden neden dolayı güvence isterlerdi?

–Ateşinden yâ Rabbi!

–Ateşimi gördüler mi?

–Hayır, görmediler.

–Ateşimi görselerdi ne yaparlardı?

–Senden bağışlanma dilerlerdi. Bunun üzerine Yüce Allah:

–Ben de onları bağışladım, isteklerini onlara bahşettim ve korktukları şeye karşı onlara güvence verdim, buyurur:

(Bunun üzerine) melekler:

–Yâ Rabbi, zikir meclisinde bulunan filan kul çok günahkârdır. Oradan geçerken aralarına oturmuştu, derler. Bunun üzerine Yüce Allah:

–Onu da bağışladım. Onlar öyle bir topluluktur ki, meclislerinde bulunanlar da kötü olmaz, buyurur.

(M6839 Müslim, Zikir, 25)

١٤٥٣- وَعَنْهُ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا قَالاَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لاَ يَقْعُدُ قَوْمٌ يَذْكُرُونَ اللّٰهَ إِلاَّ حَفَّتْهُمُ الْمَلاَئِكَةُ، وَغَشِيَتْهُمُ الرَّحْمَةُ وَنَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ، وَذَكَرَهُمُ اللّٰهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1453. Ebû Hüreyre ve Ebû Saîd el-Hudrî'nin (ra) naklettiğine göre, Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Bir topluluk Allah'ı zikretmek için bir araya gelirse melekler onları kuşatır, rahmet onları sarar ve üzerlerine sekînet (huzur) iner. Allah yanındakilere (meleklere) onlardan övgüyle söz eder.

(M6855 Müslim, Zikir, 39)

١٤٥٤- وَعَنْ أَبِي وَاقِدٍ الْحَارِثِ بْنِ عَوْفٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَمَا هُوَ جَالِسٌ فِي الْمَسْجِدِ، وَالنَّاسُ مَعَهُ، إِذْ أَقْبَلَ ثَلاَثَةُ نَفَرٍ، فَأَقْبَلَ اثْنَانِ إِلَى رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَهَبَ وَاحِدٌ، فَوَقَفَا عَلَى رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَأَمَّا أَحَدُهُمَا فَرَأَى فُرْجَةً فِي الْحَلْقَةِ، فَجَلَسَ فِيهَا وَأَمَّا الآخَرُ، فَجَلَسَ خَلْفَهُمْ، وَأَمَّا الثَّالِثُ فَأَدْبَرَ ذَاهِباً. فَلَمَّا فَرَغَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَلاَ أُخبِرُكُمْ عَنِ النَّفَرِ الثَّلاَثَةِ، أَمَّا أَحَدُهُمْ، فَأَوَى إِلَى اللّٰهِ فَآوَاهُ اللّٰهُ وَأَمَّا الآخَرُ فَاسْتَحْيَى فَاسْتَحْيَى اللّٰهُ مِنْهُ وَأَمَّا الآخَرُ، فَأَعْرَضَ، فَأَعْرَضَ اللّٰهُ عَنْهُ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1454. Ebû Vâkıd Hâris b. Avf (ra) anlatıyor:

Bir gün Resûlullah ﷺ, mescitte insanlarla birlikte otururken üç kişi geldi. İkisi Resûlullah'a ﷺ doğru yöneldi, diğeri ise gitti. Allah Resûlü'nün yanında kalan iki kişiden biri, halkada gördüğü bir boşluğa, diğeri halkanın arkasına oturdu. Üçüncü şahıs ise dönüp gitmişti. Resûlullah ﷺ işi bitince:

"Bu üç kişinin durumunu size haber vereyim mi? Bunlardan biri, Allah'a sığındı, Allah da onu barındırdı. Diğeri, hayâ etti, Allah da onun hayâsını kabul etti. Öbürü ise yüz çevirdi, Allah da ondan yüz çevirdi." buyurdu.[5]

(B66 Buhârî, İman, 8, B474 Buhârî, Salât, 84; M5681 Müslim, Selâm, 26)

١٤٥٥- وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: خَرَجَ مُعَاوِيَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَلَى حَلْقَةٍ فِي الْمَسْجِدِ، فَقَالَ: مَا أَجْلَسَكُمْ؟ قَالُوا: جَلَسْنَا نَذْكُرُ اللَّهَ. قَالَ: آللَّهِ مَا أَجْلَسَكُمْ إِلَّا ذَاكَ؟ قَالُوا: مَا أَجْلَسَنَا إِلَّا ذَاكَ، قَالَ: أَمَا إِنِّي لَمْ أَسْتَحْلِفْكُمْ تُهْمَةً لَكُمْ وَمَا كَانَ أَحَدٌ بِمَنْزِلَتِي مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقَلَّ عَنْهُ حَدِيثاً مِنِّي: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ عَلَى حَلْقَةٍ مِن أَصْحَابِهِ فَقَالَ: «مَا أَجْلَسَكُمْ؟» قَالُوا: جَلَسْنَا نَذْكُرُ اللَّهَ، وَنَحْمَدُهُ عَلَى مَاهَدَانَا لِلْإِسْلَامِ، وَمَنَّ بِهِ عَلَيْنَا. قَالَ: «آللَّهِ مَا أَجْلَسَكُمْ إِلَّا ذَاكَ؟ قَالُوا: آللَّهِ مَا أَجْلَسَنَا إِلَّا ذَاكَ. قَالَ: «أَمَا إِنِّي لَمْ أَسْتَحْلِفْكُمْ تُهْمَةً لَكُمْ، وَلٰكِنَّهُ أَتَانِي جِبْرِيلُ فَأَخْبَرَنِي

أَنَّ اللّٰهَ يُبَاهِي بِكُمُ الْمَلاَئِكَةَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1455. Ebû Saîd el-Hudrî anlatıyor: (Bir gün) Muâviye (ra) mescitte bir halka hâlinde oturan bir grubun yanına varıp, onlara:

–Niçin toplandınız, diye sordu.

–Allah'ı zikretmek maksadıyla toplandık, dediler.

–Allah aşkına söyleyin, gerçekten sadece bunun için mi toplandınız, dedi.

–Evet, sırf bunun için toplandık, dediler. (Bunun üzerine) Muâviye (ra) şöyle dedi:

–Ben, size inanmadığım için yemin etmenizi istiyor değilim. Resûlullah'ın yanında benim konumumda olup da, benden daha az hadis nakleden kimse yoktur. Bir gün Resûlullah ﷺ, ashâbından halka hâlinde toplanmış bir cemaatin yanına geldi de onlara "Niçin toplandınız?" diye sordu. Onlar:

–Bize İslâm'ı ihsan buyurmasından dolayı Allah'ı zikretmek ve O'na hamdetmek için oturduk, dediler. Resûlullah ﷺ:

–Allah aşkına söyleyin, gerçekten sırf bunun için mi toplanıp oturdunuz?

–Allah'a yemin ederiz ki sırf bunun için toplandık, dediler. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz:

–Ben, size inanmadığım için yemin etmenizi istiyor değilim. Fakat (bilin ki) Cebrail (as) bana geldi ve Yüce Allah'ın sizin ne kadar üstün ve değerli olduğunuzu meleklere gösterdiğini haber verdi, buyurdular.

(M6857 Müslim, Zikir, 40)

Muhtemelen mescide girmeyip dönüp giden kişi, Müslüman görünen nifak ehlinden biri olmalıdır.

Sabah Akşam
Allah'ı Zikretmek

﴿وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعاً وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ
مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ﴾

Rabbini, içinden yalvararak ve korkarak, yüksek olmayan bir sesle sabah-akşam zikret ve gafillerden olma.

(A'râf, 7/205)

﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا﴾

...Güneşin doğuşundan ve batışından önce Rabbini hamd ile tespih et...

(Tâhâ, 20/130)

﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ﴾

...Akşam-sabah Rabbini hamd ederek tespih et.

(Mümin, 40/55)

﴿فِي بُيُوتٍ أَذِنَ اللّٰهُ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ

* رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ﴾

Allah'ın, yüceltilmesine ve içlerinde adının anılmasına izin verdiği evlerde hiçbir ticaretin ve hiçbir alışverişin kendilerini, Allah'ı anmaktan, namazı kılmaktan, zekâtı vermekten alıkoymadığı birtakım adamlar buralarda sabah akşam O'nu tesbih ederler...

(Nûr, 24/36, 37)

﴿إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ وَ الطَّيْرَ مَحْشُورَةً﴾

Kendisiyle birlikte tesbih etsinler diye biz, dağları ve toplanıp gelen kuşları Dâvûd'un emrine verdik...

(Sâd, 38/18, 19)

١٤٥٦- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ قَالَ حِينَ يُصْبِحُ وَحِينَ يُمْسِي: سُبْحَانَ اللّٰهِ وَبِحَمْدِهِ مِائَةَ مَرَّةٍ لَمْ يَأْتِ أَحدٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِأَفْضَلَ مِماَّ جَاءَ بِهِ، إِلاَّ أَحَدٌ قَالَ مِثْلَ مَا قَالَ أَوْ زَادَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1456. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Kim sabah akşam yüz defa *"Sübhânallâhi ve bihamdihî"* derse (Allah'ı tesbih eder ve O'na hamdederse), kıyamet gününde hiçbir kimse bu adamın söylediği bu zikirden daha faziletli bir şeyle gelemez. Ancak birisi onun söylediğinin (tesbih ve hamdin) benzerini veya daha fazlasını söylerse o başka.

(M6843 Müslim, Zikir, 29)

١٤٥٧- وَعَنْهُ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللّٰهِ مَا لَقِيتُ مِنْ عَقْرَبٍ لَدَغَتْنِي الْبَارِحَةَ، قَالَ: «أَمَا لَوْ قُلْتَ حِينَ أَمْسَيْتَ: أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللّٰهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ لَمْ تَضُرُّكَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1457. Yine Ebû Hüreyre anlatıyor:

Hz. Peygamber'e ﷺ biri gelip, "Yâ Resûlallah, dün gece beni ısıran akrepten neler çektim!" dedi. Resûlullah, "Eğer sen akşam olunca, *'Eûzü bi kelimâtillâhi't-tâmmâti min şerri mâ halaka. (Ben, yarattıklarının şerrinden bütün (mükemmel) kelimeleriyle Allah'a sığınıyorum.)'* diye dua etseydin, o şey sana zarar vermezdi." buyurdu.

(M6880 Müslim, Zikir, 55)

١٤٥٨- وَعَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ إِذَا أَصْبَحَ:
اَللّٰهُمَّ بِكَ أَصْبَحْنَا وَبِكَ أَمْسَيْنَا وَبِكَ نَحْيَا، وَبِكَ نَمُوتُ، وَإِلَيْكَ النُّشُورُ»
وَإِذَا أَمْسَى قَالَ: «اَللّٰهُمَّ بِكَ أَمْسَيْنَا، وَبِكَ نَحْيَا، وَبِكَ نَمُوتُ وَإِلَيْكَ
النُّشُورُ». رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1458. Yine Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Peygamber, sabaha çıktığında, *"Allahümme bike asbahnâ ve bike emseynâ ve bike nahyâ ve bike nemûtü ve ileyke'n-nüşûr. (Allah'ım, senin yardımınla sabaha çıktık ve senin yardımınla akşama eriştik. Yaşatan da sensin, öldüren de sensin. Dönüş sanadır.)"* buyururlardı. Akşama eriştiğinde de *"Allahümme bike emseynâ ve bike nahyâ ve bike nemûtü ve ileyke'n-nüşûr (Allah'ım, senin yardımınla akşama eriştik. Yaşatan da sensin, öldüren de sensin. Dönüş sanadır.)"* diye dua ederdi.

(D5068 Ebû Dâvûd, Edeb, 101; T3391 Tirmizî, Deavât, 13)

١٤٥٩- وَعَنْهُ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ الصِّدِّيقَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: يَا رَسُولَ
اللَّهِ مُرْنِي بِكَلِمَاتٍ أَقُولُهُنَّ إِذَا أَصْبَحْتُ وَإِذَا أَمْسَيْتُ، قَالَ: قُلْ:
«اَللّٰهُمَّ فَاطِرَ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ، رَبَّ كُلِّ
شَيْءٍ وَمَلِيكَهُ. أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلٰهَ إِلَّا أَنْتَ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي وَشَرِّ
الشَّيْطَانِ وَشِرْكِهِ» قَالَ: «قُلْهَا إِذَا أَصْبَحْتَ، وَإِذَا أَمْسَيْتَ، وَإِذَا أَخَذْتَ
مَضْجَعَكَ» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

1459. Yine Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre Ebû Bekir es-Sıddîk (ra), Resûlullah'a:

–Ey Allah'ın Resûlü, bana sabah akşam söyleyeceğim bazı sözler emir buyursan, dedi. Peygamber Efendimiz:

– *"Allâhümme fâtıra's–semâvâti ve'l–ardi âlime'l–gaybi ve'ş–şehâdeti, rabbe külli şey'in ve melîkehû. Eşhedü enlâ ilâhe illâ ente. Eûzü bike min şerri nefsî ve şerri'ş–şeytâni ve şirkihî. (Göklerin ve yerin yaratıcısı, görünen ve görünmeyeni bilen, her*

şeyin Rabbi ve Melîki (yöneticisi) olan Allah'ım, şahitlik ederim ki senden başka ilah yoktur. Nefsimin kötülüğünden, şeytanın kötülüğünden ve onu sana ortak koşmaktan sana sığınırım.)", diye dua et ve bunu sabahleyin, akşamleyin ve yatağına yattığında söyle, buyurdu.

(D5067 Ebû Dâvûd, Edeb, 100, 101; T3392 Tirmizî, Deavât, 14)

١٤٦٠- وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ نَبِيُّ اللّٰهِ صَلَّى
اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَمْسَى قَالَ: أَمْسَيْنَا وَأَمْسَى الْمُلْكُ لِلَّهِ، وَالْحَمْدُ
لِلَّهِ، لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللّٰهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ» قَالَ الرَّاوِي: أَرَاهُ قَالَ فِيهِنَّ:
«لَهُ الْمُلْكُ وَلَه الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، رَبِّ أَسْأَلُكَ خَيْرَ
مَا فِي هٰذِهِ اللَّيْلَةِ، وَخَيْرَ مَا بَعْدَهَا، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِي هٰذِهِ
اللَّيْلَةِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهَا، رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ، وَسُوءِ الْكِبْرِ، أَعُوذُ
بِكَ مِنْ عذَابِ النَّارِ، وَعَذَابٍ فِي الْقَبْرِ» وَإِذَا أَصْبَحَ قَالَ ذٰلِكَ أَيْضاً:
«أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ الْمُلْكُ لِلَّهِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1460. İbn Mes'ûd (ra) şöyle demiştir: Hz. Peygamber, akşam olduğu zaman şöyle dua ederdi:

"Emseynâ ve emse'l–mülkü lillâh, vel–hamdü lillâh, lâ ilâhe illâllâhü vahdehû lâ şerîke leh. (Allah'a hamdolsun ki biz akşama eriştik ve akşamleyin de mülk Allah'ındır. Allah'tan başka ilah yoktur. Ancak, bir olan Allah vardır. O'nun ortağı yoktur.)"

Ravi diyor ki: Bu zikir ile beraber, Resûlullah:

"Lehü'l–mülkü ve lehü'l–hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr, rabbi es'elüke hayra mâ fî hâzihi'l–leyleti ve hayra mâ ba'dehâ ve eûzü bike min şerri mâ fi hâzihi'l–leyleti ve şerri mâ ba'dehâ, rabbi eûzü bike mine'l–keseli ve sûi'l–kiber, eûzü bike min azâbi'n–nâr ve azâbin fi'l-kabr.

(Mülk O'nundur, hamd O'na mahsustur. O, her şeye kadirdir. Yâ Rabbi, senden, bu gecenin ve sonraki gecelerin hayrını dilerim. Bu gecenin ve sonraki gecelerin şerrinden

de sana sığınırım. Yâ Rabbi, tembellikten, bunaklık derecesinde ihtiyarlıktan, cehennemden ve kabir azabından sana sığınırım.)" derdi. Ve sabah olduğunda da:

"Asbahnâ ve asbaha'l–mülkü lillâh. (Biz sabaha çıktık. Sabahleyin de mülk Allah'ındır.)" buyururdu.

(M6907, M6909 Müslim, Zikir, 74, 76)

١٤٦١- وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ خُبَيْبٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «اِقْرَأْ: قُلْ هُوَ اللّٰهُ أَحَدٌ، وَالْمُعَوِّذَتَيْنِ حِينَ تُمْسِي وَحِينَ تُصْبِحُ، ثَلَاثَ مَرَّاتٍ تَكْفِيكَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ». رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

1461. Abdullah b. Hubeyb'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Resûlullah ﷺ bana:

"Ey Abdullah, sabah akşam üç kere İhlâs (Kul hüva'llâhü ehad) ve Muavvizeteyn (Felâk ve Nâs) sûrelerini oku. Bu sûreler her şeye karşı sana yeter." buyurdu.

(D5082 Ebû Dâvûd, Edeb, 100, 101; T3575 Tirmizî, Deavât, 116)

١٤٦٢- وَعَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا مِنْ عَبْدٍ يَقُولُ فِي صَبَاحِ كُلِّ يَوْمٍ وَمَسَاءِ كُلِّ لَيْلَةٍ: بِسْمِ اللّٰهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ، ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، إِلَّا لَمْ يَضُرَّهُ شَيْءٌ» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالتِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

1462. Osman b. Affân'dan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Kim, her sabah ve akşam üç kere *“Bismillâhi’llezî lâ yadurru maa’smihî şey’ün fi’l-ardi ve lâ fi’s-semâi ve hüve’s-semîu’l-alîm. (İsmi anıldığında, yerde ve gökteki hiçbir şeyin zarar vermeyeceği, herşeyi işiten ve bilen Allah’ın adıyla)”* derse, ona hiçbir şey zarar veremez.

(T3388 Tirmizî, Deavât, 13)

Uyumadan Önce Okunacak Dualar

﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ * الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَاماً وَقُعُوداً وَعَلَى جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾

Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelip gidişinde selim akıl sahipleri için elbette ibretler vardır. Onlar ayaktayken, otururken ve yanları üzerine yatarken Allah'ı anarlar. Göklerin ve yerin yaratılışı üzerinde düşünürler...

(Âl-i İmrân, 3/190, 191)

١٤٦٣- وَعَنْ حُذَيْفَةَ وَأَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ قَالَ: «بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ أَحْيَا وَأَمُوتُ». رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1463. Huzeyfe ve Ebû Zer'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ yatağına girdiğinde, *"Bismike'llâhümme ahyâ ve emût [Allah'ım, senin ismini anarak yaşar ve ölürüm (uyur ve uyanırım.)]"* derdi.

(B7394 Buhârî, Tevhîd, 13, B6325 Buhârî Deavât, 16)

١٤٦٤- وَعَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ وَلِفَاطِمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: «إِذَا أَوَيْتُمَا إِلَى فِرَاشِكُمَا، أَوْ إِذَا أَخَذْتُمَا مَضَاجِعَكُمَا فَكَبِّرَا ثَلَاثاً وَثَلَاثِينَ، وَسَبِّحَا ثَلَاثاً وَثَلَاثِينَ، وَاحْمَدَا

ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ» وَفِي رِوَايَةٍ: «التَّسْبِيحُ أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ» وَفِي رِوَايَةٍ: «التَّكْبِيرُ

أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1464. Hz. Ali'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ, Ali ve Fâtıma'ya (ra) şöyle demiştir:

"Yatağınıza girdiğinizde veya yattığınızda otuz üç defa '*Allahü ekber',* otuz üç defa *'Sübhânallâh',* otuz üç kere *'Elhamdülillâh'* deyin."

Bir rivayette, otuz dört kere *'Sübhânallâh'*; başka bir rivayette ise otuz dört defa *'Allahü ekber',* demiştir.

(B6318 Buhârî, Deavât, 11; B5361 Buhârî Nafakât, 6; M6918 Müslim, Zikir, 80)

١٤٦٥- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا أَوَى أَحَدُكُمْ إِلَى فِرَاشِهِ، فَلْيَنْفُضْ فِرَاشَهُ بِدَاخِلَةِ إِزَارِهِ فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي مَا خَلَفَهُ عَلَيْهِ، ثُمَّ يَقُولُ: بِاسْمِكَ رَبِّي وَضَعْتُ جَنْبِي، وَبِكَ أَرْفَعُهُ، إِنْ أَمْسَكْتَ نَفْسِي فَارْحَمْهَا، وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا، فَاحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1465. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Sizden biri yatağına girdiğinde, – içinde (zararlı) neler bulunduğunu bilemeyeceği için – elbisesinin iç tarafı ile döşeğini silksin.[6] Sonra şöyle dua etsin:

Bismike Rabbî, vada'tü cenbî ve bike erfauhû, in emsekte nefsî ferhamhâ ve in erseltehâ fehfazhâ bimâ tahfazu bihî ibâdeke's–sâlihîn.

(Yâ Rabbi, adını anarak yan tarafıma uzandım, senin adınla da kalkarım. Eğer ruhumu alırsan, ona merhamet et. Eğer yaşatır da (uyandırırsan), salih kullarını muhafaza ettiğin gibi beni de fenalıklardan koru!)

(B6320 Buhârî, Deavât, 13, B7393 Buhârî, Tevhîd, 13; M6892 Müslim, Zikir, 64)

١٤٦٦- وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا، أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ نَفَثَ فِي يَدَيْهِ، وَقَرَأَ بِالْمُعَوِّذَاتِ وَمَسَحَ بِهِمَا جَسَدَهُ، مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

وَفِي رِوَايَةٍ لَهُمَا : أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ كُلَّ لَيْلَةٍ جَمَعَ كَفَّيْهِ ثُمَّ نَفَثَ فِيهِمَا فَقَرَأَ فِيهِمَا: قُلْ هُوَ اللّٰهُ أَحَدٌ، وَقُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ، وَقُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ، ثُمَّ مَسَحَ بِهِمَا مَا اسْتَطَاعَ مِنْ جَسَدِهِ، يَبْدَأُ بِهِمَا عَلَى رَأْسِهِ وَوَجْهِهِ، وَمَا أَقْبَلَ مِنْ جَسَدِهِ، يَفْعَلُ ذٰلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1466. Hz. Âişe (ra) anlatıyor:

Resûlullah ﷺ, gece yatağına yatacağı sırada, ellerine üfleyerek Nâs ve Felak sûrelerini okur, sonra vücudunu sıvazlardı.

Buhari ve Müslim’in diğer rivayetlerinde şöyledir:

Hz. Peygamber ﷺ, her gece yatağına yatacağı sırada, iki elini birleştirir ve içine üfleyerek İhlâs, Nâs ve Felak sûrelerini okurdu. Sonra elleriyle vücudunu sıvazlayabildiği kadar sıvazlardı. Başından ve yüzünden başlar, vücudunun ön taraflarından devam ederdi ve bunu üç defa yapardı.

(B6319 Buhârî, Deavât, 12, B5017 Buhârî Fedâilu’l-Kur’ân 14)

١٤٦٧- وَعَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ، رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا، قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا أَتَيْتَ مَضْجَعَكَ فَتَوَضَّأْ وُضُوءَكَ لِلصَّلَاةِ، ثُمَّ اضْطَجِعْ عَلَى شِقِّكَ الْأَيْمَنِ، وَقُلْ: اَللّٰهُمَّ أَسْلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ، وَوَجَّهْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ. وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ، وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ، رَغْبَةً وَرَهْبَةً إِلَيْكَ، لَامَلْجَأَ وَلَا مَنْجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ، آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ، وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ، فَإِنْ مِتَّ، مِتَّ عَلَى الْفِطْرَةِ، وَاجْعَلْهُنَّ آخِرَ مَا تَقُولُ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1467. Berâ b. Âzib’in (ra) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Resûlullah bana:

Yatarken namaz abdesti gibi abdest al, sonra sağ yanının üzerine uzanıp şu duayı oku: *“Allâhümme eslemtü nefsî ileyke ve veccehtü vechî ileyke ve fevvadtü emrî ileyke ve elce’tü zahrî ileyke, rağbeten ve rehbeten ileyke, lâ melcee velâ mencâ minke illâ ileyke. Âmentü bikitâbikellezî enzelte ve binebiyyikellezî erselte. (Allah’ım, sana teslim oldum, yüzümü sana döndüm, işlerimi sana havale ettim, azabından korkarak ve sevabını umarak, sana dayandım. Senden başka sığınılacak yer yoktur. İndirdiğin kitabına ve gönderdiğin Peygamberine iman ettim.)”* de. (Şayet bu sözleri söyler de) o gece ölürsen fıtrat üzere ölürsün. Bu sözler, son sözün olsun.

(B247 Buhârî, Vudû’, 75, B6311 Buhârî, Deavât, 6; M6882 Müslim, Zikir, 56)

١٤٦٨- وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ قَالَ: «اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا، وَكَفَانَا وَآوَانَا، فَكَمْ مِمَّنْ لاَ كَافِيَ لَهُ وَلاَ مُؤْوِيَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1468. Enes’ten (ra) rivayet edildiğine göre
Peygamber yatağına girdiği zaman şöyle dua ederdi:

Bize yediren, içiren, ihtiyaçlarımızı gideren, bize barınacak yuva veren Allah’a hamdolsun. Oysa, kendisine bakanı, barındıranı olmayan niceleri var!

(M6894 Müslim, Zikir, 64)

١٤٦٩- وَعَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَرْقُدَ، وَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى تَحْتَ خَدِّهِ، ثُمَّ يَقُولُ: «اَللّٰهُمَّ قِنِي عَذَابَكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

وَرَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ مِنْ رِوَايَةِ حَفْصَةَ، رَضِيَ اللهُ عَنْهَا، وَفِيهِ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُهُ ثَلاَثَ مَرَّاتٍ.

1469. Huzeyfe’nin (ra) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Resûlullah, yatarken sağ elini yanağının altına koyar, sonra, *“Allâhümme kınî azâbek, yevme teb’asü ibâdek. (Allah’ım, kullarını dirilttiğin gün, beni azabından koru!)”* diye dua ederdi.

(T3398, T3399 Tirmizî, Deavât, 18; D5045 Ebu Dâvûd, Edeb, 97, 98)

Bunu Ebû Dâvûd, Hafsa'dan (ra) rivayet etmiştir. Orada Resûlullah'ın bu duayı üç defa tekrarladığı söylenmektedir.

Bu husus, o günkü şartlarda akrep, yılan vb. haşeratın olma ihtimaline karşı hatırlatılmıştır.

DUANIN FAZİLETİ

﴿وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ﴾

Rabbiniz şöyle dedi: “Bana dua edin, duânıza cevap vereyim...”

(Mümin, 40/60)

﴿ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعاً وَخُفْيَةً إِنَّهُ لاَ يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾

Rabbinize alçak gönüllü olarak ve için için dua edin.
Çünkü O, haddi aşanları sevmez.

(A’râf, 7/55)

﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ﴾

Kullarım, beni sana sorarlarsa, (bilsinler ki), gerçekten ben (onlara çok) yakınım. Dua edenin duasına cevap veririm...

(Bakara, 2/186)

﴿أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ﴾

Yahut kendisine dua ettiği zaman zorda kalmışa cevap veren ve başa gelen kötülüğü kaldıran, (sizi yeryüzünün halifeleri kılan mı? Allah ile birlikte başka ilâh mı var!?)...

(Neml, 27/62)

١٤٧٠- وَعَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «الدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ». رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ وَقَالاَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

1470. Numân b. Beşîr’den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (sav), “Dua, ibadetin ta kendisidir.” buyurdu.

(D1479 Ebû Dâvûd, Vitir, 23; T2969 Tirmizî, Tefsîru’l-Kur’ân, 2)

١٤٧١- وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَحِبُّ الْجَوَامِعَ مِنَ الدُّعَاءِ، وَيَدَعُ مَا سِوَى ذٰلِكَ.

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ جَيِّدٍ.

1471. Âişe'den (ra) şöyle nakledilmiştir:

Resûlullah ﷺ, özlü dualardan hoşlanır, böyle olmayanları bırakırdı.

(D1482 Ebû Dâvûd, Vitir, 23)

١٤٧٢- وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: كَانَ أَكْثَرُ دُعَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «اَللّٰهُمَّ آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً، وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً، وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

زَادَ مُسْلِمٌ فِي رِوَايَتِهِ قَالَ: وَكَانَ أَنَسٌ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَدْعُوَ بِدَعْوَةٍ دَعَا بِهَا، فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَدْعُوَ بِدُعَاءٍ دَعَا بِهَا فِيهِ.

1472. Hz. Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre Peygamber'in ﷺ en çok yaptığı dua şu idi:

Allah'ım, bize dünyada da güzellik ver, ahirette de güzellik ver; cehennem azabından bizi koru!

(B6389 Buhârî, Deavât, 55; M6840 Müslim, Zikir, 26)

Müslim, rivayetinde, hadisi nakleden kişinin, "Enes dua etmek istediğinde böyle dua ederdi." sözünü eklemiştir.

١٤٧٣- وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ: «اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْهُدَى، وَالتُّقَى، وَالْعَفَافَ، وَالْغِنَى» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1473. İbn Mes'ûd'dan (ra) rivayet edildiğine göre
Peygamber ﷺ şöyle dua ederdi:

Allah'ım, senden hidayet, takva, iffet (onur) ve (gönül) zenginliği isterim.

(M6904 Müslim, Zikir, 72)

١٤٧٤- وَعَنْ طَارِقِ بْنِ أَشْيَمَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، قَالَ: كَانَ الرَّجُلُ إِذَا أَسْلَمَ عَلَّمَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّلَاةَ، ثُمَّ أَمَرَهُ أَنْ يَدْعُوَ بِهٰؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ: «اَللّٰهُمَّ اغفِرْ لِي، وَارْحَمْنِي، وَاهْدِنِي، وَعَافِنِي، وَارْزُقْنِي» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

وَفِي رِوَايَةٍ لَهُ عَنْ طَارِقٍ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَتَاهُ رَجُلٌ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللّٰهِ. كَيْفَ أَقُولُ حِينَ أَسْأَلُ رَبِّي؟ قَالَ: «قُلْ: اَللّٰهُمَّ اغفِرْ لِي، وَارْحَمْنِي، وَعَافِنِي، وَارْزُقْنِي، فَإِنَّ هٰؤُلَاءِ تَجْمَعُ لَكَ دُنْيَاكَ وَآخِرَتَكَ».

1474. Târık b. Eşyem'den (ra) şöyle nakledilmiştir: Biri Müslüman olduğunda, Peygamber ﷺ, ona namazı öğretir, sonra da şu kelimelerle dua etmesini emrederdi:

Allah'ım, beni bağışla, beni esirge, doğru yola ilet, bana afiyet ve rızık ver!

Müslim'in Târık'tan diğer rivayeti şöyledir:

Târık (ra) Peygamber'i dinlerken biri gelip:

–Ey Allah'ın Resûlü, Rabbimden bir şey isteyeceğim zaman nasıl dua edeyim, diye sordu. Resûlullah ﷺ:

"Allah'ım, beni bağışla, beni esirge, doğru yola ilet, bana afiyet ve rızık ver!" diye dua et. Çünkü bu sözler, senin dünyana ve ahiretine ait bütün dileklerini kapsar, buyurdu.

(M6850-M6851 Müslim, Zikir, 35, 36)

١٤٧٥- وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا، قَالَ: قَالَ

رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «اَللّٰهُمَّ مُصَرِّفَ الْقُلُوبِ صَرِّفْ قُلُوبَنَا

عَلَى طَاعَتِكَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1475. Abdullah b. Amr b. Âs'tan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle dua ederdi:

Ey kalpleri evirip çeviren Allah'ım, kalplerimizi sana itaate yönelt.

(M6750 Müslim, Kader, 17)

١٤٧٦- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ: «تَعَوَّذُوا بِاللّٰهِ مِنْ جَهْدِ الْبَلَاءِ، وَدَرَكِ الشَّقَاءِ، وَسُوءِ الْقَضَاءِ،

وَشَمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

وَفِي رِوَايَةٍ: قَالَ سُفْيَانُ: أَشُكُّ أَنِّي زِدْتُ وَاحِدَةً مِنْهَا.

1476. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

Dayanılmaz beladan, sapkınlığa dalmaktan, kötü yazgıdan ve düşmanların diline düşmekten Allah'a sığının.

(B6347 Buhârî, Deavât, 28, B6616 Buhârî, Kader, 13; M6877 Müslim, Zikir, 53)

Buhârî'nin rivayetinde (hadisi rivayet edenlerden) Süfyân (b. Uyeyne) bu dört şeyden birini kendim ilave etmiş olmaktan şüpheleniyorum, demiştir.

١٤٧٧- وَعَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ:
«اَللّٰهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِي الَّذِي هُوَ عِصْمَةُ أَمْرِي، وَأَصْلِحْ لِي
دُنْيَايَ الَّتِي فِيهَا مَعَاشِي، وَأَصْلِحْ لِي آخِرَتِي الَّتِي فِيهَا مَعَادِي،
وَاجْعَلِ الْحَيٰوةَ زِيَادَةً لِي فِي كُلِّ خَيْرٍ، وَاجْعَلِ الْمَوْتَ رَاحَةً لِي
مِنْ كُلِّ شَرٍّ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1477. Yine Ebû Hüreyre anlatıyor: Resûlullah ﷺ şöyle dua ederdi:

Allah'ım, güvencem olan dinimi bana güzelce yaşat. Geçim kaynağım olan dünyamı düzelt. Son durağım olan ahiretimi de düzelt. Hayatımı her türlü hayrı artırma vesilesi; ölümümü de her türlü kötülükten kurtuluş vesilesi eyle.

(M6903 Müslim, Zikir, 71)

١٤٧٨- وَعَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «قُلْ: اَللّٰهُمَّ اهْدِنِي، وَسَدِّدْنِي».

وَفِي رِوَايَةٍ: «اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْهُدَى، وَالسَّدَادَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1478. Hz. Ali'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir:

Resûlullah ﷺ bana:

"Allah'ım, beni, doğru yola eriştir ve beni doğru kıl, diye dua et." buyurdu.

Diğer bir rivayette ise "Allah'ım, senden, beni doğru yola iletmeni ve beni doğru kılmanı dilerim." diye dua et, buyurdu.

(M6911-M6912 Müslim, Zikir, 78)

١٤٧٩- وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، قَالَ: كَانَ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَقُولُ: اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْجُبْنِ وَالْهَرَمِ، وَالْبُخْلِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ».

وَفِي رِوَايَةٍ: «وَضَلَعِ الدَّيْنِ وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1479. Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle dua ederdi:

Allah'ım, acizlikten, tembellikten, korkaklıktan, bunaklık derecesinde ihtiyarlıktan, cimrilikten, kabir azabından, hayatın ve ölümün fitnesinden sana sığınırım.

Bir rivayette ise "Borç altında kalmaktan ve insanların galeyanından sana

sığınırım.” buyrulmuştur.

(M6873 Müslim, Zikir, 50)

١٤٨٠- وَعَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: عَلِّمْنِي دُعَاءً أَدْعُو بِهِ فِي صَلاَتِي، قَالَ: قُلْ: اَللَّهُمَّ إِنِّي
ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْماً كَثِيراً، وَلاَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلاَّ أَنْتَ، فَاغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً
مِنْ عِنْدِكَ، وَارْحَمْنِي، إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.
وَفِي رِوَايَةٍ: «وَفِي بَيْتِي» وَرُوِيَ: «ظُلْماً كَثِيراً» وَرُوِيَ «كَبِيراً»، فَيَنْبَغِي
أَنْ يُجْمَعَ بَيْنَهُمَا، فَيُقَالُ: كَثِيراً كَبِيراً.

1480. Ebû Bekir es-Sıddîk’ten (ra) şöyle nakledilmiştir: Kendisi bir gün:

–(Ey Allah’ın Resûlü), bana namazda okuyacağım bir dua öğret, demişti. Resûlullah:

–Şöyle dua et, buyurdu: “Allah’ım, ben, kendime çok zulmettim, günahları da sadece sen bağışlarsın. Yüce katında beni bağışla ve esirge; sen çok bağışlayan ve çok esirgeyensin.”

(B834 Buhârî, Ezân, 149, B6326 Buhârî Deavât, 17; M6869 Müslim, Zikir, 48)

Müslim’in bir rivayetinde “namazda” dedikten sonra “ve evimde” demiştir. Ayrıca Sahîh-i Müslim’de “çok zulmettim” ve “zulümler yaptım” şeklinde de rivayet edilmiştir. Rivayetler birleştirildiğinde “kesîran kebîran (çok büyük zulmettim)” demek daha uygun olur.

١٤٨١- وَعَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ يَدْعُو بِهٰذَا الدُّعَاءِ: «اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي
وَجَهْلِي، وَإِسْرَافِي فِي أَمْرِي، وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي، اَللَّهُمَّ
اغْفِرْ لِي جِدِّي وَهَزْلِي، وَخَطَئِي وَعَمْدِي، وَكُلُّ ذٰلِكَ عِنْدِي،
اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ، وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ،
وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي، أَنْتَ الْمُقَدِّمُ، وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ، وَأَنْتَ

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1481. Ebû Mûsâ’dan (ra) rivayet edildiğine göre
Peygamber, şöyle dua ederdi.

Allah’ım, hatalarımı, bilgisizlikten dolayı işlediğim günahlarımı, işimdeki aşırılığımı ve benden daha iyi bildiğin kusurlarımı bağışla. Allah’ım, ciddi ve şaka yollu yaptıklarımı, bilerek ve bilmeyerek işlediğim günahlarımı bağışla; itiraf ederim ki bu kusurların hepsi bende vardır. Allah’ım, evvelce işlediğim ve bundan sonra işleye(bile)ceğim gizli ve açıktan yaptığım ve benden daha iyi bildiğin günahlarımı bağışla. Öne geçiren de, geri bırakan da sensin. Sen, her şeye kadirsin.

(B6398-B6399 Buhârî, Deavât, 60; M6901 Müslim, Zikir, 70)

١٤٨٢- وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ فِي دُعَائِهِ: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا عَمِلْتُ وَمِنْ شَرِّ مَا لَمْ أَعْمَلْ». رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1482. Âişe’den (ra) rivayet edildiğine göre Peygamber şöyle dua ederdi:

Allah’ım, şimdiye kadar yaptıklarımın ve henüz yapmadıklarımın şerrinden sana sığınırım.

(M6895 Müslim, Zikir, 65)

١٤٨٣- وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ مِنْ دُعَاءِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ زَوَالِ نِعْمَتِكَ، وَتَحَوُّلِ عَافِيَتِكَ وَفُجَاءَةِ نِقْمَتِكَ، وَجَمِيعِ سَخَطِكَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1483. İbn Ömer’den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir:
Resûlullah’ın dualarından biri şöyle idi:

Allah’ım, verdiğin nimetlerin gitmesinden, verdiğin sağlığın değişmesinden, ansızın cezalandırmandan ve gazabını gerektirecek her şeyden sana sığınırım.

(M6944 Müslim, Zikir, 96)

١٤٨٤- وَعَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، قَالَ: كَانَ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ، وَالْبُخْلِ وَالْهَرَمِ، وَعَذَابِ الْقَبْرِ، اَللّٰهُمَّ آتِ نَفْسِي تَقْوَاهَا، وَزَكِّهَا أَنْتَ خَيْرُ مَنْ زَكَّاهَا، أَنْتَ وَلِيُّهَا وَمَوْلاَهَا، اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عِلْمٍ لاَ يَنْفَعُ، وَمِنْ قَلْبٍ لاَ يَخْشَعُ، وَمِنْ نَفْسٍ لاَ تَشْبَعُ، وَمِنْ دَعْوَةٍ لاَ يُسْتَجَابُ لَهَا» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1484. Zeyd b. Erkâm'dan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle dua ederdi:

Allah'ım, acizlikten, tembellikten, cimrilikten, bunaklık derecesinde ihtiyarlıktan, kabir azabından sana sığınırım. Allah'ım, bana sorumluluk bilinci ver ve beni (günahlardan) arındır. En iyi arındıracak sensin. Benim sahibim ve Mevlam sensin. Allah'ım, faydalanılmayan ilimden; korkmayan kalpten, doymayan nefisten; kabul olunmayan duadan sana sığınırım.

(M6906 Müslim, Zikir, 73)

١٤٨٥- وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ: «اَللّٰهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ، وَإِلَيْكَ أَنَبْتُ وَبِكَ خَاصَمْتُ، وَإِلَيْكَ حَاكَمْتُ. فَاغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ، وَما أَخَّرْتُ، وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعلَنْتُ، أَنْتَ الْمُقَدِّمُ، وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ، لاَ إِلٰهَ إِلاَّ أَنْتَ». زَادَ بَعْضُ الرُّوَاةِ: «وَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللّٰهِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1485. İbn Abbâs'tan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle dua ederlerdi:

"Allah'ım, sana teslim oldum, sana iman ettim, sana güvendim, sana yöneldim. Senin yardımınla düşmana karşı koydum, senin hükmünle hükmettim. Yâ Rabbi,

yaptığım ve yapacağım, gizlediğim ve açığa vurduğum günahlarımı bağışla. Öne geçiren de, geri bırakan da sensin. Senden başka ilah yoktur.”

Ravilerden bazıları *“Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh”* cümlesini de eklemiştir.

(B1120 Buhârî, Teheccüd, 1, B6317 Buhârî Deavât, 10; M6899 Müslim, Zikir, 67)

١٤٨٦- وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَدْعُو بِهٰؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ: «اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَعوذُ بِكَ مِن فِتْنَةِ النَّارِ، وَعَذَابِ النَّارِ، وَمِن شَرِّ الْغِنَى وَالْفَقْرِ». رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالتِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ، وَهٰذَا لَفْظُ أَبِي دَاوُدَ.

1486. Âişe’den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber ﷺ şöyle dua ederdi:

Allah’ım, ateşe götürecek fitneden, cehennem azabından, zenginlik ve fakirliğin şerrinden sana sığınırım.

(D1543 Ebû Dâvûd, Vitir, 32; T3495 Tirmizî, Deavât, 76)

١٤٨٧- وَعَنْ زِيَادِ بْنِ عِلَاقَةَ عَنْ عَمِّهِ، وَهُوَ قُطْبَةُ بْنُ مَالِكٍ، رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ مُنْكَرَاتِ الْأَخْلَاقِ، وَالْأَعْمَالِ وَالْأَهْوَاءِ» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1487. Ziyâd b. İlâka’nın amcası Kutbe b. Mâlik’ten (ra) rivayet ettiğine göre Hz. Peygamber ﷺ:

Allah’ım, çirkin huylardan ve amellerden, nefsani arzulardan sana sığınırım, derdi.

(T3591 Tirmizî, Deavât, 126)

١٤٨٨- وَعَنْ شَكَلِ بْنِ حُمَيْدٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ: عَلِّمْنِي دُعَاءً. قَالَ: «قُلْ: اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ سَمْعِي، وَمِن شَرِّ بَصَرِي، وَمِنْ شَرِّ لِسَانِي، وَمِنْ شَرِّ قَلْبِي، وَمِنْ شَرِّ مَنِيِّي» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالتِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1488. Şekel b. Humeyd'in (ra) şöyle dediği nakledilmiştir:

–Ey Allah'ın Resûlü! Bana bir dua öğret, dedim. Resûlullah ﷺ:

–"Allah'ım, kulağım, gözüm, dilim, kalbim ve cinsel organım sebebiyle başıma gelebilecek kötülüklerden sana sığınırım, de!" buyurdu.

(D1551 Ebû Dâvûd, Vitir, 32; T3492 Tirmizî, Deavât, 74)

١٤٨٩- وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ: «اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبَرَصِ، وَالْجُنُونِ، وَالْجُذَامِ، وَسَيِّءِ الْأَسْقَامِ» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ.

1489. Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber, şöyle dua ederdi:

Allah'ım! Alaca hastalığından, aklımı yitirmekten, cüzzamdan ve (diğer) kötü hastalıklardan sana sığınırım.

(D1554 Ebû Dâvûd, Vitir, 32)

١٤٩٠- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُوعِ، فَإِنَّهُ بِئْسَ الضَّجِيعُ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخِيَانَةِ، فَإِنَّهَا بِئْسَتِ الْبِطَانَةُ». رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ.

1490. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiği üzere Resûlullah ﷺ şöyle dua ederdi:

Allah'ım, açlıktan sana sığınırım, açlıkla yaşamak ne kötüdür! Hainlikten de sana sığınırım; o, içe işlemiş ne kötü bir huydur.

(D1547 Ebû Dâvûd, Vitir, 32)

١٤٩١- وَعَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، أَنَّ مُكَاتَباً جَاءَهُ، فَقَالَ إِنِّي عَجَزْتُ عَنْ كِتَابَتِي. فَأَعِنِّي. قَالَ: أَلاَ أُعَلِّمُكَ كَلِمَاتٍ عَلَّمَنِيهِنَّ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كَانَ عَلَيْكَ مِثْلُ جَبَلٍ دَيْناً أَدَّاهُ اللهُ عَنْكَ؟ قُلْ: «اَللَّهُمَّ اكْفِنِي بِحَلاَلِكَ عَنْ حَرَامِكَ، وَاغْنِنِي بِفَضْلِكَ عَمَّنْ سِوَاكَ». رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1491. Ali (ra) anlatıyor:

Bir gün bedelini ödediğinde özgürlüğüne kavuşmak üzere anlaşmalı bir köle gelmiş ve:

–Ben borcumu ödemekten âciz kaldım, bana yardım et, demişti.

Hz. Ali (ra):

–Resûlullah'ın ﷺ bana öğrettiği duayı sana öğreteyim mi? (Ona devam edersen,) dağ kadar borcun bile olsa, Allah o borcu ödemeni kolaylaştırır:

"Allah'ım, bana helâlinle yetinip haramdan uzaklaşmayı, verdiklerinle yetinip başkasına muhtaç olmamayı nasip eyle." diye dua et, demiştir.

(T3563 Tirmizî, Deavât, 110)

١٤٩٢- وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ الْحُصَيْنِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَّمَ أَبَاهُ حُصَيْناً كَلِمَتَيْنِ يَدْعُو بِهِمَا: «اَللَّهُمَّ أَلْهِمْنِي رُشْدِي، وَأَعِذْنِي مِنْ شَرِّ نَفْسِي». رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1492. İmrân b. Husayn'dan (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

Hz. Peygamber ﷺ, babam Husayn'a, dua etmesi için şu iki cümleyi öğretmişti: "Allah'ım, bana doğru yolda olmayı ilham et ve beni nefsimin şerrinden koru."

(T3483 Tirmizî, Deavât, 70)

١٤٩٣- وَعَنْ أَبِي الْفَضْلِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ،

قَالَ: قُلْتُ يارَسُولَ اللَّهِ عَلِّمْنِي شَيْئاً أَسْأَلُهُ اللَّهَ تَعالَى، قَالَ:

«سَلُوا اللَّهَ الْعَافِيَةَ». فَمَكَثْتُ أَيَّاماً، ثُمَّ جِئْتُ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ

اللَّهِ: عَلِّمْنِي شَيْئاً أَسْأَلُهُ اللَّهَ تَعَالَى، قَالَ لِي: «يَا عَبَّاسُ يَا عَمَّ

رَسُولِ اللَّهِ، سَلُوا اللَّهَ الْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ». رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

1493. Ebu'l-Fadl Abbâs b. Abdulmuttalib'den (ra) şöyle dediği nakledilmiştir:

–"Ey Allah'ın Resûlü, bana Allah'tan dileyeceğim bir şey öğret." dedim. Resûl-i Ekrem:

–Allah'tan afiyet (sağlık, esenlik) dile, buyurdu. Birkaç gün bunu dilemeye devam ettim. Sonra (daha fazlasını öğrenmek için) Peygamber'e ﷺ gelip:

–Ey Allah'ın Resûlü, bana Allah'tan dileyeceğim bir şeyler daha öğret, dedim.

–Ey Abbâs, ey Resûlullah'ın amcası, Allah'tan dünya ve ahirette afiyet (sağlık ve esenlik) iste, buyurdu.

(T3514 Tirmizî, Deavât, 85)

١٤٩٤- وَعَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ قَالَ: قُلْتُ لِأُمِّ سَلَمَةَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا،

يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ مَا كَانَ أَكْثَرُ دُعَاءِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا

كَانَ عِنْدَكِ؟ قَالَتْ: كَانَ أَكْثَرُ دُعَائِهِ: «يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى

دِينِكَ» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ، وَقَالَ حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1494. Şehr b. Havşeb'den rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Ben, Ümmü Seleme'ye (ra):

–Ey müminlerin annesi, Resûlullah ﷺ yanınızda iken en çok hangi duayı yapardı, diye sordum. Ümmü Seleme:

–Peygamber ﷺ en çok:

–"Ey kalpleri evirip çeviren Allah'ım, kalbimi, dininin üzerinde sabit kıl." diye dua ederdi, cevabını verdi.

(T3522 Tirmizî, Deavât, 90)

١٤٩٥- وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «كَانَ مِنْ دُعَاءِ دَاوُدَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «اَللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ حُبَّكَ، وَحُبَّ مَنْ يُحِبُّكَ، وَالْعَمَلَ الَّذِي يُبَلِّغُنِي حُبَّكَ اَللَّهُمَّ اجْعَلْ حُبَّكَ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ نَفْسِي، وَأَهْلِي، وَمِنَ الْمَاءِ الْبَارِدِ» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1495. Ebu'd-Derdâ'dan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Davud'un (as) dualarından biri şöyle idi:

"Allah'ım, senden, senin sevgini ve seni sevenlerin sevgisini ve senin sevgine ulaştıracak ameli (yapabilmeyi) dilerim. Allah'ım, senin sevgini bana nefsimden, ailemden ve soğuk sudan daha sevimli kıl."

(T3490 Tirmizî, Deavât, 72)

١٤٩٦- وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَلِظُّوا بِيَاذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ». رواه الترمذي ورواه النَّسائيُّ من روايةِ ربيعة بنِ عامرٍ الصَّحابيِّ. قَالَ الحاكم: حديثٌ

صَحِيحُ الإِسْنَادِ.

1496. Enes'ten (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Sizler, *"Yâ ze'l-celâli ve'l-ikrâm. (Ey ikram sahibi yüce Allah'ım!)"* duasına devam edin.

(T3525 Tirmizî, Deavât, 91)

١٤٩٧- وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِدُعَاءٍ كَثِيرٍ ، لَمْ نَحْفَظْ مِنْهُ شَيْئاً ، قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ دَعَوْتَ بِدُعَاءٍ كَثِيرٍ لَمْ نَحْفَظْ مِنْهُ شَيْئاً ، فَقَالَ: «أَلاَ أَدُلُّكُمْ عَلَى مَا يَجْمَعُ ذٰلِكَ كُلَّهُ؟ تَقُولُ: «اَللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا سَأَلَكَ مِنْهُ نَبِيُّكَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا اسْتَعَاذَ مِنْهُ نَبِيُّكَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَأَنْتَ الْمُسْتَعَانُ ، وَعَلَيْكَ الْبَلاَغُ ، وَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللَّهِ» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ .

1497. Ebû Umâme (el-Bâhili)'nin (ra) şöyle dediği rivayet edilmiştir: (Bir defasında) Resûlullah , çok dua etti ve biz ondan birşey ezberleyemedik. Bir gün:

–Yâ Resûlallah, siz çok (uzun) dua ettiniz, ama biz ondan bir şey ezberleyemedik, dedik. Bunun üzerine Resûlullah:

Ben bu duaların hepsini kapsayan bir duayı size söyleyeyim mi? Şöyle deyin: "Allah'ım, Peygamberin Muhammed'in senden dilediği hayırları ben de dilerim. Peygamberin Muhammed'in sana sığındığı şerlerden ben de sana sığınırım. Yardım, ancak senden beklenir, dünya ve ahirette istenilen şeye ulaştıracak sensin. Kuvvet ve kudret, ancak Allah'ın yardımı iledir."

(T3521 Tirmizî, Deavât, 88)

١٤٩٨- وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: كَانَ مِنْ دُعَاءِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اَللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ، وَعَزَائِمَ مَغْفِرَتِكَ، وَالسَّلاَمَةَ مِنْ كُلِّ إِثْمٍ، وَالغَنِيمَةَ مِنْ كُلِّ بِرٍّ، وَالْفَوْزَ بِالْجَنَّةِ، وَالنَّجَاةَ مِنَ النَّارِ». رَوَاهُ الْحَاكِمُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ، وَقَالَ: حَدِيثٌ صَحِيحٌ عَلَى شَرْطِ مُسْلِمٍ.

1498. İbn Mes'ûd'dan (ra) rivayete göre o, şöyle demiştir: Resûlullah'ın dualarından biri şu idi:

Allah'ım, senden, rahmetini ve mağfiretini gerektirecek şeyleri, her türlü günahtan uzak kalmayı, her türlü iyiliği elde etmeyi, cennete kavuşmayı, cehennemden kurtulmayı dilerim.

(NM1925, Hâkim, el-Müstedrek, II, 734 (1/525))

Başkasına Gıyabında Dua Etmenin Fazileti

﴿وَالَّذِينَ جَاؤُا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِاِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ﴾

Onlardan sonra gelenler ise şöyle derler: "Ey Rabbimiz! Bizi ve bizden önce iman etmiş olan kardeşlerimizi bağışla..."

(Haşr, 59/10)

﴿وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾

...Hem kendinin, hem de inanmış erkek ve kadınların günahlarının bağışlanmasını dile!...

(Muhammed, 47/19)

﴿رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ﴾

"Rabbimiz! Hesap görülecek günde, beni, ana-babamı ve inananları bağışla."

(İbrahim, 14/41)

١٤٩٩- وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَا مِنْ عَبْدٍ مُسْلِمٍ يَدْعُو لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ إِلَّا قَالَ الْمَلَكُ وَلَكَ بِمِثْلٍ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1499. Ebu'd-Derdâ (ra), Resûlullah'ı (sav) şöyle buyururken işittiğini bildirmiştir:

"Müslüman bir kul, yanında olmayan kardeşi için dua ederse, melek "Onun için istediğinin aynısı sana da verilsin!" der.

(M6927 Müslim, Zikir, 86)

١٥٠٠- وَعَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ: «دَعْوَةُ الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ مُسْتَجَابَةٌ، عِنْدَ رَأْسِهِ مَلَكٌ مُوَكَّلٌ كُلَّمَا دَعَا لِأَخِيهِ بِخَيْرٍ قَالَ الْمَلَكُ الْمُوَكَّلُ بِهِ: آمِينَ، وَلَكَ بِمِثْلٍ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1500. Yine Ebu'd-Derdâ'dan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle derdi:

Müslümanın, yanında olmayan (din) kardeşi için yaptığı dua kabul olunur. Onun başucunda bir melek vardır ve o Müslüman, ne zaman (din) kardeşi için dua etse, ona, "Duan kabul olsun, istediğinin aynısı sana da verilsin." der.

(M6929 Müslim, Zikir, 88)

Dua Âdâbı

١٥٠١- عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ صُنِعَ إِلَيْهِ مَعْرُوفٌ، فَقَالَ لِفَاعِلِهِ: جَزَاكَ اللّٰهُ خَيْراً، فَقَدْ أَبْلَغَ فِي الثَّنَاءِ». رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

1501. Üsâme b. Zeyd'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Kendisine iyilik yapılan kişi, yapana; *"Cezâke'llâhu hayran (Allah seni hayırla mükâfatlandırsın!)"* derse, teşekkür borcunu yerine getirmiş olur.

(T2035 Tirmizî, Birr, 88)

١٥٠٢- وَعَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لاَ تَدْعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ، وَلاَ تَدْعُوا عَلَى أَوْلاَدِكُمْ، وَلاَ تَدْعُوا عَلَى أَمْوَالِكُمْ، لاَ تُوَافِقُوا مِنَ اللّٰهِ سَاعَةً يُسْأَلُ فِيهَا عَطَاءٌ، فَيَسْتَجِيبَ لَكُمْ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1502. Câbir'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Kendinize beddua etmeyin, evlatlarınıza beddua etmeyin ve mallarınıza da beddua etmeyin. Duaların kabul olunacağı bir saate rastlarsınız da, bedduanız kabul ediliverir.

(M7515 Müslim, Zühd, 74)

١٥٠٣- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ، فَأَكْثِرُوا الدُّعَاءَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1503. Ebû Hüreyre'den (ra)
Resûlullah'ın ﷺ şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

Kulun Rabbine en yakın olduğu an, secdede olduğu andır. Öyleyse secde hâlinde çokça dua edin.

(M1083 Müslim, Salât, 215)

١٥٠٤- وَعَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: يُسْتَجَابُ لِأَحَدِكُمْ
مَا لَمْ يَعْجَلْ: يَقُولُ قَدْ دَعَوْتُ رَبِّي، فَلَمْ يَسْتَجِبْ لِي». مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ: «لاَ يَزَالُ يُسْتَجَابُ لِلْعَبْدِ مَا لَمْ يَدْعُ بِإِثْمٍ، أَوْ
قَطِيعَةِ رَحِمٍ، مَا لَمْ يَسْتَعْجِلْ» قِيلَ: يَا رَسُولَ اللهِ مَا الاِسْتِعْجَالُ؟ قَالَ:
«يَقُولُ: قَدْ دَعَوْتُ، وَقَدْ دَعَوْتُ فَلَمْ أَرَ يَسْتَجِيبُ لِي، فَيَسْتَحْسِرُ عِنْدَ
ذٰلِكَ، وَيَدَعُ الدُّعَاءَ».

1504. Yine Ebû Hüreyre'den (ra) Resûlullah'ın ﷺ
şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

Acele etmediğiniz sürece, her birinizin duası kabul olunur. Oysa insan: "Ben Rabbime dua ettim, ama kabul etmedi." der.

(B6340 Buhârî, Deavât, 22; M6934 Müslim, Zikir, 90)

Müslim'in bir diğer rivayetinde, Resûlullah ﷺ:

Bir günahı veya akrabayla dargınlığı gerektiren bir şey dilemedikçe ve bir de acele etmedikçe kişinin duası kabul görmeye devam eder, buyurdu.
Resûl-i Ekrem'e:

–Ey Allah'ın Resûlü, acele etmek nedir, diye soruldu. Resûl-i Ekrem:

İnsan, "O kadar çok dua ettim de, duamın kabul edildiğini hiç görmedim." der. Dileğinin gecikmesinden dolayı usanır ve duayı terk eder, cevabını verdi.

(M6936 Müslim, Zikir, 92)

١٥٠٥- وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قِيلَ لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ الدُّعَاءِ أَسْمَعُ؟ قَالَ: «جَوْفُ اللَّيْلِ الْآخِرِ، وَدُبُرَ الصَّلَوَاتِ الْمَكْتُوبَاتِ» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1505. Ebû Umâme'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Resûlullah'a :

–Hangi dua daha fazla kabule şayandır, diye soruldu.

–Gecenin son saatlerinde ve farz namazların peşinden yapılan dua, buyurdu.

(T3499 Tirmizî, Deavât, 78)

١٥٠٦- وَعَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَا عَلَى الْأَرْضِ مُسْلِمٌ يَدْعُو اللَّهَ تَعَالَى بِدَعْوَةٍ إِلَّا آتَاهُ اللَّهُ إِيَّاهَا، أَوْ صَرَفَ عَنْهُ مِنَ السُّوءِ مِثْلَهَا. مَا لَمْ يَدْعُ بِإِثْمٍ، أَوْ قَطِيعَةِ رَحِمٍ» فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: إِذًا نُكْثِرُ. قَالَ: «اَللَّهُ أَكْثَرُ». رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ: وَرَوَاهُ الْحَاكِمُ مِنْ رِوَايَةِ أَبِي سَعِيدٍ وَزَادَ فِيهِ: «أَوْ يَدَّخِرُ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلَهَا».

1506. Ubade b. Sâmit'ten (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Allah Teâlâ, yeryüzünde kendisine dua eden bir Müslümanın, ya istediği şeyi verir, ya da buna karşılık ondan bir kötülüğü savar. Günah olan şeyleri veya akraba ile ilişkiyi kesmeyi istemediği sürece bu böyledir. Oradakilerden birisi:

–Öyleyse biz çok dua ederiz, dedi. Peygamberimiz de:

–Allah'ın vereceği şeyler daha çoktur, buyurdu.

(T3573 Tirmizî, Deavât, 115)

Hâkim, bunu şu ilave ile Ebû Saîd kanalından rivayet etmiştir:

–Yahut (Allah), o kimse için dilediğinin benzeri ecri sonradan vermek üzere saklar.

(NM1816 Hâkim, el-Müstedrek, II, 693 (1/493))

١٥٠٧- وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ عِنْدَ الْكَرْبِ: «لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللّٰهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ، لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللّٰهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللّٰه رَبُّ السَّمٰوَاتِ، وَرَبُّ الْأَرْضِ، وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1507. Abdullah b. Abbâs'tan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ sıkıntılı iken şu kelimelerle dua ederdi:

Hilim sahibi Yüce Allah'tan başka ilah yoktur. Büyük Arş'ın sahibi Allah'tan başka ilah yoktur. Göklerin, yerin ve Kerîm olan Arş'ın sahibi Allah'tan başka ilah yoktur.

(B6346 Buhârî, Deavât, 27; M6921 Müslim, Zikir, 83)

Allah Dostlarının Keramet ve Faziletleri

﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللّٰهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۞ الَّذِينَ آمَنُوا
وَكَانُوا يَتَّقُونَ ۞ لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ
لِكَلِمَاتِ اللّٰهِ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾

Bilesiniz ki, Allah'ın dostlarına hiçbir korku yoktur. Onlar üzülmeyeceklerdir de. Onlar iman etmiş ve Allah'a karşı gelmekten sakınmış olanlardır. Dünya hayatında da, ahirette de onlar için müjde vardır. Allah'ın sözlerinde hiçbir değişme yoktur. İşte bu, büyük başarıdır.

(Yûnus, 10/62-64)

﴿وَهُزِّي إِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ تُسَاقِطْ عَلَيْكِ رُطَبًا جَنِيًّا ۞ فَكُلِي وَاشْرَبِي﴾

(Ey Meryem!) "Hurma ağacını kendine doğru silkele ki, sana taze hurma dökülsün. Ye, iç…"

(Meryem, 19/25, 26)

﴿كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ يَا مَرْيَمُ أَنَّى
لَكِ هٰذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ إِنَّ اللّٰهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾

…Zekeriya, onun bulunduğu bölmeye her girişinde (Meryem'in) yanında yiyecek bulurdu. "Meryem, bu sana nereden geldi?" derdi. O da "Bu, Allah katındandır zira Allah, dilediğine hesapsız rızık verir", diye cevap verirdi.

(Âl-i İmrân, 3/37)

﴿وَإِذِ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللّٰهَ فَأْوُوا إِلَى الْكَهْفِ يَنْشُرْ لَكُمْ

رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيُهَيِّئْ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مِرْفَقًا ۞ وَتَرَى الشَّمْسَ إِذَا

طَلَعَتْ تَزَاوَرُ عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَتْ تَقْرِضُهُمْ ذَاتَ

الشِّمَالِ وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِنْهُ﴾

(İçlerinden biri şöyle dedi:) "Mademki onlardan ve Allah'tan başkasına tapmakta olduklarından yüz çevirip ayrıldınız, o hâlde mağaraya çekilin ki, Rabbiniz size rahmetini yaysın ve içinde bulunduğunuz durumda yararlanacağınız şeyler hazırlasın." (Orada olsaydın) güneş doğduğunda onun; mağaralarının sağ tarafına kaydığını, batarken de onlara dokunmadan sol tarafa gittiğini görürdün. Kendileri ise mağaranın geniş bir yerinde idiler.

(Kehf, 18/16, 17)

١٥٠٨- وَعَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا أَنَّ أَصْحَابَ الصُّفَّةِ كَانُوا أُنَاساً فُقَرَاءَ وَأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَرَّةً «مَنْ كَانَ عِنْدَهُ طَعَامُ اثْنَيْنِ، فَلْيَذْهَبْ بِثَالِثٍ، وَمَنْ كَانَ عِنْدَهُ طَعَامُ أَرْبَعَةٍ، فَلْيَذْهَبْ بِخَامِسٍ وَبِسَادِسٍ» أَوْ كَمَا قَالَ، وَأَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ جَاءَ بِثَلاَثَةٍ، وَانْطَلَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَشْرَةٍ، وَأَنَّ أَبَا بَكْرٍ تَعَشَّى عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، ثُمَّ لَبِثَ حَتَّى صَلَّى الْعِشَاءَ، ثُمَّ رَجَعَ، فَجَاءَ بَعْدَ مَا مَضَى مِنَ اللَّيْلِ مَا شَاءَ اللّٰهُ. قَالَتِ امْرَأَتُهُ: مَا حَبَسَكَ عَنْ أَضْيَافِكَ؟ قَالَ: أَوْ مَا عَشَّيْتِهِمْ؟ قَالَتْ: أَبَوْا حَتَّى تَجِيءَ وَقَدْ عَرَضُوا عَلَيْهِمْ قَالَ: فَذَهَبْتُ أَنَا، فَاخْتَبَأْتُ، فَقَالَ: يَا غُنْثَرُ، فَجَدَّعَ وَسَبَّ وَقَالَ: كُلُوا هَنِيئاً، وَاللّٰهِ لاَ أَطْعَمُهُ أَبَداً، قَالَ: وَايْمُ اللّٰهِ مَا كُنَّا نَأْخُذُ مِنْ لُقْمَةٍ إِلَّا رَبَا مِنْ أَسْفَلِهَا أَكْثَرُ مِنْهَا حَتَّى شَبِعُوا، وَصَارَتْ أَكْثَرَ مِمَّا كَانَتْ قَبْلَ ذٰلِكَ، فَنَظَرَ إِلَيْهَا أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ لاِمْرَأَتِهِ: يَا أُخْتَ بَنِي فِرَاسٍ مَا هٰذَا؟ قَالَتْ: لاَ وَقُرَّةِ عَيْنِي لَهِيَ الْآنَ أَكْثَرُ مِمَّا قَبْلَ ذٰلِكَ بِثَلاَثِ مَرَّاتٍ، فَأَكَلَ مِنْهَا أَبُو بَكْرٍ وَقَالَ: إِنَّمَا كَانَ ذٰلِكَ مِنَ الشَّيْطَانِ، يَعْنِي يَمِينَهُ، ثُمَّ أَكَلَ مِنْهَا لُقْمَةً، ثُمَّ حَمَلَهَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَأَصْبَحَتْ عِنْدَهُ. وَكَانَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمٍ عَهْدٌ، فَمَضَى الأَجَلُ، فَتَفَرَّقْنَا اثْنَي عَشَرَ رَجُلاً، مَعَ كُلِّ رَجُلٍ مِنْهُمْ أُنَاسٌ، اَللَّهُ أَعْلَمُ كَمْ مَعَ كُلِّ رَجُلٍ فَأَكَلُوا مِنْهَا أَجْمَعُونَ. وَفِي رِوَايَةٍ: فَحَلَفَ أَبُو بَكْرٍ لاَ يَطْعَمُهُ، فَحَلَفَتِ الْمَرْأَةُ لاَ تَطْعَمُهُ، فَحَلَفَ الضَّيْفُ أَوِ الأَضْيَافُ أَنْ لاَ يَطْعَمَهُ، أَوْ يَطْعَمُوهُ حَتَّى يَطْعَمَهُ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: هٰذِهِ مِنَ الشَّيْطَانِ، فَدَعَا بِالطَّعَامِ فَأَكَلَ وَأَكَلُوا، فَجَعَلُوا لاَ يَرْفَعُونَ لُقْمَةً إِلاَّ رَبَتْ مِنْ أَسْفَلِهَا أَكْثَرَ مِنْهَا، فَقَالَ: يَا أُخْتَ بَنِي فِرَاسٍ، مَا هٰذَا؟ فَقَالَتْ: وَقُرَّةِ عَيْنِي إِنَّهَا الآنَ أَكْثَرُ مِنْهَا قَبْلَ أَنْ نَأْكُلَ، فَأَكَلُوا، وَبَعَثَ بِهَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ أَنَّهُ أَكَلَ مِنْهَا.

وَفِي رِوَايَةٍ: إِنَّ أَبَا بَكْرٍ قَالَ لِعَبْدِ الرَّحْمٰنِ: دُونَكَ أَضْيَافَكَ، فَإِنِّي مُنْطَلِقٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَافْرُغْ مِنْ قِرَاهُمْ قَبْلَ أَنْ أَجِيءَ، فَانْطَلَقَ عَبْدُ الرَّحْمٰنِ، فَأَتَاهُمْ بِمَا عِنْدَهُ. فَقَالَ: اطْعَمُوا، فَقَالُوا: أَيْنَ رَبُّ مَنْزِلِنَا؟ قَالَ: اطْعَمُوا، قَالُوا: مَا نَحْنُ بِآكِلِينَ حَتَّى يَجِيءَ رَبُّ مَنْزِلِنَا، قَالَ: اقْبَلُوا عَنَّا قِرَاكُمْ، فَإِنَّهُ إِنْ جَاءَ وَلَمْ تَطْعَمُوا لَنَلْقَيَنَّ مِنْهُ، فَأَبَوْا، فَعَرَفْتُ أَنَّهُ يَجِدُ عَلَيَّ، فَلَمَّا جَاءَ تَنَحَّيْتُ عَنْهُ، فَقَالَ: مَاصَنَعْتُمْ؟ فَأَخْبَرُوهُ، فَقَالَ يَا عَبْدَ الرَّحْمٰنِ فَسَكَتُّ ثُمَّ قَالَ: يَا عَبْدَ الرَّحْمٰنِ فَسَكَتُّ، فَقَالَ: يَا غُنْثَرُ أَقْسَمْتُ عَلَيْكَ إِنْ كُنْتَ تَسْمَعُ صَوْتِي لَمَّا جِئْتَ، فَخَرَجْتُ، فَقُلْتُ: سَلْ أَضْيَافَكَ، فَقَالُوا: صَدَقَ، أَتَانَا بِهِ. فَقَالَ: إِنَّمَا انْتَظَرْتُمُونِي وَاللّٰهِ لاَ أَطْعَمُهُ اللَّيْلَةَ، فَقَالَ الآخَرُونَ: وَاللّٰهِ لاَ نَطْعَمُهُ حَتَّى تَطْعَمَهُ، فَقَالَ: وَيْلَكُمْ مَالَكُمْ لاَ تَقْبَلُونَ عَنَّا قِرَاكُمْ؟ هَاتِ طَعَامَكَ، فَجَاءَ بِهِ، فَوَضَعَ يَدَهُ، فَقَالَ: بِسْمِ اللّٰهِ، الأُولَى مِنَ الشَّيْطَانِ فَأَكَلَ وَأَكَلُوا. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1508. Ebû Muhammed Abdurrahmân b. Ebû Bekr'den (ra) rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir:

Suffe Ashâbı[7] fakir kimselerdi. Bir defasında Peygamber ﷺ:

İki kişilik yiyeceği olan, (Suffe Ashâbı'ndan) bir üçüncüsünü, dört kişilik yiyeceği olan da bir beşincisini veya altıncısını birlikte götürsün, buyurdu. Yahut

buna benzer bir şey söyledi. Ebû Bekir (ra) bunlardan üçünü evine götürdü. Hz. Peygamber ise on kişiyi alıp kendi evine götürdü.

Hz. Ebû Bekir, akşam yemeğini Peygamber'in yanında yedi. Yatsı namazını kılıncaya kadar orada kaldı. Gece hayli ilerledikten sonra evine döndü. Hanımı ona:

–Neden misafirlerinin yanında bulunmadın, diye sordu. O:

–Yoksa sen, onlara hâlâ yemek vermedin mi, diye çıkıştı. O da:

–Sen gelmedikçe yemek yiyemeyeceklerini söylediler. Yemek sunduk ama kabul etmediler, dedi. (Hz. Ebû Bekir'in oğlu) Abdurrahmân diyor ki:

–Ben hemen gidip saklandım. Babam (burnundan soluyarak):

–Be anlayışsız herif, diye beni bir güzel payladı.

–Buyrun siz afiyetle yiyin; vallahi ben bu yemekten yemeyeceğim, dedi. Abdurrahmân dedi ki:

–Allah'a yemin ederim ki, yemekten aldığımız her lokmanın altından, onlar doyuncaya kadar yemek çoğaldı ve önceki miktarından daha fazla oldu. Hz. Ebû Bekir tabağa baktı ve hanımına:

–Ey Firâsoğulları'nın kardeşi, bu ne hâl, dedi. O da:

–Gözümün nuruna yemin ederim ki şu anda yemek, öncekinden üç kat daha fazladır, dedi. Bunun üzerine Ebû Bekir o yemekten yedi ve yeminini kastederek:

–O (ettiğim yemin) şeytandandı, dedi. Yemekten bir lokma yedikten sonra Hz. Peygamber'e gönderdi. Yemek orada sabaha kadar durdu. Bizimle bir topluluk arasında anlaşma vardı. Anlaşmanın süresi bitmiş (ve onlar Medine'ye gelmiş)ti. Biz on iki kişi (onlarla ilgilenmek üzere) ayrıldık. Gelenlerin hepsi beraberce o yemekten yediler. Onların kaç kişi olduğunu da ancak Allah bilir.

(Buhârî'nin) diğer rivayetine göre şöyle denilmiştir:

(Misafirlerin yemediklerini öğrenen) Ebû Bekir (ra) ve hanımı yemekten yemeyeceklerine dair yemin ettiler, misafirler de o yemedikçe yemeyeceklerine dair yemin ettiler. Bunun üzerine Ebû Bekir:

–Bu (ettiğim yemin) şeytandandır, haydi buyrun yemeğe, dedi. Kendisi de, misafirler de yediler. Onlar her bir lokmayı aldıkça yemek alttan artarak çoğaldı. Bunun üzerine Ebû Bekir (ra) (eşi Ümmü Rûmân'a):

–Ey Firâsoğulları'nın kardeşi, bu ne hâl, dedi. O da:

–Gözümün nuruna yemin olsun ki şimdi yemek, öncekinden daha fazla, dedi. Bunlar yemeklerini yediler, Peygamber'e de gönderdiler.

Hadisi rivayet eden Abdurrahmân,

Hz. Peygamber'in ﷺ de bu yemekten yediğini söylemiştir.

Diğer bir rivayet ise şu şekildedir:

Ebû Bekir (ra), oğlu Abdurrahmân'a:

–Bu misafirleri al ve ben gelinceye kadar misafirleri ağırlamış ol. Ben Peygamber'in yanına gidiyorum. dedi. Abdurrahmân gidip misafirlere yemek getirerek "Buyrun!", dedi. Onlar:

–Ev sahibi nerede, dediler. Abdurrahmân:

–Siz buyrun, dedi. Misafirler:

–Evin sahibi gelinceye kadar biz de yemeyiz, dediler.

–İkramımızı kabul edin. Eğer (babam) gelir de yemek yemediğinizi görürse onun hışmına uğrarız, diye ısrar ettiyse de onlar yemekten çekindiler. Babam geldiğinde, bana fena hâlde çıkışacağını biliyordum.
O gelince savuşup bir yere gizlendim. Gelir gelmez:

–Ne yaptınız, diye sordu. Durumu haber verdiler. Bunun üzerine:

–Yâ Abdurrahmân, diye beni çağırdı. Sustum. Sonra yine:

–Yâ Abdurrahmân, dedi. Yine seslenmeyince:

–Be anlayışsız herif, sesimi işitiyorsan Allah aşkına gel, dedi.
Bunun üzerine çıktım ve:

–Misafirlere sor, dedim. Misafirler:

–O doğru söylüyor, bize yemek getirmişti, dediler. Bunun üzerine, "Demek beni beklediniz ha! Ben de bu gece bu yemeği yemeyeceğim işte." dedi. Onlar da:

–Vallahi sen yemedikçe biz de yemeyiz, dediler. Ebû Bekir (ra):

–Yazık size, ne oluyor da ikramı kabul etmiyorsunuz? Haydi buyrun yemeğe, dedi. Yemek geldi, babam elini yemeğe uzattı ve besmele çekti. İlk ettiğim yemin şeytandandı, deyip yemeği yedi; misafirler de yediler.

(B3581 Buhârî Menâkıb, 25, B6140 Buhârî, Edeb, 87; M5365 Müslim, Eşribe, 176)

١٥٠٩- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَقَدْ كَانَ فِيمَا قَبْلَكُمْ مِنَ الْأُمَمِ نَاسٌ مُحَدَّثُونَ، فَإِنْ يَكُ فِي

أُمَّتِي أَحَدٌ، فَإِنَّهُ عُمَرُ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ، وَرَوَاهُ مُسْلِمٌ مِنْ رِوَايَةِ عَائِشَةَ وَ فِي رِوَايتِهِما قالَ ابنُ وَهْبٍ: مُحَدَّثُونَ أَي مُلْهَمُونَ .

1509. Ebû Hüreyre'den (ra),
Resûlullah'ın ﷺ şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

Geçmiş ümmetler içinde kendilerine ilham olunan insanlar vardı. Eğer ümmetim içinde de bunlardan bir kimse varsa, o, Ömer'dir.

İbn Vehb şöyle demiştir: Muhaddesûn, "mülhemûn" (kendilerine ilham verilenler) anlamına gelir.

(B3689 Buhârî, Fedâilü'l-ashâb, 6, B3469 Buhari, Ehâdisü'l-enbiyâ, 54; M6204 Müslim, Fedâilü's-sahâbe, 23)

١٥١٠- وَعَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: شَكَا أَهْلُ الْكُوفَةِ سَعْداً، يَعْنِي: ابْنِ أَبِي وَقَّاصٍ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، إِلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، فَعَزَلَهُ وَاسْتَعْمَلَ عَلَيْهِمْ عَمَّاراً، فَشَكَوْا حَتَّى ذَكَرُوا أَنَّهُ لاَ يُحْسِنُ يُصَلِّي، فَأَرْسَلَ إِلَيْهِ، فَقَالَ: يَا أَبَا إِسْحَاقَ، إِنَّ هٰؤُلاَءِ يَزْعُمُونَ أَنَّكَ لاَ تُحْسِنُ تُصَلِّي. فَقَالَ: أَمَّا أَنَا وَاللَّهِ فَإِنِّي كُنْتُ أُصَلِّي بِهِمْ صَلاَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لاَ أَخْرِمُ عَنْهَا أُصَلِّي صَلاَةَ الْعِشَاءِ فَأَرْكُدُ فِي الْأُولَيَيْنِ، وَأُخِفُّ فِي الْأُخْرَيَيْنِ، قَالَ: ذٰلِكَ الظَّنُّ بِكَ يَا أَبَا إِسْحَاقَ، وَأَرْسَلَ مَعَهُ رَجُلاً أَوْ رِجَالاً إِلَى الْكُوفَةِ يَسْأَلُ عَنْهُ أَهْلَ الْكُوفَةِ، فَلَمْ يَدَعْ مَسْجِداً إِلاَّ سَأَلَ عَنْهُ، وَيُثْنُونَ مَعْرُوفاً، حَتَّى دَخَلَ مَسْجِداً لِبَنِي عَبْسٍ، فَقَامَ رَجُلٌ مِنْهُمْ، يُقَالُ لَهُ أُسَامَةُ بْنُ قَتَادَةَ، يُكَنَّى أَبَا سَعْدَةَ، فَقَالَ: أَمَا إِذْ نَشَدْتَنَا فَإِنَّ

سَعْداً كَانَ لاَ يَسِيرُ بِالسَّرِيَّةِ وَلاَ يَقْسِمُ بِالسَّوِيَّةِ، وَلاَ يَعْدِلُ فِي الْقَضِيَّةِ، قَالَ سَعْدٌ: أَمَا وَاللهِ لأَدْعُوَنَّ بِثَلاَثٍ: اَللّٰهُمَّ إِنْ كَانَ عَبْدُكَ هٰذَا كَاذِباً، قَامَ رِيَاءً، وَسُمْعَةً، فَأَطِلْ عُمُرَهُ، وَأَطِلْ فَقْرَهُ، وَعَرِّضْهُ لِلْفِتَنِ، وَكَانَ بَعْدَ ذٰلِكَ إِذَا سُئِلَ يَقُولُ: شَيْخٌ كَبِيرٌ مَفْتُونٌ، أَصَابَتْنِي دَعْوَةُ سَعْدٍ. قَالَ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عُمَيْرٍ الرَّاوِي عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ فَأَنَا رَأَيْتُهُ بَعْدُ قَدْ سَقَطَ حَاجِبَاهُ عَلَى عَيْنَيْهِ مِنَ الْكِبَرِ، وَإِنَّهُ لَيَتَعَرَّضُ لِلْجَوَارِي فِي الطُّرُقِ فَيَغْمِزُهُنَّ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1510. Câbir b. Semüre'den (ra) şöyle dediği aktarılmıştır:

Kûfe halkı Hz. Ömer'e (vali) Sa'd b. Ebû Vakkâs'ı şikâyet ettiler. Bunun üzerine Ömer (ra), onu görevden alıp yerine Ammar b. Yasîr'i (ra) atadı. Kûfeliler, Sa'd'ın, namazı dahi güzelce kılmadığını söyleyecek kadar ileri gittiler.

Hz. Ömer, Sa'd'a (haber) gönderip onu huzuruna çağırdı ve:

–Ey Ebû İshâk (Sa'd b. Ebû Vakkâs), bu adamlar senin namazı bile güzel kılmadığını ileri sürüyorlar, ne dersin, dedi. Sa'd:

–Vallahi ben onlara Resûlullah'ın ﷺ namazı gibi namaz kıldırır, hiçbir şeyi eksik yapmazdım. Yatsı namazını kıldırırken ilk iki rekâtı uzun, son iki rekâtı da hafif tutardım, dedi. Hz. Ömer:

–Zaten senin hakkında kanaatimiz bu idi, dedikten sonra Sa'd'ın durumunu bir de Kûfe halkından soruşturması için bir veya birkaç kişiyi Sa'd ile birlikte Kûfe'ye gönderdi. Görevli, Sa'd hakkında bütün mescitlerde soruşturma yaptı. Onlar da Sa'd'ı iyi bir şekilde övdüler. Nihayet Absoğulları'na ait bir mescide girdi. Cemaatten Ebû Sa'de künyesiyle anılan Üsâme b. Katâde isminde biri ayağa kalktı ve:

–Mademki bize Allah andı verdin (söyleyelim): Sa'd, askerin başına geçip savaşa çıkmaz. Mal taksim ederken eşitliği, hüküm verirken de adaleti gözetmez, dedi. (Bu haksız ithamlara çok içerleyen) Sa'd dedi ki:

–(Mademki sen böyle söyledin) ben de vallahi şu üç (bed)duayı edeceğim: "Allah'ım, eğer senin bu kulun yalancı ise, bunları sırf gösteriş ve birilerine bir şeyler duyurmak için söyledi ise, ömrünü uzat, fakirliğini artır ve onu fitnelere uğrat!" Sonraları o adama hâli sorulduğunda, "Kocamış, fitnelere uğramış zavallı bir ihtiyarım. Sa'd'ın bedduasına uğradım." derdi.

Câbir'den (ra) bu hadisi rivayet eden Abdülmelik b. Umeyr de der ki: Daha sonra onu ihtiyarlıktan kaşları gözlerinin üzerine sarkmış olduğu hâlde, ben de gördüm. Yollarda rastladığı cariyelere sataşır, onları çimdiklerdi.

(B755 Buhârî, Ezân, 95; M1016-M1018 Müslim, Salât, 158-159)

١٥١١- وَعَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ سَعِيدَ بْنَ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ، رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ خَاصَمَتْهُ أَرْوَى بِنْتُ أَوْسٍ إِلَى مَرْوَانَ بْنِ الْحَكَمِ، وَادَّعَتْ أَنَّهُ أَخَذَ شَيْئاً مِنْ أَرْضِهَا، فَقَالَ سَعِيدٌ: أَنَا كُنْتُ آخُذُ مِنْ أَرْضِهَا شَيْئاً بَعْدَ الَّذِي سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: مَاذَا سَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ أَخَذَ شِبْراً مِنَ الْأَرْضِ ظُلْماً، طُوِّقَ إِلَى سَبْعِ أَرَضِينَ» فَقَالَ لَهُ مَرْوَانُ: لَا أَسْأَلُكَ بَيِّنَةً بَعْدَ هٰذَا، فَقَالَ سَعِيدٌ: اَللّٰهُمَّ إِنْ كَانَتْ كَاذِبَةً، فَأَعْمِ بَصَرَهَا، وَاقْتُلْهَا فِي أَرْضِهَا، قَالَ: فَمَا مَاتَتْ حَتّٰى ذَهَبَ بَصَرُهَا، وَبَيْنَمَا هِيَ تَمْشِي فِي أَرْضِهَا إِذْ وَقَعَتْ فِي حُفْرَةٍ فَمَاتَتْ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عُمَرَ بِمَعْنَاهُ وَأَنَّهُ رَآهَا عَمْيَاءَ تَلْتَمِسُ الْجُدُرَ تَقُولُ: أَصَابَتْنِي دَعْوَةُ سَعِيدٍ، وَأَنَّها مَرَّتْ عَلَى بِئْرٍ فِي الدَّارِ الَّتِي خَاصَمَتْهُ فِيهَا، فَوَقَعَتْ فِيهَا، وَكَانَتْ قَبْرَهَا.

1511. Urve b. Zübeyr'den rivayet edildiğine göre Ervâ bint Evs, arazinin bir bölümünü alıp tarlasına kattığı iddiasıyla (cennetle müjdelenen on kişiden biri olan) Saîd b. Zeyd b. Amr b. Nüfeyl'i (ra), (Medine valisi) Mervân b. Hakem'e

dava etti. Bunun üzerine Saîd:

–Ben Resûlullah'ı ﷺ dinledikten sonra, hiç onun hakkını üzerime geçirir miyim, dedi. Mervân:

–Resûlullah'tan ne işittin, diye sordu. O da:

–Ben Resûlullah'ın, "Her kim haksız olarak başkasının bir karış yerini alırsa, o yer, (kıyamet gününde) yedi kat olarak onun boynuna geçirilir" buyurduğunu işittim, dedi. Bunun üzerine Mervân, Saîd'e:

–Artık bundan sonra senden başka bir delil istemeyeceğim, dedi. (Kendisine yöneltilen bu ağır suçlama karşısında çok içerleyen) Saîd:

–Allah'ım, eğer bu kadın yalancı ise, gözünü kör et ve onu kendi arsasında öldür, diye beddua etti.

Hadisi rivayet eden Urve şöyle diyor:

–(Gerçekten de) o kadının ölmeden önce gözleri kör oldu ve bir gün arsasında yürürken bir çukura düşüp öldü.

(B3198 Buhârî, Bed'ü'l-halk, 2; M4133-M4134 Müslim, Müsâkât, 138, 139)

Müslim'in Muhammed b. Zeyd b. Abdullah b. Ömer'den rivayeti de aynı anlamdadır:

O, kadının kör olduğunu ve "Saîd'in bedduasına uğradım." diyerek yürürken duvarlara tutunduğunu görmüştü. Ervâ, bir gün dava konusu olan arazide bulunan bir kuyuya düştü ve orası onun kabri oldu.

١٥١٢- وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا قَالَ: لَمَّا حَضَرَتْ أُحُدٌ دَعَانِي أَبِي مِنَ اللَّيْلِ فَقَالَ: مَا أُرَانِي إِلاَّ مَقْتُولاً فِي أَوَّلِ مَنْ يُقْتَلُ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَإِنِّي لاَ أَتْرُكُ بَعْدِي أَعَزَّ عَلَيَّ مِنْكَ غَيْرَ نَفْسِ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَإِنَّ عَلَيَّ دَيْناً فَاقْضِ، وَاسْتَوْصِ بِأَخَوَاتِكَ خَيْراً: فَأَصْبَحْنَا، فَكَانَ أَوَّلَ قَتِيلٍ، وَدَفَنْتُ مَعَهُ آخَرَ فِي قَبْرِهِ، ثُمَّ لَمْ تَطِبْ نَفْسِي أَنْ أَتْرُكَهُ مَعَ آخَرَ، فَاسْتَخْرَجْتُهُ بَعْدَ سِتَّةِ أَشْهُرٍ، فَإِذَا هُوَ كَيَوْمِ وَضَعْتُهُ غَيْرَ أُذُنِهِ، فَجَعَلْتُهُ فِي قَبْرٍ عَلَى حِدَةٍ. رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1512. Câbir b. Abdullah'ın (ra) şöyle dediği nakledilmiştir:

Uhud Savaşı'ndan bir gece önce babam beni yanına çağırdı ve "Sanırım

Peygamber'in ashâbından şehit düşeceklerin ilki ben olacağım. Resûlullah'ın şahsı dışında geride senden daha değerli bir kimse bırakmıyorum. Benim biraz borcum var, onları öde. Kız kardeşlerine hayrı tavsiye et!" dedi. Sabah olunca (gerçekten de) ilk şehit düşen o oldu. (Şehitler çok olduğu için) kabrine onunla birlikte başka bir şehidi de defnetmiştim. Onu başkasıyla bir kabirde bıraktığımdan dolayı rahatsız oldum. Altı ay sonra onu kabirden çıkardım. Bir de baktım ki, bir kulağından başka her yeri, kabre koyduğum günkü gibiydi. Onu alıp müstakil bir kabre koydum.

(B1351 Buhârî, Cenâiz, 78)

١٥١٣- وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلَيْنِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَا مِنْ عِنْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي لَيْلَةٍ مُظْلِمَةٍ وَمَعَهُمَا مِثْلُ الْمِصْبَاحَيْنِ بَيْنَ أَيْدِيهِمَا، فَلَمَّا افْتَرَقَا، صَارَ مَعَ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا وَاحِدٌ حَتّٰى أَتَى أَهْلَهُ. رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ مِنْ طُرُقٍ، وَفِي بَعْضِهَا أَنَّ الرَّجُلَيْنِ أُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ، وَعَبَّادُ بْنُ بِشْرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا.

1513. Hz. Enes'ten (ra) nakledildiğine göre:

Resûlullah'ın ashâbından iki kişi karanlık bir gecede, onun huzurundan ayrılmışlardı. Önlerinde meşale gibi iki ışık belirdi. Yolları ayrıldığında da, evlerine varıncaya kadar her birinin yolunu bir ışık aydınlattı.

(B465 Buhârî, Salât, 79, B3805 Buhârî, Menâkıbü'l-ensâr, 13)

Buhari bu hadisi çeşitli kanallardan nakletmiştir. Bu rivayetlerin bazısında bu iki kişinin Useyd b. Hudayr ile Abbâd b. Bişr (ra) oldukları söylenmiştir.

١٥١٤- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، قَالَ: بَعَثَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشَرَةَ رَهْطٍ عَيْناً سَرِيَّةً، وَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ عَاصِمَ بْنَ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيَّ، رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، فَانْطَلَقُوا حَتّٰى إِذَا كَانُوا بِالْهُدَاةِ، بَيْنَ

عُسْفَانَ وَمَكَّةَ، ذُكِرُوا لِحَيٍّ مِنْ هُذَيْلٍ يُقَالُ لَهُمْ : بَنُوا لِحْيَانَ، فَنَفَرُوا لَهُمْ بِقَرِيبٍ مِنْ مِائَةِ رَجُلٍ رَامٍ فَاقْتَصُّوا آثَارَهُمْ، فَلَمَّا أَحَسَّ بِهِمْ عَاصِمٌ وَأَصْحَابُهُ، لَجَأُوا إِلَى مَوْضِعٍ، فَأَحَاطَ بِهِمُ الْقَوْمُ، فَقَالُوا انْزِلُوا، فَأَعْطُوا بِأَيْدِيكُمْ وَلَكُمُ الْعَهْدُ وَالْمِيثَاقُ أَنْ لاَ نَقْتُلَ مِنْكُمْ أَحداً، فَقَالَ عَاصِمُ بْنُ ثَابِتٍ: أَيُّهَا الْقَوْمُ، أَمَّا أَنَا فَلاَ أَنْزِلُ عَلَى ذِمَّةِ كَافِرٍ. اَللَّهُمَّ أَخْبِرْ عَنَّا نَبِيَّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَمَوْهُمْ بِالنَّبْلِ فَقَتَلُوا عَاصِماً، وَنَزَلَ إِلَيْهِمْ ثَلاَثَةُ نَفَرٍ عَلَى الْعَهْدِ وَالْمِيثَاقِ، مِنْهُمْ خُبَيْبٌ، وَزَيْدُ بْنُ الدَّثِنَةِ وَرَجُلٌ آخَرُ، فَلَمَّا اسْتَمْكَنُوا مِنْهُمْ أَطْلَقُوا أَوْتَارَ قِسِيِّهِمْ، فَرَبَطُوهُمْ بِهَا، قَالَ الرَّجُلُ الثَّالِثُ: هٰذَا أَوَّلُ الْغَدْرِ وَاللهِ لاَ أَصْحَبُكُمْ إِنَّ لِي بِهٰؤُلاَءِ أُسْوَةً، يُرِيدُ الْقَتْلَى، فَجَرُّوهُ وَعَالَجُوهُ، فَأَبَى أَنْ يَصْحَبَهُمْ، فَقَتَلُوهُ، وَانْطَلَقُوا بِخُبَيْبٍ، وَزَيْدِ بْنِ الدَّثِنَةِ، حَتَّى بَاعُوهُمَا بِمَكَّةَ بَعْدَ وَقْعَةِ بَدْرٍ، فَابْتَاعَ بَنُو الْحَارِثِ بْنِ عَامِرِ بْنِ نَوْفَلِ بْنِ عَبْدِ مَنَافٍ خُبَيْباً، وَكَانَ خُبَيْبٌ هُوَ قَتَلَ الْحَارِثَ يَوْمَ بَدْرٍ، فَلَبِثَ خُبَيْبٌ عِنْدَهُمْ أَسِيراً حَتَّى أَجْمَعُوا عَلَى قَتْلِهِ، فَاسْتَعَارَ مِنْ بَعْضِ بَنَاتِ الْحَارِثِ مُوسَى يَسْتَحِدُّ بِهَا فَأَعَارَتْهُ، فَدَرَجَ بُنَيٌّ لَهَا وَهِيَ غَافِلَةٌ حَتَّى أَتَاهُ، فَوَجَدَتْهُ مُجْلِسَهُ عَلَى فَخِذِهِ وَالْمُوسَى بِيَدِهِ، فَفَزِعَتْ فَزْعَةً عَرَفَهَا خُبَيْبٌ، فَقَالَ: أَتَخْشَيْنَ أَنْ أَقْتُلَهُ مَا كُنْتُ لأَفْعَلَ ذٰلِكَ، قَالَتْ: وَاللهِ مَا رَأَيْتُ أَسِيراً خَيْراً مِنْ خُبَيْبٍ، فَوَاللهِ لَقَدْ وَجَدْتُهُ يَوْماً يَأْكُلُ قِطْفاً مِنْ عِنَبٍ فِي يَدِهِ، وَإِنَّهُ لَمُوثَقٌ بِالْحَدِيدِ وَمَا بِمَكَّةَ مِنْ ثَمَرَةٍ، وَكَانَتْ تَقُولُ: إِنَّهُ لَرِزْقٌ رَزَقَهُ اللّٰهُ خُبَيْباً، فَلَمَّا خَرَجُوا بِهِ مِنَ الْحَرَمِ لِيَقْتُلُوهُ فِي الْحِلِّ، قَالَ لَهُمْ خُبَيْبٌ: دَعُونِي أُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ، فَتَرَكُوهُ، فَرَكَعَ رَكْعَتَيْنِ، فَقَالَ: وَاللهِ لَوْلاَ أَنْ تَحْسَبُوا أَنَّ مَابِي جَزَعٌ

لَزِدْتُ: اَللّٰهُمَّ أَحْصِهِمْ عَدَداً، وَاقْتُلْهُمْ بَدَداً، وَلاَ تُبْقِ مِنْهُمْ أَحَداً. وَقَالَ:

فَلَسْتُ أُبَالِي حِينَ أُقْتَلُ مُسْلِماً

عَلَى أَيِّ جَنْبٍ كَانَ لِلّٰهِ مَصْرَعِي

وَذٰلِكَ فِي ذَاتِ الْإِلٰهِ وَإِنْ يَشَأْ

يُبَارِكْ عَلَى أَوْصَالِ شِلْوٍ مُمَزَّعِ

وَكَانَ خُبَيْبٌ هُوَ سَنَّ لِكُلِّ مُسْلِمٍ قُتِلَ صَبْراً الصَّلاَةَ وَأَخْبَرَ يَعْنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصْحَابَهُ يَوْمَ أُصِيبُوا خَبَرَهُمْ، وَبَعَثَ نَاسٌ مِنْ قُرَيْشٍ إِلَى عَاصِمِ بْنِ ثَابِتٍ حِينَ حُدِّثُوا أَنَّهُ قُتِلَ أَنْ يُؤْتَوْا بِشَيْءٍ مِنْهُ يُعْرَفُ. وَكَانَ قَتَلَ رَجُلاً مِنْ عُظَمَائِهِمْ، فَبَعَثَ اللّٰهُ لِعَاصِمٍ مِثْلَ الظُّلَّةِ مِنَ الدَّبْرِ، فَحَمَتْهُ مِنْ رُسُلِهِمْ، فَلَمْ يَقْدِرُوا أَنْ يَقْطَعُوا مِنْهُ شَيْئاً. رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1514. Ebû Hüreyre'nin (ra) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

(Uhud Savaşı'ndan sonra bazı Arap kabilelerinin Peygamber Efendimize elçiler göndererek Müslümanlığı kabul ettiklerini ve kendilerine İslâm'ı öğretecek kimseler göndermesini bildirmeleri üzerine) Resûl-i Ekrem onlara ensardan Âsım b. Sâbit (ra) komutasında on kişi gönderdi. Mekke ile Usfan arasındaki Hüdat bölgesine vardıkları zaman, onların çıkışı, müşrikler tarafında Benî Lihyân denilen Hüzeyl Kabilesi'ne haber verildi. Bunun üzerine Lihyâniler, yüze yakın okçuyu Müslümanların peşinden gönderdiler. Âsım ile beraberindekiler bunları fark edince bir yere sığındılarsa da, okçular onların etrafını çevirdi ve "çıkın ve bize kendi isteğinizle teslim olun, hiçbirinizi öldürmeyeceğimize söz veriyoruz." dediler. Bunun üzerine Âsım:

"Ey ahali, bana sorarsanız, ben hiçbir kâfirin güvencesine itimat etmem", dedi ve:

"Allah'ım, durumumuzdan Peygamberini haberdar et!" diye dua etti. Müşrikler, Müslümanlar üzerine ok yağdırdılar ve Âsım'ı (ve yanındaki altı kişiyi) öldürdüler. Hubeyb, Zeyd b. Desine ve bir üçüncü kişi ise müşriklerin sözlerine inanarak teslim oldular. Müşrikler, bunları ele geçirdikten sonra ellerini yay telleriyle sımsıkı bağlamaya kalkışınca, üçüncü zat (Abdullah b. Târık), "işte

bu, birinci hainliktir. Vallahi size teslim olmam, bu şehitler, benim için de bir örnektir." dedi. Bunun üzerine onu yerlerde sürükleyip baskı yaptılarsa da onlarla gitmeyi reddettiği için onu da şehit ettiler. Hubeyb ile Zeyd b. Desine'yi Bedir Savaşı'ndan sonra Mekke'ye götürüp sattılar. Hubeyb'i, Bedir Savaşı'nda Hubeyb tarafından babası öldürülen Hâris b. Âmir b. Nevfel b. Abd-i Menâf'ın oğulları satın aldılar.

Hubeyb, kendisini öldürmeye karar verdikleri güne kadar Hâris'in oğulları yanında esir kaldı. Öldürülmesinden evvel Hubeyb, Hâris'in kızlarından (Ukbe'nin kız kardeşi Zeyneb'den) tıraş olmak için ödünç bir ustura bıçağı istedi, (Zeyneb de) ona usturayı verdi. Zeyneb'in gafil bulunduğu bir sırada çocuğu, Hubeyb'in yanına yaklaştı. Hubeyb'in elinde ustura olduğu hâlde çocuğu dizine oturttuğunu gören Zeyneb, (çocuğu kesecek diye) çok korktu. Kadının korkusunu sezen Hubeyb, ona, "çocuğu öldürürüm diye mi korkuyorsun? Korkma, ben bunu yapmam." dedi.

Kadın şöyle anlatıyor: "Vallahi (ömrümde) Hubeyb'den daha hayırlı bir esir görmedim. Vallahi, bir gün onun zincir ile bağlı olduğu hâlde bir salkım üzüm yediğini gördüm. Hâlbuki Mekke'de üzüm yoktu. Bu, Hubeyb'e Allah tarafından verilmiş bir rızk idi."

Hubeyb'i öldürmek üzere, (adam öldürmenin yasak sayıldığı) Harem Bölgesi'nden çıkartıp serbest bölgeye götürdüler. Oraya vardıklarında Hubeyb onlara, "Bana izin verin de iki rekât namaz kılayım." dedi. Bıraktılar ve iki rekât namaz kıldı. Sonra, "vallahi ölümden korktuğum için uzattığımı zannetmeseydiniz namazımı biraz daha uzatırdım." dedi ve "Allah'ım, bunların hepsini tek tek say, birer birer canlarını al ve hiçbirini sağ bırakma!" diye beddua ettikten sonra şu beyitleri okudu:

Müslüman olarak öldükten sonra,

Allah yolunda olduktan sonra,

Nasıl öldürüldüğümü asla dert etmem,

Bu parçalanmış bedenimle, eğer dilerse O,

O'nun rahmetinden başka yere gitmem.

İşte, böylece Hubeyb, idam edilecek her Müslüman için namaz kılma sünnetini (âdetini) ortaya koymuş oldu.

Resûlullah, Hubeyb'in uğradığı musibeti günü gününe ashâbına haber vermişti.

Âsım b. Sâbit'in öldürüldüğünü haber alan Kureyş'ten bazıları, cesedinden onu tanıtacak bir parça getirtmek üzere adam gönderdiler. Çünkü Âsım b. Sâbit, Bedir'de Kureyş'in ileri gelen müşriklerinden birini (Ukbe b. Ebû Muayt'ı) öldürmüştü. Yüce Allah, kara bulut gibi bir arı sürüsü göndererek Âsım'ı o adamlardan korudu. Bu durum karşısında onlar Âsım'ın cesedinden bir şey kesip

götüremediler.

(B3045 Buhârî, Cihâd, 170, B3989 Buhârî, Megâzî, 10)

١٥١٥- وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: مَا سَمِعْتُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ لِشَيْءٍ قَطُّ: إِنِّي لَأَظُنُّهُ كَذَا إِلاَّ كَانَ كَمَا يَظُنُّ، رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1515. İbn Ömer'in (ra) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Ben, ne zaman (babam) Ömer'in bir şey hakkında "Ben şöyle zannediyorum." dediğini işitmişsem, o şey mutlaka onun tahmin ettiği gibi olmuştur.

(B3866 Buhârî, Menâkıbü'l-ensâr, 35)

Medine'de, Hz. Peygamber'in mescidinin bir köşesinde kalan, ilim tahsil eden kimsesiz ve fakir Müslümanlar.

YASAKLAR

Gıybet

﴿وَلَا يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ
أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ﴾

...Birbirinizin gıybetini yapmayın. Herhangi biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan tiksindiniz! Allah'a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz Allah tövbeyi çok kabul edendir, çok merhamet edendir.

(Hucurât, 49/12)

﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ
أُولَٰئِكَ
كَانَ عَنْهُ مَسْؤُولًا﴾

Hakkında kesin bilgi sahibi olmadığın şeyin peşine düşme. Çünkü kulak, göz ve kalp, bunların hepsi ondan sorumludur.

(İsrâ, 17/36)

﴿مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾

İnsan hiçbir söz söylemez ki onun yanında (yaptıklarını) gözetleyen (ve kaydeden) hazır bir melek bulunmasın.

(Kâf, 50/18)

١٥١٦- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
قَالَ: «مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا، أَوْ لِيَصْمُتْ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1516. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur:

Allah’a ve ahiret gününe inanan, ya hayır söylesin ya da sussun.[8]

(B6019 Buhârî, Edeb, 31; M173 Müslim, Îmân, 74)

١٥١٧- وَعَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ أَيُّ
الْمُسْلِمِينَ أَفْضَلُ؟ قَالَ: «مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ». مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1517. Ebû Mûsâ’nın (ra) şöyle dediği rivayet edilmiştir: (Hz. Peygamber’e:)

Ey Allah’ın Resûlü, hangi Müslüman daha faziletlidir, diye sordum. Resûl-i Ekrem:

Elinden ve dilinden Müslümanların güven içinde olduğu kimse, buyurdu.

(B11 Buhârî, Îmân, 5; M162-M163 Müslim, Îmân, 65, 66)

١٥١٨- وَعَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
«مَنْ يَضْمَنْ لِي مَا بَيْنَ لَحْيَيْهِ وَمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ أَضْمَنْ لَهُ الْجَنَّةَ». مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1518. Sehl b. Sa’d’dan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ:

Kim dilini ve cinsel organını (korumayı) bana garanti ederse, ben de ona cenneti garanti ederim, buyurmuştur.

(B6474 Buhârî, Rikâk, 23)

١٥١٩- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مَا يَتَبَيَّنُ فِيهَا يَزِلُّ بِهَا إِلَى النَّارِ
أَبْعَدَ مِمَّا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ». مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1519. Ebû Hüreyre’nin (ra), işittiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Kişi, iyi düşünmeden söylediği bir söz yüzünden cehennemde uzaklığı doğu ile batı arasından daha uzak bir yere düşer.

(B6477 Buhârî, Rikâk, 23; M7481-M7482 Müslim, Zühd, 49, 50)

١٥٢٠- وَعَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ رِضْوَانِ اللّٰهِ تَعَالَى مَا يُلْقِي لَهَا بَالاً يَرْفَعُهُ اللّٰهُ بِهَا دَرَجَاتٍ، وَإِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ سَخَطِ اللّٰهِ تَعَالَى لَا يُلْقِي لَهَا بَالاً يَهْوِي بِهَا فِي جَهَنَّمَ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1520. Ebû Hüreyre, Hz. Peygamber'in ﷺ şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

Önemsemeden söylediği hâlde Allah'ın rızasına uygun bir sözü sebebiyle Allah kişinin derecesini yükseltir. Yine önemsemeden söylediği hâlde Allah'ın gazabını gerektiren bir sözü sebebiyle de Allah kişiyi cehenneme atar.

(B6478 Buhârî, Rikâk, 23)

١٥٢١- وَعَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بِلَالِ بْنِ الْحَارِثِ الْمُزَنِيِّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ الرَّجُلَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ رِضْوَانِ اللّٰهِ تَعَالَى مَا كَانَ يَظُنُّ أَنْ تَبْلُغَ مَا بلغت يَكْتُبُ اللّٰهُ بِهَا رِضْوَانَهُ إِلَى يَوْمِ يلقاهُ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ سَخَطِ اللّٰهِ لَهُ مَا كَانَ يَظُنُّ أَنْ تَبْلُغَ مَا بلغتْ يَكْتُبُ اللّٰهُ لَهُ بِهَا سَخَطَهُ إِلَى يَوْمِ يَلْقَاهُ». رَوَاهُ مَالِكٌ فِي «الْمُوَطَّإِ» وَالتِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

1521. Ebû Abdurrahmân Bilâl b. Hâris el-Müzenî'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Kişi, Allah'ın rızasına ulaşacağını düşünmeden O'nun hoşlanacağı bir söz söyler. Bu sebeple Allah o kimseden, karşılaşacağı güne kadar razı olduğunu yazar.

Yine kişi, Allah'ın gazabına uğrayacağını düşünmeden O'nu kızdıracak bir söz

söyler. Bu sebeple Allah o kimseye de karşılaşacağı güne kadar gazap edeceğini yazar.

(MU1818 Muvatta', Kelâm, 2; T2319 Tirmizî, Zühd, 11)

١٥٢٢- وَعَنْ سُفْيَانَ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ حَدِّثْنِي بِأَمْرٍ أَعْتَصِمُ بِهِ قَالَ: «قُلْ رَبِّيَ اللّٰهُ، ثُمَّ اسْتَقِمْ» قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللّٰهِ مَا أَخْوَفُ مَا تَخَافُ عَلَيَّ؟ فَأَخَذَ بِلِسَانِ نَفْسِهِ، ثُمَّ قَالَ: «هٰذَا». رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

1522. Süfyân b. Abdullah (ra) anlatıyor:

(Bir gün) Ey Allah'ın Resûlü, bana sarılacağım bir şey söyle, dedim. Resûl-i Ekrem:

–"Rabbim Allah'tır." de, sonra da dosdoğru ol, dedi.

–Ey Allah'ın Resûlü, hakkımda en çok korktuğun şey nedir, dedim. Mübarek dilini (eliyle) tutarak:

–İşte budur, buyurdu.

(T2410 Tirmizî, Zühd, 60)

١٥٢٣- وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تُكْثِرُوا الْكَلَامَ بِغَيْرِ ذِكْرِ اللّٰهِ، فَإِنَّ كَثْرَةَ الْكَلَامِ بِغَيْرِ ذِكْرِ اللّٰهِ تَعَالَى قَسْوَةٌ لِلْقَلْبِ، وَإِنَّ أَبْعَدَ النَّاسِ مِنَ اللّٰهِ الْقَلْبُ الْقَاسِي». رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ.

1523. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Allah'ı anmak dışında, çok konuşmayın. Çünkü Allah'ı anmak dışında çok söz söylemek kalbi katılaştırır. Allah'ın rahmetinden en uzak insanlar ise katı kalplilerdir.

(T2411 Tirmizî, Zühd, 61)

١٥٢٤- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ وَقَاهُ اللّٰهُ شَرَّ مَا بَيْنَ لَحْيَيْهِ، وَشَرَّ مَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

1524. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Ağzının ve cinsel organının kötülüklerinden Allah'ın koruduğu kimse, cennete girer.

(T2409 Tirmizî, Zühd, 60)

١٥٢٥- وَعَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ مَا النَّجَاةُ؟ قَالَ: «أَمْسِكْ عَلَيْكَ لِسَانَكَ، وَلْيَسَعْكَ بَيْتُكَ، وَابْكِ عَلَى خَطِيئَتِكَ» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1525.Ukbe b. Âmir (ra) anlatıyor:

–Ey Allah'ın Resûlü, kurtuluş (yolu) nedir, diye sordum:

–Dilini tut, evin ile yetin ve günahlarına ağla, buyurdu.[9]

(T2406 Tirmizî, Zühd, 60)

١٥٢٦- وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا أَصْبَحَ ابْنُ آدَمَ، فَإِنَّ الْأَعْضَاءَ كُلَّهَا تُكَفِّرُ اللِّسَانَ، تَقُولُ: اتَّقِ اللّٰهَ فِينَا، فَإِنَّمَا نَحْنُ بِكَ: فَإِنِ اسْتَقَمْتَ اسْتَقَمْنَا وَإِنِ اعْوَجَجْتَ اعْوَجَجْنَا» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ.

1526. Ebû Saîd el-Hudrî'den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

Kişi sabaha çıktıdığı zaman, bütün organları dile baş eğerler ve (hâl dili ile) şöyle derler:

–Hakkımızda Allah'tan kork. Bizim durumumuz sana bağlıdır. Eğer sen dürüst olursan, biz de dürüst oluruz. Eğer, doğruluktan ayrılırsan biz de ayrılırız.

(T2407 Tirmizî, Zühd, 60)

١٥٢٧- وَعَنْ مُعَاذٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ أَخْبِرْنِي بِعَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ، وَيُبَاعِدُنِي عَنِ النَّارِ؟ قَالَ: «لَقَدْ سَأَلْتَ عَنْ عَظِيمٍ، وَإِنَّهُ لَيَسِيرٌ عَلَى مَنْ يَسَّرَهُ اللّٰهُ تَعَالَى عَلَيْهِ: تَعْبُدُ اللّٰهَ لاَ تُشْرِكُ بِهِ شَيْئاً، وَتُقِيمُ الصَّلاَةَ، وَتُؤْتِي الزَّكَاةَ، وَتَصُومُ رَمَضَانَ وَتَحُجُّ الْبَيْتَ إِنِ اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيلاً، ثُمَّ قَالَ: «أَلاَ أَدُلُّكَ عَلَى أَبْوَابِ الْخَيْرِ؟ اَلصَّوْمُ جُنَّةٌ، وَالصَّدَقَةُ تُطْفِيءُ الْخَطِيئَةَ كَمَا يُطْفِيءُ الْمَاءُ النَّارَ، وَصَلاَةُ الرَّجُلِ مِنْ جَوْفِ اللَّيْلِ» ثُمَّ تَلاَ: (تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ) حَتّٰى بَلَغَ (يَعْمَلُونَ). ثُمَّ قَالَ: «أَلاَ أُخْبِرُكَ بِرَأْسِ الْأَمْرِ، وَعَمُودِهِ، وَذِرْوَةِ سَنَامِهِ» قُلْتُ: بَلَى يَا رَسُولَ اللّٰهِ: قَالَ: «رَأْسُ الْأَمْرِ الْإِسْلاَمُ، وَعَمُودُهُ الصَّلاَةُ. وَذِرْوَةُ سَنَامِهِ الْجِهَادُ» ثُمَّ قَالَ: «أَلاَ أُخْبِرُكَ بِمِلاَكِ ذٰلِكَ كُلِّهِ؟» قُلْتُ: بَلَى يَا رَسُولَ اللّٰهِ. فَأَخَذَ بِلِسَانِهِ قَالَ: «كُفَّ عَلَيْكَ هٰذَا» قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللّٰهِ وَإِنَّا لَمُؤَاخَذُونَ بِمَا نَتَكَلَّمُ بِهِ؟ فَقَالَ: ثَكِلَتْكَ أُمُّكَ، وَهَلْ يَكُبُّ النَّاسَ

فِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِهِمْ إِلاَّ حَصَائِدُ أَلْسِنَتِهِمْ؟». رَوَاهُ التِّرمِذِيُّ وَقَالَ:

حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

1527. Muâz (b. Cebel) (ra) anlatıyor:

–Ey Allah'ın Resûlü, bana, beni cennete koyacak ve cehennemden uzaklaştıracak bir amel söyle, dedim. Buyurdu ki:

–Büyük bir şey sordun ama o, Allah Teâlâ'nın kolaylaştırdığı kimse için kolaydır: Allah'a ibadet eder, O'na hiçbir şeyi ortak koşmazsın, namazı dosdoğru kılar, zekâtı verir, Ramazan orucunu tutar, gücün yeterse haccedersin. Sonra da dedi ki:

–Sana hayır kapılarını göstereyim mi? Oruç, bir kalkandır. Suyun, ateşi söndürdüğü gibi sadaka da günahları söndürür. Gecenin yarısında bir kimsenin namaz kılması da böyledir, buyurdu. Daha sonra:

"Onların vücutları –gece namaz kılmak için– yataklarından uzaklaşır, korku ve ümitle Rablerine dua ederler, kendilerine verdiğimiz rızıklardan hayra harcarlar. Onların yaptıkları amellere mükâfat olarak kendileri için göz aydınlığı olacak nimetlerden neler gizlenmiş olduğunu şimdi kimse bilmez." mealindeki[10] âyetleri okudu. Ondan sonra:

–İşin (dinin) başını, direğini ve zirvesini sana haber vereyim mi, dedi. Evet, ey Allah'ın Resûlü, dedim.

–İşin başı, İslâm/teslimiyet, direği namaz, zirvesi ise cihaddır, buyurdu. Ondan sonra da:

–Bu dediklerimden hepsinin yerini tutan şeyin ne olduğunu söyleyeyim mi, diye sordu. Evet, ey Allah'ın Resûlü, dedim. Mübarek dilini (eliyle) tutup:

–İşte şunu tut, dedi.

–Ey Allah'ın Resûlü, biz söylediğimiz sözler sebebiyle de sorgulanacak mıyız, dedim. Resûl-i Ekrem:

–Hay anası tarafından yitirilesi! Herkesi cehenneme yüz üstü düşüren şey, dillerinin kazandıkları değil mi, buyurdu.

(T2616 Tirmizî, Îmân, 8)

١٥٢٨- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «أَتَدْرُونَ مَا الْغِيبَةُ؟» قَالُوا: اَللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ.

قَالَ: «ذِكْرُكَ أَخَاكَ بِمَا يَكْرَهُ» قِيلَ: أَفَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ فِي أَخِي

مَا أَقُولُ؟ قَالَ: «إِنْ كَانَ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدِ اغْتَبْتَهُ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ

مَا تَقُولُ فَقَدْ بَهَتَّهُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1528. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah:

–Gıybet nedir bilir misiniz, diye sordu. Ashâb:

–Allah ve Resûlü daha iyi bilir, dediler:

–Kardeşini, hoşlanmadığı şeylerle nitelemendir, diye tarif etti.

–Peki ya kardeşimde dediğim özellik varsa ne dersin, denilmesi üzerine:

–Eğer dediğin özellik kardeşinde varsa, onun gıybetini etmiş olursun. Şayet yoksa, işte o zaman ona iftira atmış olursun, buyurdu.

(M6593 Müslim, Birr, 70)

١٥٢٩- وَعَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي خُطْبَتِهِ يَوْمَ النَّحْرِ بِمِنًى فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ: «إِنَّ دِمَاءَكُمْ، وَأَمْوَالَكُمْ وَأَعْرَاضَكُمْ حَرَامٌ عَلَيْكُمْ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هٰذَا، فِي شَهْرِكُمْ هٰذَا، فِي بَلَدِكُمْ هٰذَا، أَلَا هَلْ بَلَّغْتُ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1529. Ebû Bekre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah Veda Haccı'nda, Mina'da bayram günü verdiği hutbede:

Kanlarınız, mallarınız ve onurlarınız, tıpkı bu (Zilhicce) ayınızda, bu (Harem) beldenizde, bu (Arafat) gününüzün saygınlığı gibi birbirinize haramdır (saygındır, dokunulmazdır); tebliğ ettim mi, buyurdu.

(B67 Buhârî, İlim, 9, B105 Buhârî, İlim 37; M4383-M4384 Müslim, Kasâme, 29, 30)

١٥٣٠- وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قُلْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ حَسْبُكَ مِنْ صَفِيَّةَ كَذَا وَكَذَا قَالَ بَعْضُ الرُّوَاةِ: تَعْنِي قَصِيرَةً،

فَقَالَ: «لَقَدْ قُلْتِ كَلِمَةً لَوْ مُزِجَتْ بِمَاءِ الْبَحْرِ لَمَزَجَتْهُ» قَالَتْ: وَحَكَيْتُ لَهُ إِنْسَانًا فَقَالَ: «مَا أُحِبُّ أَنِّي حَكَيْتُ إِنْسَانًا وَإِنَّ لِي كَذَا وَكَذَا» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالتِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

1530. Hz. Âişe (ra) anlatıyor:

Bir gün Hz. Peygamber'e ﷺ:

–"Ey Allah'ın Resûlü, şöyle şöyle olan Safiyye sana yeter!" demiştim. Ravilerden bazılarının dediğine göre o, bununla, onun kısa boylu oluşunu kastetmişti. Bunun üzerine Resûlullah:

–"(Ey Âişe), öyle bir söz söyledin ki, eğer o söz denizin suyu ile karışsaydı onu dahi bozardı." buyurdu.

Hz. Âişe diyor ki: Ben yine bir gün Hz. Peygamber'in yanında bir kimsenin hâl ve hareketini taklit etmiştim. Resûl-i Ekrem:

–Karşılığında bana şunu şunu verseler dahi, bir insanın taklidini yapmayı istemem, buyurdu.

(D4875 Ebû Dâvûd, Edeb, 35; T2502 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 51)

١٥٣١- وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَمَّا عُرِجَ بِي مَرَرْتُ بِقَوْمٍ لَهُمْ أَظْفَارٌ مِنْ نُحَاسٍ يَخْمِشُونَ بِهَا وُجُوهَهُمْ وَصُدُورَهُمْ، فَقُلْتُ: مَنْ هٰؤُلَاءِ يَا جِبْرِيلُ؟ قَالَ: هٰؤُلَاءِ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ لُحُومَ النَّاسِ، وَيَقَعُونَ فِي أَعْرَاضِهِمْ» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ.

1531. Enes'ten (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

–Ben Mirac'a çıkarıldığımda bir topluluğun yanından geçtim. Bunlar bakırdan tırnaklarıyla yüzlerini ve göğüslerini tırmalıyorlardı. Bunun üzerine:

–Yâ Cebrail, bunlar kimdir, dedim.

–Bunlar, insanların etini yiyen (gıybet eden)ler, onların şeref ve onurlarına ilişenlerdir, cevabını verdi.

(D4878 Ebû Dâvûd, Edeb, 35)

١٥٣٢- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «كُلُّ الْمُسلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ: دَمُهُ وَعِرْضُهُ وَمَالُهُ»

رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1532. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Her Müslümanın diğer Müslümana kanı, şeref ve namusu ile malı haramdır (saygın ve dokunulmazdır).

(M6541 Müslim, Birr, 32)

Söz söylemek isteyen kimseye düşen, hayırlı ve yararlı söz söylemektir. Maslahata uygun olup olmadığını kestiremeyene de susmak düşer.

Bu tür konuşmalarda Hz. Peygamber'in, muhatabının özel durumunu dikkate alarak cevaplar verdiği hatırlanmalıdır.

Secde, 32/16, 17.

Gıybet Edenleri Dinlememek

﴿وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ﴾

Boş sözü işittikleri vakit ondan yüz çevirirler...

(Kasas, 28/55)

﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ﴾

Onlar ki, faydasız işlerden ve boş sözlerden yüz çevirirler.

(Mü'minûn, 23/3)

﴿إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ

أُولَٰئِكَ

كَانَ عَنْهُ مَسْؤُولاً﴾

...Çünkü kulak, göz ve kalp, bunların hepsi ondan sorumludur.

(İsrâ, 17/36)

﴿وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ

غَيْرِهِ وَإِمَّا يُنْسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلاَ تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرَى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾

Ayetlerimiz hakkında dedikoduya dalanları gördüğün vakit başka bir söze dalıncaya kadar onlardan yüz çevir, uzaklaş. Şayet şeytan sana unutturursa hatırladıktan sonra (kalk), o zalimler grubu ile beraber oturma.

(En'âm, 6/68)

١٥٣٣- وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ رَدَّ عَنْ عِرْضِ أَخِيهِ، رَدَّ اللّٰهُ عَنْ وَجْهِهِ النَّارَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1533. Ebu'd-Derdâ'dan (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

Kardeşinin şeref ve onurunu savunan kimseyi, Allah kıyamet günü cehennemden uzaklaştırır.

(T1931 Tirmizî, Birr, 20)

١٥٣٤- وَعَنْ عِتْبَانَ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ [فِي حَدِيثِهِ الطَّوِيلِ الْمَشْهُورِ الَّذِي تَقَدَّمَ فِي بَابِ الرَّجَاءِ] قَالَ: قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي فَقَالَ: «أَيْنَ مَالِكُ بْنُ الدُّخْشُمِ؟» فَقَالَ رَجُلٌ: ذٰلِكَ مُنَافِقٌ لَا يُحِبُّ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تَقُلْ ذٰلِكَ، أَلَا تَرَاهُ قَدْ قَالَ: لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ يُرِيدُ بِذٰلِكَ وَجْهَ اللّٰهِ، وَإِنَّ اللّٰهَ قَدْ حَرَّمَ عَلَى النَّارِ مَنْ قَالَ: لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ يَبْتَغِي بِذٰلِكَ وَجْهَ اللّٰهِ تَعَالَى» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1534. İtbân b. Mâlik'ten (ra) rivayet edilen [ve "Recâ' (Allah'tan Ümitvâr Olmak)" bahsinde geçen meşhur ve uzun bir] hadiste o şöyle demiştir:

Resûlullah ﷺ namaza kalkmıştı, birden:

–Mâlik b. Duhşüm nerede, diye sordu. Oradakilerden biri:

–O, Allah'ı ve Resûlünü sevmeyen bir münafıktır, dedi. Resûl-i Ekrem ona:

–Öyle deme, görmüyor musun o, Allah'ın rızasını isteyerek "lâ ilâhe illallâh" diyor. Allah'ın rızasını isteyerek "lâ ilâhe illallâh" diyen kimseyi Allah cehenneme haram kılmıştır, buyurdu.

(B425 Buhârî, Salât, 46, B5401 Buhârî, Et'ime, 15; M1496-M1497 Müslim, Mesâcid, 263, 264)

١٥٣٥- وَعَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِي حَدِيثِهِ الطَّوِيلِ فِي قِصَّةِ تَوْبَتِهِ وَقَدْ سَبَقَ فِي بَابِ التَّوْبَةِ. قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ جَالِسٌ فِي الْقَوْمِ بِتَبُوكَ: «مَا فَعَلَ كَعْبُ بْنُ مَالِكٍ؟» فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي سَلِمَةَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ حَبَسَهُ بُرْدَاهُ، وَالنَّظَرُ فِي عِطْفَيْهِ. فَقَالَ لَهُ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: بِئْسَ مَا قُلْتَ، وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ إِلاَّ خَيْراً، فَسَكَتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1535. Ka'b b. Mâlik'ten (ra) rivayet edildiğine göre, tövbe bahsinde geçen ve onun tövbe edişini anlatan uzun bir hadiste o şöyle demiştir:

Resûlullah ﷺ Tebük'te cemaat içinde otururken:

–Ka'b b. Mâlik ne yaptı, demişti. Bunun üzerine Benî Selime'den bir adam:

–Yâ Resûlullah! Giysilerine ve boyuna posuna bakıp gururlanması, onu (cihada çıkmaktan) alıkoydu, deyince Muâz b. Cebel (ra) ona:

–Ne kötü bir söz söyledin, dedi. (Sonra Hz. Peygamber'e dönerek), vallahi ey Allah'ın Resûlü, Ka'b hakkında iyilikten başka bir şey bilmiyoruz, diye onu aklaması üzerine, Resûl-i Ekrem (hoş görerek) sustu.

(B4418 Buhârî, Megâzî, 80; M7016 Müslim, Tevbe, 53)

Sakıncası Olmayan Gıybet

١٥٣٦- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا أَنَّ رَجُلاً اسْتَأْذَنَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: «ائْذَنُوا لَهُ، بِئْسَ أَخُو الْعَشِيرَةِ!» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1536. Hz. Âişe'nin (ra) rivayetine göre bir adam Peygamber'in huzuruna girmek için izin istemişti. Resûl-i Ekrem de:

–Ona izin verin, kabilesinin ne kötü adamıdır o, buyurdu.[11]

(B6054 Buhârî, Edeb, 48; M6596 Müslim, Birr, 73)

١٥٣٧- وَعَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا أَظُنُّ فُلاَنًا وَفُلاَنًا يَعْرِفَانِ مِنْ دِينِنَا شَيْئًا» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1537. Yine Âişe'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

Resûlullah, "Filan ve filan kimselerin dinimize ait bir şey bildiklerini sanmıyorum." buyurdu.

(B6067-B6068 Buhârî, Edeb, 59)

١٥٣٨- وَعَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ قَيْسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا قَالَتْ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقُلْتُ: إِنَّ أَبَا الْجَهْمِ وَمُعَاوِيَةَ أَبِي سُفْيَانَ خَطَبَانِي؟ فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَمَّا مُعَاوِيَةُ، فَصُعْلُوكٌ لاَ مَالَ لَهُ، وَأَمَّا أَبُو الْجَهْمِ فَلاَ يَضَعُ الْعَصَا عَنْ عَاتِقِهِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1538. Fâtıma bint Kays'tan (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir:

Bir gün Nebi'ye geldim. Ebu'l-Cehm ve Muâviye bana dünür geliyorlar (hangisini tercih edeyim), dedim. Resûlullah:

Muâviye, malı olmayan çok fakir biridir. Ebu'l-Cehm ise sopasını omzundan indirmeyen (kadınları çok döven/diyar diyar gezen) biridir! (Sen en iyisi Üsâme b. Zeyd ile evlen!), buyurdu.

(M3697 Müslim, Talâk, 36)

١٥٣٩- وَعَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ أَصَابَ النَّاسَ فِيهِ شِدَّةٌ، فَقَالَ عَبْدُ اللّٰهِ بْنُ أُبَيٍّ: لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللّٰهِ حَتّٰى يَنْفَضُّوا وَقَالَ: لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ، فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَخْبَرْتُهُ بِذٰلِكَ، فَأَرْسَلَ إِلَى عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ أُبَيٍّ فَاجْتَهَدَ يَمِينَهُ: مَا فَعَلَ، فَقَالُوا: كَذَبَ زَيْدٌ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَوَقَعَ فِي نَفْسِي مِمَّا قَالُوهُ شِدَّةٌ حَتّٰى أَنْزَلَ اللّٰهُ تَعَالَى تَصْدِيقِي: ﴿ إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ ﴾ ثُمَّ دَعَاهُمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، لِيَسْتَغْفِرَ لَهُمْ فَلَوَّوْا رُؤُوسَهُمْ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1539. Zeyd b. Erkâm (ra) anlatıyor:

Resûlulah ile bir sefere (Benî Mustalik Savaşı'na) çıkmıştık. Yiyecek sıkıntısı baş gösterdi. Abdullah b. Übey (etrafındaki münafıklara):

"Resûlullah'ın yanındakilere yardım etmeyin de onun etrafından dağılsınlar. Eğer Medine'ye dönersek (göreceksiniz, bizim gibi) güçlü olanlar, güçsüz olan (o Müslümanlar)ı oradan çıkaracaktır", dedi.

Ben Peygamber'e ﷺ gelip bunu haber verdim. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem Abdullah b. Ubeyy'i çağırttı. Onun, böyle bir şey söylemediğine dair yeminler etmesi üzerine oradakiler; "Zeyd, Resûlullah'a yalan söyledi." dediler. Bu sözlerden dolayı son derecede üzülmüştüm ki, Allah Teâlâ Peygamberine beni tasdik eden Münafikûn sûresini indirdi. Sonra Resûl-i Ekrem, günahları için istiğfar dilemek üzere onları çağırdıysa da onlar buna yanaşmadılar.

(B4900-B4904 Buhari, Tefsîr, (Münâfikûn)1-4; M7024 Müslim, Sıfatu'l-münâfikîn, 1)

١٥٤٠- وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَتْ هِنْدُ امْرَأَةُ أَبِي سُفْيَانَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ شَحِيحٌ وَلَيْس يُعْطِينِي مَا يَكْفِينِي وَوَلَدِي إِلاَّ مَا أَخَذْتُ مِنْهُ، وَهُوَ لاَ يَعْلَمُ؟ قَالَ: «خُذِي مَا يَكْفِيكِ وَوَلَدَكِ بِالْمَعْرُوفِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1540. Âişe'nin (ra) şöyle dediği nakledilmiştir:

Ebû Süfyân'ın karısı Hind, Hz. Peygamber'e:

–Ey Allah'ın Resûlü, Ebû Süfyân pinti bir adamdır. Haberi olmadan aldığımın dışında bana ve çocuğuma yeterli derecede bir şey vermiyor (Bunun bir sakıncası var mı?), diye sordu. Resûlullah:

–Sana ve evladına yetecek kadarını örfe göre al, buyurdu.

(B5364 Buhârî, Nafakât, 4; M4479-M4480 Müslim, Akdiye, 8, 9)

Gelen şahıs, Fezare Kabilesi'nin liderlerinden Uyeyne b. Hısn'dır. Hz. Peygamber böyle diyerek yanındakileri o şahsa karşı uyarmak istemiştir.

Laf Taşımamak (Nemîme)

﴿هَمَّازٍ مَشَّاءٍ بِنَمِيمٍ﴾

...Aşağılık, daima kusur arayıp kınayan, durmadan söz taşıyan... (kimseye mal ve oğulları vardır diye, sakın boyun eğme!)

(Kalem, 68/11)

﴿مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾

İnsan hiçbir söz söylemez ki onun yanında (yaptıklarını) gözetleyen (ve kaydeden) hazır bir (melek) bulunmasın.

(Kâf, 50/18)

١٥٤١- وَعَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ نَمَّامٌ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1541. Huzeyfe'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Ara bozmak için laf getirip götüren kimse, cennete giremez.

(M290-M292 Müslim, İmân, 168-170; B6056 Buhârî, Edeb, 49, 50)

١٥٤٢- وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِقَبْرَيْنِ فَقَالَ: «إِنَّهُمَا يُعَذَّبَانِ، وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ، بَلَى إِنَّهُ كَبِيرٌ: أَمَّا أَحَدُهُمَا، فَكَانَ يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ، وَأَمَّا الْآخَرُ فَكَانَ لَا يَسْتَتِرُ مِنْ بَوْلِهِ». مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَهَذَا لَفْظُ إِحْدَى رِوَايَاتِ الْبُخَارِي.

1542. İbn Abbâs (ra) anlatıyor:

Resûlullah ﷺ, yanından geçtiği iki kabir hakkında:

“Bu ikisi(ndekiler) azap görüyorlar. Onların azap görmelerinin sebebi büyük (bir günah) değil (sanılsa da), aksine o, büyüktür: Biri koğuculuk ederdi. Diğeri ise idrar temizliğini iyi yapmazdı.” buyurdu.

(B216 Buhârî, Vudû’, 55, B1378 Buhârî, Cenâiz, 88; M677 Müslim, Tahâret, 111)

١٥٤٣- وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
قَالَ: «أَلاَ أُنَبِّئُكُمْ مَا الْعَضْهُ؟ هِيَ النَّمِيمَةُ، الْقَالَةُ بَيْنَ النَّاسِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1543. İbn Mes’ûd’dan (ra) rivayet edildiğine göre
Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurdu:

–Size “el-adhu” kelimesinin ne demek olduğunu söyleyeyim mi?
O, insanların arasını bozmak için laf taşımaktır.[12]

(M6636 Müslim, Birr, 102)

Taberânî’nin rivayetinde, Hz. Peygamber önce yalana ve doğru söze değinmiş, ardından “adh’tan da sakının!” buyurduktan sonra yukarıdaki açıklamayı yapmıştır. (Taberânî, *el-Mu’cemu’l-Kebîr*, IX. 96, hadis no: 8518)

İnsanları Gammazlamamak

﴿وَلاَ تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾

...Günah ve düşmanlık için yardımlaşmayın...

(Mâide, 5/2)

١٥٤٤- وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لاَ يُبَلِّغْنِي أَحَدٌ مِنْ أَصْحَابِي عَنْ أَحَدٍ شَيْئاً، فَإِنِّي أُحِبُّ أَنْ أَخْرُجَ إِلَيْكُمْ وَأَنَا سَلِيمُ الصَّدْرِ» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ.

1544. İbn Mes'ûd'dan (ra) nakledildiğine göre,
Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Ashâbımdan hiçbiri diğeri hakkında (hoşlanmayacağım) bir şeyi bana ulaştırmasın. Çünkü ben yanınıza size karşı kalbimde en küçük bir olumsuzluk olmaksızın çıkmak isterim.

(D4860 Ebû Dâvûd, Edeb, 28; T3896 Tirmizî, Menâkıb, 63)

İkiyüzlülük

﴿يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرْضَى مِنَ الْقَوْلِ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا﴾

Bunlar, insanlardan gizlenmeye çalışırlar da Allah'tan gizlenmezler. Hâlbuki Allah, geceleyin, razı olmayacağı sözleri kurarlarken onlarla beraberdir. Allah, onların yaptıklarını (ilmiyle) kuşatmıştır.

(Nisâ, 4/108)

١٥٤٥- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «تَجِدُونَ النَّاسَ مَعَادِنَ: خِيَارُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَقِهُوا، وَتَجِدُونَ خِيَارَ النَّاسِ فِي هَذَا الشَّأْنِ أَشَدَّهُمْ كَرَاهِيَةً لَهُ، وَتَجِدُونَ شَرَّ النَّاسِ ذَا الْوَجْهَيْنِ، الَّذِي يَأْتِي هَؤُلَاءِ بِوَجْهٍ وَهَؤُلَاءِ بِوَجْهٍ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1545. Ebû Hüreyre'den Resûlullah'ın şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

İnsanların (altın, gümüş vb.) madenleri gibi olduklarını görürsünüz. Câhiliye devrinde hayırlı olanlar, anlayışlı olduklarında İslâm devrinde de hayırlıdırlar. Yönetim hususunda da insanların en hayırlıları, yöneticiliği hoş görmeyenlerdir. İnsanların en kötü olanları ise, birine bir yüzle, diğerine de başka bir yüzle gelen iki yüzlü kimselerdir.

(B3493-B3494 Buhârî, Menâkıb, 1; M6454-M6455 Müslim, Fedâilü's-sahâbe, 199)

١٥٤٦- وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدٍ أَنَّ نَاسًا قَالُوا لِجَدِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ

اللّٰهُ عَنْهُمَا: إِنَّا نَدْخُلُ عَلَى سَلاَطِينِنَا فَنَقُولُ لَهُمْ بِخِلاَفِ مَا نَتَكَلَّمُ إِذَا خَرَجْنَا مِنْ عِنْدِهِمْ قَالَ: كُنَّا نَعُدُّ هٰذَا نِفَاقاً عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1546. (Abdullah b. Ömer'in torunu) Muhammed b. Zeyd anlatıyor:

Bir gün bazı kimseler, dedesi Abdullah'a; "Biz yöneticilerimizin yanına girdiğimizde, onlara dışarıda söylediklerimizin tersini söylüyoruz?" dediler. Abdullah b. Ömer (ra), "Biz bunu Resûlullah ﷺ zamanında iki yüzlülük sayardık." dedi.

(B7178 Buhârî, Ahkâm, 27)

Yalan

﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ﴾

Hakkında kesin bilgi sahibi olmadığın şeyin peşine düşme...

(İsrâ, 17/36)

﴿مَا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾

İnsan hiçbir söz söylemez ki onun yanında (yaptıklarını) gözetleyen (ve kaydeden) hazır bir (melek) bulunmasın.

(Kâf, 50/18)

١٥٤٧- وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَصْدُقُ حَتّٰى يُكْتَبَ عِنْدَ اللّٰهِ صِدِّيقاً، وَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَكْذِبُ حَتّٰى يُكْتَبَ عِنْدَ اللّٰهِ كَذَّاباً» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1547. İbn Mes'ûd'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Doğru sözlülük iyiliğe, iyilik de cennete götürür. Kişi doğru söyleye söyleye Allah katında "sıddîk" (dürüst) olarak tescillenir. Yalan ise kötülüğe, kötülük de cehenneme götürür. İnsan yalancılık yapa yapa nihayet Allah katında "yalancı" olarak tescillenir.

(B6094 Buhârî, Edeb, 69; M6637 Müslim, Birr, 103)

١٥٤٨- وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقاً خَالِصاً، وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْهُنَّ، كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْ نِفَاقٍ حَتّٰى يَدَعَهَا: إِذَا اؤْتُمِنَ خَانَ، وَإِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ، وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1548. Abdullah b. Amr b. Âs'tan (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

Şu dört huy kimde bulunursa o, tam bir münafık olur. Kimde bunlardan biri bulunursa onu bırakıncaya kadar kendisinde münafıklıktan bir özellik kalmış olur:

(Kendisine bir şey) emanet edildiğinde ihanet eder.

Konuştuğunda yalan söyler.

Söz verdiğinde sözünü tutmaz.

Husumet güttüğünde haddi aşar.

(B34 Buhârî, Îmân, 24, B2459 Buhârî Mezâlim, 17; M210 Müslim, Îmân, 106)

١٥٤٩- وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: «مَنْ تَحَلَّمَ بِحُلْمٍ لَمْ يَرَهُ، كُلِّفَ أَنْ يَعْقِدَ بَيْنَ شَعِيرَتَيْنِ، وَلَنْ يَفْعَلَ، وَمَنِ اسْتَمَعَ إِلَى حَدِيثِ قَوْمٍ وَهُمْ لَهُ كَارِهُونَ، صُبَّ فِي أُذُنَيْهِ الْآنُكُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَمَنْ صَوَّرَ صُورَةً، عُذِّبَ وَكُلِّفَ أَنْ يَنْفُخَ فِيهَا الرُّوحَ وَلَيْسَ بِنَافِخٍ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1549. İbn Abbâs'tan (ra) nakledildiğine göre
Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur:

Görmediği bir rüyayı görmüş gibi anlatan kimseden (ahirette) iki arpa tanesini düğümlemesi istenir. (Oysa o) bunu hiçbir zaman yapamayacak (ve bu ona bir azap olacaktır).

Birilerinin duyulmasını istemedikleri konuşmalarına kulak kabartan kimsenin de kıyamet günü kulaklarına eritilmiş kurşun dökülür.

(Tapılmak için) canlı resmi yapan kimseye (kıyamette) azap edilecek ve (yaptığı resme) can vermesi istenecektir. Hâlbuki (bu kimse) ona can veremeyecek ve bu da kendisine bir azap olacaktır. [13]

(B7042 Buhârî, Ta'bîr, 45)

١٥٥٠- وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ: «أَفْرَى الْفِرَى أَنْ يُرِيَ الرَّجُلُ عَيْنَيْهِ مَا لَمْ تَرَيَا». رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

1550. İbn Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre
Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur:

En büyük iftira, kişinin görmediği bir rüyayı anlatarak kendi gözlerine iftira etmesidir.

(B7043 Buhârî, Ta'bîr, 45)

١٥٥١- وَعَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى
اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِمَّا يُكْثِرُ أَنْ يَقُولَ لِأَصْحَابِهِ: «هَلْ رَأَى أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنْ
رُؤْيَا؟» فَيَقُصُّ عَلَيْهِ مَا شَاءَ اللّٰهُ أَنْ يَقُصَّ. وَإِنَّهُ قَالَ لَنَا ذَاتَ غَدَاةٍ: «إِنَّهُ
أَتَانِي اللَّيْلَةَ آتِيَانِ، وَإِنَّهُمَا قَالَا لِي: انْطَلِقْ، وَإِنِّي انْطَلَقْتُ مَعَهُمَا، وَإِنَّا أَتَيْنَا
عَلَى رَجُلٍ مُضْطَجِعٍ، وَإِذَا آخَرُ قَائِمٌ عَلَيْهِ بِصَخْرَةٍ، وَإِذَا هُوَ يَهْوِي بِالصَّخْرَةِ
لِرَأْسِهِ، فَيَثْلَغُ رَأْسَهُ، فَيَتَدَهْدَهُ الْحَجَرُ هَاهُنَا. فَيَتْبَعُ الْحَجَرَ فَيَأْخُذُهُ، فَلَا

يَرْجِعُ إِلَيْهِ حَتّٰى يَصِحَّ رَأْسُهُ كَمَا كَانَ، ثُمَّ يَعُودُ عَلَيْهِ، فَيَفْعَلُ بِهِ مِثْلَ مَا فَعَلَ الْمَرَّةَ الْأُولَى،» قَالَ: قُلْتُ لَهُمَا: سُبْحَانَ اللّٰهِ، مَا هٰذَانِ؟ قَالاَ لِي: انْطَلِقْ انْطَلِقْ، فَانْطَلَقْنَا. فَأَتَيْنَا عَلَى رَجُلٍ مُسْتَلْقٍ لِقَفَاهُ وَإِذَا آخَرُ قَائِمٌ عَلَيْهِ بِكَلُّوبٍ مِنْ حَدِيدٍ، وَإِذَا هُوَ يَأْتِي أَحَدَ شِقَّيْ وَجْهِهِ فَيُشَرْشِرُ شِدْقَهُ إِلَى قَفَاهُ، وَمَنْخِرَهُ إِلَى قَفَاهُ، وَعَيْنَهُ إِلَى قَفَاهُ، ثُمَّ يَتَحَوَّلُ إِلَى الْجَانِبِ الْآخَرِ فَيَفْعَلُ بِهِ مِثْلَ مَا فَعَلَ بِالْجَانِبِ الْأَوَّلِ، فَمَا يَفْرُغُ مِنْ ذٰلِكَ الْجَانِبِ حَتّٰى يَصِحَّ ذٰلِكَ الْجَانِبُ كَمَا كَانَ، ثُمَّ يَعُودُ عَلَيْهِ، فَيَفْعَلُ مِثْلَ مَا فَعَلَ فِي الْمَرَّةِ الْأُولَى. قَالَ: قُلْتُ: سُبْحَانَ اللّٰهِ، مَا هٰذَانِ؟ قَالاَ لِي: انْطَلِقْ انْطَلِقْ، فَانْطَلَقْنَا. فَأَتَيْنَا عَلَى مِثْلِ التَّنُّورِ فَأَحْسِبُ أَنَّهُ قَالَ: فَإِذَا فِيهِ لَغَطٌ، وَأَصْوَاتٌ، فَاطَّلَعْنَا فِيهِ فَإِذَا فِيهِ رِجَالٌ وَنِسَاءٌ عُرَاةٌ، وَإِذَا هُمْ يَأْتِيهِمْ لَهَبٌ مِنْ أَسْفَلِ مِنْهُمْ، فَإِذَا أَتَاهُمْ ذٰلِكَ اللَّهَبُ ضَوْضَوُا، قُلْتُ مَا هٰؤُلَاءِ؟ قَالاَ لِي: انْطَلِقْ انْطَلِقْ، فَانْطَلَقْنَا. فَأَتَيْنَا عَلَى نَهْرٍ حَسِبْتُ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ: «أَحْمَرُ مِثْلُ الدَّمِ، وَإِذَا فِي النَّهْرِ رَجُلٌ سَابِحٌ يَسْبَحُ، وَإِذَا عَلَى شَطِّ النَّهْرِ رَجُلٌ قَدْ جَمَعَ عِنْدَهُ حِجَارَةً كَثِيرَةً، وَإِذَا ذٰلِكَ السَّابِحُ يَسْبَحُ مَا يَسْبَحُ، ثُمَّ يَأْتِي ذٰلِكَ الَّذِي قَدْ جَمَعَ عِنْدَهُ الْحِجَارَةَ، فَيَفْغَرُ لَهُ فَاهُ، فَيُلْقِمُهُ حَجَراً، فَيَنْطَلِقُ فَيَسْبَحُ، ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَيْهِ، كُلَّمَا رَجَعَ إِلَيْهِ، فَغَرَ لَهُ فَاهُ، فَأَلْقَمَهُ حَجَراً، قُلْتُ لَهُمَا: مَا هٰذَانِ؟ قَالاَ لِي: انْطَلِقْ انْطَلِقْ، فَانْطَلَقْنَا. فَأَتَيْنَا عَلَى رَجُلٍ كَرِيهِ الْمَرْآةِ، أَوْ

كَأَكْرَهِ مَا أَنْتَ رَاءٍ رَجُلاً مَرْآىً، فَإِذَا هُوَ عِنْدَهُ نَارٌ يَحُشُّهَا وَيَسْعَى حَوْلَهَا، قُلْتُ لَهُمَا : مَا هٰذَا؟ قَالاَ لِي: اِنْطَلِقْ اِنْطَلِقْ، فَانْطَلَقْنَا. فَأَتَيْنَا عَلَى رَوْضَةٍ مُعْتَمَّةٍ فِيهَا مِنْ كُلِّ نَوْرِ الرَّبِيعِ، وَإِذَا بَيْنَ ظَهْرِي الرَّوْضَةِ رَجُلٌ طَوِيلٌ لاَ أَكَادُ أَرَى رَأْسَهُ طُولاً فِي السَّمَاءِ، وَإِذَا حَوْلَ الرَّجُلِ مِنْ أَكْثَرِ وِلْدَانٍ مَا رَأَيْتُهُمْ قَطُّ، قُلْتُ: مَا هٰذَا؟ وَمَا هٰؤُلاَءِ؟ قَالاَ لِي: اِنْطَلِقْ اِنْطَلِقْ فَانْطَلَقْنَا. فَأَتَيْنَا إِلَى دَوْحَةٍ عَظِيمَةٍ لَمْ أَرَ دَوْحَةً قَطُّ أَعْظَمَ مِنْهَا، وَلاَ أَحْسَنَ، قَالاَ لِي: ارْقَ فِيهَا، فَارْتَقَيْنَا فِيهَا، إِلَى مَدِينَةٍ مَبْنِيَّةٍ بِلَبِنٍ ذَهَبٍ وَلَبِنٍ فِضَّةٍ، فَأَتَيْنَا بَابَ الْمَدِينَةِ فَاسْتَفْتَحْنَا، فَفُتِحَ لَنَا، فَدَخَلْنَاهَا، فَتَلَقَّانَا رِجَالٌ شَطْرٌ مِنْ خَلْقِهِمْ كَأَحْسَنِ مَا أَنْتَ رَاءٍ، وَشَطْرٌ مِنهُمْ كَأَقْبَحِ مَا أَنْتَ رَاءٍ، قَالاَ لَهُمْ : اِذْهَبُوا فَقَعُوا فِي ذٰلِكَ النَّهرِ، وَإِذَا هُوَ نَهَرٌ مُعْتَرِضٌ يَجْرِي كَأَنَّ مَاءَهُ الْمَحْضُ فِي الْبَيَاضِ، فَذَهَبُوا فَوَقَعُوا فِيهِ، ثُمَّ رَجَعُوا إِلَيْنَا قَدْ ذَهَبَ ذٰلِكَ السُّوءُ عَنْهُمْ، فَصَارُوا فِي أَحْسَنِ صُورَةٍ. قَالَ: قَالاَ لِي: هٰذِه جَنَّةُ عَدْنٍ، وَهٰذَاكَ مَنْزِلُكَ، فَسَمَا بَصَرِي صُعُداً، فَإِذَا قَصْرٌ مِثْلُ الرَّبَابَةِ الْبَيْضَاءِ. قَالاَ لِي: هٰذَاكَ مَنْزِلُكَ. قُلْتُ لَهُمَا : بَارَكَ اللّٰهُ فِيكُمَا، فَذَرَانِي فَأَدْخُلَهُ. قَالاَ: أَمَّا الْآنَ فَلاَ، وَأَنْتَ دَاخِلُهُ. قُلْتُ لَهُمَا : فَإِنِّي رَأَيْتُ مُنْذُ اللَّيْلَةَ عَجَباً؟ فَمَا هٰذَا الَّذِي رَأَيْتُ؟ قَالاَ لِي: إِنَّا سَنُخْبِرُكَ. أَمَّا الرَّجُلُ الْأَوَّلُ الَّذِي أَتَيْتَ عَلَيْهِ يُثْلَغُ رَأْسُهُ

بِالْحَجَرِ، فَإِنَّهُ الرَّجُلُ يَأْخُذُ الْقُرْآنَ فَيَرْفُضُهُ، وَيَنَامُ عَنِ الصَّلَاةِ الْمَكْتُوبَةِ. وَأَمَّا الَّذِي أَتَيْتَ عَلَيْهِ يُشَرْشِرُ شِدْقُهُ إِلَى قَفَاهُ، وَمَنْخِرُهُ إِلَى قَفَاهُ، وَعَيْنُهُ إِلَى قَفَاهُ، فَإِنَّهُ الرَّجُلُ يَغْدُو مِنْ بَيْتِهِ فَيَكْذِبُ الْكَذْبَةَ تَبْلُغُ الآفَاقَ. وَأَمَّا الرِّجَالُ وَالنِّسَاءُ الْعُرَاةُ الَّذِينَ هُمْ فِي مِثْلِ بِنَاءِ التَّنُّورِ، فَإِنَّهُمُ الزُّنَاةُ وَالزَّوَانِي. وَأَمَّا الرَّجُلُ الَّذِي أَتَيْتَ عَلَيْهِ يَسْبَحُ فِي النَّهَرِ، وَيُلْقَمُ الْحِجَارَةَ، فَإِنَّهُ آكِلُ الرِّبَا. وَأَمَّا الرَّجُلُ الْكَرِيهُ الْمَرْآةِ الَّذِي عِنْدَ النَّارِ يَحُشُّهَا وَيَسْعَى حَوْلَهَا فَإِنَّهُ مَالِكٌ خَازِنُ جَهَنَّمَ. وَأَمَّا الرَّجُلُ الطَّوِيلُ الَّذِي فِي الرَّوْضَةِ، فَإِنَّهُ إِبْرَاهِيمُ، وَأَمَّا الْوِلْدَانُ الَّذِينَ حَوْلَهُ، فَكُلُّ مَوْلُودٍ مَاتَ عَلَى الْفِطْرَةِ» وَفِي رِوَايَةِ الْبَرْقَانِي: «وُلِدَ عَلَى الْفِطْرَةِ». فَقَالَ بَعْضُ الْمُسْلِمِينَ: يَا رَسُولَ اللّٰهِ، وَأَوْلَادُ الْمُشْرِكِينَ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «وَأَوْلَادُ الْمُشْرِكِينَ». وَأَمَّا الْقَوْمُ الَّذِينَ كَانُوا شَطْرٌ مِنْهُمْ حَسَنٌ وَشَطْرٌ مِنْهُمْ قَبِيحٌ فَإِنَّهُمْ قَوْمٌ خَلَطُوا عَمَلاً صَالِحاً وَآخَرَ سَيِّئاً تَجَاوَزَ اللّٰهُ عَنْهُمْ. رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

وَفِي رِوَايَةٍ لَهُ: «رَأَيْتُ اللَّيْلَةَ رَجُلَيْنِ أَتَيَانِي فَأَخْرَجَانِي إِلَى أَرْضٍ مُقَدَّسَةٍ» ثُمَّ ذَكَرَهُ. وَقَالَ: «فَانْطَلَقْنَا إِلَى نَقْبٍ مِثْلِ التَّنُّورِ، أَعْلَاهُ ضَيِّقٌ وَأَسْفَلُهُ وَاسِعٌ، يَتَوَقَّدُ تَحْتَهُ نَاراً، فَإِذَا ارْتَفَعَتْ ارْتَفَعُوا حَتَّى كَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا، وَإِذَا خَمَدَتْ، رَجَعُوا فِيهَا، وَفِيهَا رِجَالٌ وَنِسَاءٌ عُرَاةٌ. وَفِيهَا: حَتَّى أَتَيْنَا عَلَى نَهَرٍ مِنْ دَمٍ، وَلَمْ يَشُكَّ فِيهِ رَجُلٌ قَائِمٌ عَلَى وَسَطِ النَّهَرِ، وَعَلَى شَطِّ النَّهَرِ رَجُلٌ، وَبَيْنَ يَدَيْهِ حِجَارَةٌ، فَأَقْبَلَ الرَّجُلُ الَّذِي فِي النَّهَرِ، فَإِذَا أَرَادَ أَنْ

يَخْرُجَ، رَمَى الرَّجُلُ بِحَجَرٍ فِي فِيهِ، فَرَدَّهُ حَيْثُ كَانَ، فَجَعَلَ كُلَّمَا جَاءَ لِيَخْرُجَ جَعَلَ يَرْمِي فِي فِيهِ بِحَجَرٍ، فَيَرْجِعُ كَمَا كَانَ. وَفِيهَا: «فَصَعِدَا بِي الشَّجَرَةَ، فَأَدْخَلَانِي دَاراً لَمْ أَرَ قَطُّ أَحْسَنَ مِنْهَا، فِيهَا رِجَالٌ شُيُوخٌ وَشَبَابٌ». وَفِيهَا: «الَّذِي رَأَيْتَهُ يُشَقُّ شِدْقُهُ فَكَذَّابٌ، يُحَدِّثُ بِالْكَذْبَةِ فَتُحْمَلُ عَنْهُ حَتَّى تَبْلُغَ الآفَاقَ، فَيُصْنَعُ بِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ». وَفِيهَا: «الَّذِي رَأَيْتَهُ يُشْدَخُ رَأْسُهُ فَرَجُلٌ عَلَّمَهُ اللّٰهُ الْقُرآنَ، فَنَامَ عَنْهُ بِاللَّيْلِ، وَلَمْ يَعْمَلْ فِيهِ بِالنَّهَارِ، فَيُفْعَلُ بِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ». وَالدَّارُ الأُولَى الَّتِي دَخَلْتَ دَارُ عَامَّةِ الْمُؤْمِنِينَ، وَأَمَّا هٰذِهِ الدَّارُ فَدَارُ الشُّهَدَاءِ، وَأَنَا جِبْرِيلُ، وَهٰذَا مِيكَائِيلُ، فَارْفَعْ رَأْسَكَ، فَرَفَعْتُ رَأْسِي، فَإِذَا فَوْقِي مِثْلُ السَّحَابِ، قَالاَ: ذَاكَ مَنْزِلُكَ، قُلْتُ: دَعَانِي أَدْخُلْ مَنْزِلِي، قَالاَ: إِنَّهُ بَقِيَ لَكَ عُمُرٌ لَمْ تَسْتَكْمِلْهُ، فَلَوِ اسْتَكْمَلْتَهُ، أَتَيْتَ مَنْزِلَكَ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1551. Semure b. Cündüb'ün (ra) şöyle dediği rivayet edilmiştir. Resûlullah ﷺ âdeti olduğu üzere çok defa ashâbına:

–İçinizden rüya gören var mı, diye sorar ve gören varsa, onun rüyasını Allah'ın dilediği şekilde tabir ederdi.

Resûl-i Ekrem bir sabah bize şöyle buyurdu:

–Dün gece rüyamda yanıma iki kişi geldi ve bana:

–Haydi yürü, dediler, ben de onlarla yürüdüm.

Derken arkasına yaslanmış bir adamın yanına geldik. Onun başında iri bir taş taşıyan biri duruyor ve o taşı, arkasına yaslanan adamın kafasına indirip başını yarıyordu. Taş da yuvarlanıp gidiyordu. O geri dönünceye kadar da adamın parçalanan başı iyileşiyor, eski hâline geliyordu. Adam (bu şekilde) ilk yaptığı hareketi tekrarlayıp duruyordu. Ben yanımdakilere:

–Sübhânallâh, bu nedir, diye sordum.

–Sen devam et, devam et, dediler, devam ettik. Derken sırt üstü yatan bir adamın yanına geldik. Baş ucundaki bir adam demirden çatal bir kanca ile ayakta duruyor ve yatan adamın yüzünün bir tarafına gelip kancasıyla ağzının, burnunun ve gözünün bir kısmını ta kafasına kadar yarıyor, sonra yüzünün öbür tarafına dönüp orasını da bu şekilde parçalıyordu. Bu arada, bir tarafını parçalayıncaya kadar

daha önce parçalanan taraf iyileşip eski hâlini alıyor, sonra dönüp ilk yaptığı hareketi tekrarlayıp duruyordu. Ben:

–Sübhânallâh, bunlar nedir, dedim. Yanımdakiler:

–Devam et, devam et, dediler, devam ettik. Fırına benzer bir yere vardık. Sözler, gürültüler birbirine karışıyordu. İçeride bir sürü çıplak erkekle kadın bulunduğunu öğrendik. Altlarından alevler geldikçe yürekleri parçalayan feryatlar, çığlıklar koparıyorlardı.

–Bunlara ne oluyor, diye sordum.

–Sen devam et, devam et, dediler, devam ettik. Nihayet bir nehre vardık ki suları kan rengi gibiydi. Nehrin içinde bir adam yüzüyor, kıyısında da yanına birçok taş toplamış bir kimse duruyordu. Nehirde yüzen adam, bir hayli dönüp dolaştıktan sonra, adama yaklaşıyor ve ağzını açıyordu. Kıyıda duran adam ağzının içine bir taş atıyor, o da geri dönerek yüzmeye devam ediyor, sonra yine nehrin kenarına dönüyor, oradan atılan taşı yutarak gidiyordu. Ben yol arkadaşlarıma:

–Bu nedir, diye sordum.

–Sen devam et, devam et, dediler, devam ettik. Görüntüsü gayet çirkin bir adamla karşılaştık, durmadan ateş yakıyor ve etrafında dönüp dolaşıyordu.

–Bu nedir, diye sordum.

–Sen devam et, devam et, dediler, devam ettik. İçinde her çeşit bahar çiçekleri bulunan geniş bir bahçeye vardık. Bahçenin ortasında uzun boylu bir adam vardı. Göğe uzanan başını neredeyse göremeyecektim. Etrafında küme küme çocuklar bulunuyordu. Hayatımda bu kadar çok çocuk görmemiştim.

–Bu uzun boylu adam ve etrafındaki çocuklar kim, dedim.

–Devam et, devam et, dediler. Gitgide büyük bir ormana vardık ki bu kadar güzel ve geniş bir orman görmemiştim. Adamlar, buraya girmemi söylediler. Birlikte buraya girdik ve ilerledik. Altın ve gümüş tuğlalardan kurulmuş bir şehre vardık. Şehrin kapısını bularak kapının açılmasını istedik. Kapı açıldı, biz de içeriye girdik. Bizi karşılayan adamların vücutlarının yarısı, gördüklerimin en güzeline, yarısı da gördüklerimin en çirkinine benziyordu. Yanımdaki iki adam bunlara:

“Gidin ve şuradaki nehre girin!” dediler. Baktım ki suları enine akan bir nehir var ve suyu süt gibi beyaz. Hepsi bu nehre girip çıktılar, sonra bize dönüp geldiler. Yüzlerinin yarısını kaplayan çirkinlik tamamıyla yok olmuş ve hepsi de son derece güzelleşmişlerdi.

Resûl-i Ekrem, sözlerine şöyle devam ediyor:

–Yanımdaki iki adam bana:

–Burası Adn cennetidir ve senin konağın da buradadır, dediler. Gözlerimi kaldırarak baktım, beyaz buluta benzeyen bir köşk gördüm. Onu göstererek:

–İşte burası senin konağın, dediler. Ben bunlara:

–Allah sizden razı olsun; öyle ise beni bırakın da buraya gireyim, dedim.

–Şimdi değil, fakat buraya ileride gireceksin, dediler. Bunun üzerine ben:

–Bu gece birçok acayip şey gördüm, bunlar ne idi, diye sordum. Onlar da:

–Anlatalım, dediler:

Taşla kafası ezilen adam, Kur'an'ı öğrendiği hâlde onu terk eden ve uykuyu farz namaza tercih eden kimsedir.

Şakakları, gözleri ve burnu demirle yarılan adam, sabah evinden çıkıp her tarafa ulaşacak yalanlar uyduran kimsedir.

Fırın içindeki çıplak kadınlarla erkekler, zina eden kimselerdir.

Nehirde yüzen ve taş yutan adam, faiz yiyen (tefecilik eden) adamdır.

Ateş tutuşturan ve onun çevresinde dönen çirkin görünüşlü adam, cehennemin bekçisi Mâlik'tir.

Bahçedeki uzun boylu adam ise İbrahim'dir (as). Etrafındaki çocuklar da fıtrat üzere ölen yavrulardır.

Berkânî'nin bir rivayetinde "Fıtrat üzere doğan yavrulardır." denilmiştir.

Müslümanlardan bazıları:

–Ey Allah'ın Resûlü, müşriklerin çocukları da bunlara dahil midir, diye sordular. Resûlullah:

–Müşriklerin çocukları da onlara katılacaktır, cevabını verdi.

Vücutlarının yarısı güzel ve diğer yarısı çirkin olan kimseler de, güzel ve hayırlı işlere fena işler karıştırdıkları hâlde (yaptıkları hayırlı işler hürmetine), kötülükleri Allah tarafından bağışlananlardır, dediler.

(B7047 Buhâri, Ta'bîr, 48)

Buhârî'nin diğer rivayetine göre Resûlullah:

–Dün gece bir rüya gördüm. İki kişi gelip, beni kutsal bir yere çıkardılar, dedi. Sonra Resûl-i Ekrem oraya nasıl çıktığını şöyle anlattı:

–Biz birlikte fırın gibi altı geniş, üstü dar bir deliğin yanına vardık. Deliğin altında ateş yanıyordu. Ateş alevlenip yükseldikçe içindeki insanlar da yükseliyor, hatta delikten çıkacak hâle geliyorlar, alev sakinleştikçe de aşağı iniyorlardı. Burada çıplak erkekler, çıplak kadınlar vardı.

Nihayet biz, kan akan bir nehrin yanına geldik. Ravi (evvelki rivayetinde “kan gibi kırmızı bir nehir” diye şüphe ettiği hâlde) burada şüphe etmedi. Nehrin ortasında bir adam duruyordu. Nehrin kenarında da bir adam duruyordu. (Bu adamın) önünde birtakım taşlar vardı. Nehirdeki adam yüzerek sahile doğru çıkmak isteyince, sahildeki adam, onun ağzına bir taş atıyor, onu nehirdeki eski yerine çeviriyordu. O adam nehirden çıkmak için sahile doğru her gelişinde, ağzına atılan taşla bulunduğu yere dönüyordu.

Sonra beni bir ağaca çıkardılar. Beni ondan daha güzelini görmediğim bir eve koydular. Burada birtakım yaşlı ve genç erkekler vardı.

–Ağzının parçalandığını gördüğün adam, bir yalancı idi, daima yalan söylerdi. Bunun söylediği yalan her tarafa yayılıyordu. İşte bu yalancı, kıyamet gününe kadar bu şekilde azap olunacaktır.

Yine aynı rivayette:

–Başının ezildiğini gördüğün adama Allah, Kur’an öğrenmeyi nasip etmiş, ancak o, geceleri uyku ile geçirmiş, gündüzleri de Kur’an ile amel etmemişti. Buna da kıyamet gününe kadar böylece azap edilecektir.

–Girdiğin birinci ev, bütün müminlerin köşküdür. İkinci gördüğün (muhteşem) saray, şehitlerin sarayıdır. Ben Cebrail’im, bu da Mikail’dir. Yâ Muhammed, başını yukarı kaldır, dedi.

Başımı kaldırınca yukarıda beyaz bulutu andıran bir saray gördüm. Cebrail ve Mikail:

–İşte burası senin makamındır, dediler. Bunun üzerine:

–Beni bırakın, şu makama gireyim, dedim.

–Hayır, daha sen ömrünü tamamlamadın. Onu tamamladığın zaman konağına girersin, dediler.

(B1386 Buhârî, Cenâiz, 93)

Taberî, buradaki resim yasağının, tapınmak kastıyla yapılan canlı resimlere, heykel ve putlara yorumlandığını söyler. Bu konudaki açıklama için 653. hadisin dipnotuna bakınız.

Yalan Söylenebilecek Yerler

١٥٥٢- عَنْ أُمِّ كُلْثُوم رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
يَقُولُ: لَيْسَ الْكَذَّابُ الَّذِى يُصْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ فَيَنْمِي خَيْرًا وَيَقُولُ خَيْرًا. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

زَادَ مُسْلِمٌ فِي رِوَايَةٍ: «قَالَتْ أُمُّ كُلْثُومٍ: وَلَمْ أَسْمَعْهُ يُرَخِّصُ فِي شَيْءٍ مِمَّا
يَقُولُ النَّاسُ إِلاَّ فِي ثَلاَثٍ: الْحَرْبَ، وَالإِصْلاَحَ بَيْنَ النَّاسِ، وَحَدِيثَ
الرَّجُلِ امْرَأَتَهُ، وَحَدِيثَ الْمَرْأَةِ زَوْجَهَا.

1552. Ümmü Gülsüm'ün (ra) işittiğine göre,
Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Aralarını düzeltmek için insanlara hayırlı sözler söyleyen yalancı sayılmaz.

(B2692 Buhârî, Sulh, 2)

Müslim'in diğer rivayetinde şöyle bir ilave nakledilmiştir: Ümmü Gülsüm, şöyle demiştir:

Hz. Peygamber'in şu üç şeyden başka halkın yalan söylemesine ruhsat verdiğini duymadım:

Savaş esnasında, insanların arasını düzeltmede, kadının kocasına, kocanın da karısına karşı (aile dirliği için) söylediği sözlerde.

(M6633 Müslim, Birr, 101)

Bilinçli ve Doğru Konuşma

﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ﴾

Hakkında kesin bilgi sahibi olmadığın şeyin peşine düşme...

(İsrâ, 17/36)

﴿مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾

İnsan hiçbir söz söylemez ki onun yanında (yaptıklarını) gözetleyen (ve kaydeden) hazır bir (melek) bulunmasın.

(Kâf, 50/18)

١٥٥٣- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «كَفَي بِالْمَرْءِ كَذِباً أَنْ يُحَدِّثَ بِكُلِّ مَا سَمِعَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1553. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

Her işittiğini söylemesi, kişiye yalan olarak yeter.

(M7 Müslim, Mukaddime, 5)

١٥٥٤- وَعَنْ سَمُرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ حدَّثَ عَنِّي بِحَدِيثٍ يَرَى أَنَّهُ كَذِبٌ، فَهُوَ أَحَدُ الْكَاذِبِينَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1554. Semure’den (ra) gelen rivayete göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Yalan olduğunu bildiği bir sözü benden nakleden de, yalancılardan biridir.

(Müslim, Mukaddime, 1)

١٥٥٥- وَعَنْ أَسْمَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ امْرَأَةً قَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي ضَرَّةً فَهَلْ عَلَيَّ جُنَاحٌ إِنْ تَشَبَّعْتُ مِنْ زَوْجِي غَيْرَ الَّذِي يُعْطِينِي؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الْمُتَشَبِّعُ بِمَا لَمْ يُعْطَ كَلاَبِسِ ثَوْبَيْ زُورٍ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1555. (Hz. Ebû Bekir’in kızı) Esmâ (ra) anlatıyor: Bir kadın:

–Ey Allah’ın Resûlü, benim bir kumam var. Kocamın bana vermediği bir şeyi verdi diyerek ona karşı övünsem bunda bir günah var mı, diye sordu. Hz. Peygamber :

–Kendisine verilmeyen bir şey ile övünen kişi, (olduğundan saygın görünmek için) kendisine ait olmayan gösterişli elbiseler giyinip başkalarını kandıran kimse gibidir.[14]

(B5219 Buhârî, Nikâh, 107; M5584 Müslim, Libâs, 127)

Câhiliye devrinde bazı kimseler saygın ve itibarlı görünmek için, bilhassa şahitlik yaparken başkasının gösterişli elbisesini giyer halkın arasına öyle çıkarlarmış. Bu şekilde giyinenlere lâbis-i zûr (yalan elbisesi giyinen) denilmiştir.

Yalancı Şahitlik

﴿وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ﴾

...Yalan sözden kaçının...

(Hac, 22/30)

﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ﴾

Hakkında kesin bilgi sahibi olmadığın şeyin peşine düşme...

(İsrâ, 17/36)

﴿مَا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾

İnsan hiçbir söz söylemez ki, onun yanında (yaptıklarını) gözetleyen (ve kaydeden) hazır bir (melek) bulunmasın.

(Kâf, 50/18)

﴿إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ﴾

Şüphesiz Rabbin, gözetlemededir.

(Fecr, 89/14)

﴿وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ﴾

Onlar, yalana şahitlik etmeyenlerdir...

(Furkân, 25/72)

١٥٥٦- وَعَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَلَا أُنَبِّئُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكَبَائِرِ؟ قُلْنَا: بَلَى يَا رَسُولَ

اللهِ. قَالَ: «اَلْإِشْرَاكُ بِاللهِ، وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ» وَكَانَ مُتَّكِئًا فَجَلَسَ،
فَقَالَ: «أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ، وَشَهَادَةُ الزُّورِ» فَمَا زَالَ يُكَرِّرُهَا حَتَّى قُلْنَا:
لَيْتَهُ سَكَتَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1556. Ebû Bekre'nin (ra) şöyle dediği nakledilmiştir: Resûlullah:

–En büyük günahları(n ne olduğunu) size söyleyeyim mi, dedi.

–Evet, ey Allah'ın Resûlü, dedik.

–Allah'a şirk koşmak, anne-babaya isyankâr olmaktır, dedi. Yaslanmış vaziyetteyken doğrulup oturdu ve:

–Bir de yalan söz ve yalancı şahitlik, buyurdu. Bu cümleyi o kadar tekrar etti ki biz, "Keşke sussa!" dedik.

(B6273 Buhârî, İsti'zân, 35; M259 Müslim, Îmân, 143)

İnsanlara ve Hayvanlara Lânet Etmemek

١٥٥٧- عَنْ أَبِي زَيْدٍ ثَابِتِ بْنِ الضَّحَّاكِ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، وَهُوَ مِنْ أَهْلِ بَيْعَةِ الرِّضْوَانِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ بِمِلَّةٍ غَيْرِ الْإِسْلَامِ كَاذِباً مُتَعَمِّداً، فَهُوَ كَمَا قَالَ، وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِشَيْءٍ، عُذِّبَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَلَيْسَ عَلَى رَجُلٍ نَذْرٌ فِيمَا لَا يَمْلِكُهُ، وَلَعْنُ الْمُؤْمِنِ كَقَتْلِهِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1557. Rıdvan Biatı’nda bulunan sahâbîlerden Ebû Zeyd Sâbit b. Dahhâk el-Ensârî’den (ra) Resûlullah’ın şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

İslâm’dan başka bir din adına, bilerek yalan yere yemin eden kimse, dediği gibi (adına yemin ettiği dinden)dir. Herhangi bir şey ile kendini öldüren kimseye, kıyamet günü onunla azap edilir. Bir kişi, sahip olmadığı şeyleri adayamaz. Bir mümine lânet etmek, (âdeta) onu öldürmek gibidir.

(B6047 Buhârî, Edeb, 44, B6652 Buhârî Eymân, 7; M302-M303 Müslim, Îmân, 176)

١٥٥٨- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا يَنْبَغِي لِصِدِّيقٍ أَنْ يَكُونَ لَعَّاناً» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1558. Ebû Hüreyre’den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

“Sıddîk (Allah ve Resûlü’nü tasdik eden) birine, lânetçi olmak yakışmaz.”

(M6608 Müslim, Birr, 84)

١٥٥٩- وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا يَكُونُ اللَّعَّانُونَ شُفَعَاءَ، وَلَا شُهَدَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ»

رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1559. Ebu'd-Derdâ'dan (ra) nakledildiğine göre
Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Lânet edenler, kıyamet gününde ne şefaatçi ve ne de şahit olabilirler.

(M6610-M6612 Müslim, Birr, 85, 86)

١٥٦٠- وَعَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تَلَاعَنُوا بِلَعْنَةِ اللّٰهِ، وَلَا بِغَضَبِهِ، وَلَا بِالنَّارِ» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالتِّرْمِذِيُّ وَقَالَا: حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

1560. Semure b. Cündüb'den (ra) rivayet edildiğine göre
Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Birbirinize, Allah'ın lâneti, gazabı ve cehennem azabı ile lânet etmeyin.

(D4906 Ebû Dâvûd, Edeb, 45; T1976 Tirmizî, Birr, 48)

١٥٦١- وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِالطَّعَّانِ، وَلَا اللَّعَّانِ وَلَا الْفَاحِشِ، وَلَا الْبَذِيِّ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1561. İbn Mes'ûd'dan (ra) rivayet edildiğine göre
Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Mümin, (ona buna) dil uzatan (kınayan), lânetleyen ve çirkin sözler söyleyen kimse değildir."

(T1977 Tirmizî, Birr, 48)

١٥٦٢- وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا لَعَنَ شَيْئاً، صَعِدَتِ اللَّعْنَةُ إِلَى السَّمَاءِ، فَتُغْلَقُ
أَبْوَابُ السَّمَاءِ دُونَهَا، ثُمَّ تَهْبِطُ إِلَى الْأَرْضِ، فَتُغْلَقُ أَبْوَابُهَا دُونَهَا، ثُمَّ
تَأْخُذُ يَمِيناً وَشِمَالاً، فَإِذَا لَمْ تَجِدْ مَسَاغاً رَجَعَتْ إِلَى الَّذِي لُعِنَ، فَإِنْ
كَانَ أَهْلاً لِذَلِكَ، وَإِلَّا رَجَعَتْ إِلَى قَائِلِهَا» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ.

1562. Ebu'd-Derdâ'dan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Kişi, herhangi bir şeye lânet edince, o lânet göğe yükselir. Fakat göklerin kapısı bu kötü söze karşı kapanır, yere iner, onun da kapıları kapanır. Sonra sağa sola gider, girecek yer bulamayınca lânetlenene döner. Eğer o kimse lânete lâyık değilse bu defa lânet edene döner.

(D4905 Ebû Dâvûd, Edeb, 45)

١٥٦٣- وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ الْحُصَيْنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ، وَامْرَأَةٌ مِنَ الْأَنْصَارِ عَلَى نَاقَةٍ،
فَضَجِرَتْ فَلَعَنَتْهَا، فَسَمِعَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ:
«خُذُوا مَا عَلَيْهَا وَدَعُوهَا، فَإِنَّهَا مَلْعُونَةٌ» قَالَ عِمْرَانُ: فَكَأَنِّي أَرَاهَا الْآنَ
تَمْشِي فِي النَّاسِ مَا يَعْرِضُ لَهَا أَحَدٌ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1563. İmrân b. Husayn'ın (ra) şöyle dediği nakledilmiştir:

Resûlullah'ın ﷺ bir yolculuğu esnasında ensardan bir kadın, bindiği devenin yürümeyişine kızarak ona lânet etti. Peygamber ﷺ bunu duyunca, "Devenin üzerindekileri alın ve deveyi bırakın; çünkü o artık lânetlenmiştir." buyurdu.

İmrân diyor ki: Ben sanki o deveyi şu anda görür gibiyim. İnsanlar arasında yürürdü de ona hiç kimse ilişmezdi.

(M6604 Müslim, Birr, 80)

١٥٦٤- وَعَنْ أَبِي بَرْزَةَ نَضْلَةَ بْنِ عُبَيْدٍ الْأَسْلَمِيِّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: بَيْنَمَا جَارِيَةٌ عَلَى نَاقَةٍ عَلَيْهَا بَعْضُ مَتَاعِ الْقَوْمِ، إِذْ بَصُرَتْ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتَضَايَقَ بِهِمُ الْجَبَلُ، فَقَالَتْ: حَلْ، اَللّٰهُمَّ الْعَنْهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تُصَاحِبْنَا نَاقَةٌ عَلَيْهَا لَعْنَةٌ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1564. Ebû Berze Nadle b. Ubeyd el-Eslemî'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir:

Bir defasında genç bir kız, yük taşıyan bir deve üstünde giderken, Peygamber'i gördü. (Bu esnada) dağ geçidinde izdiham oldu. Kız:

–Hay Allah'ın lânetine uğrayasıca, yürü, dedi. Bunun üzerine Peygamber:

–Üzerinde lânet okunan deve, bize eşlik etmesin, buyurdu.

(M6606 Müslim, Birr, 82)

Günahkârlığı Telin Etmek

﴿أَلَا لَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الظَّالِمِينَ﴾

...Biliniz ki, Allah'ın lâneti zalimler üzerinedir.

(Hûd, 11/18)

﴿فَأَذَّنَ مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ أَنْ لَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الظَّالِمِينَ﴾

...O zaman aralarında bir duyurucu, "Allah'ın lâneti zalimlere!" diye seslenir.

(A'râf, 7/44)

١٠٦٥- وَثَبَتَ فِي الصَّحِيحِ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَعَنَ اللّٰهُ الْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ» وَأَنَّهُ قَالَ: «لَعَنَ اللّٰهُ آكِلَ الرِّبَا» وَأَنَّهُ لَعَنَ الْمُصَوِّرِينَ، وَأَنَّهُ قَالَ: «لَعَنَ اللّٰهُ مَنْ غَيَّرَ مَنَارَ الْأَرْضِ» أَيْ: حُدُودَهَا، وَأَنَّهُ قَالَ: «لَعَنَ اللّٰهُ السَّارِقَ يَسْرِقُ الْبَيْضَةَ» وَأَنَّهُ قَالَ: «لَعَنَ اللّٰهُ مَنْ لَعَنَ وَالِدَيْهِ» «وَلَعَنَ اللّٰهُ مَنْ ذَبَحَ لِغَيْرِ اللّٰهِ» وَأَنهُ قَالَ: «مَنْ أَحْدَثَ فِيهَا حَدَثاً أَوْ آوَى مُحْدِثاً، فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللّٰهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ» وَأَنَّهُ قَالَ: «اَللّٰهُمَّ الْعَنْ رِعْلاً، وَذَكْوَانَ وَعُصَيَّةَ، عَصَوُا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ» وَهٰذِهِ ثَلَاثُ قَبَائِلَ مِنَ الْعَرَبِ وَأَنَّهُ قَالَ: «لَعَنَ اللّٰهُ الْيَهُودَ اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ» وَأَنَّهُ «لَعَنَ الْمُتَشَبِّهِينَ مِنَ الرِّجَالِ بِالنِّسَاءِ، وَالْمُتَشَبِّهَاتِ مِنَ النِّسَاءِ بِالرِّجَالِ».

وَجَمِيعُ هٰذِهِ الْأَلْفَاظِ فِي الصَّحِيحِ، بَعْضُهَا فِي صَحِيحَيِ الْبُخَارِيِّ

وَمُسْلِمٍ، وَبَعْضُهَا فِي أَحَدِهِمَا.

1565. (Buhârî ve Müslim'in) *Sahîh* (adlı eserlerin)de yer aldığına göre Resûlullah ﷺ:

Allah Teâlâ, peruk veya ekleme saç takanlara ve taktıranlara lânet etsin (onları rahmetinden uzak kılsın)[15], buyurdu. Yine Allah Resûlü ﷺ:

Allah, faiz yiyenlere, canlı resmi/heykeli yapanlara ve bir yerin sınırını bozanlara, yumurta/miğfer çalan hırsıza,[16] anasına babasına lânet edenlere, Allah'tan başkası adına kurban kesenlere lânet etsin, buyurmuştur. Ve yine:

Dinde olmayan bir şeyi, din adına ortaya atanlar veya bu gibilerini himaye edenler, Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lânetine uğrasın, demiştir. Yine:

Allah'ım, Arap kabilelerinden Allah'a ve Resûlüne isyan etmiş olan Ri'l, Zekvân ve Usayye'ye lânet et,[17] demiştir. Bir defa da:

Peygamberlerin kabirlerini mescit edinen Yahudilere, kadınlara benzemeye çalışan erkeklerle, erkeklere benzemeye özenen kadınlara lânet olsun, demiştir.

(B5885 Buhârî, Libâs, 61; B5934 Buhârî, Libâs, 83; B3454 Buhârî Enbiyâ, 50; B3172 Buhârî, Cizye, 10; M1540 Müslim, Mesâcid 294; M5565 Müslim, Libâs, 115; M4408 Müslim, Hudûd, 7; M5125 Müslim Edâhî, 44)

Hadisin, cinsel tahrik amacı güden ve ahlâksız ilişkiler sürdüren kadınlar için söylendiği unutulmamalıdır.

Hadis, hırsızlığın yumurta gibi küçük bir şeyi çalarak başladığı ve giderek meslek hâline dönüştüğü şeklinde anlaşılmalıdır. Her ne kadar bu, cezayı gerektirecek bir miktar değilse de, giderek büyük meblağların çalınmasına başlangıç olabilir. Onun için hadiste çok küçük dahi olsa bu tür yanlış davranışlara göz yumulmaması gerektiğine işaret edilmektedir.

Hicretin 4. yılında Âmir b. Sa'saa kabilesi reisi Medine'ye gelerek, halkının Müslüman olduğunu ve halkının yeni dinlerini öğrenmeleri için öğretici gönderilmesini talep etti. Hz. Peygamber de, ashâbından bu maksatla yetmiş kişiyi görevlendirdi. Grup Bi'r-i Maûne denilen yere ulaştığında pusuya düşürüldü ve bir-iki kişi hariç hepsi şehit edildi. Bu faciaya çok üzülen Allah Resûlü, bir ay boyunca sabah namazlarında adı geçen bu kabileleri Allah'a şikayet ederek ve telin ederek kunut okudu. (Bk. DİA, "Bi'rimaûne" c. VI s. 195-196)

Müslümana Hakaret Etmenin Günahı

﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا
فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَاناً وَإِثْماً مُبِيناً﴾

Mümin erkekleri ve mümin kadınları işlemedikleri şeyler yüzünden incitenler, bir iftira ve apaçık bir günah yüklenmişlerdir.

(Ahzâb, 33/58)

١٥٦٦- وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «سِبَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ، وَقِتَالُهُ كُفْرٌ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1566. İbn Mes'ûd'dan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Müslümana sövmek fasıklık, (Müslüman olduğu için) onunla savaşmak ise küfürdür.[18]

(B48 Buhârî, Îmân, 36; M221 Müslim, Îmân, 116)

١٥٦٧- وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لاَ يَرْمِي رَجُلٌ رَجُلاً بِالْفِسْقِ أَوِ الْكُفْرِ، إِلاَّ ارْتَدَّتْ عَلَيْهِ، إِنْ لَمْ يَكُنْ صَاحِبُهُ كَذٰلِكَ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1567. Ebû Zer'in (ra) işittiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

"Kimse kimseyi fasıklık veya kâfirlik ile suçlamasın. Zira şayet suçlanan böyle değilse bu sözler kendisine döner."

(B6045 Buhârî, Edeb, 44)

١٥٦٨- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «الْمُتَسَابَّانِ مَا قَالاَ فَعَلَى الْبَادِي مِنْهُمَا حَتَّى يَعْتَدِي الْمَظْلُومُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1568. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Birbirlerine söven iki kişi arasındaki günah, mazlum olan kişi haddi aşmadıkça ilk sövene aittir.

(M6591 Müslim, Birr, 68)

١٥٦٩- وَعَنْهُ قَالَ: أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرَجُلٍ قَدْ شَرِبَ قَالَ: «اِضْرِبُوهُ» قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: فَمِنَّا الضَّارِبُ بِيَدِهِ، وَالضَّارِبُ بِنَعْلِهِ، وَالضَّارِبُ بِثَوْبِهِ، فَلَمَّا انْصَرَفَ، قَالَ بَعْضُ الْقَوْمِ: أَخْزَاكَ اللّٰهُ، قَالَ: «لاَ تَقُولُوا هٰذَا، لاَ تُعِينُوا عَلَيْهِ الشَّيطَانَ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1569. Yine Ebû Hüreyre anlatıyor:

Bir gün Hz. Peygamber'in huzuruna sarhoş birini getirdiler. Resûl-i Ekrem oradakilere, "Onu cezalandırın!" dedi. Ebû Hüreyre diyor ki: "Bunun üzerine bazımız eliyle, kimi terlikle, kimi de elbisesi ile adamı payladılar. Adam giderken bazılarının, "Allah seni rezil etsin!" demeleri üzerine Hz. Peygamber, "Öyle demeyin; (onu İslâm'dan çıkmaya sevk etmesi için) şeytana yardım etmeyin." buyurdu."[19]

(B6777 Buhârî, Hudûd, 4)

١٥٧٠- وَعَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ قَذَفَ مَمْلُوكَهُ بِالزِّنَا يُقَامُ عَلَيْهِ الْحَدُّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، إِلاَّ أَنْ يَكُونَ

كَمَا قَالَ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1570. Yine Ebû Hüreyre'den (ra)
Resûlullah'ın ﷺ şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

Kölesine (uşağına) zina iftirası atan kimseye, kıyamet günü zina cezası uygulanır. Şayet dediği gibiyse, o başka!

(M4311 Müslim, Eymân, 37; B6858 Buhârî, Hudûd, 45)

Müslümanların birbirleriyle savaşmaları ise küfrân-ı nimet kabilindendir yani nankörlüktür.

Câhiliye devrinde Araplar aşırı içki tüketen bir topluluktu. İçmek ve sarhoş olmak sonra da rezillikler yapmak âdeta meziyetti. İslâm, şarap içmeyi tedricen yasakladı. Bu yasağın yerleşmesi ve toplumun bu illetten kurtulması için de zecrî birtakım önlemler geliştirdi. "Hadd-i şurb" denilen ve şarap içmeye ısrarla devam edenlere uygulanan bu cezanın asıl amacı caydırıcı olmaktır. Bu nedenle Hz. Peygamber adama hakaret edilmesine müsaade etmemiştir. Hatta Ebû Dâvûd'un rivayetinde, "Allah'ım, bu adamı bağışla, rahmetine eriştir, diye dua edin." demiştir.

Ölülere Sövmemek

١٥٧١- وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لاَ تَسُبُّوا الْأَمْوَاتَ، فَإِنَّهُمْ قَدْ أَفْضَوْا إِلَى مَا قَدَّمُوا» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1571. Hz. Âişe’den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Ölülere sövmeyin! Çünkü onlar, önden göndermiş olduklarının (amellerinin) karşılıklarına ulaşmışlardır.

(B1393 Buhârî, Cenâiz, 97)

İnsanlara Eziyet Etmemek

﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَاناً وَإِثْماً مُبِيناً﴾

Mümin erkekleri ve mümin kadınları işlemedikleri şeyler yüzünden incitenler, bir iftira ve apaçık bir günah yüklenmişlerdir.

(Ahzâb, 33/58)

١٥٧٢- وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ، وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ مَا نَهَى اللَّهُ عَنْهُ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1572. Abdullah b. Amr b. Âs'tan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

(Gerçek) müslüman, dilinden ve elinden Müslümanların güvende olduğu kimsedir. (Esas) muhacir (hicret eden) ise Allah'ın yasakladığı şeyleri terk edendir.

(B10-B11 Buhârî, Îmân, 4, 5; M161 Müslim Îmân 64)

١٥٧٣- وَعَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُزَحْزَحَ عَنِ النَّارِ، وَيُدْخَلَ الْجَنَّةَ، فَلْتَأْتِهِ مَنِيَّتُهُ وَهُوَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، وَلْيَأْتِ إِلَى النَّاسِ الَّذِي يُحِبُّ أَنْ يُؤْتَى إِلَيْهِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1573. Abdullah b. Amr'dan Resûlullah'ın ﷺ şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

Cehennemden uzak kalmayı ve cennete girmeyi isteyen, Allah'a ve ahiret gününe iman etmiş olduğu hâlde can versin; bir de kendisine nasıl davranılmasını arzu ediyorsa, insanlara öyle davransın.

(M4776 Müslim, İmâre, 46)

Kin Gütmemek, İlişkiyi Kesmemek ve İnsanlara Sırt Çevirmemek

﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾

Müminler, ancak kardeştirler...

(Hucurât, 49/10)

﴿أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾

...Onlar müminlere karşı alçak gönüllü, kâfirlere karşı güçlü ve onurludurlar...

(Mâide, 5/54)

﴿مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّٰهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ﴾

Muhammed, Allah'ın Resûlü'dür. Onunla beraber olanlar, inkârcılara karşı çetin, birbirlerine karşı da merhametlidirler...

(Fetih, 48/29)

١٥٧٤- وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لاَ تَبَاغَضُوا، وَلاَ تَحَاسَدُوا، وَلاَ تَدَابَرُوا، وَلاَ تَقَاطَعُوا، وَكُونُوا عِبَادَ اللّٰهِ إِخْوَاناً، وَلاَ يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلاَثٍ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1574. Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

Birbirinize kin tutmayın, birbirinizi kıskanmayın, birbirinize sırt çevirip alâkanızı kesmeyin. Ey Allah'ın kulları, kardeş olun. Müslümanın Müslüman

kardeşine üç günden fazla dargın durması, helâl olmaz.

(B6065 Buhârî, Edeb, 57; M6526 Müslim, Birr, 23)

١٥٧٥- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «تُفْتَحُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَ الاِثْنَيْنِ وَيَوْمَ الْخَمِيسِ، فَيُغْفَرُ لِكُلِّ عَبْدٍ لاَ يُشْرِكُ بِاللّٰهِ شَيْئاً، إِلاَّ رَجُلاً كَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَخِيهِ شَحْنَاءُ فَيُقَالُ: أَنْظِرُوا هٰذَيْنِ حَتّٰى يَصْطَلِحَا، أَنْظِرُوا هٰذَيْنِ حَتّٰى يَصْطَلِحَا،» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1575. Ebû Hüreyre'den (ra),
Resûlullah'ın ﷺ şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

Cennet kapıları pazartesi ve perşembe günleri açılır. Kardeşi ile arasında kin ve düşmanlık bulunan kimse hariç, Allah'a şirk koşmayan herkes bağışlanır. (Meleklere):

"Birbiriyle barışıncaya kadar o ikisini bekletin! Birbiriyle barışıncaya kadar o ikisini bekletin!" buyrulur.

(M6544, M6546 Müslim, Birr, 35, 36)

وَفِي رِوَايَةٍ له: «تُعْرَضُ الأَعْمالُ فِي كُلِّ يَوْمِ خَمِيسٍ وَاثْنَيْنِ» وَذَكَر نَحْوَهُ.

Müslim'in diğer bir rivayeti de:

"Ameller, her perşembe ve pazartesi günü arz olunur." şeklindedir.

Kıskançlık

﴿أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللّٰهُ مِن فَضْلِهِ﴾

Yoksa, insanları; Allah'ın lütfundan kendilerine verdiği şey dolayısıyla kıskanıyorlar mı?...

(Nisâ, 4/54)

١٥٧٦- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِيَّاكُمْ وَالْحَسَدَ، فَإِنَّ الْحَسَدَ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ، أَوْ قَالَ الْعُشْبَ» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ.

1576. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (sav) şöyle demiştir:

Hasetten (kıskançlıktan) sakının. Çünkü ateşin odunu veya otları yakıp bitirdiği gibi haset de hasenatı (iyilikleri) yer bitirir.

(D4903 Ebû Dâvûd, Edeb, 44)

Başkalarının Ayıplarını Araştırmamak

﴿وَلَا تَجَسَّسُوا﴾

...Birbirinizin kusurlarını ve mahremiyetlerini araştırmayın...

(Hucurât, 49/12)

﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِغَيْرِ مَا

اكْتَسَبُوا فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَاناً وَإِثْماً مُبِيناً﴾

Mümin erkekleri ve mümin kadınları işlemedikleri şeyler yüzünden incitenler, bir iftira ve apaçık bir günah yüklenmişlerdir.

(Ahzâb, 33/58)

١٥٧٧- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ، فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ، وَلاَ تَحَسَّسُوا، وَلاَ تَجَسَّسُوا وَلاَ تَنَافَسُوا وَلاَ تَحَاسَدُوا، وَلاَ تَبَاغَضُوا، وَلاَ تَدَابَرُوا، وَكُونُوا عِبَادَ اللّٰهِ إِخْوَاناً كَمَا أَمَرَكُمْ. اَلْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ، لاَ يَظْلِمُهُ، وَلاَ يَخْذُلُهُ وَلاَ يَحْقِرُهُ، اَلتَّقْوَى هٰهُنَا، اَلتَّقْوَى هٰهُنَا» وَيُشِيرُ إِلَى صَدْرِهِ «بِحَسْبِ امْرِيءٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ، كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ: دَمُهُ، وَعِرْضُهُ، وَمَالُهُ، إِنَّ اللّٰهَ لاَ يَنْظُرُ إِلَى أَجْسَادِكُمْ، وَلاَ إِلَى صُوَرِكُمْ، وَلٰكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ».

وَفِي رِوَايَةٍ: «لاَ تَحَاسَدُوا، وَلاَ تَبَاغَضُوا، وَلاَ تَجَسَّسُوا وَلاَ تَحَسَّسُوا وَلاَ تَنَاجَشُوا وَكُونُوا عِبَادَ اللّٰهِ إِخْوَاناً».

وَفِي رِوَايَةٍ: «لاَ تَقَاطَعُوا، وَلاَ تَدَابَرُوا، وَلاَ تَبَاغَضُوا وَلاَ تَحَاسَدُوا، وَكُونُوا عِبَادَ اللّٰهِ إِخْوَاناً».

وَفِي رِوَايَةٍ: «لاَ تَهَاجَرُوا وَلاَ يَبِعْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ». رَوَاهُ مُسْلِمٌ بِكُلِّ هذِهِ الرِّوَايَاتِ، وَرَوَى الْبُخَارِيُّ أَكْثَرَهَا.

1577. Ebû Hüreyre’den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Zan (ile konuşmak)dan sakının; çünkü zan, sözlerin en yalanıdır.

Birbirinizin kusurlarını araştırmayın.

Birbirinize karşı böbürlenmeyin.

Birbirinizi kıskanmayın.

Birbirinize kin tutmayın, birbirinize sırt çevirmeyin.

Ey Allah’ın kulları, Allah’ın emrettiği gibi kardeş olun.

Müslüman, Müslümanın kardeşidir. Ona haksızlık etmez, onu yalnız ve yardımsız bırakmaz, onu küçük görmez.

Resûlullah, eliyle göğsüne işaret ederek:

Takva (Allah korkusu) işte buradadır. Takva buradadır. Müslüman kardeşini hor görmesi, kişiye kötülük olarak yeter. Müslümanın, Müslümana kanı, onuru, malı haramdır (saygın ve dokunulmazdır). Allah sizin görünüşünüze ve mallarınıza bakmaz, ama kalplerinize ve amellerinize bakar, buyurdu.

(M6541-M6543 Müslim, Birr, 32-34; B6066 Buhârî, Edeb, 58)

Bir rivayette de şöyledir: “Birbirinizi kıskanmayın. Birbirinize kin tutmayın, birbirinizin kusurlarını araştırmayın. Birbirinizin pazarlığını kızıştırmayın. Ey Allah’ın kulları, kardeş olun!”

Diğer bir rivayet ise şöyledir: “Birbirinizle ilişkiyi kesmeyin, birbirinize sırt çevirmeyin, birbirinize kin tutmayın, birbirinizi kıskanmayın. Ey Allah’ın kulları, kardeş olun!”

Başka bir rivayete göre, “Birbirinizi terk etmeyin, birinizin satışını bozup (yeni satış) yapmayın!” buyrulmuştur.

(M6537-M6539 Müslim, Birr, 29, 30; T1935 Tirmizî, Birr, 24)

١٥٧٨- وَعَنْ مُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّكَ إِنِ اتَّبَعْتَ عَوْرَاتِ الْمُسْلِمِينَ أَفْسَدْتَهُمْ، أَوْ كِدْتَ أَنْ تُفْسِدَهُمْ» حَدِيثٌ صَحِيحٌ.

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ.

1578. Muâviye'nin (ra) işittiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Müslümanların gizli hâllerini araştırmaya kalkışırsan, aralarına fesat sokmuş olursun veya aralarında neredeyse fesat çıkmasına sebep olursun.

(D4888 Ebû Dâvûd, Edeb, 37)

١٥٧٩- وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّهُ أُتِيَ بِرَجُلٍ فَقِيلَ لَهُ: هٰذَا فُلَانٌ تَقْطُرُ لِحْيَتُهُ خَمْراً، فَقَالَ: إِنَّا قَدْ نُهِينَا عَنِ التَّجَسُّسِ، وَلٰكِنْ إِنْ يَظْهَرْ لَنَا شَيْءٌ، نَأْخُذْ بِهِ. حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ عَلَى شَرْطِ الْبُخَارِيِّ وَمُسْلِمٍ.

1579. İbn Mes'ûd (ra) anlatıyor:

Bir gün kendisine bir adam getirilmiş ve "Bu, sakalından şarap damlayan falan kimsedir!" denilmişti. Bunun üzerine İbn Mes'ûd, "Bize, ayıpları araştırmak yasaklandı. Fakat bir delil ortaya çıkarsa, onu dikkate alır, ona göre davranırız." cevabını verdi.

(D4890 Ebû Dâvûd, Edeb, 37)

Sû-i Zanda Bulunmamak

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيراً مِنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ﴾

Ey iman edenler! Zannın birçoğundan sakının.
Çünkü zannın bir kısmı günahtır...

(Hucurât, 49/12)

١٥٨٠- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ، فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1580. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur: "Zan (ile konuşmak)dan sakının; çünkü zan, sözlerin en yalanıdır."

(B5143 Buhârî, Nikâh, 46; M6536 Müslim, Birr, 28)

Müslümanı Küçümsememek

﴿يَآ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لاَ يَسْخَرْ قَومٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَى أَنْ يَكُونُوا خَيْراً مِنْهُمْ وَلاَ نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ عَسَى أَنْ يَكُنَّ خَيْراً مِنْهُنَّ وَلاَ تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلاَ تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الاِسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾

Ey iman edenler! Bir topluluk bir diğerini alaya almasın. Belki onlar kendilerinden daha iyidirler. Kadınlar da diğer kadınları alaya almasın. Belki onlar kendilerinden daha iyidirler. Birbirinizi karalamayın, birbirinizi (kötü) lakaplarla çağırmayın. İmandan sonra fasıklık ne kötü bir namdır! Kim de tövbe etmezse, işte onlar zâlimlerin ta kendileridir.

(Hucurât, 49/11)

﴿وَيْلٌ لِكُلِّ هُمَزَةٍ لُمَزَةٍ﴾

İnsanları arkadan çekiştiren, kaş göz işaretiyle alay eden kişinlerin vay hâline!

(Hümeze, 104/1)

١٥٨١- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «بِحَسْبِ امْرِيءٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ،

1581. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Müslüman kardeşini küçük görmesi, kişiye kötülük olarak yeter.

(M6541 Müslim, Birr, 32)

١٥٨٢- وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ: «لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبْرٍ» فَقَالَ رَجُلٌ: إِنَّ الرَّجُلَ يُحِبُّ أَنْ يَكُونَ ثَوْبُهُ حَسَناً، وَنَعْلُهُ حَسَنَةً، فَقَالَ: «إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ، اَلْكِبْرُ بَطَرُ الْحَقِّ، وَغَمْطُ النَّاسِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1582. İbn Mes'ûd'dan (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber ﷺ:

–Kalbinde zerre kadar kibir bulunan kimse cennete giremez, buyurmuştu. Birisi:

–Ey Allah'ın Resûlü, kişi, elbise ve ayakkabısının güzel olmasını sever. (Bu da kibir sayılır mı?), dedi. Resûl-i Ekrem:

–Allah güzeldir, güzelliği sever. (Söz konusu) kibir ise, hakkı tanımamak ve insanları küçük görmektir, buyurdu.

(M265 Müslim, Îmân, 147)

١٥٨٣- وَعَنْ جُنْدَبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «قَالَ رَجُلٌ: وَاللَّهِ لاَ يَغْفِرُ اللَّهُ لِفُلاَنٍ، فَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: مَنْ ذَا الَّذِي يَتَأَلَّى عَلَيَّ أَنْ لاَ أَغْفِرَ لِفُلاَنٍ إِنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُ، وَأَحْبَطْتُ عَمَلَكَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1583. Cündeb b. Abdullah'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Bir adam, "Vallahi Allah, filanı bağışlamaz." dedi. Bunun üzerine Aziz ve Celil olan Allah:

"Filanı bağışlamayacağıma dair benim üzerime yemin eden de kim oluyor? İşte ben o, adamı bağışladım ve (haddini aştığın için) senin amelini de boşa çıkardım!" buyurdu.

(M6681 Müslim, Birr, 137)

Müslümanın Başına Gelen Felakete Sevinmemek

﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾

Müminler, ancak kardeştirler...

(Hucurât, 49/10)

﴿إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا

لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾

İnananlar arasında hayâsızlığın yayılmasını arzu eden kimseler var ya; onlar için dünya ve ahirette çok acıklı bir azap vardır...

(Nûr, 24/19)

١٥٨٤- وَعَنْ وَاثِلَةَ بْنِ الْأَسْقَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تُظْهِرِ الشَّمَاتَةَ لِأَخِيكَ فَيَرْحَمَهُ اللَّهُ وَيَبْتَلِيكَ» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

وَفِي الْبَابِ حَدِيثُ أَبِي هُرَيْرَةَ السَّابِقُ فِي بَابِ التَّجَسُّسِ: «كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ» الْحَدِيثَ.

1584. Vâsile b. Eska'dan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur:

Kardeşinin başına gelene sevinme. Çünkü Allah, ona acır; seni de benzer bir

musibet ile sınayıverir.

(T2506 Tirmizî, Kıyâmet, 54)

Bu konuda Ebû Hüreyre'nin "Ayıpları Araştırmak" konusunda geçen, "Her Müslümanın (canı, malı ve onuru) diğer Müslümana haramdır (saygın ve dokunulmazdır), buyurmuştur" mealindeki (1577.) hadis de vardır.

İnsanların Soylarına Dil Uzatmamak

﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِغَيْرِ
مَا اكْتَسَبُوا فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَاناً وَإِثْماً مُبِيناً﴾

Mümin erkekleri ve mümin kadınları işlemedikleri şeyler yüzünden incitenler, bir iftira ve apaçık bir günah yüklenmişlerdir.

(Ahzâb, 33/58)

١٥٨٥- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى
اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «اِثْنَتَانِ فِي النَّاسِ هُمَا بِهِمْ كُفْرٌ: اَلطَّعْنُ فِي النَّسَبِ،
وَالنِّيَاحَةُ عَلَى الْمَيِّتِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1585. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

İnsanlardaki şu iki huy, nimete nankörlükten kaynaklanmaktadır: Soya sopa dil uzatmak, ölüye feryat ederek ağlamak.

(M227 Müslim, Îmân, 121)

Hile ve Aldatma

﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَاناً وَإِثْماً مُبِيناً﴾

Mümin erkekleri ve mümin kadınları işlemedikleri şeyler yüzünden incitenler, bir iftira ve apaçık bir günah yüklenmişlerdir.

(Ahzâb, 33/58)

١٥٨٦- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ حَمَلَ عَلَيْنَا السِّلَاحَ، فَلَيْسَ مِنَّا، وَمَنْ غَشَّنَا، فَلَيْسَ مِنَّا» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

وَفِي رِوَايَةٍ لَهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ عَلَى صُبْرَةِ طَعَامٍ، فَأَدْخَلَ يَدَهُ فِيهَا، فَنَالَتْ أَصَابِعُهُ بَلَلاً، فَقَالَ: مَا هٰذَا يَا صَاحِبَ الطَّعَامِ؟» قَالَ أَصَابَتْهُ السَّمَاءُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ قَالَ: «أَفَلاَ جَعَلْتَهُ فَوْقَ الطَّعَامِ حَتَّى يَرَاهُ النَّاسُ، مَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا».

1586. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Bize silah çeken, bizden değildir. Bizi aldatan da, bizden değildir.

(M283 Müslim, Îmân, 164)

Diğer bir rivayet de şöyledir:

Resûlullah ﷺ pazarda tahıl satan birinin yanına uğradı. Tahıl öbeğine elini sokunca parmakları ıslandı.

–Ey satıcı, bu ne hâl, diye sordu. Adamın:

–Yağmurda ıslandı ey Allah’ın Resûlü, cevabına karşı o:

–Islak kısmını üzerine koysan da insanlar onu görse olmaz mı? Bizi aldatan, bizden değildir, buyurdu.

(M284 Müslim, Îmân, 164)

١٥٨٧- وَعَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:
«لاَ تَنَاجَشُوا» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1587. Ebû Hüreyre’den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah :

Müşteri kızıştırmayın (Alıcı ile satıcı arasına girip kendinizi alıcı gibi göstererek malın değerini arttırmaya çalışmayın.), buyurmuştur.

(B2140 Buhârî, Büyu’, 58; M3815 Müslim, Büyu’, 11)

١٥٨٨- وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ النَّجْشِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1588. İbn Ömer’den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber , müşteri kızıştırmayı (satın alma niyeti olmadığı hâlde, sırf müşteriyi zarara sokmak için malın değerini arttırmayı) yasakladı.

(B2142 Buhârî, Büyu’, 60; M3818 Müslim, Büyu’, 13)

١٥٨٩- وَعَنْهُ قَالَ: ذَكَرَ رَجُلٌ لِرَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ

يُخْدَعُ فِي الْبُيُوعِ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وسَلَّم:

«مَنْ بَايَعْتَ، فَقُلْ لاَ خِلاَبَةَ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1589. Yine Abdullah b. Ömer (ra) anlatıyor: Bir kimse Peygamber’e gelip, alışverişte kendisinin aldatıldığını söyledi. Peygamberimiz, (Hibbân adındaki) o kişiye, “Alışveriş yaptığın kimseye: ‘Aldatmak yok’ de!” buyurdu.

(B2117 Buhârî, Büyu’, 48; M3860 Müslim, Büyu’, 48)

١٥٩٠- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ خَبَّبَ زَوْجَةَ امْرِيءٍ، أَوْ مَمْلُوكَهُ، فَلَيْسَ مِنَّا» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ.

1590. Ebû Hüreyre’den (ra) nakledildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Bir kimsenin eşini veya uşağını ayartan bizden değildir.

(D5170 Ebû Dâvûd, Edeb, 125, 126)

Ahde Vefasızlık

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ﴾

Ey iman edenler! Akitlerinizi yerine getirin...

(Mâide, 5/1)

﴿وَأَوْفُواْ بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْؤُولاً﴾

...Verdiğiniz sözü de yerine getirin. Çünkü söz (veren, sözünden) sorumludur.

(İsrâ, 17/34)

١٥٩١- وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ، كَانَ مُنَافِقاً خَالِصاً، وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْهُنَّ، كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنَ النِّفَاقِ حَتَّى يَدَعَهَا: إِذَا أُتْمِنَ خَانَ، وَإِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ، وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ». مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1591. Abdullah b. Amr b. Âs'tan (ra)
Resûlullah'ın şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

Şu dört huy kimde bulunursa, o kimse, katıksız münafık olur. Kimde de bu huylardan biri mevcutsa, o huyu bırakıncaya kadar kendisinde münafıklıktan bir huy var demektir:

Bir şey emanet edildiğinde ihanet eder, konuştuğunda yalan söyler, sözleşme yaptığında sözleşmeyi bozar, husumet güttüğünde haddi aşar.

(B34 Buhârî, Îmân, 24; M210 Müslim, Îmân, 106)

١٥٩٢- وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، وَابْنِ عُمَرَ، وَأَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالُوا: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لِكُلِّ غَادِرٍ لِوَاءٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، يُقَالُ: هٰذِهِ غَدْرَةُ فُلاَنٍ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1592. İbn Mes'ûd, İbn Ömer ve Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

Kıyamet gününde her vefasızın bir sancağı olacak ve "Bu filanın vefasızlığıdır." denecektir (böylece o gaddar teşhir edilecektir).

(B6966 Buhârî, Hiyel, 9; B3187 Buhârî, Cizye, 22; M4529 Müslim, Cihâd, 9)

١٥٩٣- وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لِكُلِّ غَادِرٍ لِوَاءٌ عِنْدَ اسْتِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُرْفَعُ لَهُ بِقَدْرِ غَدْرِهِ، أَلاَ وَلاَ غَادِرَ أَعْظَمُ غَدْراً مِنْ أَمِيرِ عَامَّةٍ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1593. Ebû Saîd el-Hudrî'den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur.

Kıyamet gününde ahdini bozan her kimsenin günahına göre arkasından bir bayrak dikilir. Şunu iyi bilin ki, (halkına verdiği sözde durmayan) bir yöneticiden daha büyük vefasız yoktur.

(M4538 Müslim, Cihâd, 16)

١٥٩٤- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ثَلاَثَةٌ أَنَا خَصْمُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: رَجُلٌ أَعْطَى بِي ثُمَّ غَدَرَ، وَرَجُلٌ بَاعَ حُراً فَأَكَلَ ثَمَنَهُ، وَرَجُلٌ اسْتَأْجَرَ أَجِيراً، فَاسْتَوْفَى مِنْهُ، وَلَمْ يُعْطِهِ أَجْرَهُ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1594. Ebû Hüreyre’den (ra) rivayet edildiğine göre
Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: Allah Teâlâ buyurdu ki:

Ben kıyamet gününde şu üç kişinin düşmanıyım:

Benim adıma yemin ettiği hâlde yeminini yerine getirmeyen kişi.

Hür birini köle diye satıp parasını yiyen kişi.

Tuttuğu işçiye işini gördürdüğü hâlde ücretini vermeyen kişi.

(B2227 Buhârî, Büyu’, 106, B2270 Buhârî, İcâre, 10)

İyilikleri Başa Kakmamak

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لاَ تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى﴾

Ey iman edenler, sadakalarınızı(n sevabını),
başa kakıp incitmekle boşa çıkarmayın...

(Bakara, 2/264)

﴿الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ ثُمَّ

لاَ يُتْبِعُونَ مَا أَنْفَقُوا مَنًّا وَلاَ أَذًى﴾

Mallarını Allah yolunda harcayan, sonra da harcadıklarının peşinden
(bunları) başa kakmayan ve gönül incitmeyenlerin,
(Rab'leri katında mükâfatları vardır.)...

(Bakara, 2/262)

١٠٩٥- وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «ثَلاَثَةٌ لاَ يُكَلِّمُهُمُ اللّٰهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَلاَ يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ، وَلاَ يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ» قَالَ: فَقَرَأَهَا رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلاَثَ مِرَارٍ. قَالَ أَبُو ذَرٍّ: خَابُوا وَخَسِرُوا مَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللّٰهِ، قَالَ الْمُسْبِلُ، وَالْمَنَّانُ، وَالْمُنْفِقُ سِلْعَتَهُ بِالْحَلِفِ الْكَاذِبِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

وَفِي رِوَايَةٍ لَهُ: «اَلْمُسْبِلُ إِزَارَهُ» يَعْنِي: اَلْمُسْبِلُ إِزَارَهُ وَثَوْبَهُ أَسْفَلَ مِنَ الْكَعْبَيْنِ لِلْخُيَلاَءِ.

1595. Ebû Zer'den (ra) rivayet edildiğine göre Peygamber ﷺ:

–Allah Teâlâ kıyamet gününde şu üç kişi ile ne konuşur, ne onların yüzlerine bakar, ne de onları temize çıkarır. Onlar için can yakıcı azap vardır, buyurdu.

Hadisi nakleden kişi diyor ki: Resûl-i Ekrem bu sözü üç defa tekrarladı. Bunun üzerine Ebû Zer:

–Onlar rezil rüsvay oldular; kimdir onlar ey Allah'ın Resûlü, diye sordu. Resûl-i Ekrem de:

–(Elbisesini kibirle) yerlerde sürüyen, yaptığı iyiliği başa kakan ve yalan yere yemin ederek sattığı malın değerini artıran kimselerdir, cevabını verdi.

(M293-M294 Müslim, Îmân, 171)

Müslim'in bir rivayetine göre "elbisesini uzatan" denilmiştir ki bu, kibir için elbisesini topuklarından aşağıya uzatan kişi demektir.

Böbürlenmememek ve Haddini Aşmamak

﴿فَلاَ تُزَكُّوا أَنْفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَى﴾

...Ve kendinizi temize çıkarmayın. Çünkü O, Allah'a karşı gelmekten sakınanları en iyi bilendir.

(Necm, 53/32)

﴿إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ

فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ

أُولَٰئِكَ

لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾

Ceza yolu ancak insanlara zulmedenler ve yeryüzünde haksız yere taşkınlık edenler içindir. İşte onlar için çok acıklı bir azap vardır.

(Şûrâ, 42/42)

١٥٩٦- وَعَنْ عِيَاضِ بْنِ حِمَارٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ اللّٰهَ تَعَالَى أَوْحَى إِلَيَّ أَنْ تَوَاضَعُوا حَتَّى لاَ يَبْغِيَ أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ، وَلاَ يَفْخَرَ أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1596. İyâz b. Himâr'dan (ra) nakledildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Allah Teâlâ bana birbirinize karşı mütevazı olmanızı vahyetti. Artık kimse

kimseye ne taşkınlık yapsın, ne de böbürlensin.

(M7210 Müslim, Cennet, 64)

١٥٩٧- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا قَالَ الرَّجُلُ: هلَكَ النَّاسُ، فَهُوَ أَهْلَكُهُمْ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1597. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

(Kendini beğenip başkalarını aşağılayarak) "İnsanlar helâk oldu (azabı hak etmiştir)" diyen kimse, insanların en çok helâke uğrayanıdır.

(M6683 Müslim, Birr, 139)

Üç Günden Fazla Küs Durmamak

﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ﴾

Müminler, ancak kardeştirler. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin...

(Hucurât, 49/10)

﴿وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾

...Günah ve düşmanlık üzere yardımlaşmayın...

(Mâide, 5/2)

١٥٩٨- وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تَقَاطَعُوا، وَلَا تَدَابَرُوا، وَلَا تَبَاغَضُوا، وَلَا تَحَاسَدُوا، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَاناً. وَلَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثٍ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1598. Enes'ten (ra) nakledildiğine göre
Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Birbirinizle ilişkilerinizi kesmeyin, birbirinize sırt çevirmeyin. Birbirinize kin tutmayın, birbirinizi kıskanmayın. Ey Allah'ın kulları, kardeş olun. Bir Müslümanın din kardeşine üç günden fazla küs durması helâl olmaz.

(B6065 Buhârî, Edeb, 57; M6526 Müslim, Birr, 23, M6539 Müslim, Birr, 30)

١٥٩٩- وَعَنْ أَبِي أَيُّوبَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لاَ يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ

ثَلاَثِ لَيَالٍ: يَلْتَقِيَانِ، فَيُعْرِضُ هٰذَا وَيُعْرِضُ هٰذَا، وَخَيْرُهُمَا الَّذِي

يَبْدَأُ بِالسَّلاَمِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1599. Ebû Eyyûb'den (ra) rivayet edildiğine göre
Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Bir Müslümanın din kardeşine üç geceden fazla küs durması helâl olmaz. Onlar birbiriyle karşılaştığında birisi yüzünü şu tarafa, öbürü öte tarafa çevirir. Hâlbuki onların en hayırlısı, önce selâm vererek (konuşmaya) başlayandır.

(B6077 Buhârî, Edeb, 62; M6532 Müslim, Birr, 25)

١٦٠٠- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «تُعْرَضُ الْأَعْمَالُ فِي كُلِّ اثْنَيْنِ وَخَمِيسٍ، فَيَغْفِرُ اللّٰهُ لِكُلِّ

امْرِيءٍ لاَ يُشْرِكُ بِاللّٰهِ شَيْئاً، إِلاَّ امْرَءًا كَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَخِيهِ شَحْنَاءُ،

فَيَقُولُ: اُتْرُكُوا هٰذَيْنِ حَتّٰى يَصْطَلِحَا» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1600. Ebû Hüreyre'den (ra)
Resûlullah'ın ﷺ şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

Ameller, her pazartesi ve perşembe günleri (Allah'a) arz olunur. Kardeşi ile arasında kin ve düşmanlık bulunan kimse hariç, Allah, kendisine şirk koşmayan herkesi bağışlar. (Meleklere):

"Birbiriyle barışıncaya kadar o ikisini terk ediniz." buyurur.

(M6546-M6547 Müslim, Birr, 36)

١٦٠١- وَعَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ يَئِسَ أَنْ يَعْبُدَهُ الْمُصلُّونَ فِي جَزِيرَةِ الْعَرَبِ وَلَكِنْ فِي التَّحْرِيشِ بَيْنَهُمْ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1601. Câbir'in (ra) işittiğine göre Resûlullah ﷺ, şöyle buyurmuştur:

Şeytan, Arap Yarımadası'nda namaz kılanların kendisine (putlara) tapacaklarına dair ümidini yitirdi. Fakat onların aralarına düşmanlık, bozgunculuk düşürme ümidi hâlâ vardır.

(M7103 Müslim, Münâfikîn, 65)

١٦٠٢- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «لاَ يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلاَثٍ، فَمَنْ هَجَرَ فَوْقَ ثَلاَثٍ فَمَاتَ دَخَلَ النَّارَ». رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ عَلَى شَرْطِ الْبُخَارِيِّ.

1602. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Bir Müslümanın Müslüman kardeşine üç günden fazla küs durması helâl olmaz. Bir kimse üç günden fazla küs durur ve (bunda ısrar ederek) ölürse, cehenneme girer.

(D4914 Ebû Dâvûd, Edeb, 47)

١٦٠٣- وَعَنْ أَبِي خِرَاشٍ حَدْرَدِ بْنِ أَبِي حَدْرَدٍ الأَسْلَمِيِّ، وَيُقَالُ السُّلَمِيِّ الصَّحَابِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ هَجَرَ أَخَاهُ سَنَةً فَهُوَ كَسَفْكِ دَمِهِ». رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ.

1603. Sahâbî Ebû Hırâş Hadred b. Ebû Hadred el-Eslemî'den (es-Sülemî de denir) (ra) rivayet edildiğine göre o, Peygamber'in ﷺ şöyle dediğini işitmiştir:

"Müslüman kardeşine bir sene küs duran, onun kanını dökmüş gibi günaha girmiştir."

(D4915 Ebû Dâvûd, Edeb, 47)

١٦٠٤- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لاَ يَحِلُّ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَهْجُرَ مُؤْمِناً فَوْقَ ثَلاَثٍ، فَإِنْ مَرَّتْ بِهِ ثَلاَثٌ، فَلْيَلْقَهُ، وَلْيُسَلِّمْ عَلَيْهِ، فَإِنْ رَدَّ عَلَيْهِ السَّلاَمَ، فَقَدِ اشْتَرَكَا فِي الأَجْرِ، وَإِنْ لَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِ، فَقَدْ بَاءَ بِالإِثْمِ، وَخَرَجَ الْمُسَلِّمُ مِنَ الْهِجْرَةِ». رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ حَسَنٍ. قَالَ أَبُو دَاوُدَ: إِذَا كَانَتِ الْهِجْرَةُ لِلّٰهِ تَعَالَى فَلَيْسَ مِنْ هٰذَا فِي شَيْءٍ.

1604. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Bir müminin, mümin kardeşine üç günden fazla küs durması helâl olmaz. Üç gün geçmişse karşılaştığında ona selâm versin. Eğer o kimse selâmını alırsa, her ikisi de sevapta ortaktır. Şayet selâmını almazsa, o günaha girmiş, selâm veren ise küs olma vebalinden kurtulmuştur.

Ebû Dâvud der ki: "Eğer dargınlığın sebebi Allah içinse, bunda bir sorumluluk yoktur."

(D4912 Ebû Dâvûd, Edeb, 47)

Başkalarının Yanında Birisiyle Gizli Konuşmamak

﴿إِنَّمَا النَّجْوَى مِنَ الشَّيْطَانِ﴾

Gizli konuşmalar şeytandandır...

(Mücâdele, 58/10)

١٦٠٥- وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا كَانُوا ثَلاَثَةٌ، فَلاَ يَتَنَاجَى اثْنَانِ دُونَ الثَّالِثِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

وَرَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَزَادَ: قَالَ أَبُو صَالِحٍ: قُلْتُ لاِبْنِ عُمَرَ: فَأَرْبَعَةٌ؟ قَالَ: لاَ يَضُرُّكَ». وَرَوَاهُ مَالِكٌ فِي «الْمُوَطَّأِ»: عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ دِينَارٍ قَالَ: كُنْتُ أَنَا وَابْنُ عُمَرَ عِنْدَ دَارِ خَالِدِ بْنِ عُقْبَةَ الَّتِي فِي السُّوقِ، فَجَاءَ رَجُلٌ يُرِيدُ أَنْ يُنَاجِيَهُ، وَلَيْسَ مَعَ ابْنِ عُمَرَ أَحَدٌ غَيْرِي، فَدَعَا ابْنُ عُمَرَ رَجُلاً آخَرَ حَتَّى كُنَّا أَرْبَعَةً، فَقَالَ لِي وَلِلرَّجُلِ الثَّالِثِ الَّذِي دَعَا: اسْتَأْخِرَا شَيْئاً، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لاَ يَتَنَاجَى اثْنَانِ دُونَ وَاحِدٍ».

1605. İbn Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah (sas) şöyle buyurmuştur:

Üç kişi bir arada iken, ikisi diğerini bırakıp da fiskos etmesinler.

(B6288 Buhârî, İsti'zân, 45; M5694 Müslim, Selâm, 36; D4852 Ebû Dâvûd, Edeb, 24)

Ebû Dâvûd'un rivayetinde şu ilave vardır:

Ebû Salih diyor ki: Abdullah b. Ömer'e, "Dört kişi olursa (ikisinin gizli konuşmasına) ne dersin?" dedim. O, "Bunda bir sakınca yoktur." buyurdu.

İmam Mâlik, Muvatta'da Abdullah b. Dînâr'ın şöyle dediğini rivayet etmiştir:

Bir gün Abdullah b. Ömer ile birlikte Hâlid b. Ukbe'nin çarşıdaki evinde bulunuyordum. Bir adam gelip İbn Ömer'le gizlice konuşmak istedi. İbn Ömer'in yanında benden başka kimse yoktu. Bunun üzerine İbn Ömer başka birini çağırdı, onunla dört kişi olduk. Kendisi bana ve çağırdığı üçüncü zata, "Siz biraz geride kalınız, çünkü ben, Resûlullah'ın ﷺ, "Üç kişi bir arada iken ikisi, öbüründen gizli olarak konuşmasın." buyurduğunu işittim, dedi.

(MU1826 Muvatta, Kelâm, 6)

١٦٠٦- وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا كُنْتُمْ ثَلاَثَةً، فَلاَ يَتَنَاجَى اثْنَانِ دُونَ الآخَرِ حَتَّى تَخْتَلِطُوا بِالنَّاسِ، مِنْ أَجْلِ أَنَّ ذَلِكَ يُحْزِنُهُ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1606. İbn Mes'ûd'dan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Üç kişi iseniz ikiniz diğerini bırakıp fısıldaşmasın. Çünkü bu, onu üzer.

(B6290 Buhârî, İsti'zân, 47; M5696 Müslim, Selâm, 37)

İşkence Etmemek

﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَاناً وَبِذِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَى
وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ
اللَّهَ لاَ يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالاً فَخُوراً﴾

Allah'a ibadet edin ve ona hiçbir şeyi ortak koşmayın. Ana babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşa, yolcuya, elinizin altındakilere iyilik edin. Şüphesiz, Allah kibirlenen ve övünen kimseleri sevmez...

(Nisâ, 4/36)

١٦٠٧- وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ قَالَ: «عُذِّبَتِ امْرَأَةٌ فِي هِرَّةٍ حَبَسَتْهَا حَتَّى مَاتَتْ، فَدَخَلَتْ فِيهَا
النَّارَ، لاَ هِيَ أَطْعَمَتْهَا وَسَقَتْهَا، إِذْ هِيَ حَبَسَتْهَا وَلاَ هِيَ تَرَكَتْهَا تَأْكُلُ مِنْ
خَشَاشِ الْأَرْضِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1607. İbn Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Bir kadın, hapsederek ölümüne sebep olduğu bir kedi yüzünden azap gördü ve cehenneme girdi. Hapsettiğinde kediye bir şeyler yedirip içirmediği gibi, yeryüzündeki çeşitli (fare, böcek vb.) haşeratı yemesi için de onu salmamıştı.

(B3482 Buhârî, Enbiyâ, 54; M5852 Müslim, Selâm, 151)

١٦٠٨- وَعَنْهُ أَنَّهُ مَرَّ بِفِتْيَانٍ مِنْ قُرَيْشٍ قَدْ نَصَبُوا طَيْراً وَهُمْ يَرْمُونَهُ وَقَدْ

جَعَلُوا لِصَاحِبِ الطَّيْرِ كُلَّ خَاطِئَةٍ مِنْ نَبْلِهِمْ، فَلَمَّا رَأَوْا ابْنَ عُمَرَ تَفَرَّقُوا

فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ: مَنْ فَعَلَ هٰذَا؟ لَعَنَ اللّٰهُ مَنْ فَعَلَ هٰذَا، أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَنَ مَنِ اتَّخَذَ شَيْئاً فِيهِ الرُّوحُ غَرَضاً. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1608. İbn Ömer'den (ra) nakledilmiştir:

Kendisi, bir kuşa ok atan Kureyşli bazı gençlerin yanına uğramıştı. Bunlar ıskalayan her ok için kuşun sahibine bir şeyler veriyorlardı. Abdullah b. Ömer'i görünce dağıldılar. İbn Ömer, "Bunu yapan kim? Allah ona lânet etsin. Çünkü Resûlullah ﷺ canlı hayvanı hedef yapana lânet etti." demiştir.

(M5062 Müslim, Sayd, 59; B5514 Buhârî, Zebâih, 25)

١٦٠٩- وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ أَنْ تُصْبَرَ الْبَهَائِمُ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1609. Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre o:

Resûlullah ﷺ, hayvanların bağlanıp (atış vb. yapılarak) öldürülmesini yasakladı, demiştir.

(B5513 Buhârî, Zebâih, 25; M5057 Müslim, Sayd, 58)

١٦١٠- وَعَنْ أَبِي عَلِيٍّ سُوَيْدِ بْنِ مُقَرِّنٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، قَالَ: لَقَدْ

رَأَيْتُنِي سَابِعَ سَبْعَةٍ مِنْ بَنِي مُقَرِّنٍ مَا لَنَا خَادِمٌ إِلاَّ وَاحِدَةٌ لَطَمَهَا أَصْغَرُنَا

فَأَمَرَنَا رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نُعْتِقَهَا. رَوَاهُ مُسْلِمٌ. وَفِي

رِوَايَةٍ: سَابِعَ إِخْوَةٍ لِي

1610. Ebû Alî Süveyd b. Mukarrin (ra) şöyle anlatıyor:

Ben Mukarrinoğulları'ndan yedi kardeşin yedincisi idim. Bizim tek bir uşağımız vardı. En küçüğümüz onu tokatlamıştı. Bunun üzerine Resûlullah ﷺ, onu azat etmemizi emretti.

(M4302-M4304 Müslim, Eymân, 32, 33)

Müslim'in bir rivayetine göre "yedi kardeşin yedincisi" yerine "kardeşlerimin yedincisi idim" denilmiştir.

١٦١١- وَعَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْبَدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنْتُ أَضْرِبُ غُلَاماً لِي بِالسَّوْطِ، فَسَمِعْتُ صَوْتاً مِنْ خَلْفِي: «اعْلَمْ أَبَا مَسْعُودٍ» فَلَمْ أَفْهَمِ الصَّوْتَ مِنَ الْغَضَبِ، فَلَمَّا دَنَا مِنِّي إِذَا هُوَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِذَا هُوَ يَقُولُ: «اعْلَمْ أَبَا مَسْعُودٍ أَنَّ اللَّهَ أَقْدَرُ عَلَيْكَ مِنْكَ عَلَى هٰذَا الْغُلَامِ» فَقُلْتُ: لَا أَضْرِبُ مَمْلُوكاً بَعْدَهُ أَبَداً.

وَفِي رِوَايَةٍ: فَسَقَطَ السَّوْطُ مِنْ يدِي مِنْ هَيْبَتِهِ.

وَفِي رِوَايَةٍ: فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ هُوَ حُرٌّ لِوَجْهِ اللَّهِ تَعَالَى فَقَالَ: «أَمَا لَوْ لَمْ تَفْعَلْ، لَلَفَحَتْكَ النَّارُ، أَوْ لَمَسَّتْكَ النَّارُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ بِهٰذِهِ الرِّوَايَاتِ.

1611. Ebû Mes'ûd el-Bedrî'den (ra) rivayet olunduğu üzere o, şöyle demiştir:

Bir gün uşağıma kamçı ile vuruyordum. Arkamdan, "Şunu iyi bil ey Ebû Mes'ûd!" diye bir ses işittim. Öfkemden bu sesin kime ait olduğunu anlayamadım. Bana yaklaşınca bir de baktım ki Resûlullah (sav) bana hitaben, "Ey Ebû Mes'ûd, iyi bil ki Allah sana karşı, senin bu uşağa karşı sahip olduğun güçten daha güçlüdür." buyurdu. Ben de "Öyleyse bundan böyle uşağıma bir daha (asla) vurmayacağım." dedim.

Müslim'in diğer bir rivayetine göre "Peygamberimizin heybetinden elimdeki kamçı yere düştü." demiştir.

Başka bir rivayette "Allah rızası için bu köle artık özgürdür!" dedim. Bunun üzerine Resûlullah (sav):

"Eğer böyle yapmasaydın seni ateş yakardı veya cehennem ateşi seni dağlardı." buyurdu.

(M4306-M4308 Müslim, Eymân, 34, 35)

١٦١٢- وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ ضَرَبَ غُلَاماً لَهُ حَدّاً لَمْ يَأْتِهِ، أَوْ لَطَمَهُ، فَإِنَّ كَفَّارَتَهُ أَنْ

يُعْتِقَهُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1612. İbn Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber ﷺ şöyle demiştir:

İşlemediği bir suçtan dolayı kölesini döven veya tokatlayan kimsenin kefâreti, onu azat etmesidir.

(M4299 Müslim, Eymân, 30)

١٦١٣- وَعَنْ هِشَامِ بْنِ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ مَرَّ بِالشَّامِ عَلَى أُنَاسٍ مِنَ الْأَنْبَاطِ، وَقَدْ أُقِيمُوا فِي الشَّمْسِ، وَصُبَّ عَلَى رُؤُوسِهِمُ الزَّيْتُ، فَقَالَ: مَا هٰذَا؟ قِيلَ: يُعَذَّبُونَ فِي الْخَرَاجِ، وَفِي رِوَايَةٍ: حُبِسُوا فِي الْجِزْيَةِ. فَقَالَ هِشَامٌ: أَشْهَدُ لَسَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّ اللّٰهَ يُعَذِّبُ الَّذِينَ يُعَذِّبُونَ النَّاسَ فِي الدُّنْيَا» فَدَخَلَ عَلَى الْأَمِيرِ، فَحَدَّثَهُ، فَأَمَرَ بِهِمْ فَخُلُّوا. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1613. Hişâm b. Hakîm b. Hizâm'dan (ra) rivayet edildiğine göre o, Şam'da başlarına zeytinyağı dökülerek, güneşin altında tutulan bazı çiftçilere rastlamış ve:

–Bu ne hâl, diye sormuştu.

–Bunlar arazi vergisi yüzünden cezalandırılıyorlar, denilmişti.

Bir rivayete göre cizyeden (baş vergisinden) dolayı hapsolunmuşlardır, denilmişti. Bunun üzerine Hişâm:

–Şahitlik ederim ki Resûlullah ﷺ, "İnsanlara dünyada işkence edenlere, Allah azap eder." buyurdu, demişti. (Ardından) yöneticinin huzuruna çıkarak durumu haber vermiş, o da hemen emretmiş ve serbest bırakılmışlardı.

(M6657-M6660 Müslim, Birr, 117-119)

١٦١٤- وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا قَالَ: رَأَى رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِمَاراً مَوْسُومَ الْوَجْهِ، فَأَنْكَرَ ذٰلِكَ، فَقَالَ: وَاللّٰهِ لاَ أَسِمُهُ

إِلاَّ أَقْصَى شَيْءٍ مِنَ الْوَجْهِ، وَأَمَرَ بِحِمَارِهِ، فَكُوِيَ فِي جَاعِرَتَيْهِ، فَهُوَ أَوَّلُ

مَنْ كَوَى الْجَاعِرَتَيْنِ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1614. İbn Abbâs'tan (ra) nakledildiğine göre o, şöyle demiştir:

Resûlullah ﷺ yüzü (ateşle) dağlanmış bir merkep görmüş ve bunu çok çirkin bulmuştu. Bunun üzerine Abdullah b. Abbâs (ra), "Vallahi (tanınması için) hayvanı damgalayacağım zaman, bunu yüzünden başka bir yere vuracağım." demiş ve onun emri üzerine damga, merkebin uyluklarına vurulmuştu. Böylece hayvanların uyluklarına ilk damga vurduran İbn Abbâs olmuştu.

(M5553 Müslim, Libâs, 108)

١٦١٥- وَعَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَرَّ عَلَيْهِ حِمَارٌ قَدْ وُسِمَ فِي

وَجْهِهِ فَقَالَ: «لَعَنَ اللّٰهُ الَّذِي وَسَمَهُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ أَيْضاً: نَهَى رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ

الضَّرْبِ فِي الْوَجْهِ، وَعَنِ الْوَسْمِ فِي الْوَجْهِ.

1615. Yine İbn Abbâs (ra) anlatıyor:

Bir gün, Hz. Peygamber'in yanından, yüzüne damga vurulmuş bir merkep geçmişti. Bunu görünce:

-Bu hayvanı dağlayana Allah lânet etsin, buyurdu.

Müslim'in diğer rivayetine göre Resûlullah ﷺ, yüze vurmayı ve (hayvanın) yüzü(nü) damgalamayı yasakladı, denilmiştir.

(M5550-M5552 Müslim, Libâs, 106, 107)

Canlıları Yakmamak

١٦١٦- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: بَعَثَنَا رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْثٍ فَقَالَ: «إِنْ وَجَدْتُمْ فُلاَناً وَفُلاَناً» لِرَجُلَيْنِ مِنْ قُرَيْشٍ سَمَّاهُمَا «فَأَحْرِقُوهُمَا بِالنَّارِ» ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ أَرَدْنَا الْخُرُوجَ: «إِنِّي كُنْتُ أَمَرْتُكُمْ أَنْ تُحْرِقُوا فُلاَناً وَفُلاَناً، وَإِنَّ النَّارَ لاَ يُعَذِّبُ بِهَا إِلاَّ اللّٰهُ، فَإِنْ وَجَدْتُمُوهُمَا فَاقْتُلُوهُمَا»

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1616. Ebû Hüreyre'nin (ra) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Resûlullah ﷺ, bizi bir askeri birlik içinde savaşa gönderirken Kureyş kabilesinden iki kişinin adlarını söyleyerek, "Filan ve filanı ele geçirirseniz derhal yakın!" demişti. Sonra (tam) yola çıkmak üzereyken Resûlullah ﷺ, "Ben filan ve filanı yakın!" diye emretmiştim. Hâlbuki ateşle ancak Allah azap eder. Dolayısıyla yakaladığınızda (işlemiş oldukları suçun cezası olarak) onları ölüm cezasıyla cezalandırın (ama yakmayın)." buyurdu.

(B3016 Buhârî, Cihâd, 149)

١٦١٧- وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ، فَانْطَلَقَ لِحَاجَتِهِ، فَرَأَيْنَا حُمَّرَةً مَعَهَا فَرْخَانِ، فَأَخَذْنَا فَرْخَيْهَا، فَجَاءَتِ الْحُمَّرَةُ تَعْرِشُ فَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: «مَنْ فَجَعَ هٰذِهِ بِوَلَدِهَا؟ رُدُّوا وَلَدَهَا إِلَيْهَا» وَرَأَى قَرْيَةَ نَمْلٍ قَدْ حَرَّقْنَاهَا، فَقَالَ: «مَنْ حَرَّقَ هٰذِهِ؟» قُلْنَا: نَحْنُ. قَالَ: «إِنَّهُ لاَ يَنْبَغِي أَنْ

يُعَذِّبَ بِالنَّارِ إِلاَّ رَبُّ النَّارِ». رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ.

1617. İbn Mes'ûd'dan (ra) naklolunduğu üzere o şöyle demiştir: Bir gün biz Resûlullah ﷺ ile bir seferde idik. Peygamber Efendimiz abdest bozmaya gitmişti. Bu sırada yanında iki yavrusu bulunan küçük bir kaya kuşu gördük. Biz o yavruları aldık. Kuşcağız yavruları için kanat çırpmaya başladığı bir sırada Resûlullah geldi ve "(Yavrularını almak suretiyle) bu kuşu tedirgin eden kim? Yavrularını ona geri verin!" diye dedi.

Bir defa da yakmış olduğumuz karınca yuvasını görmüştü ve "Onları kim yaktı?" diye sordu, "Biz yaktık." deyince, "Ateşle yalnız ateşin sahibi olan Allah azap eder." buyurdu.

(D2675 Ebû Dâvûd, Cihâd, 112)

Borcunu Ödemeyi Geciktirmemek

﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَن تُؤَدُّوا الأَمَانَاتِ إِلَى أَهْلِهَا﴾

Allah size, emanetleri mutlaka ehline vermenizi emrediyor...

(Nisâ, 4/58)

﴿فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُمْ بَعْضاً فَلْيُؤَدِّ الَّذِي اؤْتُمِنَ أَمَانَتَهُ﴾

...Eğer birbirinize güvenirseniz kendisine güvenilen kimse emanetini (borcunu) ödesin...

(Bakara, 2/283)

١٦١٨- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَطْلُ الغَنِيِّ ظُلْمٌ، وَإِذَا أُتْبِعَ أَحَدُكُمْ عَلَى مَلِيءٍ فَلْيَتْبَعْ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1618. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Zenginin, borcunu geciktirmesi zulümdür. Biriniz (alacağının ödenmesi için) durumu iyi olan birine havale edildiğinde, ona başvursun.

(B2287 Buhârî, Havâlât, 1)

Hibeden Vazgeçmek

١٦١٩- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «الَّذِي يَعُودُ فِي هِبَتِهِ كَالْكَلْبِ يَرْجِعُ فِي قَيْئِهِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

وَفِي رِوَايَةٍ: «مَثَلُ الَّذِي يَرْجِعُ فِي صَدَقَتِهِ، كَمَثَلِ الْكَلْبِ يَقِيءُ، ثُمَّ يَعُودُ فِي قَيْئِهِ فَيَأْكُلُهُ».

وَفِي رِوَايَةٍ: «الْعَائِدُ فِي هِبَتِهِ كَالْعَائِدِ فِي قَيْئِهِ».

1619. İbn Abbâs'tan (ra) rivayet edildiğine göre
Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

Hibesinden vazgeçen, kusmuğuna geri dönen köpeğe benzer.
Müslim'in bir rivayetine göre Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

Verdiği sadakadan vazgeçen, yediğini kusup da, tekrar onu yiyen köpek gibidir.

Diğer bir rivayette de "Hibesinden dönen, kusmuğuna geri dönen gibidir." denilmiştir.

(B2622 Buhârî, Hibe, 30; M4170, M4174 Müslim Hibe, 5, 7)

١٦٢٠- وَعَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: حَمَلْتُ عَلَى فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ فَأَضَاعَهُ الَّذِي كَانَ عِنْدَهُ، فَأَرَدْتُ أَنْ أَشْتَرِيَهُ، وَظَنَنْتُ أَنَّهُ يَبِيعُهُ بِرُخْصٍ، فَسَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: «لاَ تَشْتَرِهِ وَلاَ تَعُدْ فِي صَدَقَتِكَ وَإِنْ أَعْطَاكَهُ بِدِرْهَمٍ، فَإِنَّ الْعَائِدَ فِي صَدَقَتِهِ كَالْعَائِدِ فِي قَيْئِهِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1620. Ömer b. Hattâb'dan (ra) rivayet edildiği üzere o, şöyle demiştir:

Ben, Allah yolunda savaşanlardan birine bir at bağışlamıştım. Fakat o kimse (iyi bakamadığı için) hayvanı zayıflattı. Ben de, atı ondan satın almak istedim. Ucuza vereceğini de tahmin etmiştim. Meseleyi Peygamber'e sordum: "Sana bir dirheme bile verse, sakın o atı satın alma! Verdiğin sadakadan dönme! Zira verdiği sadakayı geri alan kimse, kusmuğunu tekrar yiyen gibidir." buyurdu.

(B2623 Buhârî, Hibe, 30; M4163-M4165 Müslim, Hibât, 1, 2)

Yetim Malı Yememek

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَى ظُلْماً إِنَّمَا
يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَاراً وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيراً﴾

Yetimlerin mallarını haksız yere yiyenler, ancak ve ancak karınlarını doldurasıya ateş yemiş olurlar ve zaten onlar çılgın bir ateşe (cehenneme) gireceklerdir.

(Nisâ, 4/10)

﴿وَلاَ تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلاَّ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾

Rüşdüne erişinceye kadar yetimin malına ancak en güzel şekilde yaklaşın...

(En'âm, 6/152)

﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَى قُلْ إِصْلاَحٌ لَهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ تُخَالِطُوهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ
وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ﴾

...Bir de sana yetimleri soruyorlar. De ki: "Onların durumlarını düzeltmek hayırlıdır. Eğer onlara karışıp (birlikte yaşar)sanız (sakıncası yok). (Onlar da) sizin kardeşlerinizdir. Allah bozguncuyu yapıcı olandan ayırır...

(Bakara, 2/220)

١٦٢١- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
قَالَ: «اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا هُنَّ؟ قَالَ:
اَلشِّرْكُ بِاللَّهِ، وَالسِّحْرُ وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلاَّ بِالْحَقِّ، وَأَكْلُ الرِّبَا،
وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ. وَالتَّوَلِّي يَوْمَ الزَّحْفِ، وَقَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ

الْغَافِلاَتِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1621. Ebû Hüreyre’den (ra) rivayet edildiğine göre bir gün Hz. Peygamber ﷺ:

–Helâk eden şu yedi günahtan sakının, buyurdu. Sahâbîler:

–Ey Allah’ın Resûlü, bunlar nelerdir, diye sordular. Peygamber ﷺ:

–Allah’a ortak koşmak, büyü yapmak, – hukuki gerekçeler dışında – Allah’ın öldürülmesini haram kıldığı bir kimseyi öldürmek, faiz yiyip tefecilik yapmak, yetim malı yemek, düşman ile savaş yapılırken kaçmak, evli ve hiçbir şeyden haberi olmayan namuslu mümin bir kadına zina iftirası atmaktır, buyurdu.

(B2766 Buhârî, Vesâyâ, 23; M262 Müslim, Îmân, 145)

Faiz (Riba) Yememek

﴿الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لاَ يَقُومُونَ إِلاَّ كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ
الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ
فَأُولَئِكَ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَى فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ * يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُرْبِي الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ لاَ
يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ * إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَقَامُوا الصَّلاَةَ
وَآتَوُا الزَّكَاةَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَ هُمْ يَحْزَنُونَ * يَا
أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا﴾

Faiz yiyenler (kabirlerinden), ancak şeytanın çarptığı kimsenin kalktığı gibi kalkarlar. Bu, onların, “Alışveriş de faiz gibidir” demelerinden dolayıdır. Oysa Allah, alışverişi helâl, faizi haram kılmıştır. Bundan böyle kime Rabbinden bir öğüt gelir de (o öğüte uyarak) faizden vazgeçerse, artık önceden aldığı onun olur. Durumu da Allah’a kalmıştır. (Allah, onu affeder.) Kim tekrar (faize) dönerse, işte onlar cehennemliklerdir. Orada ebedî kalacaklardır.

Allah, faiz malını yok eder, sadakaları[20] ise artırır (bereketlendirir). Allah, hiçbir günahkâr nankörü sevmez.

Şüphesiz iman edip salih ameller işleyen, namazı dosdoğru kılan ve zekâtı verenlerin mükâfatları Rableri katındadır. Onlara korku yoktur. Onlar mahzun da olmayacaklardır.

Ey iman edenler! Allah’a karşı gelmekten sakının ve faizden geriye kalanı bırakın.

(Bakara, 2/275-278)

١٦٢٢- وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: «لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آكِلَ الرِّبَا وَمُوكِلَهُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

زَادَ التِّرْمِذِيُّ وَغَيْرُهُ: «وَشَاهِدَيْهِ، وَكَاتِبَهُ».

1622. İbn Mes'ûd'dan (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir:

Resûlullah ﷺ, ribayı (faizi) alana da, verene de lânet etti.

Tirmizi ve diğer muhaddisler "ribaya şahitlik edenlere ve yazana da" şeklindeki ziyade ile rivayet etmişlerdir.

(M4093 Müslim, Müsâkât 105; T1206 Tirmizî, Büyu', 2; D3333 Ebû Dâvûd, Büyu', 4)

Burada "sadakalar"dan maksat hem farz olan zekât, hem de nafile olarak Allah yolunda yapılan bağışlardır. Âyet-i kerîme, hem sadakaların sevabının kat kat olacağını, hem de sadakası verilen malların bereketlendirilip artırılacağını ifade etmektedir.

Gösteriş (Riya) Yapmamak

﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللّٰهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ﴾

Hâlbuki onlara, ancak dini Allah'a has kılarak, hakka yönelen kimseler olarak O'na kulluk etmeleri emredilmişti...

(Beyyine, 98/5)

﴿لَا تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذٰى كَالَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ رِئَاءَ النَّاسِ﴾

...(Ey iman edenler!) Malını insanlara gösteriş olsun diye harcayan kimse gibi, sadakalarınızı başa kakmak ve gönül kırmak suretiyle boşa çıkarmayın...

(Bakara, 2/264)

﴿يُرَاۤؤُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللّٰهَ إِلَّا قَلِيلًا﴾

...İnsanlara gösteriş yaparlar ve Allah'ı pek az anarlar.

(Nisâ, 4/142)

١٦٢٣- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «قَالَ اللّٰهُ تَعَالَى: أَنَا أَغْنَى الشُّرَكَاءِ عَنِ الشِّرْكِ، مَنْ عَمِلَ عَمَلاً أَشْرَكَ فِيهِ مَعِي غَيْرِي، تَرَكْتُهُ وَشِرْكَهُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1623. Ebû Hüreyre'nin (ra) işittiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Allah Teâlâ buyurdu ki: "Benim hiçbir ortağa ihtiyacım yoktur.[21] Amelinde başkasını bana ortak yapanı, ortağıyla başbaşa bırakırım."

(M7475 Müslim, Zühd, 46)

١٦٢٤- وَعَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّ أَوَّلَ النَّاسِ يُقْضَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَيْهِ رَجُلٌ اسْتُشْهِدَ، فَأُتِيَ بِهِ، فَعَرَّفَهُ نِعَمَهُ، فَعَرَفَهَا، قَالَ: فَمَا عَمِلْتَ فِيهَا؟ قَالَ: قَاتَلْتُ فِيكَ حَتَّى اسْتُشْهِدْتُ: قَالَ كَذَبْتَ، وَلٰكِنَّكَ قَاتَلْتَ لِأَنْ يُقَالَ جَرِيءٌ، فَقَدْ قِيلَ، ثُمَّ أُمِرَ بِهِ فَسُحِبَ عَلَى وَجْهِهِ حَتَّى أُلْقِيَ فِي النَّارِ. وَرَجُلٌ تَعَلَّمَ الْعِلْمَ وَعَلَّمَهُ، وَقَرَأَ الْقُرْآنَ، فَأُتِيَ بِهِ، فَعَرَّفَهُ نِعَمَهُ فَعَرَفَهَا. قَالَ: فَمَا عَمِلْتَ فِيهَا؟ قَالَ: تَعَلَّمْتُ الْعِلْمَ وَعَلَّمْتُهُ، وَقَرَأْتُ فِيكَ الْقُرآنَ، قَالَ: كَذَبْتَ، وَلٰكِنَّكَ تَعَلَّمْتَ لِيُقَالَ: عَالِمٌ، وَقَرَأْتَ الْقُرْآنَ لِيُقَالَ: هُوَ قَارِىءٌ، فَقَدْ قِيلَ، ثُمَّ أُمِرَ، فَسُحِبَ عَلَى وَجْهِهِ حَتَّى أُلْقِيَ فِي النَّارِ، وَرَجُلٌ وَسَّعَ اللّٰهُ عَلَيْهِ، وَأَعْطَاهُ مِنْ أَصْنَافِ الْمَالِ، فَأُتِيَ بِهِ فَعَرَّفَهُ نِعَمَهُ، فَعَرَفَهَا. قَالَ: فَمَا عَمِلْتَ فِيهَا؟ قَالَ: مَا تَرَكْتُ مِنْ سَبِيلٍ تُحِبُّ أَنْ يُنْفَقَ فِيهَا إِلاَّ أَنْفَقْتُ فِيهَا لَكَ. قَالَ: كَذَبْتَ، وَلٰكِنَّكَ فَعَلْتَ لِيُقَالَ: هو جَوَادٌ! فَقَدْ قِيلَ، ثُمَّ أُمِرَ بِهِ فَسُحِبَ عَلَى وَجْهِهِ ثُمَّ أُلْقِيَ فِي النَّارِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1624. Ebû Hüreyre'nin (ra) işittiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Kıyamet gününde ilk sorgulanacak kişi, şu şehittir. Huzura getirilir. Allah ona nimetlerini anar, o da o nimetleri hatırlar. Allah Teâlâ:

–Bu nimetlere karşılık ne yaptın, der; o da:

–Yâ Rab, şehit düşünceye kadar senin uğrunda savaştım, deyince:

–Hayır, yalan söylüyorsun, sen sana “cesur” desinler diye savaştın. Nitekim bu da söylendi, buyurur. Sonra, verilen emir üzerine yüzükoyun sürüklene sürüklene cehenneme atılır.

Sonra ilim öğrenip öğretmiş, Kur’an okumuş bir kimse getirilir. Allah ona da nimetlerini anar, o da o nimetleri hatırlar. Allah Teâlâ:

–Bu nimetlere karşılık ne yaptın, der. O da:

–Yâ Rabbi, ilim öğrendim ve öğrettim, Kur’an okudum, cevabını verince Cenâb-ı Hak:

–Hayır, yalan söylüyorsun. Sen ilmi, sana “âlim” desinler diye öğrendin. Kur’an’ı da sana “iyi okuyucu” desinler diye okudun. Nitekim bu da söylendi, buyrulur. Verilen emir üzerine o da yüzükoyun sürüklenerek ateşe atılır.

Daha sonra Allah’ın kendisine her türlü maldan bolca verdiği bir kimse huzura getirilir. Allah ona da nimetlerini anar, o da o nimetleri hatırlar. Allah Teâlâ:

–Bunlara karşılık ne yaptın, der.

–Yâ Rab, servetimi sırf senin uğrunda, senin istediğin yollarda harcadım, deyince:

–Hayır, yalan söylüyorsun! Sen bunları sana “cömert” desinler diye yaptın; bu da söylendi, buyurur. Sonra emrolunur ve o da sürüklenerek ateşe atılır.

(M4923 Müslim, İmâre, 152)

١٦٢٥- وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا أَنَّ نَاساً قَالُوا لَهُ: إِنَّا نَدْخُلُ عَلَى سَلاَطِينِنَا فَنَقُولُ لَهُمْ بِخِلاَفِ مَا نَتَكَلَّمُ إِذَا خَرَجْنَا مِنْ عِنْدِهِمْ؟ قَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا: كُنَّا نَعُدُّ هٰذَا نِفَاقاً عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1625. Abdullah b. Ömer’den (ra) rivayet edildiğine göre bir gün halkın bir kısmı kendisine:

“Biz yöneticilerimizin yanına girdiğimizde, dışarıda söylediklerimizin tersini söylüyoruz?” dediler. Abdullah b. Ömer (ra), “Biz bunu Resûlullah ﷺ zamanında bir tür nifak (iki yüzlülük) sayardık.” buyurdu.

(B7178 Buhârî, Ahkâm, 27)

١٦٢٦- وَعَنْ جُنْدُبِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ سُفْيَانَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ:

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ سَمَّعَ سَمَّعَ اللّٰهُ بِهِ، وَمَنْ يُرَائِى يُرَائِى اللّٰهُ بِهِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1626. Cündüb b. Abdullah b. Süfyân'ın (ra) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Hz. Peygamber ﷺ buyurdu ki:

Kim, duyulsun diye iyilik yaparsa, Allah (onun bu niyetini herkese) duyurur. Kim, gösteriş için iyilik yaparsa, Allah da (onun bu riyakârlığını herkese) gösterir.

(B6499 Buhârî, Rikâk, 36; M7477 Müslim, Zühd, 48)

١٦٢٧- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ تَعَلَّمَ عِلْماً مِمَّا يُبْتَغَى بِهِ وَجْهُ اللّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ لاَ يَتَعَلَّمُهُ إِلَّا لِيُصِيبَ بِهِ عَرَضاً مِنَ الدُّنْيَا، لَمْ يَجِدْ عَرْفَ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ» يَعْنِي: رِيحَهَا. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ.

1627. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Yüce Allah'ın rızasını kazandıracak bir ilmi, sırf dünyalık elde etmek için tahsil eden kimse, kıyamet gününde cennetin kokusunu (dahi) alamaz.

(D3664 Ebû Dâvûd, İlim, 12)

Lafzen "Ben, ortakların, ortaklıktan en uzağı ve muhtaç olmayanıyım" şeklinde çevirilebilir.

Riyayı Andıran Şeyler

١٦٢٨- عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قِيلَ لِرَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَرَأَيْتَ الرَّجُلَ الَّذِى يَعْمَلُ الْعَمَلَ مِنَ الْخَيْرِ، وَيَحْمَدُهُ النَّاسُ عَلَيْهِ؟ قَالَ: «تِلْكَ عَاجِلُ بُشْرَى الْمُؤْمِنِ»، رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1628. Ebû Zer'den (ra) rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir:

Bir gün Resûlullah'a ﷺ:

–(Ey Allah'ın Resûlü), halkın hayırlı işler yapan bir kimseyi övmesi hakkında ne buyurursunuz, diye soruldu. Resûl-i Ekrem:

–Bu, mümine erkence verilmiş bir müjde (gibi)dir, buyurdu.

(M6721 Müslim, Birr, 166)

Harama Bakmamak

﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ﴾

Mümin erkeklere söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar...

(Nûr, 24/30)

﴿إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ

أُولَئِكَ

كَانَ عَنْهُ مَسْؤُولاً﴾

...Şüphesiz kulak, göz ve kalp, bunların hepsi ondan sorumludur.

(İsrâ, 17/36)

﴿يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ﴾

Allah, gözlerin hain bakışını ve kalplerin gizlediğini bilir.

(Mü'min, 40/19)

﴿إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ﴾

Şüphesiz Rabbin, gözetlemededir.

(Fecr, 89/14)

١٦٢٩- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
قَالَ: كُتِبَ عَلَى ابْنِ آدَمَ نَصِيبُهُ مِنَ الزِّنَا مُدْرِكٌ ذٰلِكَ لاَ مَحَالَةَ: الْعَيْنَانِ
زِنَاهُمَا النَّظَرُ، وَالْأُذُنَانِ زِنَاهُمَا الْاِسْتِمَاعُ، وَاللِّسَانُ زِنَاهُ الْكَلاَمُ، وَالْيَدُ

زِنَاهَا الْبَطْشُ، وَالرِّجْلُ زِنَاهَا الْخُطَا، وَالْقَلْبُ يَهْوَى وَيَتَمَنَّى، وَيُصَدِّقُ

ذَلِكَ الْفَرْجُ أَوْ يُكَذِّبُهُ». مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1629. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre
Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

İnsanoğluna zinadan nasibi yazılmıştır ve o bunu bir şekilde yaşayacaktır. Gözlerin zinası, (harama) bakmaktır. Kulakların zinası, (haram sözleri) dinlemektir. Dilin zinası, (haram olan şeyleri) konuşmaktır. Ellerin zinası, (dokunması haram olana şehvetle) temas etmektir. Ayakların zinası, (gidilmesi haram olan yere) gitmektir. Kalbin de (zinaya) meyli ve temennisi vardır ki, üreme organı, bunu ya gerçekleştirir yahut yalanlar.[22]

(B6243 Buhârî, İsti'zân, 12, B6612 Buhârî, Kader, 9; M6753-M6754 Müslim, Kader, 20, 21)

١٦٣٠- وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ: «إِيَّاكُمْ وَالْجُلُوسَ فِي الطُّرُقَاتِ»، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ ما لَنَا

مِنْ مَجَالِسِنَا بُدٌّ: نَتَحَدَّثُ فِيهَا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

«فَإِذَا أَبَيْتُمْ إِلاَّ الْمَجْلِسَ، فَأَعْطُوا الطَّرِيقَ حَقَّهُ» قَالُوا: وَمَا حَقُّ الطَّرِيقِ

يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «غَضُّ الْبَصَرِ، وَكَفُّ الأَذَى، وَرَدُّ السَّلاَمِ، وَالأَمْرُ

بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1630. Ebû Saîd el-Hudrî'den (ra) rivayet edildiğine göre
Hz. Peygamber ﷺ:

–Yollar üzerinde oturmaktan sakının, buyurmuştu. Sahâbîler:

–Ey Allah'ın Resûlü, bu bizim için bir gereksinimdir, zira oralarda oturup konuşuyoruz, dediler. Bunun üzerine Resûlullah ﷺ:

–Madem oralarda oturmaktan vazgeçmiyorsunuz,
bari yolun hakkını verin, buyurdu. Sahâbîler:

–Ey Allah'ın Resûlü, yolun hakkı nedir, dediler.

–Harama bakmamak, gelip geçeni rahatsız etmemek, selâm almak, iyiliği teşvik etmek ve kötülüğü engellemektir, buyurdu.

(B2465 Buhârî, Mezâlim, 22; M5563 Müslim, Libâs, 114)

١٦٣١- وَعَنْ أَبِي طَلْحَةَ زَيْدِ بْنِ سَهْلٍ رَضِيَ اللّٰهُ عنهُ قَالَ: كُنَّا قُعُوداً
بِالْأَفْنِيَةِ نَتَحَدَّثُ فِيهَا فَجَاءَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ عَلَيْنَا
فَقَالَ: «مَا لَكُمْ وَلِمَجالِسِ الصُّعُدَاتِ اجْتَنِبُوا مَجَالِسَ الصُّعُدَاتِ؟» فَقُلْنَا:
إِنَّمَا قَعَدْنَا لِغَيْرِ مَا بَأْسٍ: قَعَدْنَا نَتَذَاكَرُ، وَنَتَحَدَّثُ. قَالَ: «إِمَّا لاَ فَأَدُّوا
حَقَّهَا: غَضُّ الْبَصَرِ، وَرَدُّ السَّلاَمِ، وَحُسْنُ الْكَلاَمِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1631. Ebû Talhâ Zeyd b. Sehl'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir.

Biz evlerin önünde oturur, orada konuşurduk.
Bir gün Resûlullah yanımıza geldi ve:

–Siz neden bu sokaklarda oturuyorsunuz,
buralarda oturmaktan kaçının dedi. Biz de:

–Sakıncalı bir şey için değil, çeşitli konuları görüşüp
konuşmak için oturuyoruz, deyince:

–Madem oturacaksınız, bari yolun hakkını verin: O da harama bakmamak, geçenlerin selâmlarını almak ve güzel şeyler konuşmaktır, buyurdu.

(M5647 Müslim, Selâm, 2)

١٦٣٢- وَعَنْ جَرِيرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ عَنْ نَظَرِ الْفَجْأَةِ فَقَالَ: «اِصْرِفْ بَصَرَكَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1632. Cerîr'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir:

Peygamberimize (yabancı bir kadına) bir anlık bakmayı sordum: "Gözünü çevir." buyurdu.

(M5644 Müslim, Âdâb, 45)

١٦٣٣- وَعَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا قَالَتْ: كُنْتُ عِنْدَ رَسُولِ اللّٰهِ

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ مَيْمُونَةُ، فَأَقْبَلَ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ،

وَذٰلِكَ بَعْدَ أَنْ أُمِرْنَا بِالْحِجَابِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ: «اِحْتَجِبَا مِنْهُ» فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللّٰهِ أَلَيْسَ هُوَ أَعْمَى:

لَا يُبْصِرُنَا، وَلَا يَعْرِفُنَا؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

«أَفَعَمْيَاوَانِ أَنْتُمَا أَلَسْتُمَا تُبْصِرَانِهِ؟» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ وَقَالَ:

حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

1633. Ümmü Seleme (ra) anlatıyor:

Meymûne ile birlikte Resûlullah'ın (sav) yanında idik. İbn Ümmü Mektûm çıkageldi. (Bu olay biz) örtünmeyle emrolunduktan sonraydı. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz bize hitaben:

–Örtünüzü üzerinize alın, dedi. Biz:

–Ey Allah'ın Resûlü, o bir âmâ değil mi, bizi ne görebilir, ne de tanıyabilir, dedik. Peygamber (sav):

–Peki siz de mi âmâsınız, onu görmüyor musunuz, buyurdu.

(D4112 Ebû Dâvûd, Libâs, 34; T2778 Tirmizî, Edeb, 29)

١٦٣٤- وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا يَنْظُرُ الرَّجُلُ إِلَى عَوْرَةِ الرَّجُلِ، وَلَا الْمَرْأَةُ إِلَى
عَوْرَةِ الْمَرْأَةِ، وَلَا يُفْضِي الرَّجُلُ إِلَى الرَّجُلِ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ،

وَلَا تُفْضِي الْمَرْأَةُ إِلَى الْمَرْأَةِ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1634. Ebû Saîd el-Hudrî'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Erkek, erkeğin avret yerine; kadın da kadının avret yerine bakmasın. Erkek erkekle, kadın da kadınla bir örtü içinde yatmasın (tenleri tenlerine temas etmesin).

(M768 Müslim, Hayz, 74)

İnsanın cinsellik konusunda potansiyel olarak sahip olduğu zafiyetlere işaret edilmektedir. Hadiste verilmek istenen mesaj ise, insanın iradesi ve iyi eğitilmiş şahsiyetiyle bu zafiyetlerini aşması gerektiğidir.

Nâmahrem Bir Kadınla Başbaşa Kalmamak

﴿وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعاً فَاسْأَلُوهُنَّ مِن وَرَاءِ حِجَابٍ﴾

...Peygamberin hanımlarından bir şey istediğiniz zaman perde arkasından isteyin...

(Ahzâb, 33/53)

١٦٣٥- وَعَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ قَالَ: «إِيَّاكُمْ وَالدُّخُولَ عَلَى النِّسَاءِ»، فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ
أَفَرَأَيْتَ الْحَمْوَ؟ قَالَ: «اَلْحَمْوُ الْمَوْتُ!» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1635. Ukbe b. Âmir'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ:

–(Yanında mahremi kocası veya evlenmesi haram olan yakınları bulunmayan) kadınların yanına girmekten sakının, dedi. Bunun üzerine ensardan bir zat:

–Ey Allah'ın Resûlü, kocanın erkek kardeşi (ve yeğeni, amca oğulları gibi akrabası) hakkında ne dersiniz, deyince, Resûl-i Ekrem:

–Kocanın erkek kardeşi (ile başbaşa kalmak âdeta) ölümdür, buyurdu.[23]

(B5232 Buhârî, Nikâh, 111; M5674 Müslim, Selâm, 20)

١٦٣٦- وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لاَ يَخْلُوَنَّ أَحَدُكُمْ بِامْرَأَةٍ إِلاَّ مَعَ ذِي مَحْرَمٍ»
مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1636. İbn Abbâs'tan (ra) rivayet edildiğine göre

Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Sizden biriniz, yanında mahremi bulunmayan (yabancı) bir kadınla yalnız kalmasın.

(B5233 Buhârî, Nikâh, 111; M3274 Müslim, Hac, 424)

١٦٣٧- وَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم : «حُرْمَةُ نِسَاءِ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ كَحُرْمَةِ أُمَّهَاتِهِمْ، مَا مِنْ رَجُلٍ مِنَ الْقَاعِدِينَ يَخْلُفُ رَجُلاً مِنَ الْمُجَاهِدِينَ فِي أَهْلِهِ، فَيَخُونُهُ فِيهِمْ إِلاَّ وُقِفَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فَيَأْخُذُ مِنْ حَسَنَاتِهِ مَا شَاءَ حَتَّى يَرْضَي» ثُمَّ الْتَفَتَ إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: «مَا ظَنُّكُمْ؟» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1637. Süleyman b. Büreyde’nin babasından naklettiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Savaşa giden askerlerin hanımları, geride bırakılanlara tıpkı kendi anaları gibi haram (dokunulmaz)dır.

O mücahitlerden birinin ailesine bakmayı üzerine alıp da ona hainlik eden kimse, kıyamet gününde o mücahidin karşısında durdurulur ve o razı oluncaya kadar iyiliklerinden istediği kadar alır.” Sonra Resûlullah bize dönerek, “Ne sanıyorsunuz? (İyiliklerinden geriye bir şey kalır mı?)” buyurdu.

(M4908 Müslim, İmâre, 139)

Herhangi bir fitne veya aile felaketine sebep olması ihtimalinden dolayı bu daha tehlikeli görülmüştür.

Karşı Cinse Benzemeye Çalışmamak

١٦٣٨- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُخَنَّثِينَ مِنَ الرِّجَالِ، وَالْمُتَرَجِّلاَتِ مِنَ النِّسَاءِ.

وَفِي رِوَايَةٍ: لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُتَشَبِّهِينَ مِنَ الرِّجَالِ بِالنِّسَاءِ، وَالْمُتَشَبِّهَاتِ مِنَ النِّسَاءِ بِالرِّجَالِ. رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1638. İbn Abbâs'ın (ra) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Resûlullah ﷺ, (söz, giyim kuşam, davranış, hâl ve harekette) kadınlara benzemeye çalışan erkeklere ve erkeklere benzemeye çalışan kadınlara lânet etmiştir.

Buhârî'nin diğer bir rivayetine göre Resûlullah ﷺ, kadınlara benzemeye çalışan erkeklerle, erkeklere benzemeye çalışan kadınlara lânet etti, denilmiştir.

(B5885-B5886 Buhârî, Libâs, 62)

١٦٣٩- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّجُلَ يَلْبَسُ لِبْسَةَ الْمَرْأَةِ، وَالْمَرْأَةَ تَلْبَسُ لِبْسَةَ الرَّجُلِ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ.

1639. Ebû Hüreyre'den şöyle nakledilmiştir:

Resûlullah ﷺ, kadın giysisi giyen erkeklere de, erkek kıyafeti giyen kadınlara da lânet etti.

(D4098 Ebû Dâvûd, Libâs, 28)

١٦٤٠- وَعَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «صِنْفَانِ

مِنْ أَهْلِ النَّارِ لَمْ أَرَهُمَا: قَوْمٌ مَعَهُمْ سِيَاطٌ كَأَذْنَابِ الْبَقَرِ يَضْرِبُونَ بِهَا

النَّاسَ، وَنِسَاءٌ كَاسِيَاتٌ عَارِيَاتٌ مُمِيلاَتٌ مَائِلاَتٌ، رُؤُوسُهُنَّ كَأَسْنِمَةِ

الْبُخْتِ الْمَائِلَةِ لاَ يَدْخُلْنَ الْجَنَّةَ، وَلاَ يَجِدْنَ رِيحَهَا، وَإِنَّ رِيحَهَا لَيُوجَدُ

مِنْ مَسِيرَةِ كَذَا وَكَذَا» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1640. Yine Ebû Hüreyre’den rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Cehennemliklerden iki grup var ki, ben onları (dünyada henüz) görmedim: Biri, ellerinde sığır kuyruğu gibi kırbaçlar taşıyıp insanları dövenlerdir. Diğeri ise giyinik (oldukları hâlde, elbisenin şeffaf veya dar olması, yahut tahrik edici tutumları sebebiyle âdeta) çıplak (olan) kadınlardır. Başkalarını kendilerine cezbederler, kendileri de başkalarına meylederler. Başları (örtülü de olsa saç stilleri) deve hörgüçleri (topuz) gibidir.[24] İşte bunlar ne cennete girerler, ne de cennetin kokusunu alabilirler. Oysa cennetin kokusu, çok çok uzak mesafelerden dahi alınır.

(M7194 Müslim, Cennet, 52)

Burada, tahrik edici kıyafetleri ve saç stilleriyle cinsel taleplerini dışa vuran bayanlar söz konusu edilmektedir. Tesettürün amacı, teşhir değil, hanımların mahremiyetini korumak ve saygınlığını daha da pekiştirmektir.

Başka Milletlere Özenmemek

١٦٤١- عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لاَ تَأْكُلُوا بِالشِّمَالِ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْكُلُ بِالشِّمَالِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1641. Câbir'den (ra) nakledildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Sol elinizle yemeyin; çünkü şeytan sol eliyle yer.[25]

(M5264-M5267 Müslim, Eşribe, 104-106)

١٦٤٢- وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لاَ يَأْكُلَنَّ أَحَدُكُمْ بِشِمَالِهِ، وَلاَ يَشْرَبَنَّ بِهَا. فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْكُلُ بِشِمَالِهِ وَيَشْرَبُ بِهَا» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1642. İbn Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu:

Kimse sol eliyle yiyip içmesin. Çünkü şeytan sol eliyle yer içer.

(M5264-M5265 Müslim, Eşribe, 104, 105)

١٦٤٣- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى لاَ يَصْبُغُونَ، فَخَالِفُوهُمْ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1643. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ, şöyle buyurmuştur:

"Yahudiler ve Hıristiyanlar (saçlarını/sakallarını) boyamazlar. Siz onlara muhalefet edin."

(B5899 Buhârî, Libâs, 67; M5510 Müslim, Libâs, 80)

Yeme, içme, tokalaşma ve benzeri işlerde sağ eli kullanmak sünnettir. Bu sünnet, Müslümanlar için ayırıcı bir özellik olmuştur. Herhangi birinin sırf sünnete muhalefet etmek amacıyla veya yabancı bir kültüre özenerek sol elini kullanması yerilmiştir. Şeytanın sol eliyle yemesi şeklindeki temsili anlatımdan kasıt da bu olsa gerektir. Genetik olarak veya herhangi bir özürden dolayı sol elini kullanmak durumunda olanların bu yasağın dışında kalacağı açıktır.

Saçları Siyaha Boyamamak

١٦٤٤- عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: أُتِيَ بِأَبِي قُحَافَةَ وَالِدِ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ وَرَأْسُهُ وَلِحْيَتُهُ كَالثَّغَامَةِ بَيَاضاً، فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «غَيِّرُوا هٰذَا وَاجْتَنِبُوا السَّوَادَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1644. Câbir b. Abdullah (ra) şöyle anlatıyor:

Mekke'nin fethedildiği gün Ebû Bekir es-Sıddîk'in (ra) babası Ebû Kuhâfe (Resûlullah'ın huzuruna) getirilmişti. Saçı ve sakalı kar gibi beyazdı. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem ﷺ: "Bunu (boyayarak) değiştirin, ama siyah boyadan da sakının." buyurdu.

(M5509 Müslim, Libâs, 79)

Saç Kestirme Âdâbı

١٦٤٥- عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْقَزَعِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1645. Abdullah b. Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre o, Resûlullah ﷺ, çocukların saçının bir kısmının tıraş edilip, bir kısmının bırakılmasını yasakladı, demiştir.[26]

(B5921 Buhârî, Libâs, 72; M5559 Müslim, Libâs, 113)

١٦٤٦- وَعَنْهُ قَالَ: رَأَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَبِيًّا قَدْ حُلِقَ بَعْضُ شَعْرِ رَأْسِهِ وَتُرِكَ بَعْضُهُ، فَنَهَاهُمْ عَنْ ذٰلِكَ وَقَالَ: «احْلِقُوهُ كُلَّهُ أَوِ اتْرُكُوهُ كُلَّهُ». رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ عَلَى شَرْطِ الْبُخَارِيِّ وَمُسْلِمٍ.

1646. Yine Abdullah b. Ömer şöyle naklediyor:

Bir gün Resûlullah ﷺ, saçının bir kısmı tıraş edilip bir kısmı bırakılan bir çocuk gördü de bunu yasakladı ve: "Ya her tarafını tıraş edin, yahut hepsini bırakın." buyurdu.

(D4195 Ebû Dâvûd, Tereccül, 14)

١٦٤٧- وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمْهَلَ آلَ جَعْفَرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ثَلَاثًا، ثُمَّ أَتَاهُمْ فَقَالَ: «لَا تَبْكُوا عَلَى أَخِي بَعْدَ الْيَوْمِ» ثُمَّ قَالَ: «ادْعُوا لِي بَنِي أَخِي» فَجِيءَ بِنَا كَأَنَّنَا أَفْرُخٌ فَقَالَ: «ادْعُوا لِي الْحَلَّاقَ» فَأَمَرَهُ، فَحَلَقَ رُؤُوسَنَا. رَوَاهُ أَبُو

دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ عَلَى شَرْطِ الْبُخَارِيِّ وَمُسْلِمٍ.

1647. (Babam) Ca’fer (Mute’de şehit düşünce) Resûlullah, ailesine (ağlamaları için) üç gün izin vermiş, sonra onlara gelip:

“Bugünden sonra kardeşim Ca’fer için ağlamayın. Bana, kardeşimin çocuklarını çağırın.” buyurdu. Bizi götürdüler. (Annelerini kaybetmiş) kuş yavrusu gibiydik. Resûlullah, “Bir berber çağırın.” dedi. Berber, Resûl-i Ekrem’in emri üzerine, başlarımızı tamamen tıraş etti.

(D4192 Ebû Dâvûd, Tereccül, 13)

١٦٤٨- وَعَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تَحْلِقَ الْمَرْأَةُ رَأْسَهَا. رَوَاهُ النَّسَائِيُّ.

1648. Hz. Ali’den (ra) rivayet edildiğine göre o, Resûlullah, kadının başını (ustura ile) tıraş etmesini yasakladı, demiştir.

(N5052 Nesâî, Zînet, 4)

Bu tür konular, Hz. Peygamber tarafından ya iklimle yahut da örf-âdet ve yabancı kültürlere benzemeyle ilgisi dolayısıyla veya kişilere özel durumlar sebebiyle konu edinilmiş olmalıdır.

Peruk Takmamak, Dövme Yaptırmamak ve Estetik Amaçla Dişleri Seyrekleştirmemek

﴿إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنَاثًا وَإِنْ يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَرِيدًا * لَعَنَهُ اللّٰهُ
وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا * وَلَأُضِلَّنَّهُمْ وَلَأُمَنِّيَنَّهُمْ وَلَآمُرَنَّهُمْ
فَلَيُبَتِّكُنَّ اٰذَانَ الْأَنْعَامِ وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللّٰهِ﴾

Onlar, Allah'ı bırakıp ancak dişilere tapıyorlar. Hâlbuki azgın bir şeytana tapmaktadırlar. Allah o şeytana lânet etti ve o da, "And olsun ki senin kullarından elbette belirli bir pay alacağım" dedi. "Onları mutlaka saptıracağım, mutlaka onları kuruntulara sokacağım ve onlara emredeceğim de (putlara adak için) hayvanların kulaklarını yaracaklar. Yine onlara emredeceğim de Allah'ın yarattığını değiştirecekler..."

(Nisâ, 4/117-119)

١٦٤٩- وَعَنْ أَسْمَاءَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا أَنَّ امْرَأَةً سَأَلَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللّٰهِ إِنَّ ابْنَتِي أَصَابَتْهَا الْحَصْبَةُ، فَتَمَرَّقَ شَعْرُهَا، وَإِنِّي زَوَّجْتُهَا، أَفَأَصِلُ فِيهِ؟ فَقَالَ: «لَعَنَ اللّٰهُ الْوَاصِلَةَ وَالْمَوْصُولَةَ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَفِي رِوَايَةٍ: «الْوَاصِلَةَ، وَالْمُسْتَوْصِلَةَ».

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا نَحْوُهُ، مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1649. Esmâ'dan (ra) rivayet edildiğine göre bir kadın:

–Ey Allah'ın Resûlü, kızım kızamığa yakalandığından saçları döküldü. Onu evlendiriyorum. (Dökülen saç yerine) peruk/ekleme saç takayım mı, diye sordu.

Resûlullah:

–Allah peruk/ekleme/kaynak saç takana ve taktırana lânet etti[27], buyurdu.

(B5941-B5942 Buhârî, Libâs, 85; M5565 Müslim, Libâs, 115)

Buhârî ve Müslim Hz. Âişe'den bu anlamda bir hadis rivayet etmişlerdir.

١٦٥٠- وَعَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ
عَامَ حَجَّ عَلَى الْمِنْبَرِ وَتَنَاوَلَ قُصَّةً مِنْ شَعْرٍ كَانَتْ فِي يَدِ حَرَسِيٍّ فَقَالَ:
يَا أَهْلَ الْمَدِينَةِ أَيْنَ عُلَمَاؤُكُمْ؟، سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
يَنْهَى عَنْ مِثْلِ هٰذِهِ وَيَقُولُ: «إِنَّمَا هَلَكَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ حِينَ اتَّخَذَهَا
نِسَاؤُهُمْ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1650. Humeyd b. Abdurrahmân şöyle anlatıyor:

Muâviye (ra), haccettiği sene Medine'de bir zabıtanın elinde bulunan perçem şeklindeki bir tutam saçı aldı ve Hz. Peygamber'in minberinden:

–Ey Medine halkı, âlimleriniz nerede? Ben, Resûlullah'ın, bu gibi şeyleri yasakladığını ve "İsrailoğulları, kadınları bu tür şeyleri kullandıkları zaman helâk oldular." buyurduğunu işittim, dedi.

(B3468 Buhârî, Enbiyâ, 54; M5578 Müslim, Libâs, 122)

١٦٥١- وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَنَ الْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ، وَالْوَاشِمَةَ وَالْمُسْتَوْشِمَةَ.

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1651. Abdullah b. Ömer'den (ra), Resûlullah'ın, "(kötü kadınlara benzemek için) peruk takan ve taktıran, dövme yapan ve yaptıran (süsleneceğim diye doğal güzelliklerini bozan) kadınlara lânet etti." dediği rivayet edilmiştir.

(B5940 Buhârî, Libâs, 85; M5571 Müslim, Libâs, 119)

١٦٥٢- وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: لَعَنَ اللّٰهُ الْوَاشِمَاتِ

وَالْمُسْتَوْشِمَاتِ، وَالْمُتَنَمِّصَاتِ، وَالْمُتَفَلِّجَاتِ لِلْحُسْنِ، الْمُغَيِّرَاتِ خَلْقَ

اللّٰهِ، فَقَالَتْ لَهُ امْرَأَةٌ فِي ذٰلِكَ. فَقَالَ: وَمَا لِي لاَ أَلْعَنُ مَنْ لَعَنَهُ رَسُولُ اللّٰهِ

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي كِتَابِ اللّٰهِ؟، قَالَ اللّٰهُ تَعَالَى: ﴿وَمَا آتَاكُمُ

الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا﴾. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

1652. İbn Mes'ûd'dan (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir:

"(Kötü kadınlara benzemek için) dövme yapan ve yaptıranlara, yüzünün tüylerini yolanlara, kaşlarını inceltenlere, (estetik amaçla) dişlerini seyrekleştirenlere, Allah'ın yarattığını bozan kadınlara Allah lânet etsin!" demişti. (Ümmü Ya'kûb adlı) bir kadın, bu hususta İbn Mes'ûd'a çıkışınca İbn Mes'ûd, "Peygamber'in lânet ettiği kimseye ben neden lânet etmeyeyim? Bu husus Allah'ın Kitabı'nda vardır. Allah Teâlâ, 'Peygamber size ne verirse onu alın, neyi de yasaklarsa ondan sakının!'[28] buyurmuştur." diye cevap verdi.

(B5939 Buhârî, Libâs, 84; M5573 Müslim, Libâs, 120)

Bu rivayetlerde yasaklanan hususlar Peygamber (sav) devrinde iffetsiz bazı kadınlara benzemek isteyenleri ikaz için söylenmiştir. Bu gayeyle yapılması hâlinde aynı ikaz her zaman söz konusu olacaktır.

Haşr, 59/7.

Saç ve Sakaldaki Beyaz Kılları Koparmamak

١٦٥٣- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا تَنْتِفُوا الشَّيْبَ، فَإِنَّهُ نُورُ الْمُسْلِمِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ، وَالنَّسَائِيُّ بِأَسَانِيدَ حَسَنَةٍ، قَالَ التِّرْمِذِيُّ: هُوَ حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1653. Amr b. Şuayb, babasından, o da dedesinden, dedesi de Peygamber'den rivayet ettiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Saçınızdaki ak kılları yolmayın. Çünkü o, kıyamet gününde Müslümanın nurudur.

(D4202 Ebû Dâvûd, Tereccül, 17; T2821 Tirmizî, Edeb, 56; N5071 Nesâî, Zînet, 13)

١٦٥٤- وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ عَمِلَ عَمَلاً لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1654. Hz. Âişe'nin (ra) naklettiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Dinimize aykırı iş yapanın işi reddedilir.

(M4493 Müslim, Akdiye, 18)

Sağ Elle Taharetlenmemek

١٦٥٥- عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا بَالَ أَحَدُكُمْ فَلاَ يَأْخُذَنَّ ذَكَرَهُ بِيَمِينِهِ، وَلاَ يَسْتَنْجِي بِيَمِينِهِ، وَلاَ يَتَنَفَّسْ فِي الْإِنَاءِ». مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1655. Ebû Katâde'den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

Biriniz, tuvaletini yaparken üreme organını sağ eliyle tutmasın, sağ eliyle de taharetlenmesin; bir şey içerken de kabın içine üflemesin.

(B154 Buhârî, Vudû', 19; M613 Müslim, Tahâret, 63)

Ayakkabı Giyme Âdâbı

١٦٥٦- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لاَ يَمْشِ أَحَدُكُمْ فِي نَعْلٍ وَاحِدَةٍ، لِيَنْعَلْهُمَا جَمِيعاً، أَوْ لِيَخْلَعْهُمَا جَمِيعاً».

وَفِي رِوَايَةٍ «أَوْ لِيُحْفِهِمَا جَمِيعاً» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1656. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Sizden biri, tek nalın/ayakkabı ile yürümesin. Ya ikisini de giysin, yahut ikisini de çıkarsın.

(B5855 Buhârî, Libâs, 39; M5496 Müslim, Libâs, 68)

١٦٥٧- وَعَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ:

«إِذَا انْقَطَعَ شِسْعُ نَعْلِ أَحَدِكُمْ، فَلاَ يَمْشِ فِي الْأُخْرَى حَتَّى

يُصْلِحَهَا» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1657. Yine Ebû Hüreyre'nin işittiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Birinizin nalın/ayakkabı bağcığı koptuğunda, onu onarmadan tek nalın/ayakkabı ile yürümesin.

(M5497 Müslim, Libâs, 69)

١٦٥٨- وَعَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

نَهَى أَنْ يَنْتَعِلَ الرَّجُلُ قَائِماً. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ حَسَنٍ.

1658. Câbir'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ, kişinin nalınını/ayakkabısını ayakta giymesini yasakladı.[29]

(D4135 Ebû Dâvûd, Libâs, 44)

Muhtemelen, Hz. Peygamber böyle yapan kişinin sendeleyip düşmemesi için bu tavsiyede bulunmuştur.

Yangına Karşı Tedbir Almak

١٦٥٩- عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
قَالَ: «لاَ تَتْرُكُوا النَّارَ فِي بُيُوتِكُمْ حِينَ تَنَامُونَ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1659. İbn Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre
Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

Yatarken evlerinizde (yanık vaziyette) ateş bırakmayın.

(B6293 Buhârî, İsti'zân, 49; M5257 Müslim, Eşribe, 100)

١٦٦٠- وَعَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: احْتَرَقَ بَيْتٌ
بِالْمَدِينَةِ عَلَى أَهْلِهِ مِنَ اللَّيْلِ. فَلَمَّا حُدِّثَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ بِشَأْنِهِمْ قَالَ: «إِنَّ هٰذِهِ النَّارَ عَدُوٌّ لَكُمْ، فَإِذَا نِمْتُمْ فَأَطْفِئُوهَا»
مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1660. Ebû Mûsâ el-Eş'arî'nin (ra) şöyle dediği rivayet edilmiştir: Medine'de geceleyin içinde aile bulunan bir ev yanmıştı. Resûl-i Ekrem'e haber verilince, "Bu ateş, sizin düşmanınızdır. Uyuyacağınız zaman onu söndürün." buyurmuştur.

(B6294 Buhârî, İsti'zân, 49; M5258 Müslim, Eşribe, 101)

١٦٦١- وَعَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
قَالَ: «غَطُّوا الْإِنَاءَ، وَأَوْكُوا السِّقَاءَ، وَأَغْلِقُوا الْبَابَ، وَأَطْفِئُوا السِّرَاجَ،
فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لاَ يَحِلُّ سِقَاءً، وَلاَ يَفْتَحُ بَاباً، وَلاَ يَكْشِفُ إِنَاءً، فَإِنْ لَمْ

يَجِدْ أَحَدُكُمْ إِلاَّ أَنْ يَعْرُضَ عَلَى إِنَائِهِ عُوداً، وَيَذْكُرَ اسْمَ اللَّهِ فَلْيَفْعَلْ، فَإِنَّ
الْفُوَيْسِقَةَ تُضْرِمُ عَلَى أَهْلِ الْبَيْتِ بَيْتَهُمْ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1661. Câbir'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Kaplarınızı kapayın, tulum ve kırbaların ağızlarını bağlayın, kapılarınızı kilitleyin, kandili söndürün. Çünkü şeytan (bağlı) tulumu çözemez, (sürgülü) kapıyı açamaz, (örtülü) kabı açamaz. Şayet biriniz, kapların ağzını kapatacak bir şey bulamazsa, bir ağaç parçasını besmele çekerek kabın üzerine koysun. (Yatarken kandili de söndürsün) çünkü fare ev halkı içerdeyken (kandili devirerek) evi yakabilir.

(M5246 Müslim, Eşribe, 96)

İşleri Zora Koşmamak

﴿قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ﴾

(Ey Muhammed!) De ki: "Bundan (tebliğ görevinden) dolayı sizden hiçbir ücret istemiyorum. Ben kendiliğinden yükümlülük altına girenlerden değilim."

(Sâd, 38/86)

١٦٦٢- وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ، رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا، قَالَ: نُهِينَا عَنِ التَّكَلُّفِ.

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1662. İbn Ömer'in (ra), "Bize durduk yere zorluk çıkartmak yasaklandı." dediği rivayet edilmiştir.

(B7293 Buhârî, İ'tisâm, 3)

١٦٦٣- وَعَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ: دَخَلْنَا عَلَى عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ فَقَالَ: يَآ أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ عَلِمَ شَيْئاً فَلْيَقُلْ بِهِ، وَمَنْ لَمْ يَعْلَمْ، فَلْيَقُلْ: اَللّٰهُ أَعْلَمُ، فَإِنَّ مِنَ الْعِلْمِ أَنْ تَقُولَ لِمَا لاَ تَعْلَمُ: اَللّٰهُ أَعْلَمُ. قَالَ اللّٰهُ تَعَالَى لِنَبِيِّهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: (قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ) رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1663. Mesrûk'un şöyle dediği rivayet edilmiştir:
Bir gün Abdullah b. Mes'ûd'un yanına vardık. O:

–Ey insanlar, birşeyler bilen onu söylesin. Bilmeyen de “Allah bilir.”, desin. Zira kişinin bilmediği bir şey hakkında ‘Allah bilir.’ demesi de ilim (edebin)dendir. Yüce Allah, Peygamber’ine şöyle buyurmuştur:

(Ey Muhammed!) De ki: “Bundan (tebliğ görevinden) dolayı sizden hiçbir ücret istemiyorum. Ben kendiliğinden yükümlülük altına girenlerden değilim.”[30]

(B4809 Buhârî, Tefsîr (Sâd), 2)

Sâd, 38/86.

Cenazenin Ardından Yas Tutmak

١٦٦٤- عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الْمَيِّتُ يُعَذَّبُ فِي قَبْرِهِ بِمَا نِيحَ عَلَيْهِ». وَفِي رِوَايَةٍ: «مَا نِيحَ عَلَيْهِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1664. Ömer b. Hattâb'dan (ra) nakledildiğine göre Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

Yakılan ağıt sebebiyle o ölüye kabrinde azap edilir.[31]

Bir rivayete göre de: "Ölüye ağıt yakıldığı sürece" denilmiştir.

(B1292 Buhârî, Cenâiz, 33; M2143-M2144 Müslim, Cenâiz, 17)

١٦٦٥- وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَيْسَ مِنَّا مَنْ ضَرَبَ الْخُدُودَ، وَشَقَّ الْجُيُوبَ، وَدَعَا بِدَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1665. İbn Mes'ûd'dan (ra) nakledildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Ölüye yas tutarken, elleriyle yanaklarını dövüp yakalarını yırtan ve Câhiliye çığırtkanlığı yapan bizden değildir.

(B1297 Buhârî, Cenâiz, 38; M285 Müslim, Îmân, 165)

١٦٦٦- وَعَنْ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ: وَجِعَ أَبُو مُوسَى، فَغُشِيَ عَلَيْهِ، وَرَأْسُهُ فِي حِجْرِ امْرَأَةٍ مِنْ أَهْلِهِ، فَأَقْبَلَتْ تَصِيحُ بِرَنَّةٍ فَلَمْ يَسْتَطِعْ أَنْ يَرُدَّ عَلَيْهَا

شَيْئاً، فَلَمَّا أَفَاقَ، قَالَ: أَنَا بَرِيءٌ مِمَّنْ بَرِيءَ مِنْهُ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَرِيءَ مِنَ الصَّالِقَةِ، وَالْحَالِقَةِ، وَالشَّاقَّةِ، مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1666. Ebû Bürde'den rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir:

(Bir gün babam) Ebû Mûsâ (el-Eş'arî) ciddi bir rahatsızlığından dolayı bayılmıştı. Başı, ailesinden bir hanımın (Safiyye'nin) kucağında idi. Eşi bağırarak ağlamaya başladı. Fakat Ebû Mûsa'nın ona karşı çıkmaya takati yoktu. Sonra ayılıp açılınca şöyle dedi: Resûlullah'ın ﷺ uzak durduğu herkesten ben de uzağım. Resûlullah ﷺ, (musibet zamanında) yüksek sesle ağlayan, saçını başını yolan, elbisesini yırtan kadınlardan uzak idi.

(B1296 Buhârî, Cenâiz, 37; M287 Müslim, Îmân, 167)

١٦٦٧- وَعَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ نِيحَ عَلَيْهِ، فَإِنَّهُ يُعَذَّبُ بِمَا نِيحَ عَلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1667. Muğîre b. Şu'be'nin (ra) işittiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Ardından feryat edilerek ağlanan ölüye, bu feryat sebebiyle kıyamet günü azap edilir, buyurdu.

(M2157 Müslim, Cenâiz, 28; B1291 Buhârî, Cenâiz, 33)

١٦٦٨- وَعَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ نُسَيْبَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا قَالَتْ: أَخَذَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ الْبَيْعَةِ أَنْ لاَ نَنُوحَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1668. Ümmü Atiyye Nüseybe'nin (ra) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Resûlullah ﷺ, biat (bağlılık yemini) esnasında cenazenin arkasından feryat etmeyeceğimize dair biz kadınlardan söz aldı.

(B1306 Buhârî, Cenâiz, 45; M2163 Müslim, Cenâiz, 31)

١٦٦٩- وَعَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: أُغْمِيَ عَلَى

عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَوَاحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، فَجَعَلَتْ أُخْتُهُ تَبْكِي،

وَتَقُولُ: وَاجَبَلاَهُ، وَاكَذَا، وَاكَذَا: تُعَدِّدُ عَلَيْهِ. فَقَالَ حِينَ

أَفَاقَ: مَا قُلْتِ شَيْئاً إِلاَّ قِيلَ لِي: أَنْتَ كَذَلِكَ؟، رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1669. Numân b. Beşîr'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir:

Birgün Abdullah b. Revâha baygın düştü. Kız kardeşi "Vay benim dağ gibi kardeşim! Ah benim şöyle şöyle kardeşim!" diye onun meziyetlerini sayarak ağlamaya başladı. Abdullah b. Revâha kendine geldiğinde:

–Hakkımda ne söyledin ki bana "Sen şöyle şöyle misin?" denildi, dedi.

(B4267 Buhârî, Megâzî, 45)

١٦٧٠- وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: اِشْتَكَى سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ شَكْوَى، فَأَتَاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُهُ مَعَ

عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ عَوْفٍ، وَسَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ، وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ، فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ، وَجَدَهُ فِي غَشْيَةٍ فَقَالَ: «أَقَضَى؟

قَالُوا: لاَ يَا رَسُولَ اللَّهِ. فَبَكَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَلَمَّا

رَأَى الْقَوْمُ بُكَاءَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَكَوْا، قَالَ: «أَلَا تَسْمَعُونَ؟
إِنَّ اللَّهَ لَا يُعَذِّبُ بِدَمْعِ الْعَيْنِ، وَلَا بِحُزْنِ الْقَلْبِ، وَلٰكِنْ يُعَذِّبُ بِهٰذَا»
وَأَشَارَ إِلَى لِسَانِهِ «أَوْ يَرْحَمُ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1670. İbn Ömer (ra) anlatıyor:

Bir gün Sa'd b. Ubâde (ra) hastalanmıştı. Resûlullah, Abdurrahmân b. Avf, Sa'd b. Ebû Vakkâs ve Abdullah b. Mes'ûd ile birlikte Sa'd'ı ziyarete geldiler. Hz. Peygamber, onu baygın bir hâlde görünce, "Yoksa öldü mü?" diye sordu.

–"Hayır ey Allah'ın Resûlü!", dediler. (Hastanın hâline bakan) Allah Resûlü ağladı, onun ağladığını gören cemaat de ağladı. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem:

"Dinler misiniz? Allah, gözyaşı ve kalp üzüntüsünden dolayı insana azap etmez. Fakat, (eliyle diline işaret ederek) işte bunun yüzünden ya azap eder veya (hayırlı söz söylenirse) merhamet eder." buyurdu.

(B1304 Buhârî, Cenâiz, 44; M2137 Müslim, Cenâiz, 12)

١٦٧١- وَعَنْ أَبِي مَالِكٍ الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «النَّائِحَةُ إِذَا لَمْ تَتُبْ قَبْلَ مَوْتِهَا تُقَامُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَعَلَيْهَا سِرْبَالٌ مِنْ قَطِرَانٍ، وَدِرْعٌ مِنْ جَرَبٍ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1671. Ebû Mâlik el-Eş'arî'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Cenazeye ağıt yakan ağıtçı kadın, ölmeden evvel tövbe etmezse kıyamet günü üzerinde katrandan bir gömlek ve uyuzlu bir giysi olduğu hâlde diriltilir.

(M2160 Müslim, Cenâiz, 29)

١٦٧٢- وَعَنْ أُسَيْدِ بْنِ أَبِي أُسَيْدٍ التَّابِعِيِّ عَنِ امْرَأَةٍ مِنَ الْمُبَايِعَاتِ
قَالَتْ: كَانَ فِيمَا أَخَذَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فِي

الْمَعْرُوفِ الَّذِي أَخَذَ عَلَيْنَا أَنْ لاَ نَعْصِيَهُ فِيهِ: أَنْ لاَ نَخْمِشَ وَجْهاً، وَلاَ نَدْعُوَ وَيْلاً، وَلاَ نَشُقَّ جَيْباً، وَأَنْ لاَ نَنْثُرَ شَعْراً. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ حَسَنٍ.

1672. Tâbiûndan Ebû Üseyd b. Üseyd'in, Peygamber'e ﷺ biat eden kadınlardan birinden rivayetine göre, o, şöyle demiştir:

Resûlullah'ın ﷺ "iyilikte ona karşı gelmeyeceğimize" dair bizden aldığı biatta, (musibet anında) yüzlerimizi tırmalamayacağımıza, çığırtkanlık yapmayacağımıza, yaka paçalarımızı yırtmayacağımıza ve saçlarımızı yolmayacağımıza dair hususlar da vardı.

(D3131 Ebû Dâvûd, Cenâiz, 24, 25)

١٦٧٣- وَعَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَا مِنْ مَيِّتٍ يَمُوتُ، فَيَقُومُ بَاكِيهِمْ، فَيَقُولُ: وَاجَبَلاَهُ، وَاسَيِّدَاهُ أَوْ نَحْوَ ذٰلِكَ إِلاَّ وُكِّلَ بِهِ مَلَكَانِ يَلْهَزَانِهِ: أَهٰكَذَا كُنْتَ؟» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1673. Ebû Mûsâ'dan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Ölen biri için ağıtçıları "Vay dağ gibi dayanağımız, vay efendimiz!" gibi sözler demeye başladıkları zaman, bu ölü için iki melek vazifelendirir. Onlar: "Sen böyle böyle miydin?" derler.

(T1003 Tirmizî, Cenâiz, 24)

١٦٧٤- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «اثْنَتَانِ فِي النَّاسِ هُمَا بِهِمْ كُفْرٌ: الطَّعْنُ فِي النَّسَبِ، وَالنِّيَاحَةُ عَلَى الْمَيِّتِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1674. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre
Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

İnsanlardaki şu iki huy, nimete karşı nankörlükten kaynaklanmaktadır:
Soy-sopa dil uzatmak, ölüye feryat ederek ağlamak.

(M227 Müslim, Îmân, 121)

Bu rivayetin "Ölü, kendisi için feryat figan edilerek ağlanması sebebiyle ızdırap duyar." şeklinde de anlaşılabileceğini ifade etmek gerekir.

Kâhin, Falcı, Medyum ve Benzerlerine İnanmamak

١٦٧٥- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُنَاسٌ عَنِ الْكُهَّانِ، فَقَالَ: «لَيْسُوا بِشَيْءٍ فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهُمْ يُحَدِّثُونَنَا أَحْيَاناً بِشَيْءٍ فَيَكُونُ حَقّاً؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «تِلْكَ الْكَلِمَةُ مِنَ الْحَقِّ يَخْطَفُهَا الْجِنِّيُّ. فَيَقُرُّهَا فِي أُذُنِ وَلِيِّهِ، فَيَخْلِطُونَ مَعَهَا مِائَةَ كِذْبَةٍ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

وَفِي رِوَايَةٍ لِلْبُخَارِيِّ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا سَمِعَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَنْزِلُ فِي الْعَنَانِ وَهُوَ السَّحَابُ فَتَذْكُرُ الْأَمْرَ قُضِيَ فِي السَّمَاءِ، فَيَسْتَرِقُ الشَّيْطَانُ السَّمْعَ، فَيَسْمَعُهُ، فَيُوحِيهِ إِلَى الْكُهَّانِ، فَيَكْذِبُونَ مَعَهَا مِائَةَ كَذْبَةٍ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ».

1675. Hz. Âişe'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir:

Bir grup insan, Resûlullah'a kâhinler hakkında (sorular) sordu. Resûlullah:

–Onların hiçbir değeri yoktur, buyurdu. Sahâbîler:

–Ey Allah'ın Resûlü, onların bize verdiği bazı haberler, dedikleri gibi çıkıyor, dediler. Bunun üzerine Resûlullah:

–Doğru çıkan bu sözü, (işiten) bir cin kapıp gelerek dostunun kulağına fısıldar. Onlar da, o gerçeğe kendilerinden yüz yalan karıştırırlar, buyurdu.

(B5762 Buhârî, Tıb 46, B3210 Buhârî, Bed'ü'l-halk, 6; M5816-M5817 Müslim, Selâm, 122, 123)

Buhârî'nin bir rivayetinde Âişe (ra), Resûlullah'in şöyle dediğini işittim, demiştir:

"Melekler bulutlara inerler ve gökyüzünde, gelecekte gerçekleşecek bazı şeyleri aralarında konuşurlarken şeytanlar onlardan bir haber kapıp, işittiklerini kâhinlere gizlice ulaştırırlar. Bu haberlerle beraber kendiliklerinden de yüz yalan uydururlar."

١٦٧٦- وَعَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ أَبِي عُبَيْدٍ، عَنْ بَعْضِ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

«مَنْ أَتَى عَرَّافاً فَسَأَلَهُ عَنْ شَيْءٍ، فَصَدَّقَهُ، لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلَاةٌ أَرْبَعِينَ يَوْماً» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1676. Ebû Ubeyd'in kızı Safiyye'nin Hz. Peygamber'in hanımlarının bazılarından rivayetine göre Peygamber:

"Arrâfa (kayıp ya da çalıntının yerini haber veren kimseye) bir şey sorup da onu tasdik eden kimsenin kırk gün namazı kabul olunmaz." buyurdu.

(M5821 Müslim, Selâm, 125)

١٦٧٧- وَعَنْ قَبِيصَةَ بْنِ الْمُخَارِقِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: الْعِيَافَةُ، وَالطِّيَرَةُ، وَالطَّرْقُ، مِنَ الْجِبْتِ».

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ حَسَنٍ.

1677. Kabîsa b. Muhârik'ın (ra) işittiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Kuşun ötmesini, uçmasını uğursuzluk saymak, ufak taşlar atarak veya kum üzerine çizgiler çizerek fal açmak, sihir ve kehanet çeşitlerindendir.

(D3907 Ebû Dâvûd, Tıb, 23)

١٦٧٨- وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنِ اقْتَبَسَ عِلْماً مِنَ النُّجُومِ، اقْتَبَسَ شُعْبَةً مِنَ السِّحْرِ زَادَ

مَا زَادَ» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ.

1678. İbn Abbâs'tan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Yıldızlardan (burçlardan astrolojik) bilgi edinen kişi, sihirden bir parça elde etmiş olur. (Bilgisi) arttıkça, (günahı) da artar.

(D3905 Ebû Dâvûd, Tıb, 22)

١٦٧٩- وَعَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ الْحَكَمِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي حَدِيثُ عَهْدٍ بِجَاهِلِيَّةٍ، وَقَدْ جَاءَ اللَّهُ تَعَالَى بِالْإِسْلَامِ، وَإِنَّ مِنَّا رِجَالاً يَأْتُونَ الْكُهَّانَ؟ قَالَ: «فَلاَ تَأْتِهِمْ» قُلْتُ: وَمِنَّا رِجَالٌ يَتَطَيَّرُونَ؟ قَالَ: «ذٰلِكَ شَيْءٌ يَجِدُونَهُ فِي صُدُورِهِمْ، فَلاَ يَصُدُّهُمْ» قُلْتُ: وَمِنَّا رِجَالٌ يَخُطُّونَ؟ قَالَ: «كَانَ نَبِيٌّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ يَخُطُّ، فَمَنْ وَافَقَ خَطَّهُ فَذَاكَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1679. Muâviye b. Hakem'den (ra) rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir:

Bir gün:

–Ey Allah'ın Resûlü, ben Câhiliye devrinden yeni kurtulmuş biriyim. Allah Teâlâ bize İslâm'ı getirdi. Bizden bazı kimseler kâhinlere gidiyor, (ne dersiniz), dedim. Resûl-i Ekrem:

–Sen gitme, buyurdu.

–(Ey Allah'ın Resûlü), bazılarımız da, uğursuzluğa inanıyorlar (buna ne dersiniz), dedim. Resûlullah:

–Bu, onların kalplerine gelen birtakım vesveselerden ibarettir. Bu (inanç), onları işlerinden alıkoymasın, buyurdu.

–(Ey Allah'ın Resûlü), içimizde kumlar üzerine çizgiler çizen (ve geleceğe dair konuşanlar) var, dedim. Resûlullah:

–Peygamberlerden biri de (kum üzerine) çizgiler çizerdi. Bir kimsenin çizdiği çizgi onunkine denk gelirse ne âlâ, cevabını verdi.[32]

(M1199 Müslim, Mesâcid, 33)

١٦٨٠- وَعَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْبَدْرِيِّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ، وَمَهْرِ الْبَغِيِّ وَحُلْوَانِ الْكَاهِنِ»

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1680. Ebû Mes'ûd el-Bedrî'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ, (niteliksiz) köpekleri satarak elde edilen bedeli, fuhuş yolu ile elde edilen kazancı ve falcılıktan alınan ücreti yasaklamıştır.

(B2280 Buhârî, İcâre, 20; M4009 Müslim, Müsâkât, 39)

İslâm âlimleri, fal kabilinden her türlü girişimin abesle iştigal olduğunu söylemişlerdir.

Uğursuzluk

١٦٨١- وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا عَدْوَى وَلَا طِيَرَةَ وَيُعْجِبُنِي الْفَأْلُ» قَالُوا: وَمَا الْفَأْلُ؟ قَالَ: «كَلِمَةٌ طَيِّبَةٌ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1681. Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah:

–Hastalığın kendiliğinden bulaşıcılığı yoktur. Uğursuzluk da yoktur. Fe'l (hayra yorma) ise hoşuma gider, buyurdu. Ashâb:

–(Ey Allah'ın Resûlü), "fe'l" nedir, diye sordu.

–Güzel sözdür, diye cevap verdi.

(B5776 Buhârî, Tıb, 54; M5801 Müslim, Selâm, 112)

١٦٨٢- وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا عَدْوَى وَلَا طِيَرَةَ، وَإِنْ كَانَ الشُّؤْمُ فِي شَيْءٍ، فَفِي الدَّارِ، وَالْمَرْأَةِ وَالْفَرَسِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1682. İbn Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre Peygamber:

–Hastalığın kendiliğinden bulaşıcılığı yoktur. Uğursuzluk da yoktur. Şayet bir şeyde uğursuzluk olsaydı evde, kadında, atta olabilirdi, buyurmuştur.[33]

(B5753, B5772 Buhârî, Tıb, 43, 54; M5804-M5805 Müslim, Selâm, 116)

١٦٨٣- وَعَنْ بُرَيْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ لَا يَتَطَيَّرُ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ.

1683. Büreyde'den (ra) rivayet edildiğine göre
Hz. Peygamber, hiçbir şeyi uğursuz saymazdı.

(D3920 Ebû Dâvûd, Tıb, 24)

١٦٨٤- وَعَنْ عُرْوَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: ذُكِرَتِ الطِّيَرَةُ عِنْدَ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: أَحْسَنُهَا الْفَأْلُ، وَلاَ تَرُدُّ مُسْلِماً، فَإِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ مَا يَكْرَهُ، فَلْيَقُلْ: اَللّٰهُمَّ لاَ يَأْتِي بِالْحَسَنَاتِ إِلاَّ أَنْتَ، وَلاَ يَدْفَعُ السَّيِّئَاتِ إِلاَّ أَنْتَ، وَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِكَ» حَدِيثٌ صَحِيحٌ

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ.

1684. Urve'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Resûlullah'ın yanında uğursuzluktan bahsedilmişti. Bunun üzerine o, şöyle buyurdu:

Bunun en iyisi "fe'l" yani hayra yormadır. Uğursuzluk, bir Müslümanı yapmak istediği bir şeyden vazgeçirmesin. Sizden biri, hoşuna gitmeyen bir şey gördüğünde *"Allahümme lâ ye'tî bi'l-hasenâti illâ ente, velâ yedfeu's-seyyiâti illâ ente, velâ havle velâ kuvvete illâ bik. (Allah'ım, iyilikleri yalnız sen verirsin, kötülükleri de ancak sen savarsın. Kuvvet ve kudret, yalnız senin yardımınladır.)"* diye dua etsin.

(D3919 Ebû Dâvûd, Tıb, 24)

Hz. Âişe, kadın, at ve evde uğursuzluk bulunduğunu ifade eden hadislerin Hz. Peygamber'den eksik işitildiğini belirtir. Ona göre, Hz. Peygamber, Câhiliye insanlarının veya Yahudilerin bu üç şeyi uğursuz saydıklarını anlatırken, hadisi nakledenler bu kısmı duymamışlardır. Bu konuda bkz. Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, VI. 246, 150, 240, hadis no: 25683, 26562, 26616; Tayâlisî, *el-Müsned*, s. 215, no: 1537.

Canlı Resmi Yapmamak

١٦٨٥- عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ الَّذِينَ يَصْنَعُونَ هٰذِهِ الصُّوَرَ يُعَذَّبُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، يُقَالُ لَهُمْ: أَحْيُوا مَا خَلَقْتُمْ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1685. Abdullah b. Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

(Tapılmak maksadıyla) bu suretleri (heykelleri) yapanlar, kıyamet gününde azap görecekler ve onlara, "Yarattığınız şeylere can verin, bakalım!" denilecektir.

(B5951 Buhârî, Libâs, 89; B5181 Buhârî, Nikâh, 77; M5535 Müslim, Libâs, 97)

١٦٨٦- وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَدِمَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ سَفَرٍ وَقَدْ سَتَرْتُ سَهْوَةً لِي بِقِرَامٍ فِيهِ تَمَاثِيلُ، فَلَمَّا رَآهُ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَلَوَّنَ وَجْهُهُ وَقَالَ: يَا عَائِشَةُ أَشَدُّ النَّاسِ عَذَاباً عِنْدَ اللّٰهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الَّذِينَ يُضَاهُونَ بِخَلْقِ اللّٰهِ»، قَالَتْ: فَقَطَعْنَاهُ، فَجَعَلْنَا مِنْهُ وِسَادَةً أَوْ وِسَادَتَيْنِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1686. Hz. Âişe (ra) şöyle anlatıyor:

Bir gün Resûlullah ﷺ bir savaştan/yolculuktan dönmüştü. Ben de evin önündeki girişi, resimli bir perde ile örtmüştüm. Bunu görünce Resûlullah'ın ﷺ benzi attı ve:

Ey Âişe, kıyamet günü en çetin azaba uğrayacak kimseler, yaratma konusunda Allah'a benzemeye çalışanlardır, buyurdu. Bunun üzerine biz de bu perdeyi kestik ve ondan bir veya iki yastık yaptık.

(B5954 Buhârî, Libâs, 91; M5528 Müslim, Libâs, 92)

١٦٨٧- وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «كُلُّ مُصَوِّرٍ فِي النَّارِ يُجْعَلُ لَهُ بِكُلِّ صُورَةٍ صَوَّرَهَا نَفْسٌ فَيُعَذِّبُهُ فِي جَهَنَّمَ» قَالَ ابْنِ عَبَّاسٍ: فَإِنْ كُنْتَ لاَ بُدَّ فَاعِلاً، فَاصْنَعِ الشَّجَرَ وَمَا لاَ رُوحَ فِيهِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1687. Abdullah b. Abbâs'ın (ra) işittiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

(Tapılsın diye) resim/heykel yapan herkes cehennemdedir. Yaptığı her resim başına bir şahıs yaratılır ve cehennemde o yapana işkence eder.

Hadisi rivayet eden İbn Abbâs:

Eğer, illa resim yapman gerekiyorsa, ağaç ve manzara gibi cansız varlıkların resmini yap, demiştir.

(M5540 Müslim, Libâs, 99; B2225 Buhârî, Büyû', 104)

١٦٨٨- وَعَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ صَوَّرَ صُورَةً فِي الدُّنْيَا، كُلِّفَ أَنْ يَنْفُخَ فِيهَا الرُّوحَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَيْسَ بِنَافِخٍ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1688. Yine İbn Abbâs'ın (ra) işittiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Dünyada bir canlı resmi yapandan kıyamet gününde yaptığı resme can vermesi istenir. Hâlbuki onun buna gücü yetmeyecek ve azabı da uzayacaktır.

(B5963 Buhârî, Libâs, 97; M5541 Müslim, Libâs, 100)

١٦٨٩- وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَذَاباً يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْمُصَوِّرُونَ»

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1689. İbn Mes'ûd'un (ra) işittiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Kıyamet günü en çetin azaba uğrayacak olanlar, resim/heykel yapanlardır.[34]

(B5950 Buhârî, Libâs, 89; M5537 Müslim, Libâs, 98)

١٦٩٠- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذَهَبَ يَخْلُقُ كَخَلْقِي، فَلْيَخْلُقُوا ذَرَّةً أَوْ لِيَخْلُقُوا حَبَّةً، أَوْ لِيَخْلُقُوا شَعِيرَةً» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1690. Ebû Hüreyre'nin (ra) işittiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Allah Teâlâ, "Benim yaratışım gibi yaratmaya kalkışanlardan daha zalim kim olabilir! Onlar, (güçleri yetiyorsa) bir karınca, bir tahıl tanesi veya bir arpa tanesi yaratsınlar, (yoktan var etsinler bakalım)." buyurdu.

(B5953 Buhârî, Libâs, 90; M5543 Müslim, Libâs, 101)

١٦٩١- وَعَنْ أَبِي طَلْحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لاَ تَدْخُلُ الْمَلاَئِكَةُ بَيْتاً فِيهِ كَلْبٌ وَلاَ صُورَةٌ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1691. Ebû Talhâ'dan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

İçinde köpek ve canlı resmi/heykeli bulunan bir eve (rahmet) melekler(i) girmez.[35]

(B5949 Buhârî, Libâs, 88; M5514 Müslim, Libâs, 83)

١٦٩٢- وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: وَعَدَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جِبْرِيلُ أَنْ يَأْتِيَهُ، فَرَاثَ عَلَيْهِ حَتَّى اشْتَدَّ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَخَرَجَ فَلَقِيَهُ جِبْرِيلُ فَشَكَا إِلَيْهِ. فَقَالَ: إِنَّا لاَ نَدْخُلُ بَيْتاً فِيهِ كَلْبٌ وَلاَ صُورَةٌ. رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1692. İbn Ömer (ra) şöyle anlatıyor:

Bir gün Cebrail (as), Resûlullah'ı ﷺ ziyarete geleceğini vadetmişti. Fakat gecikti ve bu Resûlullah'ın ﷺ zoruna gitti. Evden çıkınca Cebrail (as) ile karşılaştı. Onun gecikmesinden şikâyet etmesi üzerine Cebrail: "Biz melekler, içinde köpek ve resim/heykel bulunan eve girmeyiz." dedi.

(B5960 Buhârî, Libâs, 94)

١٦٩٣- وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: وَاعَدَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ فِي سَاعَةٍ أَنْ يَأْتِيَهُ، فَجَاءَتْ تِلْكَ السَّاعَةُ وَلَمْ يَأْتِهِ، قَالَتْ: وَكَانَ بِيَدِهِ عَصاً، فَطَرَحَهَا مِنْ يَدِهِ وَهُوَ يَقُولُ: «مَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلاَ رُسُلُهُ» ثُمَّ الْتَفَتَ، فَإِذَا جِرْوُ كَلْبٍ تَحْتَ سَرِيرِهِ. فَقَالَ: «مَتَى دَخَلَ هٰذَا الْكَلْبُ؟» فَقُلْتُ: وَاللَّهِ مَا دَرَيْتُ بِهِ، فَأَمَرَ بِهِ فَأُخْرِجَ، فَجَاءَهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ: فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «وَعَدْتَنِي، فَجَلَسْتُ لَكَ وَلَمْ تَأْتِنِي» فَقَالَ: مَنَعَنِي الْكَلْبُ الَّذِي كَانَ فِي بَيْتِكَ وَ إِنَّا لاَ نَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ كَلْبٌ وَلاَ صُورَةٌ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1693. Âişe'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

Cebrail (as), Resûlullah'ı bir ara ziyaret edeceğini vadetmişti. Vakit geldiği hâlde o gelmemişti. Resûl-i Ekrem "Allah ve elçileri sözünden dönmez!" diyerek elinde bulunan asayı yere attı. Sonra bir de baktı ki, sedirin altında bir köpek

yavrusu var. Bunun üzerine:

–(Yâ Âişe), bu köpek buraya ne zaman girdi, diye sordu. Ben de:

–Vallahi bilmiyorum, dedim. Emri üzerine köpek yavrusu evden çıkarıldı. Hemen ardından Cebrail (as) Resûl-i Ekrem'i ziyarete geldi. Peygamber Efendimiz Cebrail'e hitaben:

–Geleceğini vadetmiştin, oturup bekledim ama gelmedin, deyince, Cebrail (as):

–Evinde bulunan bir köpek, ziyaretime engel oldu. Biz melekler,[36] içinde köpek ve resim/heykel bulunan bir eve girmeyiz, demiştir.

(M5511 Müslim, Libâs, 81)

١٦٩٤- وَعَنْ أَبِي الْهَيَّاجِ حَيَّانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ: قَالَ لِي عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَلاَ أَبْعَثُكَ عَلَى مَا بَعَثَنِي عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ أَنْ لاَ تَدَعَ صُورَةً إِلاَّ طَمَسْتَهَا، وَلاَ قَبْرًا مُشْرِفًا إِلاَّ سَوَّيْتَهُ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1694. Ebu'l-Heyyâc Hayyân b. Husayn'dan (ra) rivayet edildiğine göre o, demiştir ki:

Bir gün Alî (ra) bana şöyle dedi: "Resûlullah'ın beni gönderdiği (görev) ile seni göndereyim mi? Yok etmedik ne bir canlı resmi/heykeli,[37] ne de yüksek bir kabir bırak!" dedi.[38]

(M2243-M2244 Müslim, Cenâiz, 93)

1686. hadisten de anlaşıldığına göre, Buhârî şârihleri bu şiddetli azabın, Allah'ın yarattığı gibi yaratmaya kalkışan, bu hususta Allah ile yarışa girişen, tapınılacağını bildiği hâlde put yapan ressam/heykeltraşlara ve bunu helâl sayanlara ait olduğunu açıklamışlardır.

Bu kabil uyarılar, İslam'ın ilk yıllarında Câhiliye'den kalma inanç, âdet ve alışkanlıkların bir an evvel değiştirilmesine yöneliktir.

Hattâbî, Ebû Dâvûd ve diğer hadisçilere göre buradaki meleklerden kastedilen, Cebrail ve İsrafil gibi vahiy melekleridir. Hafaza (amelleri yazan yazıcılar) ve rahmet melekleri bunun dışındadır. İbn Hibbân ise, "Bu hüküm, Resûlullah'a özgüdür. Artık, Hz. Peygamber'den (sav) sonra vahiy kesildiğinden, başkalarını kapsamaz." der. Bkz: Aynî, *Umdetu'l-Kârî*, 11/224; İbn Hibbân, *es-Sahîh*, 13/167-168.

Taberî bu hadisin tapınmak üzere yapılan canlı resimlerine ve putlara yorulduğunu söyler. Bu konudaki açıklama için 653. hadisin dipnotuna bakınız.

Bu gibi görevler fertlerin değil, yetkililerindir.

Köpek Edinmemek

١٦٩٥- عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا: قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ
صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنِ اقْتَنَى كَلْباً إِلاَّ كَلْبَ صَيْدٍ
أَوْ مَاشِيَةٍ فَإِنَّهُ يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِهِ كُلَّ يَوْمٍ قِيرَاطَانِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.
وَفِي رِوَايَةٍ: «قِيرَاطٌ».

1695. İbn Ömer'in (ra) işittiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Av veya çoban köpeği hariç, köpek edinen kimsenin sevabından her gün iki kîrat[39] eksilir.

Müslim'in diğer rivayetinde "bir kîrat" denilmiştir.

(M4024, M4026 Müslim, Müsâkât, 51, 53; B5480-B5481 Buhârî, Zebâih, 6)

١٦٩٦- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى
اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ أَمْسَكَ كَلْباً، فَإِنَّهُ يَنْقُصُ مِنْ عَمَلِهِ كُلَّ يَوْمٍ
قِيرَاطٌ إِلاَّ كَلْبَ حَرْثٍ أَوْ مَاشِيَةٍ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.
وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ: «مَنِ اقْتَنَى كَلْباً لَيْسَ بِكَلْبِ صَيْدٍ، وَلاَ مَاشِيَةٍ وَلاَ
أَرْضٍ فَإِنَّهُ يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِهِ قِيرَاطَانِ كُلَّ يَوْمٍ».

1696. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Bağ-bahçe köpeği veya çoban köpeği hariç, köpek edinen kimsenin amellerinin sevabından her gün bir kîrat eksilir.

Müslim'in bir rivayetinde ise, "Av, çoban ve arazi köpeği hariç, köpek edinen

kimsenin ecrinden her gün iki kîrat eksilir.” şeklindedir.

(B3324 Buhârî, Bed’ü’l-halk, 17; M4030, M4032 Müslim, Müsâkât, 57, 59)

Kîrat, farklı bölgelerde kullanılan bir ağırlık ölçüsü birimi olmakla birlikte, cenazeye katılmaya verilecek sevapla ilgili hadiste “Her kîrat, Uhud Dağı gibidir” denilmektedir. (Buhârî, “Îmân”, 35; Müslim, “Cenâiz”, 52.) Dolayısıyla burada “kîrat” ile sevaplardan belli bir miktar kastedilmektedir.

Hayvanlara Çan Takmamak

١٦٩٧- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لاَ تَصْحَبُ الْمَلاَئِكَةُ رُفْقَةً فِيهَا كَلْبٌ أَوْ جَرَسٌ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1697. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre,
Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Yanlarında köpek ve çan bulunan bir yolcu grubuna melekler eşlik etmez.[40]

(M5546 Müslim, Libâs, 103)

١٦٩٨- وَعَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «الْجَرَسُ مِنْ مَزَامِيرِ الشَّيْطَانِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ عَلَى شَرْطِ مُسْلِمٍ.

1698. Yine Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre
Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

(Hayvanların boynuna takılan) çan, şeytan çalgılarındandır.[41]

(M5548 Müslim, Libâs, 104; D2556 Ebû Dâvûd, Cihâd, 46)

Bunun Hz. Peygamber'in bulunduğu bir yolcu kafilesine özgü olduğu görüşünde olanlar vardır.

Köpek ve çan sesleri düşmanları veya eşkiyaları haberdar edip bu yüzden ansızın bir baskına uğramaları ihtimaline dayalı olarak mekruh kılınmış olmalıdır.

Pislik Yemeye Alışmış Hayvana Binmemek

١٦٩٩- عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْجَلاَّلَةِ فِي الْإِبِلِ أَنْ يُرْكَبَ عَلَيْهَا

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ.

1699. İbn Ömer'in (ra) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Resûlullah, pislik yiyen deveye binilmesini yasakladı.

(D2558 Ebû Dâvûd, Cihâd, 47)

Mescitleri Kirletmemek

١٧٠٠- عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «اَلْبُصَاقُ فِي الْمَسْجِدِ خَطِيئَةٌ، وَكَفَّارَتُهَا دَفْنُهَا» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1700. Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Mescitte tükürmek günahtır. Bunun kefâreti de (zemin toprak-kum ise onu gömüp) yok etmektir.[42]

(B415 Buhârî, Salât, 37; M1231 Müslim, Mesâcid, 55)

١٧٠١- وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى فِي جِدَارِ الْقِبْلَةِ مُخَاطاً، أَوْ بُزَاقاً، أَوْ نُخَامَةً، فَحَكَّهُ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1701. Hz. Âişe'den nakledildiğine göre bir gün Resûlullah ﷺ, mescidin kıble duvarında sümük veya tükrük, salya veyahut balgam gördü de onu (bir taş ile) kazıdı.

(B407 Buhârî, Salât, 33)

١٧٠٢- وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ هٰذِهِ الْمَسَاجِدَ لَا تَصْلُحُ لِشَيْءٍ مِنْ هٰذَا الْبَوْلِ وَلَا الْقَذَرِ، إِنَّمَا هِيَ لِذِكْرِ اللّٰهِ تَعَالَى، وَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ» أَوْ كَمَا قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1702. Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Bu mescitler, yalnız Allah'ı zikretmek ve Kur'an okumak için yapılmıştır. (Bir bedevinin yaptığı gibi) oraya bevletmek ve pislemek doğru olmaz.

"Yahut (hadis aynen böyle değilse de), Resûlullah'ın ﷺ buyurdukları gibidir." denilmiştir.

(M661 Müslim, Tahâret, 100)

Bu rivayetlerde anlatılanlar, mescit zeminlerinin kum veya toprak olduğu erken dönemle ilgilidir. Günümüzde ise, cami ve mescitler, zeminleri halı döşeli, temiz ve nezih ibadet mekanlarıdır.

Mescit Âdâbı

١٧٠٣- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ سَمِعَ رَجُلاً يَنْشُدُ ضَالَّةً فِي الْمَسْجِدِ فَلْيَقُلْ: لاَ رَدَّهَا اللّٰهُ عَلَيْكَ، فَإِنَّ الْمَسَاجِدَ لَمْ تُبْنَ لِهٰذَا» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1703. Ebû Hüreyre'nin (ra) işittiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Mescitte kayıp ilanı yaparak yitirdiği şeyi bulmaya çalışan birini işiten, "Allah, onu sana geri getirmesin!" desin. Çünkü mescitler bunun için yapılmamıştır.

(M1260 Müslim, Mesâcid, 79)

١٧٠٤- وَعَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا رَأَيْتُمْ مَنْ يَبِيعُ أَوْ يَبْتَاعُ فِي الْمَسْجِدِ، فَقُولُوا: لاَ أَرْبَحَ اللّٰهُ تِجَارَتَكَ، وَإِذَا رَأَيْتُمْ مَنْ يَنْشُدُ فِيهِ ضَالَّةً فَقُولُوا: لاَ رَدَّهَا اللّٰهُ عَلَيكَ». رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1704. Yine Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Mescitte alışveriş yapan birini gördüğünüzde "Allah ticaretine kazanç vermesin!" deyin. Mescitte kayıp ilanı yaparak yitirdiği şeyi bulmaya çalışan birini gördüğünüzde ise "Allah sana aradığını geri getirmesin!" deyin.

(T1321 Tirmizî, Büyu', 76)

١٧٠٥- وَعَنْ بُرَيْدَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلاً نَشَدَ فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ: مَنْ دَعَا إِلَيَّ الْجَمَلَ الأَحْمَرَ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «لاَ وَجَدْتَ إِنَّمَا بُنِيَتِ الْمَسَاجِدُ لِمَا بُنِيَتْ لَهُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1705. Büreyde'nin (ra) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Bir gün mescitte yitik arayan biri "Benim kırmızı devemi gören var mı?" diye soruyordu. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem:

–Bulamaz ol, mescitler yalnız, asıl amaçları (olan ibadet) için yapılmıştır, buyurdu.

(M1262 Müslim, Mesâcid, 80)

١٧٠٦- وَعَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ الشِّرَاءِ وَالْبَيْعِ فِي الْمَسْجِدِ، وَأَنْ تُنْشَدَ فِيهِ ضَالَّةٌ، أَوْ يُنْشَدَ فِيهِ شِعْرٌ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالتِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1706. Amr b. Şuayb'ın, babasından, onun da dedesinden rivayet ettiğine göre Resûlullah ﷺ, mescitte alışveriş yapmayı, kayıp ilanı vermeyi, şiirler söylemeyi yasaklamıştır.

(D1079 Ebû Dâvûd, Salât, 213, 214; T322 Tirmizî, Salât, 123)

١٧٠٧- وَعَنِ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ الصَّحَابِيِّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: كُنْتُ فِي الْمَسْجِدِ فَحَصَبَنِي رَجُلٌ، فَنَظَرْتُ فَإِذَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ فَقَالَ: اِذْهَبْ فَأْتِنِي بِهَذَيْنِ فَجِئْتُهُ بِهِمَا، فَقَالَ: مِنْ أَيْنَ أَنْتُمَا؟ فَقَالاَ: مِنْ أَهْلِ الطَّائِفِ، فَقَالَ: لَوْ كُنْتُمَا مِنْ أَهْلِ الْبَلَدِ، لَأَوْجَعْتُكُمَا، تَرْفَعَانِ أَصْوَاتَكُمَا فِي مَسْجِدِ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟! رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1707. Sahâbî Sâib b. Yezîd'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir:

(Bir gün) mescitteydim. Biri bana küçük bir çakıl taşı attı.

Bir de baktım ki o, Ömer b. Hattâb imiş. Bana:

–Git şu iki kişiyi bana getir, dedi. Ben de gidip onları Hz. Ömer'in yanına getirdim. Hz. Ömer:

–Siz nerelisiniz, diye sordu.

–Tâif halkındanız, dediler. Bunun üzerine:

–Eğer siz Medineli olsaydınız gerçekten ikinizin de canını yakacaktım! (Ne diye) Resûlullah'ın mescidinde seslerinizi yükseltiyorsunuz, diye onları uyardı.

(B470 Buhârî, Salât, 83)

Kötü Kokularla Camiye Gitmemek

١٧٠٨- عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
قَالَ: مَنْ أَكَلَ مِنْ هٰذِهِ الشَّجَرَةِ يَعْنِي الثُّومَ فَلاَ يَقْرَبَنَّ مَسْجِدَنَا» مُتَّفَقٌ
عَلَيْهِ. وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ: «مَسَاجِدَنَا».

1708. İbn Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre Peygamber ﷺ sarımsağı kastederek:

Şu bitkiden yiyen mescidimize yaklaşmasın, buyurmuştur.

(B853 Buhârî, Ezân, 160; M1249 Müslim, Mesâcid, 69)

١٧٠٩- وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
«مَنْ أَكَلَ مِنْ هٰذِهِ الشَّجَرَةِ فَلاَ يَقْرَبْنَا ، وَلاَ يُصَلِّيَنَّ مَعَنَا» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1709. Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

(Sarımsak denilen) şu bitkiden yiyen, bize yaklaşmasın; bizimle beraber namaz kılmasın.

(B856 Buhârî, Ezân, 160; M1250 Müslim, Mesâcid, 70)

١٧١٠- وَعَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
«مَنْ أَكَلَ ثُوماً أَوْ بَصَلاً، فَلْيَعْتَزِلْنَا، أَوْ فَلْيَعْتَزِلْ مَسْجِدَنَا» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.
وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ: مَنْ أَكَلَ الْبَصَلَ، وَالثُّومَ، وَالْكُرَّاثَ، فَلاَ يَقْرَبَنَّ
مَسْجِدَنَا، فَإِنَّ الْمَلاَئِكَةَ تَتَأَذَّى مِمَّا يَتَأَذَّى مِنْهُ بَنُو آدَمَ».

1710. Câbir’den (ra) rivayet edildiğine göre
Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

Soğan veya sarımsak yiyen, bizden veya mescidimizden uzak dursun.

Müslim’in bir rivayetinde:

Soğan, sarımsak veya pırasa yemiş olan kimse mescidimize yaklaşmasın. Çünkü insanoğlunun rahatsız olduğu şeylerden melekler de rahatsız olur, buyurmuştur.

(B855 Buhârî, Ezân, 160; M1253-M1254 Müslim, Mesâcid, 73, 74)

١٧١١- وَعَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ خَطَبَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَقَالَ فِي خُطْبَتِهِ: ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ تَأْكُلُونَ شَجَرَتَيْنِ لاَ أَرَاهُمَا إِلاَّ خَبِيثَتَيْنِ: الْبَصَلَ، وَالثُّومَ، لَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا وَجَدَ رِيحَهُمَا مِنَ الرَّجُلِ فِي الْمَسْجِدِ أَمَرَ بِهِ، فَأُخْرِجَ إِلَى الْبَقِيعِ، فَمَنْ أَكَلَهُمَا، فَلْيُمِتْهُمَا طَبْخاً. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1711. Ömer b. Hattâb’dan (ra) gelen rivayete göre o,
bir cuma hutbesinde şöyle demiştir:

Ey insanlar! Siz bana göre berbat kokan şu iki bitkiyi, soğan ve sarımsağı yiyorsunuz. Oysa ben, Resûlullah’ın ﷺ, mescitte ağzı soğan veya sarımsak kokan birini, ta Bakî’ Kabristanı’na kadar çıkarttığını gördüm. Dolayısıyla bunları yemek isteyenler, pişir(mek suretiyle kokusunu gider)sinler.

(M1258 Müslim, Mesâcid, 78)

Hutbe Dinlerken Oturma Adabı

١٧١٢- عَنْ مُعَاذِ بْنِ أَنَسٍ الْجُهَنِيِّ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ الْحِبْوَةِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَالإِمَامُ يَخْطُبُ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالتِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1712. Muâz b. Enes el-Cühenî'den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber, cuma günü, imam hutbe verirken, cemaatin dizlerini dikerek iki elini kavuşturup oturmasını yasakladı, buyurmuştur.

(D1110 Ebû Dâvûd, Salât, 226, 228; T514 Tirmizî, Cum'a, 18)

Hacılara Benzemek İçin Zilhiccenin Başından İtibaren Kurban Kesinceye Kadar Saçın ve Tırnakların Kesilmemesi

١٧١٣- عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ كَانَ لَهُ ذِبْحٌ يَذْبَحُهُ، فَإِذَا أُهِلَّ هِلاَلُ ذِي الْحِجَّةِ، فَلاَ
يَأْخُذَنَّ مِنْ شَعْرِهِ وَلاَ مِنْ أَظْفَارِهِ شَيْئاً حَتَّى يُضَحِّيَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1713. Ümmü Seleme'nin (ra) naklettiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Kurbanı olan kimse, Zilhicce ayının girişinden, kurbanı kesinceye kadar saçından ve tırnağından hiçbir şey kesmesin.[43]

(M5121 Müslim, Edâhî, 42)

Kurbanı olan kimselerin hacılara benzemek için, kurbanı kesinceye kadar tıraş olmamaları ve tırnaklarını kesmemeleri bazı devirlerde kimi bölgelerde âdet olmuştur. Böyle yapmak Şafiîlere göre müstehap, Hanefîlere göre mübahtır.

Yasaklanan Yeminler

١٧١٤- عَنِ ابْنِ عُمَرَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: «إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَنْهَاكُمْ أَنْ تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ، فَمَنْ كَانَ حَالِفاً، فَلْيَحْلِفْ بِاللَّهِ، أَوْ لِيَصْمُتْ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

وَفِي رِوَايَةٍ فِي الصَّحِيحِ: «فَمَنْ كَانَ حَالِفاً، فَلاَ يَحْلِفْ إِلاَّ بِاللَّهِ، أَوْ لِيَسْكُتْ».

1714. İbn Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

Allah Teâlâ, size babalarınız üzerine yemin etmeyi yasaklamaktadır. Yemin edecek kimse, ya Allah adına yemin etsin, yahut sussun.

Müslim'in Sahihi'ndeki rivayetinde de:

"Yemin etmek isteyen, yalnız Allah'a yemin etsin veya sussun." denilmiştir.

(B6646 Buhârî, Eymân, 4; M4257 Müslim, Eymân, 3; D3249 Ebû Dâvûd, Eymân, 4)

١٧١٥- وَعَنْ عَبْدِ الرَّحْمنِ بْنِ سَمُرَةَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لاَ تَحْلِفُوا بِالطَّوَاغِي، وَلاَ بِآبَائِكُمْ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1715. Abdullah b. Semüre'den (ra) nakledildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Ne putlar adına, ne de babalarınız adına yemin edin.

(M4262 Müslim, Eymân, 6)

١٧١٦- وَعَنْ بُرَيْدَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ حَلَفَ بِالْأَمَانَةِ فَلَيْسَ مِنَّا». حَدِيثٌ صَحِيحٌ، رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ.

1716. Büreyde'den (ra) rivayet edildiğine göre
Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Emanet üzerine yemin eden kimse bizden değildir.[44]

(D3253 Ebû Dâvûd, Eymân, 5)

١٧١٧- وَعَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ حَلَفَ، فَقَالَ: إِنِّي بَرِيءٌ مِنَ الْإِسْلَامِ فَإِنْ كَانَ كَاذِباً، فَهُوَ كَمَا قَالَ، وَإِنْ كَانَ صَادِقاً، فَلَنْ يَرْجِعَ إِلَى الْإِسْلَامِ سَالِماً». رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ.

1717. Yine Büreyde'den (ra) rivayet edildiğine göre
Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"İslâm'dan uzağım." diye yemin eden kimse, eğer yemininde yalancı ise o dediği gibidir. Eğer doğru söylemişse o kimse İslâm'a sağlamca geri dönemez.

(D3258 Ebû Dâvûd, Eymân, 7)

١٧١٨- وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ رَجُلاً يَقُولُ: لَا وَالْكَعْبَةِ، فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ: لَا تَحْلِفْ بِغَيْرِ اللّٰهِ، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللّٰهِ، فَقَدْ كَفَرَ أَوْ أَشْرَكَ» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1718. İbn Ömer'in (ra) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Bir gün İbn Ömer, bir kimsenin, "Kâbe hakkı için" diye yemin ettiğini işitince, ona, "Allah'tan başkasına yemin etme. Çünkü ben, Resûl-i Ekrem'in, 'Allah'tan

başkasına yemin eden, O'nu inkâr etmiş yahut O'na şirk koşmuştur.' buyurduğunu işittim." demiştir.[45]

(T1535 Tirmizî, Nüzûr, 9)

Emanet üzere yemin ile neyin kastedildiği kaynaklarda belirtilmemektedir. Bu tür yemin, ya Câhiliye yeminlerinden olduğu veya Allah adına yapılmayan bir yemin tarzı olduğu için yasaklanmış olmalıdır.

Bu hadis, bu tür sözlerden sakındırmaya yöneliktir. Çünkü şirk koşma dışında hiçbir günah veya isyan, ne kadar büyük olursa olsun, kişiyi imandan çıkarmaz.

Bilerek Yalan Yere Yemin Etmemek

١٧١٩- عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ حَلَفَ عَلَى مَالِ امْرِيءٍ مُسْلِمٍ بِغَيْرِ حَقِّهِ، لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ» قَالَ: ثُمَّ قَرَأَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِصْدَاقَهُ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَناً قَلِيلاً﴾ إِلَى آخِرِ الآيَةِ: مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1719. İbn Mes’ûd’dan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ:

Bir Müslümanın malını haksız yere almak için yalan yere yemin eden kimse, Allah’ın huzuruna vardığında O’nun öfkesiyle karşılaşır, buyurdu.

Hadisi nakleden İbn Mes’ûd diyor ki:

Sonra Resûlullah ﷺ bize, Kur’an-ı Kerim’den bu hadisi tasdik eden şu âyet-i kerimeyi okudu: “Allah Teâlâ ile olan ahitlerine ve yeminlerine bedel, az bir şey satın alanlar yok mu? İşte onların ahirette (Allah’ın nimetlerinden) nasipleri yoktur, kıyamet günü Allah onlarla konuşmaz, onlara iltifat buyurmaz, onları (günahtan) temizlemez. Onlar için acıklı bir azap vardır.”[46]

(B6659 Buhârî, Eymân, 11; M355-M357 Müslim, Îmân, 220-222)

١٧٢٠- وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ إِيَاسِ بْنِ ثَعْلَبَةَ الْحَارِثِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنِ اقْتَطَعَ حَقَّ امْرِيءٍ مُسْلِمٍ بِيَمِينِهِ، فَقَدْ أَوْجَبَ اللَّهُ لَهُ النَّارَ. وَحَرَّمَ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ» فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ: وَإِنْ كَانَ شَيْئاً يَسِيراً يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «وَإِنْ كَانَ قَضِيباً

مِنْ أَرَاكٍ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1720. Ebû Umâme İyâs b. Sa'lebe el-Hârisî'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ:

–Allah Teâlâ, yalan yere yemin ederek bir Müslümanın hakkını gasbeden kimseye cehennemi vacip, cenneti de haram kılar, buyurdu.

Sahâbîlerden biri:

–Ey Allah'ın Resûlü, eğer o hak, değersiz bir şey ise, diye sordu.
Hz. Peygamber:

–Misvak ağacından kesilmiş bir dal parçası bile olsa, (böyledir), buyurdu.

(M353 Müslim, Îmân, 218)

١٧٢١- وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «اَلْكَبَائِرُ: الْإِشْرَاكُ بِاللهِ، وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ، وَقَتْلُ النَّفْسِ، وَالْيَمِينُ الْغَمُوسُ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

وَفِي رِوَايَةٍ لَهُ: أَنَّ أَعْرَابِيًّا جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ مَا الْكَبَائِرُ؟ قَالَ: «اَلْإِشْرَاكُ بِاللهِ» قَالَ: ثُمَّ مَاذَا؟ قَالَ: «الْيَمِينُ الْغَمُوسُ» قُلْتُ: وَمَا الْيَمِينُ الْغَمُوسُ؟ قَالَ: «الَّذِي يَقْتَطِعُ مَالَ امْرِيءٍ مُسْلِمٍ» يَعْنِي بِيَمِينٍ هُوَ فِيهَا كَاذِبٌ.

1721. Abdullah b. Amr b. Âs'tan (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

Büyük günahlar; Allah'a ortak koşmak, anne ve babaya asi olmak, adam öldürmek, bile bile yalan yere yemin etmektir.

Buhârî'nin diğer bir rivayeti de şöyledir:

Bir bedevi Hz. Peygamber'e ﷺ gelip:

–Ey Allah'ın Resûlü, büyük günahlar nelerdir, diye sordu. Resûlullah ﷺ:

–Allah’a şirk koşmak, dedi. Bedevi:

–Sonra hangisidir, deyince:

–Gamûs yemini, buyurdu.

Ravi Abdullah b. Amr diyor ki:

–Ey Allah’ın Resûlü, gamûs yemini nedir, dedim. Resûlullah:

–Bir Müslümanın malından alabilmek için yalan yere edilen yemindir, buyurdu.

(B6675 Buhârî, Eymân, 16; B6920 Buhârî, İstitâbetu’l-mürteddîn, 1)

Âl-i İmran, 3/77.

Yemin Kefâreti

١٧٢٢- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «... وَإِذَا حَلَفْتَ عَلَى يَمِينٍ، فَرَأَيْتَ غَيْرَهَا خَيْراً مِنْهَا، فَأْتِ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ، وَكَفِّرْ عَنْ يَمِينِكَ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1722. Abdurrahmân b. Semüre'den (ra) rivayet edildiğine o, göre şöyle demiştir:

Günün birinde Resûlullah ﷺ bana:

...Herhangi bir konuda yemin edip de, onun aksini daha hayırlı görürsen, hayırlı olanı yap ve yemininin kefâretini öde, buyurdu.

(B6622 Buhârî, Eymân, 1, B6722 Buhârî, Keffârât, 10; M4281 Müslim, Eymân, 19)

١٧٢٣- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ فَرَأَى غَيْرَهَا خَيْراً مِنْهَا، فَلْيُكَفِّرْ عَنْ يَمِينِهِ، وَلْيَفْعَلِ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1723. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Bir konuda yemin edip de, onun aksini daha hayırlı gören, yemini için kefâret versin ve hayırlı olanı yapsın.

(M4271-M4273 Müslim, Eymân, 11-13)

١٧٢٤- وَعَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنِّي وَاللّٰهِ إِنْ شَاءَ اللّٰهُ لَا أَحْلِفُ عَلَى يَمِينٍ، ثُمَّ أَرَى خَيْراً مِنْهَا إِلَّا كَفَّرْتُ عَنْ يَمِينِي، وَأَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1724. Ebû Mûsâ'dan (ra) rivayet edildiğine göre
Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Vallahi ben, Allah'ın izniyle bir şey üzerine yemin ederim de, sonra ondan daha hayırlısını görürsem, yeminimin kefâretini verir ve hayırlı olanı yaparım.

(B6623 Buhârî, Eymân, 1, B6721 Buhârî, Keffârât, 10; M4263 Müslim, Eymân, 7)

١٧٢٥- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَأَنْ يَلَجَّ أَحَدُكُمْ فِي يَمِينِهِ فِي أَهْلِهِ آثَمُ لَهُ عِنْدَ اللّٰهِ تَعَالَى مِنْ أَنْ يُعْطِيَ كَفَّارَتَهُ الَّتِي فَرَضَ اللّٰهُ عَلَيْهِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1725. Ebû Hüreyre'nin (ra) naklettiğine göre
Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Birinizin, ailesi hakkındaki yemininde ısrarcı olması, Allah nezdinde yeminini bozup da Allah'ın farz kıldığı kefâreti vermesinden daha günahtır.

(M4291 Müslim, Eymân, 26; B6625 Buhârî, Eymân, 1)

Boş Yere Yapılan Yeminler İçin Kefâretin Olmaması

﴿لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللّٰهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلٰكِن يُؤَاخِذُكُم بِمَا عَقَّدْتُمُ الْأَيْمَانَ فَكَفَّارَتُهُ
إِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَاكِينَ مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعِمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ
فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ذٰلِكَ كَفَّارَةُ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ﴾

Allah, boş yere ettiğiniz yeminlerle sizi sorumlu tutmaz. Ama bile bile yaptığınız yeminlerle sizi sorumlu tutar. Bu durumda yeminin kefâreti, ailenize yedirdiğinizin orta hâllisinden on yoksulu doyurmak, yahut onları giydirmek ya da bir köle azat etmektir. Kim (bu imkânı) bulamazsa onun kefâreti üç gün oruç tutmaktır. İşte yemin ettiğiniz vakit yeminlerinizin kefâreti budur. Yeminlerinizi tutun...

(Mâide, 5/89)

١٧٢٦- وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا قَالَتْ: أُنْزِلَتْ هٰذِهِ الْآيَةُ:(لَا يُؤَاخِذُكُمُ
اللّٰهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ) فِي قَوْلِ الرَّجُلِ: لَا وَاللّٰهِ، وَبَلَى وَاللّٰهِ. رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1726. Hz. Âişe'nin (ra) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Allah Teâlâ, boş yere yemin etmenizden dolayı sizi sorumlu tutmaz." (mealindeki) âyeti[47], kişinin (kasıtsız bir şekilde ağzından kaçırdığı) "Hayır vallahi, evet vallahi!" demesi hakkında indirildi.

(B4613 Buhârî, Tefsîr (Mâide), 8)

Mâide, 5/89.

Alışverişte Yemin Etmemek

١٧٢٧- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «اَلْحَلِفُ مَنْفَقَةٌ لِلسِّلْعَةِ، مَمْحَقَةٌ لِلْكَسْبِ»

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1727. Ebû Hüreyre'nin (ra) işittiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

(Alışverişte) yemin, malın satışını artırır, kazancın bereketini ise götürür.

(B2087 Buhârî, Büyu', 26, M4125 Müslim, Müsâkât, 131)

١٧٢٨- وَعَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِيَّاكُمْ وَكَثْرَةَ الْحَلِفِ فِي الْبَيْعِ، فَإِنَّهُ يُنَفِّقُ

ثُمَّ يَمْحَقُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1728. Ebû Katâde'nin (ra) işittiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Alışverişte çok yemin etmekten sakının, çünkü bu, size önce malı sattırır, sonra (bereketini) kaybettirir.

(M4126 Müslim, Müsâkât, 132)

Allah İçin İstemek

١٧٢٩- عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لاَ يُسْأَلُ بِوَجْهِ اللَّهِ إِلاَّ الْجَنَّةُ» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ.

1729. Câbir'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Allah'ın rızası ile sadece cennet istenir.

(D1671 Ebû Dâvûd, Zekât, 37)

١٧٣٠- وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنِ اسْتَعَاذَ بِاللَّهِ، فَأَعِيذُوهُ، وَمَنْ سَأَلَ بِاللَّهِ، فَأَعْطُوهُ، وَمَنْ دَعَاكُمْ، فَأَجِيبُوهُ، وَمَنْ صَنَعَ إِلَيْكُمْ مَعْرُوفاً فَكَافِئُوهُ، فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا مَا تُكَافِئُونَهُ بِهِ، فَادْعُوا لَهُ حَتَّى تَرَوْا أَنَّكُمْ قَدْ كَافَأْتُمُوهُ» حَدِيثٌ صَحِيحٌ، رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ بِأَسَانِيدَ الصَّحِيحَيْنِ.

1730. İbn Ömer'den (ra) nakledildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Allah için size sığınan kimseyi koruyun. Allah için bir şey isteyene verin. Davet edenin davetine katılın. Size bir iyilik yapana onun benzeriyle karşılığını verin. Eğer benzeri ile karşılık vermeye gücünüz yetmezse, karşılıkta bulunduğunuza kanaat getirinceye kadar ona dua edin.

(D1672 Ebû Dâvûd, Zekât, 38)

Yöneticilere Hitap Tarzı

١٧٣١- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ أَخْنَعَ اسْمٍ عِنْدَ اللّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ رَجُلٌ تُسَمَّى مَلِكَ الْأَمْلَاكِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1731. Ebû Hüreyre'nin (ra) naklettiğine göre Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

Aziz ve Celil olan Allah katında en kötü isim, "melikler meliki (krallar kralı)" diye adlandırılan kimsenin ismidir.

(B6206 Buhârî, Edeb, 114; M5610 Müslim, Âdâb, 20)

Fasık ve Zalimlere Hitap Tarzı

١٧٣٢- عَنْ بُرَيْدَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لاَ تَقُولُوا لِلْمُنَافِقِ سَيِّدٌ، فَإِنَّهُ إِنْ يَكُ سَيِّداً، فَقَدْ أَسْخَطْتُمْ رَبَّكُمْ عَزَّ وَجَلَّ» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ.

1732. Büreyde'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Münafık kimseye "Efendi!" diye hitap etmeyin; zira onu efendi (başkalarından üstün) saymanız (hâlinde), Aziz ve Celil olan Rabbinizin öfkesini çekmiş olursunuz.

(D4977 Ebû Dâvûd, Edeb, 75)

Hastalıklara Sövmemek

١٧٣٣- عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَى أُمِّ السَّائِبِ، أَوْ أُمِّ الْمُسَيَّبِ فَقَالَ: «مَا لَكِ يَا أُمَّ السَّائِبِ أَوْ يَا أُمَّ الْمُسَيَّبِ تُزَفْزِفِينَ؟» قَالَتْ: اَلْحُمَّى لاَ بَارَكَ اللّٰهُ فِيهَا، فَقَالَ: «لاَ تَسُبِّي الْحُمَّى، فَإِنَّهَا تُذْهِبُ خَطَايَا بَنِي آدَمَ، كَمَا يُذْهِبُ الْكِيرُ خَبَثَ الْحَدِيدِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1733. Câbir (ra) anlatıyor:

Bir gün Resûlullah ﷺ, Ümmü's-Sâib veya Ümmü'l-Müseyyeb'in yanına geldi ve:

–Ey Ümmü's-Sâib veya Ümmü'l-Müseyyeb, sana ne oldu böyle titreyip duruyorsun, dedi. Ümmü's-Sâib:

–Allah kahretsin, sıtmaya yakalandım, dedi. Bunun üzerine Resûlullah ﷺ:

–Sıtmaya sövme, çünkü körüğün demirin pasını gidermesi gibi, sıtma da insanoğlunun (küçük) günahlarını temizler, buyurdu.

(M6570 Müslim, Birr, 53)

Rüzgâra Sövmemek

١٧٣٤- عَنْ أَبِي الْمُنْذِرِ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لاَ تَسُبُّوا الرِّيحَ، فَإِذَا رَأَيْتُمْ مَا تَكْرَهُونَ، فَقُولُوا: اَللّٰهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ هٰذِهِ الرِّيحِ وَخَيْرِ مَا فِيهَا وَخَيْرِ مَا أُمِرَتْ بِهِ، وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ هٰذِهِ الرِّيحِ وَشَرِّ مَا فِيهَا وَشَرِّ مَا أُمِرَتْ بِهِ» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

1734. Ebu'l-Münzir Übey b. Kab'dan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Rüzgâra sövmeyin; hoşunuza gitmeyen tarafını gördüğünüzde, "Allah'ım, senden bu rüzgârın hayrını, onun getireceği ve sebep olacağı şeylerin hayrını isteriz. Onun kötülüğünden, getireceği ve sebep olacağı zararların kötülüğünden de sana sığınırız." diye dua edin.

(T2252 Tirmizî, Fiten, 65)

١٧٣٥- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: اَلرِّيحُ مِنْ رَوْحِ اللّٰهِ تَأْتِي بِالرَّحْمَةِ، وَتَأْتِي بِالْعَذَابِ، فَإِذَا رَأَيْتُمُوهَا فَلاَ تَسُبُّوهَا، وَسَلُوا اللّٰهَ خَيْرَهَا، وَاسْتَعِيذُوا بِاللّٰهِ مِنْ شَرِّهَا»

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ حَسَنٍ.

1735. Ebû Hüreyre'nin (ra) işittiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Rüzgâr, Allah tarafından gönderilmektedir. Bazen rahmet, bazen de azap getirir. Rüzgârı gördüğünüzde ona sövmeyin; onun hayrını isteyin, şerrinden de

Allah'a sığının.

(D5097 Ebû Dâvûd, Edeb, 103, 104)

١٧٣٦- وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا عَصِفَتِ الرِّيحُ قَالَ: «اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَهَا، وَخَيْرَ مَا فِيهَا، وَخَيْرَ مَا أُرسِلَتْ بِهِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا، وَشَرِّ مَا فِيهَا، وَشَرِّ مَا أُرْسِلَتْ بِهِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1736. Âişe (ra) anlatıyor:

Rüzgâr şiddetlendiği zaman Peygamber ﷺ:

Allah'ım, senden bu rüzgârın hayrını, taşıdığı ve getirdiği şeylerin de hayrını diler, bunun şerrinden ve yapacağı zararlardan da sana sığınırım, şeklinde dua ederdi.

(M2085 Müslim, İstiskâ, 15)

Horoza Sövmemek

١٧٣٧- عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لاَ تَسُبُّوا الدِّيكَ، فَإِنَّهُ يُوقِظُ لِلصَّلاَةِ» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ.

1737. Zeyd b. Hâlid el-Cühenî'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Horoza sövmeyin. Çünkü o, (insanı) namaza uyandırır.

(D5101 Ebû Dâvûd, Edeb, 105, 106)

Yağmurun Yağmasını Başka Sebeplere Bağlamamak

١٧٣٨- عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةَ الصُّبْحِ بِالْحُدَيْبِيَةِ فِي إِثْرِ سَمَاءٍ كَانَتْ مِنَ اللَّيْلِ، فَلَمَّا
انْصَرَفَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ، فَقَالَ: هَلْ تَدْرُونَ مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ؟» قَالُوا: اللَّهُ
وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: «قَالَ: أَصْبَحَ مِنْ عِبَادِي مُؤْمِنٌ بِي، وَكَافِرٌ بِي، فَأَمَّا مَنْ
قَالَ مُطِرْنَا بِفَضْلِ اللَّهِ وَرَحْمَتِهِ، فَذَلِكَ مُؤْمِنٌ بِي كَافِرٌ بِالْكَوْكَبِ، وَأَمَّا مَنْ
قَالَ: مُطِرْنَا بِنَوْءِ كَذَا وَكَذَا، فَذَلِكَ كَافِرٌ بِي مُؤْمِنٌ بِالْكَوْكَبِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1738. Zeyd b. Hâlid el-Cühenî'nin (ra) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Resûlullah, Hudeybiye'de gece yağan yağmurdan sonra bize sabah namazını kıldırdı. Namaz sonrasında cemaate dönüp:

–Biliyor musunuz, Rabbiniz (bu gece) ne buyurdu, diye sordu. Sahâbîler:

–Allah ve Resûlü daha iyi bilir, dediler. Resûl-i Ekrem:

–Allah Teâlâ, "Kullarımdan kimi bana iman ederek, kimi de kâfir olarak (nimete nankörlük ederek) sabahladı. 'Allah'ın fazlı ve rahmeti ile yağmur yağdı.' diyenler bana iman etmiş, yıldızları inkâr etmiştir; 'Filan ve filan yıldızın batıp doğması ile yağmur yağdı.' diyenler ise beni inkâr etmiş, yıldıza iman etmiştir." buyurdu, dedi.

(B4147 Buhârî, Megâzî, 36; B846 Buhârî, Ezân, 156; M231 Müslim, Îmân, 125)

Müslümana Kâfir Dememek

١٧٣٩- عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا قَالَ الرَّجُلُ لأَخِيهِ: يَا كَافِرُ، فَقَدْ بَاءَ بِهَا أَحَدُهُمَا، فَإِنْ
كَانَ كَمَا قَالَ وَإِلاَّ رَجَعَتْ عَلَيْهِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1739. İbn Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Bir adam (Müslüman) kardeşine, 'Ey kâfir!' derse bu söz ikisinden birine döner. Eğer o, dediği gibiyse bu söz yerini bulmuş olur. Aksi takdirde bu söz, onu söyleyene döner.

(M216 Müslim, Îmân, 111; B6104 Buhârî, Edeb, 73)

١٧٤٠- وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ دَعَا رَجُلاً بِالْكُفْرِ، أَوْ قَالَ: عَدُوَّ اللَّهِ، وَلَيْسَ كَذَلِكَ
إِلاَّ حَارَ عَلَيْهِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1740. Ebû Zer'in (ra) işittiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Her kim, birine: 'Ey kâfir!' veya 'Ey Allah'ın düşmanı!' derse ve o kişi de böyle değilse o sözler, söyleyene geri döner.

(M217 Müslim, Îmân, 112; B6045 Buhârî, Edeb, 44)

Kötü ve Çirkin Söz Söylememek

١٧٤١- عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِالطَّعَّانِ، وَلاَ اللَّعَّانِ، وَلاَ الْفَاحِشِ، وَلاَ الْبَذِيِّ» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1741. İbn Mes'ûd'dan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Mümin, ne insanları karalayan, ne lânet eden, ne kaba ve kötü sözlü, ne de hayâsız biridir.

(T1977 Tirmizî, Birr, 48)

١٧٤٢- وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا كَانَ الْفُحْشُ فِي شَيْءٍ إِلاَّ شَانَهُ، وَمَا كَانَ الْحَيَاءُ فِي شَيْءٍ إِلاَّ زَانَهُ» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ، وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1742. Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Arsızlık/fuhşiyat, bulunduğu ortamı kirletir; hayâ ise bulunduğu ortamı süsler.

(T1974 Tirmizî, Birr, 47)

Konuşma Âdâbı

١٧٤٣- عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «هَلَكَ الْمُتَنَطِّعُونَ» قَالَهَا ثَلاَثاً. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1743. İbn Mes'ûd'dan (ra) rivayete göre, Hz. Peygamber:

"Eylem ve söylemlerinde aşırıya kaçanlar helâk oldu!" buyurmuş ve bu sözü üç defa tekrarlamıştır.

(M6784 Müslim, İlim, 7)

١٧٤٤- وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ اللّٰهَ يُبْغِضُ الْبَلِيغَ مِنَ الرِّجَالِ الَّذِي يَتَخَلَّلُ بِلِسَانِهِ كَمَا تَتَخَلَّلُ الْبَقَرَةُ». رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالتِّرْمِذِيُّ، وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1744. Abdullah b. Amr b. Âs'tan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Allah, sığırın ağzını evirip çevirdiği gibi, dilini ağzının içinde dolaştıra dolaştıra konuşan (gösteriş için söz sarf eden) kimselere öfkelenir.

(D5005 Ebû Dâvûd, Edeb, 86; T2853 Tirmizî, Edeb, 72)

١٧٤٥- وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ مِنْ أَحَبِّكُمْ إِلَيَّ، وَأَقْرَبِكُمْ مِنِّي مَجْلِساً يَوْمَ الْقِيَامَةِ، أَحَاسِنُكُمْ أَخْلاَقاً، وَإِنَّ أَبْغَضَكُمْ إِلَيَّ، وَأَبْعَدَكُمْ مِنِّي يَوْمَ

الْقِيَامَةِ، الثَّرْثَارُونَ، وَالْمُتَشَدِّقُونَ وَالْمُتَفَيْهِقُونَ» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ:

حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1745. Câbir b. Abdullah’dan (ra) rivayet edildiğine göre, Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur.

Bana en sevgili olanlarınız ve kıyamet gününde meclisime en yakın bulunanlarınız, ahlâkı güzel olanlarınızdır. En sevmediğim ve kıyamet gününde benden en uzak kalacak olanlarınız da, gevezeler, avurtlarını şişirip (küstahça) konuşanlar ve bilgiçlik taslamak için kibirlenerek laf kalabalığı eden kimselerdir.

(T2018 Tirmizi, Birr, 71)

Kendi Nefsini Aşağılamamak

١٧٤٦- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. قَالَ: «لاَ يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ خَبُثَتْ نَفْسِي، وَلٰكِنْ لِيَقُلْ: لَقِسَتْ نَفْسِي»

1746. Câbir b. Abdullah’tan (ra) rivayet edildiğine göre
Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

Sizden biri, “Nefsim murdar oldu!” demesin, “Nefsim kötü oldu!”, desin.[48]

(B6179 Buhârî, Edeb, 100; M5880 Müslim, Elfâz, 17)

“Habuset” ile “lekıset” sözcükleri aynı anlamda olsalar da Resûlullah, “murdar oldu, fasid oldu” manasına gelen “habuset” lafzını kullanmayı hoş görmemiş, ümmetine konuşma adabını öğretmek için onlara güzel ifadeler kullanmalarını tavsiye etmiştir.

Kötü Şeylere İyi İsimler Vermemek

١٧٤٧- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لاَ تُسَمُّوا الْعِنَبَ الْكَرْمَ، فَإِنَّ الْكَرْمَ الْمُسْلِمُ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَهٰذَا لَفْظُ مُسْلِمٍ.

وَفِي رِوَايَةٍ: «فَإِنَّمَا الْكَرْمُ قَلْبُ الْمُؤْمِنِ»

وَفِي رِوَايَةٍ لِلْبُخَارِيِّ وَمُسْلِمٍ: «يَقُولُونَ الْكَرْمَ إِنَّمَا الْكَرْمُ قَلْبُ الْمُؤْمِنِ».

1747. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre Resûlullah (sas) şöyle buyurmuştur:

Üzüm (şarabına ve içen)e 'ker(e)m' (cömert) demeyin. Asıl ker(e)m, (cömertlik) müminin kalbindedir.

(B6182 Buhârî, Edeb, 101; M5867-M5869 Müslim, Elfâz, 6-8)

Müslim'in diğer rivayetinde "Kerem, ancak müminin kalbindedir." denilmiştir.

Buhârî ve Müslim'in diğer rivayetlerine göre hadis:

"Üzüm (şarabına ve içen)e 'ker(e)m' (cömert) diyorlar, hâlbuki kerem (cömertlik) müminin kalbindedir." şeklinde gelmiştir.

١٧٤٨- وَعَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لاَ تَقُولُوا: الْكَرْمُ، وَلٰكِنْ قُولُوا: الْعِنَبُ، وَالْحَبَلَةُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1748. Vâil b. Hucr'dan (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (sas) şöyle buyurmuştur:

(Şarap yapılan üzüme) 'kerm' demeyin,

lakin ‘üzüm çubuğu, üzüm asması’ deyin.

(M5873 Müslim, Elfâz, 12)

Kadınların Güzelliklerini Başkalarına Anlatmamak

١٧٤٩- عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تُبَاشِرِ الْمَرْأَةُ الْمَرْأَةَ، فَتَصِفَهَا لِزَوْجِهَا كَأَنَّهُ يَنْظُرُ إِلَيْهَا» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1749. İbn Mes'ûd'dan (ra), Resûlullah'ın ﷺ şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

Bir kadın, başka bir kadınla tensel temasta bulunmasın. Sonra o kadın, kocasına onun güzelliğini anlatır da, adam sanki ona bakmış gibi olur.[49]

(B5240 Buhârî, Nikâh, 119)

Burada iki kadının aynı yatakta bulunmaları, birbirlerine bedensel olarak temas etmeleri veya mahrem yerlerini görmeleri ve başkalarına anlatmaları yasaklanmıştır. Lezbiyenlik vb. gayr-i ahlâki davranışlara karşı bir uyarı olarak yorumlanabilir.

Dua Üslûbu

١٧٥٠- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لاَ يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ: اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِي إِنْ شِئْتَ: اَللّٰهُمَّ ارْحَمْنِي إِنْ شِئْتَ، لِيَعْزِمِ الْمَسْأَلَةَ، فَإِنَّهُ لاَ مُكْرِهَ لَهُ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1750. Ebû Hüreyre'den (ra) Resûlullah'ın ﷺ şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

Biriniz dua ederken, "Allah'ım, istersen beni bağışla, istersen bana rahmet et." demesin; dileğini kesin olarak istesin. Çünkü Allah'ı zorlayan (hiçbir kuvvet) yoktur.

(B7477 Buhârî, Tevhîd, 31; M6812-M6813 Müslim, Zikir, 8, 9)

وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ : «وَلٰكِنْ، لِيَعْزِمْ وَلْيُعَظِّمِ الرَّغْبَةَ، فَإِنَّ اللّٰهَ تَعَالَى لاَ يَتَعَاظَمُهُ شَيْءٌ أَعْطَاهُ».

Müslim'in bir rivayetinde:

"Dileğini kesin olarak istesin, rağbetini de iyice artırsın. Çünkü vereceği hiçbir şey Allah'a büyük gelmez." denilmiştir.

(M6812 Müslim, Zikir, 8)

١٧٥١- وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا دَعَا أَحَدُكُمْ، فَلْيَعْزِمِ الْمَسْأَلَةَ، وَلاَ يَقُولَنَّ: اَللّٰهُمَّ إِنْ شِئْتَ، فَأَعْطِنِي، فَإِنَّهُ لاَ مُسْتَكْرِهَ لَهُ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1751. Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre

Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Sizden biri, dua ettiği zaman kararlı ve kesin bir şekilde istesin ve "Allah'ım, dilersen bana ver." demesin; çünkü Allah'ı zorlayan (hiçbir kuvvet) yoktur.

(B6338 Buhârî, Deavât, 21; M6811 Müslim, Zikir, 7)

“Allah ve Falan Kimse Dilerse” Dememek

١٧٥٢- عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لاَ تَقُولُوا: مَا شَاءَ اللّٰهُ وَشَاءَ فُلاَنٌ، وَلٰكِنْ قُولُوا: مَا شَاءَ اللّٰهُ، ثُمَّ شَاءَ فُلاَنٌ» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ.

1752. Huzeyfe’den (ra), Hz. Peygamber’in ﷺ şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

Siz, “Allah ve filan dilerse.” demeyin. Fakat “Allah dilerse, sonra da filan dilerse.” deyin.

(D4980 Ebû Dâvûd, Edeb, 76)

Yatsıdan Sonra Sohbet Etmemek

١٧٥٣- عَنْ أَبِي بَرْزَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَكْرَهُ النَّوْمَ قَبْلَ الْعِشَاءِ وَالْحَدِيثَ بَعْدَهَا. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1753. Ebû Berze'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah, yatsı namazından önce uyumayı, yatsıdan sonra da konuşmayı hoş karşılamazdı.[50]

(B568 Buhârî, Mevâkît, 23; M1463 Müslim, Mesâcid, 236)

١٧٥٤- وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى الْعِشَاءَ فِي آخِرِ حَيَاتِهِ، فَلَمَّا سَلَّمَ، قَالَ: «أَرَأَيْتَكُمْ لَيْلَتَكُمْ هٰذِهِ؟ فَإِنَّ عَلَى رَأْسِ مِئَةِ سَنَةٍ لاَ يَبْقَى مِمَّنْ هُوَ عَلَى ظَهْرِ الأَرْضِ الْيَوْمَ أَحَدٌ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1754. İbn Ömer'den (ra) gelen rivayete göre Resûlullah, hayatının son günlerinde bize yatsı namazını kıldırdı. Selâm verince:

Bu geceyi görüyorsunuz ya, işte bu geceden itibaren yüz senesinin başında, bugün yeryüzünde olanlardan hiçbir kimse hayatta kalmayacaktır, buyurdu.

(B116 Buhârî, İlim, 41; M6479 Müslim, Fedâilü's-sahâbe, 217)

١٧٥٥- وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُمُ انْتَظَرُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَهُمْ قَرِيباً مِنْ شَطْرِ اللَّيْلِ فَصَلَّى بِهِمْ، يَعْنِي الْعِشَاءَ قَالَ: ثُمَّ

خَطَبَنَا فَقَالَ: «أَلاَ إِنَّ النَّاسَ قَدْ صَلُّوا، ثُمَّ رَقَدُوا» وَإِنَّكُمْ لَنْ تَزَالُوا فِي صَلاَةٍ مَا انْتَظَرْتُمُ الصَّلاَةَ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1755. Enes (ra) şöyle anlatıyor:

Bir gece sahâbîler, Hz. Peygamber'in mescide gelmesini beklediler. Resûlullah gece yarısına yakın gelerek onlarla birlikte yatsı namazını kıldırdı.

Sonra bize hitap ederek:

Bakın, şu anda halk namazlarını kılmış ve uyumuştur. Siz ise namaz için beklediğiniz sürece namaz içindesiniz, buyurdular.

(B572 Buhârî, Mevâkît, 25)

İlmî çalışmalar, misafir ile sohbet ve hayırlı işler hakkında konuşmalarda sakınca yoktur.

Kadının Kocasına Karşı Yükümlülükleri

١٧٥٦- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا دَعَا الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ إِلَى فِرَاشِهِ فَأَبَتْ، فَبَاتَ غَضْبَانَ عَلَيْهَا، لَعَنَتْهَا الْمَلاَئِكَةُ حَتّٰى تُصْبِحَ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَفِي رِوَايَةٍ: حَتّٰى «تَرْجِعَ».

1756. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur:

Koca, hanımını (cinsel ilişki için) yatağına çağırdığı hâlde, eşi (mazereti olmaksızın) gelmez de kocası bu yüzden ona kırgın olarak gecelerse melekler sabaha kadar o hanımın Allah'ın rahmetinden uzak kalmasını dilerler.

Buhârî'nin bir rivayetinde:

"Kadın, kocasının yatağına dönünceye kadar." denilmiştir.

(B3237 Buhârî, Bed'ü'l-halk, 7; M3541 Müslim, Nikâh, 122)

Hanımın, Kocasından İzinsiz Nafile Oruç Tutmaması

١٧٥٧- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ قَالَ: «لاَ يَحِلُّ لِلْمَرْأَةِ أَنْ تَصُومَ وَزَوْجُهَا شَاهِدٌ إِلاَّ بِإِذْنِهِ وَلاَ تَأْذَنَ
فِي بَيْتِهِ إِلاَّ بِإِذْنِهِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1757. Ebû Hüreyre'den (ra)
Resûlullah'ın ﷺ şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

Kadının, kocası yanında iken onun izni olmadıkça (nafile) oruç tutması ve yine izni olmadıkça onun evine bir kimsenin girmesine izin vermesi helâl olmaz.

(B5195 Buhârî, Nikâh, 86; M2370 Müslim, Zekât, 84)

İmamdan Evvel Rükû veya Secdeye Gitmemek

١٧٥٨- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : «أَمَا يَخْشَى أَحَدُكُمْ إِذَا رفعَ رَأْسَهُ قَبْلَ الْإِمَامِ أَنْ يَجْعَلَ اللهُ رَأْسَهُ رَأْسَ حِمَارٍ، أَوْ يَجْعَلَ اللهُ صُورَتَهُ صُورَةَ حِمَارٍ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1758. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

Sizden biri, namazda başını imamdan önce kaldırdığında Allah'ın, başını merkep başına yahut suretini merkep suretine çevirmesinden korkmaz mı?[51]

(B691 Buhârî, Ezân, 53; M963 Müslim, Salât, 114)

Muhtemelen merkebin inatçılığına ve uygunsuz davranış sergilemesine telmihen böyle bir benzetme yapılmış olmalıdır. İmama uyduğu hâlde ona muhalif hareket edenlerin tutumu inadına bir tutum olarak görülmüş ve uygunsuz bir davranış olarak nitelenmiş olmaktadır.

Namazda Eli Böğre Koymamak

١٧٥٩- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: نَهَي عَنِ الْخَصْرِ فِي الصَّلاَةِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1759. Ebû Hüreyre’den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah, namazda elin böğre konmasını yasaklamıştır.

(B1219 Buhârî, Amel fi’s-salât, 17; M1218 Müslim, Mesâcid, 46)

Yemek Hazırken veya Tuvalet İhtiyacı Varken Namaza Durmamak

١٧٦٠- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى
اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لاَ صَلاَةَ بِحَضْرَةِ طَعَامٍ، وَلاَ وَهُوَ يُدَافِعُهُ الْأَخْبَثَانِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1760. Hz. Âişe'den (ra) işittiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Kişinin yemek hazırken ve küçük ya da büyük tuvaleti onu sıkıştırmışken namaz kılması (uygun) olmaz.

(M1246 Müslim, Mesâcid, 67)

Namazda Göğe Bakmamak

١٧٦١- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَرْفَعُونَ أَبْصَارَهُمْ إِلَى السَّمَاءِ فِي صَلَاتِهِمْ»، فَاشْتَدَّ قَوْلُهُ فِي ذَلِكَ حَتَّى قَالَ: «لَيَنْتَهُنَّ عَنْ ذَلِكَ، أَوْ لَتُخْطَفَنَّ أَبْصَارُهُمْ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1761. Enes b. Mâlik'in (ra) şöyle dediği rivayet edilmiştir: Resûlullah:

"Bazı kimselere ne oluyor ki namaz kılarken gözlerini göğe dikiyorlar!" dedi ve (bu durumdan sakındırmak için) sözlerini o kadar ağırlaştırdı ki (sonunda):

"Onlar ya (gözlerini semaya dikmekten) vazgeçerler, yahut gözlerinin feri alınıp kör olurlar." buyurdu.

(B750 Buhârî, Ezân, 92)

Namazda Sağa Sola Bakınmamak

١٧٦٢- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْالْتِفَاتِ فِي الصَّلاَةِ فَقَالَ: «هُوَ اخْتِلاَسٌ يَخْتَلِسُهُ الشَّيْطَانُ مِنْ صَلاَةِ الْعَبْدِ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1762. Âişe'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Resûlullah'a, namazda etrafa bakınmanın hükmünü sordum, o: Bu, kulun namazından şeytanın kapıp kaçtığı bir şeydir, buyurdu.

(B751 Buhârî, Ezân, 93)

١٧٦٣- وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يَا بُنَيَّ إِيَّاكَ وَالْالْتِفَاتَ فِي الصَّلاَةِ، فَإِنَّ الْالْتِفَاتَ فِي الصَّلاَةِ هَلَكَةٌ، فَإِنْ كَانَ لاَ بُدَّ، فَفِي التَّطَوُّعِ لاَ فِي الْفَرِيضَةِ». رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

1763. Enes'ten (ra) nakledildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Namazda iken sağa sola bakmaktan sakın! Zira namazda etrafa bakmak, helâke sebeptir. Eğer etrafa bakman gerekiyorsa bari nafilede olsun, farzda olmasın.

(T589 Tirmizî, Cum'a, 60)

Kabre Doğru Namaz Kılmamak

١٧٦٤- عَنْ أَبِي مَرْثَدٍ كَنَّازِ بْنِ الْحُصَيْنِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لاَ تُصَلُّوا إِلَى الْقُبُورِ، وَلاَ تَجْلِسُوا عَلَيْهَا» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1764. Ebû Mersed Kennâz b. Husayn'ın (ra) işittiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Kabre karşı namaz kılmayın, kabir üzerine de oturmayın.

(M2251 Müslim, Cenâiz, 98)

Namaz Kılan Kimsenin Önünden Geçmemek

١٧٦٥- عَنْ أَبِي الْجُهَيْمِ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ الصِّمَّةِ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَوْ يَعْلَمُ الْمَارُّ بَيْنَ يَدَيِ الْمُصَلِّي مَاذَا عَلَيْهِ لَكَانَ أَنْ يَقِفَ أَرْبَعِينَ خَيْراً لَهُ مِنْ أَنْ يَمُرَّ بَيْنَ يَدَيْهِ» قَالَ الرَّاوِي: لاَ أَدْرِي: قَالَ أَرْبَعِينَ يَوْماً، أَوْ أَرْبَعِينَ شَهْراً، أَوْ أَرْبَعِينَ سَنَةً. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1765. Ebu'l-Cüheym Abdullah b. Hâris b. Sımme el-Ensârî'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Namaz kılanın önünden geçen kimse ne kadar günaha girdiğini bilseydi, onun önünden geçmektense kırk (şu kadar uzun bir süre) beklemesi daha hayırlı olurdu.

Ravi diyor ki: "Kırk gün mü, kırk ay mı, yoksa kırk yıl mı dedi, bilemiyorum."

(B510 Buhârî, Salât, 101; M1132 Müslim, Salât, 261)

Namaz İçin Kâmet Getirildikten Sonra Nafile Namaza Başlamamak

١٧٦٦- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا أُقِيمَتِ الصَّلاَةُ، فَلاَ صَلاَةَ إِلاَّ الْمَكْتُوبَةُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1766. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Farz namaz için kamet getirildiğinde, (artık) farzdan başka kılınacak bir namaz yoktur.

(M1644 Müslim, Müsâfirîn, 63)

Sadece Cuma Gününü Oruçla ve Gecesini İbadetle Geçirmemek

١٧٦٧- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا تَخُصُّوا لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ بِقِيَامٍ مِنْ بَيْنِ اللَّيَالِي، وَلَا تَخُصُّوا يَوْمَ الْجُمُعَةِ بِصِيَامٍ مِنْ بَيْنِ الْأَيَّامِ إِلَّا أَنْ يَكُونَ فِي صَوْمٍ يَصُومُهُ أَحَدُكُمْ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1767. Ebû Hüreyre'nin (ra) rivayetine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Geceler arasında yalnız cuma gecesini namaz kılmaya ayırmayın. Günler arasında da, yalnızca cuma gününü oruca ayırmayın. Ama cuma günü, birinizin normalde oruç tuttuğu bir güne rastlarsa o zaman sakıncası yoktur.

(M2684 Müslim, Sıyâm, 148)

١٧٦٨- وَعَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لَا يَصُومَنَّ أَحَدُكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ إِلَّا يَوْماً قَبْلَهُ أَوْ بَعْدَهُ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1768. Yine Ebû Hüreyre'nin işittiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Sizden birin, cumadan bir gün evvel veya bir gün sonra oruç tutmadıkça, yalnız cuma günü oruç tutmasın.

(B1985 Buhârî, Savm, 63; M2683 Müslim, Sıyâm, 147)

١٧٦٩- وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبَّادٍ قَالَ: سَأَلْتُ جَابِراً رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ: أَنَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صَوْمِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ؟ قَالَ: نَعَمْ.

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1769. Muhammed b. Abbâd’dan rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir:

Câbir’e (ra), Peygamber, cuma günü oruç tutmayı yasakladı mı, diye sordum.

–Evet, (yasakladı) cevabını verdi.

(B1984 Buhârî, Savm, 63; M2681 Müslim, Sıyâm, 146)

١٧٧٠- وَعَنْ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ جُوَيْرِيَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَهِيَ صَائِمَةٌ، فَقَالَ: «أَصُمْتِ أَمْسِ؟» قَالَتْ: لاَ، قَالَ: «تُرِيدِينَ أَنْ تَصُومِي غَداً؟» قَالَتْ: لاَ، قَالَ: «فَأَفْطِرِي» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1770. Müminlerin annesi Cüveyriye bint Hâris’in (ra) anlattığına göre, kendisi oruçlu iken bir cuma günü Hz. Peygamber onun yanına gelmişti ve:

–Dün oruç tuttun mu, diye sordu. Ben:

–Hayır (tutmadım), dedim. Resûlullah:

–Yarın oruç tutacak mısın, diye sordu. Ben yine:

–Hayır (tutmayacağım) dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber:

–Öyle ise orucunu boz, buyurdu.

(B1986 Buhârî, Savm, 63)

Visâl Orucu Tutmamak

١٧٧١- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَعَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ الْوِصَالِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1771. Ebû Hüreyre ve Âişe'den (ra) nakledildiğine göre Hz. Peygamber ﷺ, visâl orucunu (iki veya daha fazla günü, arada iftar etmeksizin birbirine ekleyerek tutulan orucu) yasakladı.

(B1964 Buhârî, Savm, 48; M2569 Müslim, Sıyâm, 58)

١٧٧٢- وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْوِصَالِ. قَالُوا: إِنَّكَ تُوَاصِلُ؟ قَالَ: «إِنِّي لَسْتُ مِثْلَكُمْ، إِنِّي أُطْعَمُ وَأُسْقَى» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَهٰذَا لَفْظُ الْبُخَارِيِّ.

1772. İbn Ömer'in (ra) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Resûlullah ﷺ, visâl orucunu (iki veya daha fazla günü, arada iftar etmeksizin birbirine ekleyerek tutulan orucu) yasaklamıştı. Ashâb:

–(Ey Allah'ın Resûlü), ama sen (iki orucu) birleştiriyorsun, dediler. Resûl-i Ekrem:

–Ben sizin gibi değilim. Ben (Allah tarafından) yedirilir, içirilirim, buyurdu.

(B1962 Buhârî, Savm, 48; M2564 Müslim, Sıyâm, 56)

Kabir Üstüne Oturmamak

١٧٧٣- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَأَنْ يَجْلِسَ أَحَدُكُمْ عَلَى جَمْرَةٍ، فَتُحْرِقَ ثِيَابَهُ، فَتَخْلُصَ
إِلَى جِلْدِهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَجْلِسَ عَلَى قَبْرٍ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1773. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre
Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Birinizin, bir kor üzerine oturup elbisesini yakması ve ateşin vücuduna işlemesi, kabir üstüne oturmasından daha hayırlıdır.

(M2248 Müslim, Cenâiz, 96)

Kabirler Üzerine Yapı Yapmamak

١٧٧٤- عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ أَنْ يُجَصَّصَ الْقَبْرُ، وَأَنْ يُقْعَدَ عَلَيْهِ، وَأَنْ يُبْنَى عَلَيْهِ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1774. Câbir'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir. Resûlullah, kabirlerin (yerden yüksekçe yapılıp) kireç vb. ile boyanmasını, kabir üzerine oturulmasını ve kabir üzerine bina (kubbe vb.) yapılmasını yasakladı.[52]

(M2245 Müslim, Cenâiz, 94)

Hadis, kabirlerin çok şatafatlı birer yapıya dönüştürülmesini yasaklamaktadır. Zira bu, israf olduğu gibi, ibadet yeri gibi algılanma, takdis edilme hatta tapılma riskini taşır.

Efendisinden Kaçan Kölenin Durumu

١٧٧٥- عَنْ جَرِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ: «أَيُّمَا عَبْدٍ أَبَقَ، فَقَدْ بَرِئَتْ مِنْهُ الذِّمَّةُ». رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1775. Cerîr'den (ra) nakledildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

(İşkence vb. meşru sebep olmadığı hâlde sahibinden) kaçan bir köle, güvenlik haklarından mahrum olur.

(M229 Müslim, Îmân, 123)

١٧٧٦- وَعَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

«إِذَا أَبَقَ الْعَبْدُ، لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلَاةٌ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

وَفِي رِوَايَةٍ: «فَقَدْ كَفَرَ».

1776. Cerîr'den nakledildiğine göre Peygamber :

Köle, (efendisinden) kaçtığı zaman, kıldığı namaz kabul olmaz, buyurmuştur.

Müslim'in diğer rivayetinde "Küfür (nankörlük) etmiş olur." denilmiştir.[53]

(M228, M230 Müslim, Îmân, 122, 124)

Bu tür hadislerde dile getirilen hususlar, Hz. Peygamber devrinin sosyal yapısıyla ilintilidir. Dolayısıyla o günkü koşullar dikkate alınarak anlaşılmaları gerekir.

Cezalarda Ayrımcılık Yapmamak

﴿الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِئَةَ جَلْدَةٍ وَلاَ تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللّٰهِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ﴾

Zina eden kadın ve zina eden erkekten her birine yüzer değnek vurun. Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsanız, Allah'ın dini(nin koymuş olduğu hükmü uygulama) konusunda onlara acımaya kalkışmayın.

(Nûr, 24/2)

١٧٧٧- وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا، أَنَّ قُرَيْشاً أَهَمَّهُمْ شَأْنُ الْمَرْأَةِ الْمَخْزُومِيَّةِ الَّتِي سَرَقَتْ فَقَالُوا: مَنْ يُكَلِّمُ فِيهَا رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالُوا: وَمَنْ يَجْتَرِىءُ عَلَيْهِ إِلاَّ أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ، حِبُّ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَكَلَّمَهُ أُسَامَةُ فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَتَشْفَعُ فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللّٰهِ تَعَالَى؟» ثُمَّ قَامَ فَاخْتَطَبَ ثُمَّ قَالَ: «إِنَّمَا أَهْلَكَ الَّذِينَ قَبْلَكُمْ أَنَّهُمْ كَانُوا إِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الشَّرِيفُ تَرَكُوهُ، وَإِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الضَّعِيفُ، أَقَامُوا عَلَيْهِ الْحَدَّ، وَايْمُ اللّٰهِ لَوْ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ سَرَقَتْ لَقَطَعْتُ يَدَهَا» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

وَفِي رِوَايَةٍ: فَتَلَوَّنَ وَجْهُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: «أَتَشْفَعُ فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ؟» قَالَ أُسَامَةُ: اسْتَغْفِرْ لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: ثُمَّ أَمَرَ بِتِلْكَ الْمَرْأَةِ، فَقُطِعَتْ يَدُهَا.

1777. Âişe'den (ra) şöyle dediği aktarılmıştır:

(Mekke'nin fethi gününde) hırsızlık eden Mahzum Kabilesi'nden bir kadının durumu Kureyşlilerin zoruna gitti. Bunun üzerine (içlerinden bazıları):

–Bu kadın(ın affedilmesi) için Resûlullah'a gidip kim aracılık yapabilir, dediler. (Bazıları da:)

–Buna Resûlullah'ın çok sevdiği Üsâme b. Zeyd'den başkası cesaret edemez, dediler. O da, Hz. Peygamber'le konuştu. Bunun üzerine Resûlullah ﷺ:

–Allah'ın koyduğu cezalardan bir cezanın düşürülmesi için aracılık mı ediyorsun, buyurdu. Sonra kalkıp bir hutbe vererek şöyle dedi:

–Sizden öncekiler, içlerinden ileri gelenleri hırsızlık yaptığında onu bırakıvermeleri, zayıf biri hırsızlık yaptığında ise ona cezayı uygulamaları sebebiyle helâk olmuşlardır. Allah'a yemin ederim ki Muhammed'in kızı Fâtıma hırsızlık etseydi, onun da elini keserdim, dedi.

(B3475 Buhârî, Enbiyâ, 54; M4410 Müslim, Hudûd, 8)

Buhârî'nin diğer bir rivayetinde, bunun üzerine Resûlullah'ın benzi attı, renkten renge girdi ve:

–Allah'ın koyduğu cezalardan bir cezanın düşmesi için aracılık mı ediyorsun, dedi. Bunu duyan Üsâme:

–Ey Allah'ın Resûlü, benim (hatamın affolunması) için istiğfar et, dedi.

Ravi diyor ki: Sonra Peygamber'in emri gereği kadının eli kesildi.[54]

(B4304 Buhârî, Megâzî, 54)

Bu kadının adı Fâtıma bint Esved'dir.

Topluma Rahatsızlık Veren Şeylerden Sakınmak

﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا
فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَاناً وَإِثْماً مُبِيناً﴾

Mümin erkekleri ve mümin kadınları işlemedikleri şeyler yüzünden incitenler, bir iftira ve apaçık bir günah yüklenmişlerdir.

(Ahzâb, 33/58)

١٧٧٨- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «اِتَّقُوا اللَّاعِنَيْنِ» قَالُوا وَمَا اللَّاعِنَانِ؟ قَالَ: «الَّذِي يَتَخَلَّى فِي طَرِيقِ النَّاسِ أَوْ فِي ظِلِّهِمْ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1778. Ebû Hüreyre (ra) anlatıyor:

Resûlullah ﷺ:

–Lânetlenmeye sebep olacak iki şeyden sakının, buyurdu. Sahâbîler:

–Bunlar nelerdir, diye sordular. Peygamber ﷺ:

–Halkın geçecekleri yol üzerine veya gölgelenecekleri yerlere (ağaçların altına, su kenarlarına, mesken ve civarına) tuvaletini yapmaktır, buyurdu.

(M618 Müslim, Tahâret, 68)

١٧٧٩- عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ: أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ يُبَالَ فِي الْمَاءِ الرَّاكِدِ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1779. Câbir'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah , durgun sulara bevletmeyi yasaklamıştır.

(M655 Müslim, Tahâret, 94)

Çocuklara Bağış Yaparken Eşit Davranmak

١٧٨٠- عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا أَنَّ أَبَاهُ أَتَى بِهِ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: إِنِّي نَحَلْتُ ابْنِي هٰذَا غُلاَماً كَانَ لِي، فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَكُلَّ وَلَدِكَ نَحَلْتَهُ مِثْلَ هٰذَا؟» فَقَالَ: لاَ، فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «فَأَرْجِعْهُ».

وَفِي رِوَايَةٍ: فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَفَعَلْتَ هٰذَا بِوَلَدِكَ كُلِّهِمْ؟» قَالَ: لاَ، قَالَ: «اتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْدِلُوا فِي أَوْلاَدِكُمْ» فَرَجَعَ أَبِي، فَرَدَّ تِلْكَ الصَّدَقَةَ.

وَفِي رِوَايَةٍ: فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يَا بَشِيرُ أَلَكَ وَلَدٌ سِوَى هٰذَا؟ قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: «أَكُلَّهُمْ وَهَبْتَ لَهُ مِثْلَ هٰذَا؟» قَالَ: لاَ، قَالَ: «فَلاَ تُشْهِدْنِي إِذًا فَإِنِّي لاَ أَشْهَدُ عَلَى جَوْرٍ».

وَفِي رِوَايَةٍ: «لاَ تُشْهِدْنِي عَلَى جَوْرٍ».

وَفِي رِوَايَةٍ: «أَشْهِدْ عَلَى هٰذَا غَيْرِي» ثُمَّ قَالَ: «أَيَسُرُّكَ أَنْ يَكُونُوا إِلَيْكَ فِي الْبِرِّ سَوَاءً؟» قَالَ: بَلَى، قَالَ: «فَلاَ إِذًا» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1780. Numan b. Beşîr'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Babam Beşîr, beni Resûlullah'ın huzuruna götürdü ve:

–(Ey Allah'ın Resûlü!), sahip olduğum bir köleyi bu oğluma bağışladım, dedi. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem:

–(Buna bağışladığın gibi) diğer çocuklarının hepsine de bağışladın mı, diye sordu. Babam:

–Hayır (bağışlamadım), dedi. Bunun üzerine Peygamber:

–Öyle ise, bu bağıştan vazgeç, buyurdu.

Bir rivayete göre Resûlullah:

–Çocuklarının hepsine de bu şekilde bağış yaptın mı, diye sordu.

–Yapmadım, deyince, Resûl-i Ekrem:

–Allah'tan korkun, çocuklarınız arasında adaletle davranın, buyurdu. Babam da (Peygamberin emrine uyarak) hibesinden vazgeçip verdiği sadakayı geri aldı.

Başka bir rivayette Resûl-i Ekrem:

–Yâ Beşîr, bundan başka evladın var mı, diye sordu.

–Evet (var), deyince:

–Buna verdiğin gibi onlara da verdin mi, dedi.

–Hayır, cevabını alınca:

–Öyle ise beni şahit tutma, çünkü ben haksızlığa şahitlik etmem, buyurdu.

Başka bir rivayete göre:

–Bu bağışa benden başkasını şahit göster, dedi. Sonra:

–Çocuklarının hepsinin sana karşı aynı şekilde iyi davranmalarını ister misin, diye sordu.

–Evet deyince:

–Öyle ise (aralarında ayrımcılık) yapma, buyurdu.

(B2586 Buhârî, Hibe, 12, B2650 Buhârî, Şehâdât, 9; M4177-M4185 Müslim, Hibât, 9-18)

Kadının Yas Tutması

١٧٨١- عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا قَالَتْ: دَخَلْتُ عَلَى أُمِّ حَبِيبَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ تُوُفِّيَ أَبُوهَا أَبُو سُفْيَانَ بْنُ حَرْبٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، فَدَعَتْ بِطِيبٍ فِيهِ صُفْرَةُ خَلُوقٍ أَوْ غَيْرِهِ، فَدَهَنَتْ مِنْهُ جَارِيَةً، ثُمَّ مَسَّتْ بِعَارِضَيْهَا. ثُمَّ قَالَتْ: وَاللّٰهِ مَالِي بِالطِّيبِ مِنْ حَاجَةٍ، غَيْرَ أَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ عَلَى الْمِنْبَرِ: «لَا يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تُحِدَّ عَلَى مَيِّتٍ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ، إِلَّا عَلَى زَوْجٍ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْراً» قَالَتْ زَيْنَبُ: ثُمَّ دَخَلْتُ عَلَى زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا حِينَ تُوُفِّيَ أَخُوهَا، فَدَعَتْ بِطِيبٍ فَمَسَّتْ مِنْهُ، ثُمَّ قَالَتْ: أَمَا وَاللّٰهِ مَالِي بِالطِّيبِ مِنْ حَاجَةٍ، غَيْرَ أَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ عَلَى الْمِنْبَرِ: «لَا يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تُحِدَّ عَلَى مَيِّتٍ فَوْقَ ثَلَاثٍ إِلَّا عَلَى زَوْجٍ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْراً». مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1781. Ebû Seleme'nin kızı Zeyneb'den (ra) rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir:

Hz. Peygamber'in eşi Ümm-i Habîbe'nin babası Ebû Süfyân b. Harb vefat ettiğinde Ümm-i Habîbe'nin yanına gitmiştim. Safranlı veya başka hoş bir koku istedi. Bu kokudan önce cariyeye sonra da kendi yanaklarına sürdü. Ardından dedi ki:

- Vallahi benim (gibi yas tutan bir kadının) kokuya ne ihtiyacı olabilir? Ancak ben Resûlullah'ın (sav) minber üzerinde şöyle dediğini işittim:

"Allah'a ve ahiret gününe iman eden bir kadının üç günden fazla ölüye yas

tutması helâl değildir. Ancak kocası için dört ay on gün yas tutabilir."

Hadisi rivayet eden Zeyneb diyor ki:

Sonra bir kere de ben, kardeşi vefat ettiğinde Zeyneb bint Cahş'ın (ra) yanına gitmiştim. Zeyneb de koku isteyip süründü, sonra dedi ki:

- Vallahi benim (gibi yas tutan bir kadının) kokuya ne ihtiyacı olabilir? Fakat ben, Resûlullah'ın minber üzerinde şöyle dediğini işittim:

"Allah'a ve ahiret gününe iman eden bir kadının üç günden fazla ölüye yas tutması helâl değildir. Ancak kocası için dört ay on gün yas tutabilir."

(B1280-B1282 Buhârî, Cenâiz, 30, B5334-B5335 Buhârî, Talâk, 46; M3728-M3726 Müslim, Talâk, 58)

Alışveriş ile İlgili Bazı Yasaklar

١٧٨٢- عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ وَإِنْ كَانَ أَخَاهُ لِأَبِيهِ وَأُمِّهِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1782. Enes'ten (ra) rivayet edildiği üzere şöyle demiştir:

Resûlullah, şehirlinin –ana baba bir kardeş dahi olsa– simsarlık ederek köylünün malını (ücretle) satmasını yasakladı.

(B2150, B2158 Buhârî, Büyu', 64, 68; M3828 Müslim, Büyu', 21)

١٧٨٣- وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تَتَلَقَّوا السِّلَعَ حَتَّى يُهْبَطَ بِهَا إِلَى السُّوقِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1783. İbn Ömer'den nakledildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

(Köylünün) satılık malını, (pazar yerine getirip piyasayı öğreninceye kadar) yolda karşıla(yıp satın al)mayın.

(B2165 Buhârî, Büyu', 71; M3819 Müslim, Büyu', 14)

١٧٨٤- وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا قَالَ: «قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تَتَلَقَّوُا الرُّكْبَانَ، وَلَا يَبِعْ حَاضِرٌ لِبَادٍ»، فَقَالَ لَهُ طَاوُوسٌ: مَا قَوْلُهُ «لَا يَبِيعُ حَاضِرٌ لِبَادٍ؟» قَالَ: لَا يَكُونُ لَهُ سِمْسَاراً. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1784. İbn Abbâs'tan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah:

Satılık eşyasıyla pazara gelen köylüleri (pazar dışında) karşıla(yıp mallarını satın al)mayın. Şehirli de, köylünün namına onun malını satmasın, buyurdu.

(Tâbiînden olan ravi) Tâvus, İbn Abbâs'a:

“Şehirli, köylünün malını satmasın.” sözünün manası nedir, diye sordu. İbn Abbâs, “(Ücretle) simsarlık etmesin.” cevabını verdi.

(B2158 Buhârî, Büyu’, 68; M3825 Müslim, Büyu’, 19)

١٧٨٥- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ وَلاَ تَنَاجَشُوا وَلاَ يَبِيعُ الرَّجُلُ عَلَى بَيْعِ أَخِيهِ، وَلاَ يَخْطُبُ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ، وَلاَ تَسْأَلِ الْمَرْأَةُ طَلاَقَ أُخْتِهَا لِتَكْفَأَ مَا فِي إِنَائِهَا.

وَفِي رِوَايَةٍ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ التَّلَقِّي وَأَنْ يَبْتَاعَ الْمُهَاجِرُ لِلأَعْرَابِيِّ، وَأَنْ تَشْتَرِطَ الْمَرْأَةُ طَلاَقَ أُخْتِهَا، وَأَنْ يَسْتَامَ الرَّجُلُ عَلَى سَوْمِ أَخِيهِ، وَنَهَى عَنِ النَّجْشِ وَالتَّصْرِيَةِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1785. Ebû Hüreyre’den (ra) nakledildiğine göre o, şöyle demiştir:

Resûlullah ﷺ şehirlinin (ücretle simsarlık ederek) köylü namına malını satmasını yasakladı ve şöyle buyurdu:

Alıcı gibi görünerek müşteri kızıştırıp başkasını aldatmak için malın kıymetini arttırmayınız. Kimse kardeşinin pazarlığı devam ederken alıcı olmasın.[55] Din kardeşinin dünürlüğü sonuçlanmadıkça, aynı kıza dünür gitmesin. Bir kadın da (din) kardeşinin çanağındaki nimeti kendi kabına doldurmak için onun boşanmasını istemesin.

Müslim’in rivayetinde Ebû Hüreyre şöyle diyor:

Resûlullah ﷺ kervanı (pazar dışında) karşılamayı ve şehirlinin köylü malını (ücretle) satmasını; bir kadının (din) kardeşinin boşanmasını şart koşmasını; bir kimsenin diğer kardeşinin pazarlığa giriştiği satılık mala talip olup, onun değerini artırmasını; sütü birkaç gün sağılmayıp göğsünde biriktirilen (dolayısıyla olduğundan daha sütlü gösterilen inek ve koyun gibi) hayvanları satmayı yasakladı.

(B2150 Buhârî, Büyu’, 64; M3815-M3816 Müslim, Büyu’, 11, 12; M3458 Müslim, Nikâh, 51)

١٧٨٦- وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ: «لاَ يَبِعْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ، وَلاَ يَخْطُبْ عَلَى خِطْبَةِ
أَخِيهِ إِلاَّ أَنْ يَأْذَنَ لَهُ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَهٰذَا لَفْظُ مُسْلِمٍ.

1786. İbn Ömer’den (ra) rivayet edildiğine göre
Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Pazarlık devam ederken, (ilk müşteri çekilmedikçe) alıcı olmayın! Din kardeşinizin dünür olduğu bir kadına, o vazgeçmedikçe dünür olmayın.

(B5142 Buhârî, Nikâh, 46; M3812 Müslim, Büyu’, 8)

١٧٨٧- وَعَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ قَالَ: «اَلْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ، فَلاَ يَحِلُّ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَبْتَاعَ عَلَى بَيْعِ
أَخِيهِ وَلاَ يَخْطُبَ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ حَتّٰى يَذَرَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1787. Ukbe b. Âmir’den (ra) rivayet olunuğuna göre
Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Mümin, müminin kardeşidir. Dolayısıyla bir mümine, kardeşinin satışı üzerine satış yapması (bitmiş veya devam eden satışı bozarak alıcı olması); din kardeşinin dünür olduğu bir kadına o vazgeçinceye kadar dünür olması helâl olmaz.

(M3464 Müslim, Nikâh, 56)

Bu cümle aynı zamanda pazarlık esnasında ikinci bir alıcının mala talip olmasını ya da bitmiş bir pazarlığı bozdurarak tekrar satılmasını ifade etmektedir.

Meşru Olmayan Yerlere Harcama Yapmamak

١٧٨٨- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَرْضَى لَكُمْ ثَلاَثاً، وَيَكْرَهُ لَكُمْ ثَلاَثاً: فَيَرْضَى لَكُمْ أَنْ تَعْبُدُوهُ، وَلاَ تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئاً، وَأَنْ تَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعاً وَلاَ تَفَرَّقُوا، وَيَكْرَهُ لَكُمْ: قِيلَ وَقَالَ، وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ، وَإِضَاعَةَ الْمَالِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1788. Ebû Hüreyre'den (ra),
Resûlullah'ın ﷺ şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

Allah Teâlâ, sizin üç şeyinizden hoşnut olur, üç şeyinizden de hoşlanmaz:

Allah'a ibadet edip O'na hiçbir şeyi ortak koşmamanızdan, hep birlikte Allah'ın ipine (Kitabı'na) sımsıkı sarılmanızdan, tefrikaya düşmemenizden hoşnut olur. Dedikodu yapmanızdan, çok soru sormanızdan ve lüzumsuz yere mal harcamanızdan da hoşlanmaz.

(M4481 Müslim, Akdiye, 10)

١٧٨٩- وَعَنْ وَرَّادٍ كَاتِبِ الْمُغِيرَةِ قَالَ: أَمْلَى عَلَيَّ الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ فِي كِتَابٍ إِلَى مُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلاَةٍ مَكْتُوبَةٍ: «لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، اَللَّهُمَّ لاَ مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلاَ مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلاَ يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ» وَكَتَبَ إِلَيْهِ أَنَّهُ «كَانَ يَنْهَى عَنْ قِيلَ وَقَالَ، وَإِضَاعَةِ الْمَالِ، وَكَثْرَةِ السُّؤَالِ، وَكَانَ يَنْهَى

عَنْ عُقُوقِ الْأُمَّهَاتِ، وَوَأْدِ الْبَنَاتِ، وَمَنْعٍ وَهَاتِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1789. Muğîre'nin kâtibi Verrâd'dan naklolunduğuna göre o, şöyle demiştir:

Muğîre b. Şu'be, Muâviye'ye göndereceği bir mektupta bana şunları yazdırdı:

Peygamber ﷺ her farz namazdan sonra şöyle derdi:

"Lâ ilâhe illallâhü vahdehü lâ şerîke leh. Lehü'l–mülkü velehü'l–hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr. Allahümme lâ mânia limâ a'tayte, ve lâ mu'tiye limâ mena'te; ve lâ yenfeu ze'l–ceddi minke'l–ceddü.

Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. O'nun ortağı da yoktur. Mülk O'nundur. Hamd O'na mahsustur. Her şeye kudreti yeten O'dur. Allah'ım, senin verdiğine engel olabilecek hiçbir kuvvet yoktur. Vermediğini verecek hiçbir kuvvet de yoktur. Senin yardımın olmadıkça, servet sahibinin servetinin de kendisine fayda yoktur."

Muğîre, Muâviye'ye yazdığı mektupta şunu da yazmıştır:

Resûl-i Ekrem, bir de dedikodu yapmayı, lüzumsuz yere mal harcamayı ve çok soru sormayı yasakladı.

Yine, Peygamber Efendimiz, analara itaatsizliği, kız çocuklarını diri diri gömmeyi, verilmesi gereken şeyleri vermemeyi ve hakkı olmayan bir şeyi istemeyi de yasakladı.

(B6473 Buhârî, Rikâk, 22, B7292 Buhârî İ'tisâm, 3)

Müslümana Silah Çekmemek

١٧٩٠- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لاَ يُشِرْ أَحَدُكُمْ إِلَى أَخِيهِ بِالسِّلاَحِ، فَإِنَّهُ لاَ يَدْرِي لَعَلَّ الشَّيْطَانَ يَنْزِعُ فِي يَدِهِ، فَيَقَعَ فِي حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ قَالَ: قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ أَشَارَ إِلَى أَخِيهِ بِحَدِيدَةٍ، فَإِنَّ الْمَلاَئِكَةَ تَلْعَنُهُ حَتَّى يَدَعَهُ ، وَإِنْ كَانَ أَخَاهُ لِأَبِيهِ وَأُمِّهِ».

1790. Ebû Hüreyre'den (ra)
Resûlullah'ın ﷺ şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

Kimse (din) kardeşine silah çekmesin; çünkü o bilmez ki, belki şeytan elini çeliverir (adamı vurur da) bu yüzden cehennemden bir çukura yuvarlanır.

Müslim'in bir rivayetine göre Ebû Hüreyre şöyle demiştir:

Ebu'l-Kâsım ﷺ buyurdu ki:

Melekler, ana-baba bir de olsa, kardeşine silah çekene, onu bırakıncaya kadar lânet ederler.

(B7072 Buhârî, Fiten, 7; M6666 Müslim, Birr, 125)

١٧٩١- وَعَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: «نَهَى رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُتَعَاطَى السَّيْفُ مَسْلُولاً».

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالتِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1791. Câbir'in (ra) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Resûlullah ﷺ, kınından sıyrılıp çıkartılmış kılıcın elden ele alınıp verilmesini yasakladı.

(D2588 Ebû Dâvûd, Cihâd, 66, T2163 Tirmizî, Fiten, 5)

Ezan Okunduktan Sonra Camiden Çıkmamak

١٧٩٢- عَنْ أَبِي الشَّعْثَاءِ قَالَ: كُنَّا قُعُوداً مَعَ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ
فِي الْمَسْجِدِ، فَأَذَّنَ الْمُؤَذِّنُ، فَقَامَ رَجُلٌ مِنَ الْمَسْجِدِ يَمْشِي، فَأَتْبَعَهُ
أَبُو هُرَيْرَةَ بَصَرَهُ حَتَّى خَرَجَ مِنَ الْمَسْجِدِ، فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: أَمَّا هٰذَا فَقَدْ
عَصَى أَبَا الْقَاسِمِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1792. Ebu'ş-Şa'sâ'dan rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir:

Biz, Ebû Hüreyre ile birlikte mescitte oturuyorduk. Derken müezzin ezan okudu. Bir adam, – namazdan evvel – kalkıp yürümeye başladı. Mescitten çıkıncaya kadar Ebû Hüreyre onu gözü ile takip etti. Sonra da:

-Bu adam Ebu'l-Kâsım'a ﷺ isyan etti, dedi.

(M1489 Müslim , Mesâcid, 258)

İkram Edilen Güzel Kokuyu Geri Çevirmemek

١٧٩٣- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ عُرِضَ عَلَيْهِ رَيْحَانٌ، فَلاَ يَرُدَّهُ، فَإِنَّهُ خَفِيفُ الْمَحْمَلِ،
طَيِّبُ الرِّيحِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1793. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Kendisine reyhan kokusu ikram edilen kimse, onu reddetmesin; çünkü o hem hafiftir, hem de kokusu güzeldir.

(M5883 Müslim, Elfâz, 20)

١٧٩٤- وَعَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ لاَ يَرُدُّ الطِّيبَ. رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1794. Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir:

Peygamberimiz , (kendisine sunulan) güzel kokuyu reddetmezdi.

(B2582 Buhârî, Hibe, 9)

İnsanları Yüzlerine Karşı Övmemek

١٧٩٥- عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلاً يُثْنِي عَلَى رَجُلٍ وَيُطْرِيهِ فِي الْمِدْحَةِ، فَقَالَ: «أَهْلَكْتُمْ، أَوْ قَطَعْتُمْ ظَهْرَ الرَّجُلِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1795. Ebû Mûsâ'nın (ra) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Peygamber ﷺ bir kimsenin, birini aşırı bir şekilde övdüğünü işitince:

"Adamı mahvettiniz!" ya da "Adamın belini kırdınız!", buyurdu.

(B6060 Buhârî, Edeb 54; M7504 Müslim, Zühd, 67)

١٧٩٦- وَعَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلاً ذُكِرَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَثْنَى عَلَيْهِ رَجُلٌ خَيْراً، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «وَيْحَكَ قَطَعْتَ عُنُقَ صَاحِبِكَ» يَقُولُهُ مِرَاراً «إِنْ كَانَ أَحَدُكُمْ مَادِحاً لاَ مَحَالَةَ، فَلْيَقُلْ: أَحْسِبُ كَذَا وَكَذَا إِنْ كَانَ يَرَى أَنَّهُ كَذٰلِكَ، وَحَسِيبُهُ اللّٰهُ، وَلاَ يُزَكَّى عَلَى اللّٰهِ أَحَدٌ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1796. Ebû Bekre'nin (ra) şöyle dediği nakledilmiştir:

Bir gün Peygamber'in ﷺ huzurunda bir kimsenin ismi anılmış ve orada bulunanlardan biri, onu aşırı bir şekilde övmüştü. Bunun üzerine Hz. Peygamber ﷺ birkaç defa:

"Yazık sana, dostunun boynunu kopardın, (onu mahvettin)", dedi. Sonra da:

"Şayet biriniz diğerini mutlaka övecek olursa, 'öyle sanıyorum ki o, şöyle iyidir,

böyle iyidir.’ desin ve bu sözü de adamın bu sıfatlara sahip olduğu kanaatindeyse söylesin. Onun iç yüzünü Allah bilir, ona göre hesaba çeker. Şu hâlde kimse, Allah’a karşı kesin bir şekilde tezkiye edilemez (temize çıkarılamaz).” buyurdu.

(B6061 Buhârî, Edeb, 54; M7501 Müslim, Zühd, 65)

١٧٩٧- وَعَنْ هَمَّامِ بْنِ الْحَارِثِ، عَنِ الْمِقْدَادِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلاً
جَعَلَ يَمْدَحُ عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، فَعَمِدَ الْمِقْدَادُ، فَجَثَا عَلَى رُكْبَتَيْهِ،
فَجَعَلَ يَحْثُو فِي وَجْهِهِ الْحَصْبَاءَ، فَقَالَ لَهُ عُثْمَانُ: مَا شَأْنُكَ؟ فَقَالَ: إِنَّ
رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا رَأَيْتُمُ الْمَدَّاحِينَ، فَاحْثُوا فِي
وُجُوهِهِمُ التُّرَابَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1797. Hemmâm b. Hâris’in, Mikdâd’dan (ra) rivayet ettiğine göre bir gün bir adam Hz. Osman’ı övmeye başlayınca, orada bulunan Mikdâd, diz çökerek öven kişinin yüzüne ufacık taşları atmaya başladı. Bunun üzerine Hz. Osman:

–Ne yapıyorsun, deyince o da:

–Resûlullah, “İnsanları övüp duranları gördüğünüz zaman yüzlerine toprak saçın.” buyurdu,[56] dedi.

(M7506 Müslim, Zühd, 69)

Hadiste geçen “insanları yüzüne karşı övüp duranların yüzüne toprak atma” tabiri Arapça’da, insanları çıkar amaçlı övenlerin beklentilerinden mahrum edilmesi, onlara hiçbir şey verilmemesi anlamında kinaye bir ifadedir.

Karantina

﴿أَيْنَمَا تَكُونُوا يُدْرِكْكُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ مُشَيَّدَةٍ﴾

Nerede olursanız olun, sapasağlam kaleler içinde bulunsanız bile ölüm size ulaşacaktır...

(Nisâ, 4/78)

﴿وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ﴾

...Kendi elinizle kendinizi tehlikeye atmayın.

(Bakara, 2/195)

١٧٩٨- وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ خَرَجَ إِلَى الشَّامِ حَتّٰى إِذَا كَانَ بِسَرْغٍ لَقِيَهُ أُمَرَاءُ الْأَجْنَادِ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ وَأَصْحَابُهُ فَأَخْبَرُوهُ أَنَّ الْوَبَاءَ قَدْ وَقَعَ بِالشَّامِ، قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: فَقَالَ لِي عُمَرُ: أُدْعُ لِي الْمُهَاجِرِينَ الْأَوَّلِينَ فَدَعَوْتُهُمْ، فَاسْتَشَارَهُمْ، وَأَخْبَرَهُمْ أَنَّ الْوَبَاءَ قَدْ وَقَعَ بِالشَّامِ، فَاخْتَلَفُوا، فَقَالَ بَعْضُهُمْ: خَرَجْتَ لِأَمْرٍ، وَلَا نَرَى أَنْ تَرْجِعَ عَنْهُ. وَقَالَ بَعْضُهُمْ: مَعَكَ بَقِيَّةُ النَّاسِ وَأَصْحَابُ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَلَا نَرَى أَنْ تُقْدِمَهُمْ عَلَى هٰذَا الْوَبَاءِ، فَقَالَ: اِرْتَفِعُوا عَنِّي، ثُمَّ قَالَ: أُدْعُ لِي

الْأَنْصَارَ، فَدَعَوْتُهُمْ، فَاسْتَشَارَهُمْ، فَسَلَكُوا سَبِيلَ الْمُهَاجِرِينَ، وَاخْتَلَفُوا كَاخْتِلَافِهِمْ، فَقَالَ: اِرْتَفِعُوا عَنِّي، ثُمَّ قَالَ: أُدْعُ لِي مَنْ كَانَ هَا هُنَا مِنْ مَشْيَخَةِ قُرَيْشٍ مِنْ مُهَاجِرَةِ الْفَتْحِ، فَدَعَوْتُهُمْ، فَلَمْ يَخْتَلِفْ عَلَيْهِ مِنْهُمْ رَجُلَانِ، فَقَالُوا: نَرَى أَنْ تَرْجِعَ بِالنَّاسِ وَلَا تُقْدِمَهُمْ عَلَى هٰذَا الْوَبَاءِ، فَنَادَى عُمَرُ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ فِي النَّاسِ: إِنِّي مُصَبِّحٌ عَلَى ظَهْرٍ، فَأَصْبِحُوا عَلَيْهِ: فَقَالَ أَبُو عُبَيْدَةَ ابْنُ الْجَرَّاحِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ: أَفِرَاراً مِنْ قَدَرِ اللّٰهِ؟ فَقَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ: لَوْ غَيْرُكَ قَالَهَا يَا أَبَا عُبَيْدَةَ، وَكَانَ عُمَرُ يَكْرَهُ خِلَافَهُ، نَعَمْ نَفِرُّ مِنْ قَدَرِ اللّٰهِ إِلَى قَدَرِ اللّٰهِ، أَرَأَيْتَ لَوْ كَانَ لَكَ إِبِلٌ، فَهَبَطَتْ وَادِياً لَهُ عُدْوَتَانِ، إِحْدَاهُمَا خَصْبَةٌ، وَالْأُخْرَى جَدْبَةٌ، أَلَيْسَ إِنْ رَعَيْتَ الْخَصْبَةَ رَعَيْتَهَا بِقَدَرِ اللّٰهِ، وَإِنْ رَعَيْتَ الْجَدْبَةَ رَعَيْتَهَا بِقَدَرِ اللّٰهِ، قَالَ: فَجَاءَ عَبْدُ الرَّحْمٰنِ بْنُ عَوْفٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، وَكَانَ مُتَغَيِّباً فِي بَعْضِ حَاجَتِهِ، فَقَالَ: إِنَّ عِنْدِي مِنْ هٰذَا عِلْماً، سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِذَا سَمِعْتُمْ بِهِ بِأَرْضٍ، فَلَا تَقْدَمُوا عَلَيْهِ، وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا، فَلَا تَخْرُجُوا فِرَاراً مِنْهُ» فَحَمِدَ اللّٰهَ تَعَالَى عُمَرُ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ وَانْصَرَفَ، مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1798. İbn Abbâs'ın (ra) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Ömer b. Hattâb (ra), (halifeliği zamanında bir grup askerle beraber) Şam'a[57]

gitmişti. 'Serğ' denilen köye varınca (ordu kumandanı) Ebû Ubeyde b. Cerrâh bazı komutanlarla birlikte Hz. Ömer'i karşılayarak, o bölgede veba salgını olduğunu haber verdi. İbn Abbâs diyor ki:

Bu haber üzerine Ömer (ra) bana:

–İlk muhacirleri yanıma çağır, dedi. Onları çağırdım. Hz. Ömer, onlarla istişare etti. Sahâbîler ihtilafa düştü. Bir kısmı:

–(Ey müminlerin emîri!) Sen belli bir iş (düşmanla savaşmak) için yola çıktın. Bu yoldan dönmeni uygun görmüyoruz, dedi. Bazıları da:

–Beraberinde Resûlullah'ın ashâbı ile geride kalan halk var ve biz onları vebanın içine götürmeni uygun görmüyoruz (Medine'ye geri dönme fikrindeyiz), dediler. Hz. Ömer (bu ihtilafı görünce):

–Yanımdan kalkın, gidin, dedi. Sonra bana:

–Ensarı çağır, dedi. Onları davet ettim. Onlarla da istişare etti. Ensar da muhacirler gibi ihtilafa düştüler. Ömer (ra) onlara:

–Siz de çıkın, dedi. Sonra bana:

–Mekke'nin fethinden evvel Medine'ye hicret etmiş olan buradaki Kureyş muhacirlerinin yaşlılarını çağır, dedi. Onları da çağırdım. Onlarla da istişare etti.

Bunlar ihtilaf etmeyip hepsi de:

Halk ile birlikte Medine'ye geri dönüp vebanın üzerine varmamanızı uygun görüyoruz, dediler. Bunun üzerine Hz. Ömer, insanlara seslendi ve kendisinin sabah yola çıkacağını ilan etti. Onlara, "Siz de hazırlanın" dedi. İşte tam o sırada Ebû Ubeyde b. Cerrâh (ra), (bu karara itiraz ederek):

–Allah'ın kaderinden mi kaçıyorsun, deyince halife Ömer (onun karşı çıkmasını hoş görmeyerek):

–Ey Ebû Ubeyde, keşke bu sözü sen değil de, başkası söyleseydi, dedikten sonra:

–Evet, Allah'ın kaderinden yine Allah'ın kaderine kaçıyoruz. Düşün ki senin develerin bir tarafı otlak, diğer tarafı çıplak bir vadiye inmiş olsaydı, o develeri otlu yamaçta otlatır, karınlarını doyurursan senin bu amelin, Allah'ın kaderiyle olmaz mı? Aksine çıplak tarafında aç bırakırsan yine Allah'ın kaderi ile gütmüş olmaz mısın? dedi.

Ravi İbn Abbâs diyor ki:

Bu sırada, bir takım ihtiyaçlarını görmek için orada bulunamayan Abdurrahmân b. Avf geldi. (Durumdan haberdar olunca):

Bu hususa dair bende malumat var. Resûlullah'tan işittim:

“Bir yerde veba olduğunu işittiğiniz zaman oraya gitmeyin, bulunduğunuz yerde veba baş gösterince de hastalıktan kaçarak oradan çıkmayın.”, buyurdu, dedi.

Bunun üzerine Hz. Ömer (görüşünün bu hadise uygun düşmüş olmasından dolayı) Allah Teâlâ’ya hamd ü sena edip, (Medine’ye) geri döndü.

(B5729 Buhârî, Tıb, 30; M5784 Müslim, Selâm, 98)

١٧٩٩- وَعَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا سَمِعْتُمُ الطَّاعُونَ بِأَرْضٍ، فَلاَ تَدْخُلُوهَا، وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ، وَأَنْتُمْ فِيهَا، فَلاَ تَخْرُجُوا مِنْهَا» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1799. Üsâme b. Zeyd’den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (sav):

Bir yerde veba salgını olduğunu işittiğiniz zaman, oraya girmeyin. Bulunduğunuz yerde veba salgını baş gösterirse oradan da çıkmayın, buyurdu.

(B5728 Buhârî, Tıb, 30; M5787 Müslim, Selâm, 100)

İslâm tarihinde ve rivayetlerde geçen ‘Şam’ ile bugün Suriye’nin başkenti olan Şam (Dımaşk) değil; Filistin, Ürdün ve Suriye topraklarını içine alan bölge kastedilmektedir. Söz konusu hâdise de günümüzde Ürdün’de yer alan Ölü Deniz yakınlarındaki Gor Bölgesi’nde yaşanmıştır.

Büyü

﴿وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ وَلٰكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ﴾

...Oysa Süleyman (büyü yaparak) küfre girmedi. Fakat şeytanlar, insanlara sihri öğrenmek suretiyle küfre girdiler...

(Bakara, 2/102)

١٨٠٠- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
قَالَ: «اِجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ» قَالُوا: يَا رَسُولَ اللّٰهِ وَمَا هُنَّ؟ قَالَ:
«اَلشِّرْكُ بِاللّٰهِ، وَالسِّحْرُ، وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللّٰهُ إِلاَّ بِالْحَقِّ، وَأَكْلُ
الرِّبَا، وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ، وَالتَّوَلِّي يَوْمَ الزَّحْفِ، وَقَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ
الْمُؤْمِنَاتِ الْغَافِلاَتِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1800. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Peygamber ﷺ:

–Helâk edici şu yedi günahtan sakının, buyurdu. Sahâbîler:

–Ey Allah'ın Resûlü, bunlar nelerdir, diye sordular. Peygamber ﷺ:

–Allah'a ortak koşmak, büyü yapmak, –hukukun gerektirdiğinin dışında– Allah'ın öldürülmesini haram kıldığı bir kimseyi öldürmek, faiz yemek, yetim malı yemek, düşman ile savaş yapılırken kaçmak, evli ve hiçbir şeyden haberi olmayan namuslu mümin bir kadına zina iftirası atmaktır, buyurdu.

(B2766 Buhârî, Vesâyâ, 23; M262 Müslim, Îmân, 145)

Zarar Görebileceği Yerlere Kur’an’ı Götürmemek

١٨٠١- عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: «نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُسَافَرَ بِالْقُرْآنِ إِلَى أَرْضِ الْعَدُوِّ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1801. Abdullah b. Ömer’in (ra), Resûlullah, Kur’an ile düşman diyarına yolculuğu yasakladı, dediği rivayet edilmiştir.[58]

(B2990 Buhârî, Cihâd, 129; M4839 Müslim, İmâre, 92)

Ebû Hanîfe’ye göre, Mushaf-ı Şerif’in düşman elinde hakarete uğramayacağından emin olunması durumunda götürülmesi caizdir.

Altın ve Gümüş Kapları Kullanmamak

١٨٠٢- عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «الَّذِي يَشْرَبُ فِي آنِيَةِ الْفِضَّةِ إِنَّمَا يُجَرْجِرُ فِي بَطْنِهِ نَارَ جَهَنَّمَ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ: «إِنَّ الَّذِي يَأْكُلُ أَوْ يَشْرَبُ فِي آنِيَةِ الْفِضَّةِ وَالذَّهَبِ».

1802. Ümmü Seleme'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ:

Gümüş kaptan bir şey içen kimse, karnına ancak cehennem ateşi doldurmuş olur, buyurdu.

Müslim'in rivayetinde: "Gümüş ve altın kaplardan yemek yiyen veya içen..." denilmiştir.

(B5634 Buhârî, Eşribe, 28; M5385-M5386 Müslim, Libâs, 1)

١٨٠٣- وَعَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَانَا عَنِ الْحَرِيرِ، وَالدِّيبَاجِ، وَالشُّرْبِ فِي آنِيَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ، وَقَالَ: «هُنَّ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَهِيَ لَكُمْ فِي الْآخِرَةِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

وَفِي رِوَايَةٍ فِي الصَّحِيحَيْنِ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لَا تَلْبِسُوا الْحَرِيرَ وَلَا الدِّيبَاجَ، وَلَا تَشْرَبُوا فِي آنِيَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَلَا تَأْكُلُوا فِي صِحَافِهَا».

1803. Huzeyfe'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir:

Peygamber ﷺ, saf ipek ve atlas elbise giymeyi, altın ve gümüş kaptan bir

şeyler içmeyi yasakladı ve “Bunlar, dünyada onları kullananların, ahirette de sizindir.” buyurdu.

Buhârî ve Müslim’in diğer rivayetlerinde, Huzeyfe (ra) şöyle demiştir:

Resûlullah’ın ﷺ şöyle buyurduğunu işittim:

Saf ipek ve atlas elbise giymeyin. Altın ve gümüş kaptan bir şey içmeyin. Altın ve gümüş tabaklardan da yemek yemeyin.

(B5632 Buhârî, Eşribe, 27; M5388, M5400 Müslim, Libâs, 3, 5)

١٨٠٤- وَعَنْ أَنَسِ بْنِ سِيرِينَ قَالَ: كُنْتُ مَعَ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عِنْدَ نَفَرٍ مِنَ الْمَجُوسِ، فَجِيءَ بِفَالُوذَجٍ عَلَى إِنَاءٍ مِنْ فِضَّةٍ، فَلَمْ يَأْكُلْهُ، فَقِيلَ لَهُ حَوِّلْهُ فَحَوَّلَهُ عَلَى إِنَاءٍ مِنْ خَلَنْجٍ، وَجِيءَ بِهِ فَأَكَلَهُ. رَوَاهُ الْبَيْهَقِي بِإِسْنَادٍ حَسَنٍ.

1804. Enes b. Sîrîn’in şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Bir gün Enes b. Mâlik ile birlikte Mecûsîlerden bir grubun yanında idim. Bize gümüşten bir kap içinde paluze (bir tür tatlı) getirildi. Enes bunu yemedi. Onu getirene, “Bu paluzeyi başka bir kaba boşalt.” denildi. O da onu çam ağacından yapılmış bir çanağa aktarıp getirdi. Bunun üzerine Enes ondan yedi.

(BS104 Beyhakî, es-Sünenü’l-Kübrâ, I, 57)

Erkeklerin Giyimi

١٨٠٥- عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَتَزَعْفَرَ الرَّجُلُ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1805. Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber, bir erkeğin (teninde veya giysisinde) zağferan (safran) kullanmasını yasaklamıştır.

(B5846 Buhârî, Libâs, 33; M5507 Müslim, Libâs, 77)

١٨٠٦- وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا قَالَ: رَأَى النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيَّ ثَوْبَيْنِ مُعَصْفَرَيْنِ فَقَالَ: «أُمُّكَ أَمَرَتْكَ بِهٰذَا؟» قُلْتُ: أَغْسِلُهُمَا؟ قَالَ: «بَلْ أَحْرِقْهُمَا».

وَفِي رِوَايَةٍ، فَقَالَ: «إِنَّ هٰذِهِ مِنْ ثِيَابِ الْكُفَّارِ فَلَا تَلْبَسْهَا» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1806. Abdullah b. Amr b. Âs'tan (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir:

Peygamber, safranla boyanmış iki elbiseyi üzerimde gördü de:

–Bu elbiseyi giymeyi sana annen mi emretti, deyince:

–Onları yıkayayım (ey Allah'ın Resûlü), dedim.

–Hatta bunları yak, diye emretti.

Müslim'in diğer rivayetinde:

Bu, kâfirlerin giydiği elbiselerdendir, onu giyme, buyurmuştur.

(M5434, M5436 Müslim, Libâs, 27, 28)

Gün Boyunca Susmamak

١٨٠٧- عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: حَفِظْتُ عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لاَ يُتْمَ بَعْدَ احْتِلاَمٍ، وَلاَ صُمَاتَ يَوْمٍ إِلَى اللَّيْلِ» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ حَسَنٍ.

1807. Hz. Ali'nin (ra) işittiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Ergenlik çağından sonra yetimlik söz konusu değildir. Bütün gün geceye kadar da susmak yoktur.

(D2873 Ebû Dâvûd, Vesâyâ, 9)

١٨٠٨- وَعَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ قَالَ: «دَخَلَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَلَى امْرَأَةٍ مِنْ أَحْمَسَ يُقَالُ لَهَا: زَيْنَبُ، فَرَآهَا لاَ تَتَكَلَّمُ. فَقَالَ: «مَا لَهَا لاَ تَتَكَلَّمُ»؟ فَقَالُوا: حَجَّتْ مُصْمِتَةً، فَقَالَ لَهَا: «تَكَلَّمِي فَإِنَّ هٰذَا لاَ يَحِلُّ، هٰذَا مِنْ عَمَلِ الْجَاهِلِيَّةِ»، فَتَكَلَّمَتْ. رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1808. Kays b. Ebû Hâzim anlatıyor:

Ebû Bekir (ra), Ahmes Kabilesi'nden Zeyneb adlı bir kadının yanına gelmişti. Kadının hiç konuşmadığını görünce:

–Bu kadına ne oluyor da konuşmuyor, diye sordu.

–Susarak hac yapıyor, dediler. Bunu duyan Hz. Ebû Bekir kadına:

–Konuş, çünkü bu helâl değildir. Bu, Câhiliye işidir, buyurdu. Bunun üzerine Zeyneb de konuştu.

(B3834 Buhârî, Menâkıbü'l-ensâr, 26)

Başkasını Kendi Babası Kabul Etmemek

١٨٠٩- عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنِ ادَّعَى إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ غَيْرُ أَبِيهِ فَالْجَنَّةُ عَلَيْهِ حَرَامٌ». مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1809. Sa'd b. Ebû Vakkâs'tan (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur:

Kim babası olmadığını bildiği hâlde, babasından başka birine "babamdır" diye neseb iddia ederse, cennet ona haramdır.

(B6766 Buhârî, Ferâiz, 29; M220 Müslim, Îmân, 115)

١٨١٠- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا تَرْغَبُوا عَنْ آبَائِكُمْ، فَمَنْ رَغِبَ عَنْ أَبِيهِ فَهُوَ كُفْرٌ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1810. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Peygamber şöyle buyurmuştur:

Babalarınızdan yüz çevirmeyin. Kim babasından yüz çevirirse, bu bir nankörlüktür.

(B6768 Buhârî, Ferâiz, 29; M218 Müslim, Îmân, 113)

١٨١١- وَعَنْ يَزِيدَ بْنِ شَرِيكِ بْنِ طَارِقٍ قَالَ: رَأَيْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَلَى الْمِنْبَرِ يَخْطُبُ، فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ: لَا وَاللَّهِ مَا عِنْدَنَا مِنْ كِتَابٍ نَقْرَؤُهُ إِلَّا كِتَابَ اللَّهِ، وَمَا فِي هَذِهِ الصَّحِيفَةِ، فَنَشَرَهَا فَإِذَا فِيهَا أَسْنَانُ الْإِبِلِ،

وَأَشْيَاءُ مِنَ الْجِرَاحَاتِ، وَفِيهَا: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

اَلْمَدِينَةُ حَرَمٌ مَا بَيْنَ عَيْرٍ إِلَى ثَوْرٍ، فَمَنْ أَحْدَثَ فِيهَا حَدَثاً، أَوْ آوَى

مُحْدِثاً، فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللهِ وَالْمَلاَئِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ، لاَ يَقْبَلُ اللهُ مِنْهُ يَوْمَ

الْقِيَامَةِ صَرْفاً وَلاَ عَدْلاً، ذِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَاحِدَةٌ، يَسْعَى بِهَا أَدْنَاهُمْ، فَمَنْ

أَخْفَرَ مُسْلِماً، فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللهِ وَالْمَلاَئِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ، لاَ يَقْبَلُ اللهُ مِنْهُ

يَوْمَ الْقِيَامَةِ صَرْفاً وَلاَ عَدْلاً. وَمَنِ ادَّعَى إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ، أَوْ انْتَمَى إِلَى غَيْرِ

مَوَالِيهِ، فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللهِ وَالْمَلاَئِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ، لاَ يَقْبَلُ اللهُ مِنْهُ يَوْمَ

الْقِيَامَةِ صَرْفاً وَلاَ عَدْلاً». مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1811. Yezîd b. Şerîk b. Târık'tan rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Hz. Ali'yi (ra) minber üzerinde hitap ederken gördüm ve şöyle buyurduğunu işittim:

Hayır, vallahi, bizim yanımızda Allah'ın kitabı ile bu sahifede yazılı olandan başka yoktur, dedi ve sahifeyi açtı. İçinde (zekâta tabi) develerin yaşları, yaralamalar karşısında ödenmesi gereken diyet bedelleri bildirilmekteydi. Yine o sahifede Resûlullah'ın şöyle buyurduğu yazılı idi:

"Medine'nin Ayr Dağı ile Sevr Dağı arası haremdir (güvenli bölgedir). Her kim Medine'nin bu bölgesi içinde (Allah'ın emrine ve Peygamber'in sünnetine) aykırı bir şey yapar veya böyle bidatı (dini, hukuki mesnedi olmayan bir şey) ihdas edeni himaye ederse Allah'ın, meleklerin ve bütün halkın lâneti onların üzerine olsun. Kıyamet gününde Allah, o kimsenin tövbe ve fidyesini kabul etmez.

Bütün Müslümanlar eşit düzeyde güvence verme hakkına sahiptir. Sıradan bir Müslümanın verdiği güvence dahi muteberdir. Kim bir Müslümanın verdiği güvenceyi çiğnerse, Allah'ın, meleklerin ve bütün halkın lâneti onun üzerine olsun. Allah kıyamet gününde onun tövbe ve fidyesini kabul etmez.[59]

Kim de babasından veya efendisinden başkasına mensubiyet iddiasında bulunursa, Allah'ın, meleklerin ve bütün halkın lâneti onun üzerine olsun. Allah Teâlâ kıyamet gününde onun tövbesini de fidyesini de kabul etmez."

(B3172 Buhârî, Cizye, 10, B7300 Buhârî, İ'tisâm, 5; M3327 Müslim, Hac, 467)

١٨١٢- وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لَيْسَ مِنْ رَجُلٍ ادَّعَى لِغَيْرِ أَبِيهِ وَهُوَ يَعْلَمُهُ إِلاَّ كَفَرَ، وَمَنِ ادَّعَى مَا لَيْسَ لَهُ، فَلَيْسَ مِنَّا، وَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ، وَمَنْ دَعَا رَجُلاً بِالْكُفْرِ، أَوْ قَالَ: عَدُوُّ اللّٰهِ، وَلَيْسَ كَذٰلِكَ إِلاَّ حَارَ عَلَيْهِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَهٰذَا لَفْظُ رِوَايَةِ مُسْلِمٍ.

1812. Ebû Zer'in (ra) işittiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Babası olmadığını bildiği hâlde başka birisinin, kendi babası olduğunu iddia eden, nankörlük etmiştir.

Kendisine ait olmayan bir hakkı sahiplenmeye kalkan kimse bizden değildir ve o, cehennemdeki yerine hazırlansın.

Kim bir adama, 'Ey kâfir!' veya 'Ey Allah'ın düşmanı!' diye hitap eder de, o adam gerçekte böyle değilse bu sözler, kendisine döner.

(B3508 Buhârî, Menâkıb, 5, B6766 Buhârî, Ferâiz, 29; M217 Müslim, Îmân, 112)

Burada Hz. Peygamber devrindeki sosyal yapıyla ilgili bir durumdan söz edilmektedir. Mekke, Medine ve benzeri yerlerde dışarıdan gelen insanların güvenlik içerisinde yerleşip, hayatlarını devam ettirebilmeleri için oranın sakinlerinden bir kabile yahut şahsın güvencesini almaları şeklinde bir uygulama vardı. Dolayısıyla hadiste o günün şartlarında herhangi bir Müslümanın bu şekilde güvence verebileceği ve bu güvencenin de sosyal-hukuki bakımdan muteber olduğu ifade edilmektedir. Hadisin farklı açılardan değerlendirildiği de unutulmamalıdır. Bilhassa Müslüman topraklar dışından İslâm diyarına gelen yabancıların hukuki durumu ile ilgili olarak ikinci asrın Hanefi imamlarından Muhammed Şeybânî (ö. 189) ve daha sonraki fakihler tarafından hadis farklı şekillerde yorumlanmıştır.

Allah ve Peygamber'in Yasaklarını İşlememek

﴿فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ
فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾

...Artık onun emrine muhalefet edenler, başlarına bir belânın gelmesinden veya elem dolu bir azaba uğramaktan sakınsınlar...

(Nûr, 24/63)

﴿وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهُ﴾

...Allah, sizi kendisine karşı dikkatli olmanız konusunda uyarmaktadır...

(Âl-i İmrân, 3/30)

﴿إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ﴾

Şüphesiz, Rabbinin yakalaması çok şiddetlidir.

(Burûc, 85/12)

﴿وَكَذٰلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرٰى وَهِيَ ظَالِمَةٌ إِنَّ أَخْذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ﴾

Zulme sapmış memleketlerin halkını yakaladığında, Rabbinin yakalaması işte böyledir! Şüphesiz onun yakalaması can yakıcı ve şiddetlidir.

(Hûd, 11/102)

١٨١٣- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ: «إِنَّ اللّٰهَ تَعَالَى يَغَارُ، وَغَيْرَةُ اللّٰهِ أَنْ يَأْتِيَ الْمَرْءُ مَا حَرَّمَ اللّٰهُ

عَلَيْهِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1813. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre
Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

Allah Teâlâ da, kıskanır (gücenir). Allah'ın kıskanması (gücenmesi), kişinin Allah'ın haram kıldığı şeylere yaklaşması (dolayısıyla)dır.

(B5223 Buhârî, Nikâh, 108; M6995 Müslim, Tevbe, 36)

Yasakları Çiğneyenin Tövbesi

﴿وَإِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ﴾

Eğer şeytandan gelen kötü bir düşünce seni dürtecek olursa, hemen Allah'a sığın...

(Fussilet, 41/36)

﴿إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِنَ الشَّيْطَانِ

تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ﴾

...Allah'a karşı gelmekten sakınanlar, kendilerine şeytandan bir vesvese dokunduğu zaman iyice düşünürler (derhal Allah'ı hatırlarlar da) sonra hemen gözlerini açarlar.

(A'râf, 7/201)

﴿وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللّٰهَ فَاسْتَغْفَرُوا

لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلاَّ اللّٰهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ

*

أُولَئِكَ

جَزَاؤُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَجَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ

تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ﴾

Yine onlar, çirkin bir iş yaptıkları, yahut nefislerine zulmettikleri zaman Allah'ı hatırlayıp hemen günahlarının bağışlanmasını isteyenler –ki Allah'tan başka günahları kim bağışlar– ve bile bile, işledikleri (günah) üzerinde ısrar etmeyenlerdir. İşte onların mükâfatı Rab'leri tarafından bağışlanma ve içinden ırmaklar akan cennetlerdir ki, orada ebedi kalacaklardır. (Allah yolunda) çalışanların mükâfatı ne güzeldir!

(Âl-i İmrân, 3/135, 136)

﴿وَتُوبُوا إِلَى اللّٰهِ جَمِيعاً أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾

...Ey müminler, hep birlikte tövbe ediniz ki, kurtuluşa eresiniz!

(Nûr, 24/31)

١٨١٤- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ حَلَفَ فَقَالَ فِي حَلْفِهِ: بِاللاَّتِ وَالْعُزَّى، فَلْيَقُلْ: لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللّٰهُ وَمَنْ قَالَ لِصَاحِبِهِ، تَعَالَ أُقَامِرْكَ فَلْيَتَصَدَّقْ». مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1814. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Lat ve Uzza hakkı için" diye yemin eden, (buna kefâret olarak) derhal "lâ ilâhe illallâh" desin.

Arkadaşına, "Gel de seninle kumar oynayalım." diyen de (buna kefâret olarak) sadaka versin.

(B6107 Buhârî, Edeb, 74; M4260 Müslim, Eymân, 5)

Muhtelif Konularda Hadisler

١٨١٥- عَنِ النَّوَّاسِ بْنِ سَمْعَانَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: ذَكَرَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الدَّجَّالَ ذَاتَ غَدَاةٍ، فَخَفَّضَ فِيهِ، وَرَفَّعَ حَتَّى ظَنَنَّاهُ فِي طَائِفَةِ النَّخْلِ، فَلَمَّا رُحْنَا إِلَيْهِ، عَرَفَ ذٰلِكَ فِينَا فَقَالَ: «مَا شَأْنُكُمْ؟» قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللّٰهِ ذَكَرْتَ الدَّجَّالَ الْغَدَاةَ، فَخَفَّضْتَ فِيهِ وَرَفَّعْتَ، حَتَّى ظَنَنَّاهُ فِي طَائِفَةِ النَّخْلِ فَقَالَ: «غَيْرُ الدَّجَّالِ أَخْوَفُنِي عَلَيْكُمْ، إِنْ يَخْرُجْ وَأَنَا فِيكُمْ، فَأَنَا حَجِيجُهُ دُونَكُمْ، وَإِنْ يَخْرُجْ وَلَسْتُ فِيكُمْ، فَامْرُؤٌ حَجِيجُ نَفْسِهِ، وَاللّٰهُ خَلِيفَتِي عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ. إِنَّهُ شَابٌّ قَطَطٌ عَيْنُهُ طَافِئَةٌ، كَأَنِّي أُشَبِّهُهُ بِعَبْدِ الْعُزَّى بْنِ قَطَنٍ، فَمَنْ أَدْرَكَهُ مِنْكُمْ، فَلْيَقْرَأْ عَلَيْهِ فَوَاتِحَ سُورَةِ الْكَهْفِ، إِنَّهُ خَارِجٌ خَلَّةً بَيْنَ الشَّامِ وَالْعِرَاقِ، فَعَاثَ يَمِيناً وَعَاثَ شِمَالاً، يَا عِبَادَ اللّٰهِ فَاثْبُتُوا». قُلْنَا يَا رَسُولَ اللّٰهِ وَمَا لُبْثُهُ فِي الْأَرْضِ؟ قَالَ: «أَرْبَعُونَ يَوْماً: يَوْمٌ كَسَنَةٍ، وَيَوْمٌ كَشَهْرٍ، وَيَوْمٌ كَجُمُعَةٍ، وَسَائِرُ أَيَّامِهِ كَأَيَّامِكُمْ». قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللّٰهِ، فَذٰلِكَ الْيَوْمُ الَّذِي كَسَنَةٍ أَتَكْفِينَا فِيهِ صَلَاةُ يَوْمٍ؟ قَالَ: «لَا، اُقْدُرُوا لَهُ قَدْرَهُ». قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللّٰهِ وَمَا إِسْرَاعُهُ فِي الْأَرْضِ؟ قَالَ: «كَالْغَيْثِ اسْتَدْبَرَتْهُ الرِّيحُ، فَيَأْتِي عَلَى الْقَوْمِ، فَيَدْعُوهُمْ، فَيُؤْمِنُونَ بِهِ، وَيَسْتَجِيبُونَ لَهُ فَيَأْمُرُ السَّمَاءَ فَتُمْطِرُ، وَالْأَرْضَ فَتُنْبِتُ، فَتَرُوحُ عَلَيْهِمْ سَارِحَتُهُمْ أَطْوَلَ مَا كَانَتْ ذُرًى، وَأَسْبَغَهُ ضُرُوعاً، وَأَمَدَّهُ خَوَاصِرَ، ثُمَّ يَأْتِي الْقَوْمَ فَيَدْعُوهُمْ، فَيَرُدُّونَ عَلَيْهِ قَوْلَهُ، فَيَنْصَرِفُ عَنْهُمْ، فَيُصْبِحُونَ مُمْحِلِينَ لَيْسَ بِأَيْدِيهِمْ شَيْءٌ مِنْ أَمْوَالِهِمْ، وَيَمُرُّ بِالْخَرِبَةِ فَيَقُولُ لَهَا: أَخْرِجِي كُنُوزَكِ، فَتَتْبَعُهُ، كُنُوزُهَا كَيَعَاسِيبِ النَّخْلِ، ثُمَّ

يَدْعُو رَجُلاً مُمْتَلِئاً شَبَاباً فَيضْرِبُهُ بِالسَّيْفِ، فَيَقْطَعُهُ جِزْلَتَيْنِ رَمْيَةَ الْغَرَضِ، ثُمَّ يَدْعُوهُ، فَيُقْبِلُ، وَيَتَهلَّلُ وَجْهُهُ يَضْحَكُ. فَبَيْنَمَا هُوَ كَذٰلِكَ إِذْ بَعَثَ اللّٰهُ تَعَالَى الْمسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَيَنْزِلُ عِنْدَ الْمَنَارَةِ الْبَيْضَاَءِ شَرْقِيَّ دِمَشْقَ بَيْنَ مَهْرُودَتَيْنِ، وَاضِعاً كَفَّيْهِ عَلَى أَجْنِحَةِ مَلَكَيْنِ، إِذَا طَأْطَأَ رَأْسَهُ، قَطَرَ وَإِذَا رَفَعَهُ تَحدَّرَ مِنْهُ جُمَانٌ كَاللُّؤْلُؤِ، فَلاَ يَحِلُّ لِكَافِرٍ يَجِدُ رِيحَ نَفَسِهِ إِلاَّ مَاتَ، وَنَفَسُهُ يَنْتَهِي إِلَى حَيْثُ يَنْتَهِي طَرْفُهُ، فَيَطْلُبُهُ حَتّٰى يُدْرِكَهُ بِبَابِ لُدٍّ فَيَقْتُلُهُ. ثُمَّ يَأْتِي عِيسَى صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَوْماً قَدْ عَصَمَهُمُ اللّٰهُ مِنْهُ، فَيَمْسَحُ عَنْ وُجُوهِهِمْ، وَيُحَدِّثُهُمْ بِدَرَجَاتِهِمْ فِي الْجَنَّةِ. فَبَيْنَمَا هُوَ كَذٰلِكَ إِذْ أَوْحَى اللّٰهُ تَعَالَى إِلَى عِيسَى صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنِّي قَدْ أَخرَجْتُ عِبَاداً لِي لاَ يَدَانِ لأَحَدٍ بِقِتَالِهِمْ، فَحَرِّزْ عِبَادِي إِلَى الطُّورِ، وَيَبْعَثُ اللّٰهُ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ، فَيَمُرُّ أَوَائِلُهُمْ عَلَى بُحَيْرَةِ طَبَرِيَّةَ فَيَشْرَبُونَ مَا فِيهَا، وَيَمُرُّ آخِرُهُمْ فَيَقُولُونَ: لَقَدْ كَانَ بِهٰذِهِ مَرَّةً مَاءٌ. وَيُحْصَرُ نَبِيُّ اللّٰهِ عِيسَى صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ حَتّٰى يَكُونَ رَأْسُ الثَّوْرِ لأَحَدِهِمْ خَيْراً مِنْ مِائَةِ دِينَارٍ لأَحَدِكُمُ الْيَوْمَ، فَيَرْغَبُ نَبِيُّ اللّٰهِ عِيسَى صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ، رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ، إِلَى اللّٰهِ تَعَالَى، فَيُرْسِلُ اللّٰهُ تَعَالَى عَلَيْهِمْ النَّغَفَ فِي رِقَابِهِمْ، فَيُصْبِحُونَ فَرْسَى كَمَوْتِ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ، ثُمَّ يَهْبِطُ نَبِيُّ اللّٰهِ عِيسَى صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ، إِلَى الْأَرْضِ، فَلاَ يَجِدُونَ فِي الْأَرْضِ مَوْضِعَ شِبْرٍ إِلاَّ مَلأَهُ زَهَمُهُمْ وَنَتَنُهُمْ، فَيَرْغَبُ نَبِيُّ اللّٰهِ عِيسَى صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ إِلَى اللّٰهِ تَعَالَى، فَيُرْسِلُ اللّٰهُ تَعَالَى طَيْراً كَأَعْنَاقِ الْبُخْتِ، فَتَحْمِلُهُمْ، فَتَطْرَحُهُمْ حَيْثُ شَاَءَ اللّٰهُ، ثُمَّ يُرْسِلُ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ مَطَراً لاَ يُكِنُّ مِنْهُ بَيْتُ مَدَرٍ وَلاَ وَبَرٍ، فَيَغْسِلُ الْأَرْضَ حَتّٰى يَتْرُكَهَا كَالزَّلَقَةِ. ثُمَّ يُقَالُ لِلْأَرْضِ: أَنْبِتِي ثَمَرَتَكِ، وَرُدِّي بَرَكَتَكِ، فَيَوْمَئِذٍ تَأْكُلُ الْعِصَابَةُ مِنَ الرُّمَّانَةِ، وَيَسْتَظِلُّونَ بِقِحْفِهَا، وَيُبَارَكُ فِي

الرِّسْلِ حَتَّى إِنَّ اللَّقْحَةَ مِنَ الْإِبِلِ لَتَكْفِي الْفِئَامَ مِنَ النَّاسِ، وَاللَّقْحَةَ مِنَ الْبَقَرِ
لَتَكْفِي الْقَبِيلَةَ مِنَ النَّاسِ، وَاللَّقْحَةَ مِنَ الْغَنَمِ لَتَكْفِي الْفَخِذَ مِنَ النَّاسِ. فَبَيْنَمَا
هُمْ كَذَلِكَ إِذْ بَعَثَ اللَّهُ تَعَالَى رِيحاً طَيِّبَةً، فَتَأْخُذُهُمْ تَحْتَ آبَاطِهِمْ، فَتَقْبِضُ
رُوحَ كُلِّ مُؤْمِنٍ وَكُلِّ مُسْلِمٍ، وَيَبْقَى شِرَارُ النَّاسِ يَتَهَارَجُونَ فِيهَا تَهَارُجَ الْحُمُرِ

فَعَلَيْهِمْ تَقُومُ السَّاعَةُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ

1815. Nevvâs b. Sem'ân'ın (ra) şöyle dediği rivayet olunmuştur:

Bir sabah Resûlullah sesini kâh alçaltıp, kâh yükselterek (yahut Deccal'i aşağılayarak ve tehlikesinin büyüklüğüne dikkat çekerek) Deccal'den söz etti. Hatta biz Deccal'in Medine hurmalıklarına gelip dayandığını zannettik. Daha sonra Peygamber'in yanına geldiğimizde o, endişeye kapıldığımızı anladı ve:

–Hayırdır, bu ne hâl, dedi. Biz de:

–Ey Allah'ın Resûlü, sabahleyin sesinizi kâh alçaltıp, kâh yükselterek (yahut Deccal'i aşağılayarak ve tehlikesinin büyüklüğüne dikat çekerek) Deccal'den söz ettiniz. Hatta biz Deccal'in Medine hurmalıklarına gelip dayandığını zannettik, dedik. Bunun üzerine:

–Sizin için asıl endişem, Deccal'in dışındaki başka şeylerdir. Şayet ben aranızda iken Deccal ortaya çıkarsa tek başıma ben ona karşı çıkarım. Eğer ben aranızda yokken çıkarsa artık herkes kendisini ona karşı savunsun. Ama, benden sonra her Müslümanı (bu konuda) Allah Teâlâ'ya emanet ediyorum.

Deccal, kıvırcık saçlı, gözü dışarı fırlayıp pörtlemiş bir gençtir. Ben onu sanki Katan oğlu Abduluzzâ'ya benzetiyorum. Her kim Deccal'e yetişirse, ona karşı Kehf sûresinin başındaki âyetleri okusun.

Deccal, Şam (Filistin, Ürdün, Suriye Bölgesi) ve Irak arasındaki bir bölgeden çıkar, askeri birliklerini sağa ve sola gönderir. Ey Allah'ın kulları, (o zaman sakın) sarsılmayın, buyurdu.

–Ey Allah'ın Resûlü, Deccal yeryüzünde ne kadar kalacaktır, dedik.

–Kırk gün kalacak, bir günü bir sene, bir günü bir ay, bir günü de bir hafta kadar (sıkıntılı geçecek). Diğer günleri de sizin günleriniz gibi olacaktır, buyurdu. Bunun üzerine biz de:

–Ey Allah'ın Resûlü, bir sene hükmünde olan o günde, bir günün namazı bize yeter mi, diye sorduk. Resûlullah:

–Hayır, siz ona göre takdir edin, buyurdu.

–Yâ Resûlallah, Deccal'in yeryüzündeki hızı ne kadardır, dedik. Resûlullah:

–(Şiddetli) rüzgârın önünde sürüklediği bulut kadar hızlıdır. Bir toplumun yanından geçer, onları kendisine davet eder, onlar da ona inanırlar. O da, bulutlara emreder, yağmur yağar; yere emreder ve otlar, çayırlar biter. Hayvanlar da otlaktan hayli besili ve sütlü olarak dönerler. (Bolluk olur, refah seviyesi artar.)

Sonra Deccal başka bir topluma gelir, onları da kendisine inanmaya davet eder. Fakat onlar, bu daveti reddederler. Deccal onların yanından döner. (Bu defa) o toplumdan yağmur kesilir, otlar kurur. Mal namına ellerinde hiçbir şey kalmaz. Deccal harap olmuş bu yere gelir, oraya:

–Definelerini çıkar diye emredince, bal arılarının beylerini takip ettikleri gibi, defineler süratle Deccal'in peşinden gider. Sonra Deccal, yağız genç bir adamı kendisine inanmaya davet eder. (Kabul etmeyince öfkelenerek) hedefe atılmış ok hızında bir kılıç darbesiyle delikanlının vücudunu iki parçaya ayırır. (Onu tekrar hayata kavuşturup) yine kendisine inanmaya davet eder. Delikanlı güleç bir çehre ile yüzünü sıvazlayarak gelir. Tam o sıra Allah Teâlâ, Meryem oğlu Mesih'i gönderir. İsa (as), boyanmış iki elbiseye bürünmüş hâlde, ellerini iki meleğin kanatları üzerine koyarak Dimaşk'ın doğusundaki beyaz minareye iner. Başını eğince terler, kaldırdığında ise saçından inci taneleri gibi damlalar dökülür. Onun soluğunu koklayan kâfir ölür. Onun nefesi, gözün alabildiği yere kadar uzanır.

İsa (as), Deccal'i aramaya koyulur. Nihayet ona 'Bâb-ı Lüdd'da (Beyt-i Makdis'e/Kudüs'e yakın bir beldede) yetişir ve onu öldürür. Sonra Hz. İsa, Deccal'in şerrinden Allah'ın koruduğu bir topluluğun yanına gelir. İsa (as) onların yüzlerini sıvazlar ve onlara cennetteki derecelerini haber verir. Bu sırada Allah Teâlâ, Hz. İsa'ya şöyle vahyeder:

"Ben, kimsenin öldüremeyeceği kullar yarattım. Sen o kullarımı Tur Dağı'nda koru!" buyurur.

Sonra Allah, Ye'cûc ve Me'cûc (denilen iki büyük millet)i gönderir. Bunlar, yüksek yerlerden akın ederler, ilk topluluk Taberiyye Gölü'ne uğrayıp oradaki suları tamamen içer, son topluluk da oradan geçer ve "Vaktiyle burada çok su varmış." derler. Sonra İsa (as) ve ashâbı (Tur Dağı'nda) mahsur kalır. Kuşatma o kadar çetin geçer ki, bir öküz kellesi, onlardan her biri için, bugünkü paranızla yüz altından daha değerli olur.

Bunun üzerine Allah'ın elçisi İsa (as) ve ashâbı, (onların belasından kurtulmak için) Allah'a yalvarırlar, (Allah onların dualarını kabul edip) Ye'cûc ve Me'cûc'un enselerine kurtçukları musallat eder. Sabahleyin tek bir kişinin ölümü gibi onların hepsi de bir anda helâk olur. Sonra İsa (as) ve ashâbı (Tur Dağı'ndan) aşağı iner. Yeryüzünde onların kokmuş leşlerinin olmadığı bir karış yer bulamazlar.

Yine İsa (as) ve ashâbı Allah’a yalvarırlar da Cenab-ı Hak, deve gibi iri kuşlar gönderir. Bunlar, leşleri alıp Allah’ın istediği yere atarlar. Sonra Cenab-ı Hak, o kadar çok yağmur yağdırır ki hiçbir ev ve çadır bu yağmurdan korunamaz. O yağmur bütün yeryüzünü yıkar ve ayna gibi tertemiz, yemyeşil bir hâle getirir. Sonra yeryüzüne:

“Meyvelerini bitir, evvelki gibi bereketini ver!” diye emrolunur. İşte o gün bir grup insan tek bir nar yiyerek doyar, onun kabuğu ile de gölgelenirler. Otlağa gönderilen deve, sığır, koyun ve keçilerin de sütleri bereketli olur. Öyle ki sağmal bir devenin sütü, kalabalık bir cemaati; bir sığırın sütü, bir kabileyi; bir koyunun sütü de büyük bir aileyi doyurur. İşte bunlar böylece bolluk içinde rahat bir hayat geçirirken Yüce Allah hoş bir rüzgâr gönderir. (Bu rüzgâr) kollarından tutup, mümin ve Müslüman herkesin canını alır. Geriye en şerli insanlar kalır. Birbirleriyle halkın huzurunda alenen merkepler gibi çatışırlar/çiftleşirler. İşte kıyamet onlar üzerine kopar.[60]

(M7373 Müslim, Fiten, 110)

١٨١٦- وَعَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ قَالَ: اِنْطَلَقْتُ مَعَ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ إِلَى حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ فَقَالَ لَهُ أَبُو مَسْعُودٍ، حَدِّثْنِي مَا سَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فِي الدَّجَّالِ قَالَ: «إِنَّ الدَّجَّالَ يَخْرُجُ وَإِنَّ مَعَهُ مَاءً وَنَاراً، فَأَمَّا الَّذِي يَرَاهُ النَّاسُ مَاءً فَنَارٌ تُحْرِقُ، وَأَمَّا الَّذِي يَرَاهُ النَّاسُ نَاراً، فَمَاءٌ بَارِدٌ عَذْبٌ، فَمَنْ أَدْرَكَهُ مِنْكُمْ، فَلْيَقَعْ فِي الَّذِي يَرَاهُ نَاراً، فَإِنَّهُ مَاءٌ عَذْبٌ طَيِّبٌ» فَقَالَ أَبُو مَسْعُودٍ: وَأَنَا قَدْ سَمِعْتُهُ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1816. Rib’î b. Hıraş’ın şöyle dediği rivayet edilmiştir:

(Bir gün) Ebû Mes’ûd el-Ensârî ile beraber Huzeyfe b. Yemân’a gittim. Ebû Mes’ûd, Huzeyfe’ye:

–Deccal hakkında Resûlullah’tan ﷺ işittiklerini bana da haber versen, dedi. Huzeyfe (ra) de:

–(Bizzat Peygamber’den ﷺ işittim), buyurdu ki:

“(Ahir zamanda) Deccal çıkacak; yanında bir su, bir de ateş bulunacaktır. Fakat halkın soğuk su sandığı şey, yakıcı bir ateştir. Ateş sandığı da, soğuk, tatlı bir

sudur. O zaman Deccal'e yetişen kimse ateş şeklinde gördüğü tarafta bulunsun; çünkü o tatlı, hoş bir sudur."

Ebû Mes'ûd, bunu ben de işittim, demiştir.

(B3450 Buhârî, Enbiyâ, 50; M7370 Müslim, Fiten, 107)

١٨١٧- وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يَخْرُجُ الدَّجَّالُ فِي أُمَّتِي فَيَمْكُثُ أَرْبَعِينَ، لَا أَدْرِي أَرْبَعِينَ يَوْماً، أَوْ أَرْبَعِينَ شَهْراً، أَوْ أَرْبَعِينَ عَاماً، فَيَبْعَثُ اللّٰهُ تَعَالَى عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَطْلُبُهُ فَيُهْلِكُهُ، ثُمَّ يَمْكُثُ النَّاسُ سَبْعَ سِنِينَ لَيْسَ بَيْنَ اثْنَيْنِ عَدَاوَةٌ. ثُمَّ يُرْسِلُ اللّٰهُ، عَزَّ وَجَلَّ، رِيحاً بَارِدَةً مِنْ قِبَلِ الشَّامِ، فَلَا يَبْقَى عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ أَحَدٌ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ خَيْرٍ أَوْ إِيمَانٍ إِلَّا قَبَضَتْهُ، حَتَّى لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ دَخَلَ فِي كَبِدِ جَبَلٍ، لَدَخَلَتْهُ عَلَيْهِ حَتَّى تَقْبِضَهُ. فَيَبْقَى شِرَارُ النَّاسِ فِي خِفَّةِ الطَّيْرِ، وَأَحْلَامِ السِّبَاعِ لَا يَعْرِفُونَ مَعْرُوفاً، وَلَا يُنْكِرُونَ مُنْكَراً، فَيَتَمَثَّلُ لَهُمُ الشَّيْطَانُ، فَيَقُولُ: أَلَا تَسْتَجِيبُونَ؟ فَيَقُولُونَ: فَمَا تَأْمُرُنَا؟ فَيَأْمُرُهُمْ بِعِبَادَةِ الْأَوْثَانِ، وَهُمْ فِي ذٰلِكَ دَارٌّ رِزْقُهُمْ، حَسَنٌ عَيْشُهُمْ. ثُمَّ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ، فَلَا يَسْمَعُهُ أَحَدٌ إِلَّا أَصْغَى لِيتاً وَرَفَعَ لِيتاً، وَأَوَّلُ مَنْ يَسْمَعُهُ رَجُلٌ يَلُوطُ حَوْضَ إِبِلِهِ، فَيَصْعَقُ وَيَصْعَقُ النَّاسُ حَوْلَهُ، ثُمَّ يُرْسِلُ اللّٰهُ أَوْ قَالَ: يُنْزِلُ اللّٰهُ مَطَراً كَأَنَّهُ الطَّلُّ أَوِ الظِّلُّ، فَتَنْبُتُ مِنْهُ أَجْسَادُ النَّاسِ ثُمَّ يُنْفَخُ فِيهِ أُخْرَى فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ. ثُمَّ يُقَالُ يَا أَيُّهَا النَّاسُ هَلُمَّ إِلَى رَبِّكُمْ، وَقِفُوهُمْ إِنَّهُمْ مَسْؤُولُونَ، ثُمَّ يُقَالُ: أَخْرِجُوا بَعْثَ النَّارِ فَيُقَالُ: مِنْ كَمْ؟ فَيُقَالُ: مِنْ كُلِّ أَلْفٍ تِسْعَ مِائَةٍ وَتِسْعَةً وَتِسْعِينَ، فَذٰلِكَ يَوْمٌ يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيباً، وَذٰلِكَ يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1817. Abdullah b. Amr b. Âs'tan,
Resûlullah'ın şöyle dediği rivayet olunmuştur:

Deccal benim ümmetimin içinde çıkar. Kırk kadar (uzun bir süre) durur. (Ravi, kırk gün mü, kırk ay mı veya kırk sene mi olduğunu bilmiyorum, diyor.) Allah

Teâlâ İsa b. Meryem'i (as) gönderir. O da Deccal'i arar ve öldürür. Sonra halk, yedi sene geçirir de bu sürede, iki kişi arasında dahi düşmanlık olmaz. Daha sonra Allah Teâlâ, Şam (Filistin-Ürdün-Suriye bölgesi) tarafından soğuk bir rüzgâr gönderir. Bunun üzerine, kalbinde zerre kadar hayır ve iman bulunan hiçbir kimse yeryüzünde kalmaz (ölür). Hatta biriniz bir dağın ortasına girse dahi, rüzgâr oraya kadar girip onun canını alır. Artık dünyada, iyilik bilmez, fenalıktan sakınmaz, şerre karşı bir kuş kadar hızlı, yırtıcı hayvanlar kadar vahşi, kötü insanlar kalır. Şeytan, insan kılığına girerek onlara:

–Hâlâ daveti kabul etmiyor musunuz, der. Onlar da:

–Bize ne emrediyorsun, derler. Şeytan onlara, putlara tapmalarını emreder. İşte bunlar, ahlâksızlıklar içinde yüzerler ve putlara taparlarken rızıkları çoğalır, yaşantıları iyileşir. Sonra ansızın sura üflenir (ölüm borusu çalınır). Bunu duyan herkes onun dehşetinden, başını bir tarafa koyup kaldırıncaya kadar ölür.

Bu ölüm borusunu ilk duyan adam, develerinin havuzunu çamurla tamir ederken can verir, etrafındakiler de ölür. Sonra Allah Teâlâ, çisinti gibi hafifçe bir yağmur gönderir ve böylece insanların cesetleri ortaya çıkar. Sonra (yeniden diriltilme için) ikinci defa (sur) üflenir. Halk kabirlerinden kalkıp Allah'ın emrini bekler. Sonra bunlara:

–Ey insanlar, haydi Rabbinize geliniz, denir. Meleklere de:

–Bunları (Arasat'ta) bekletin, çünkü bunlar sorgulanacaktır denilir. Sonra yine meleklere:

–Cehennemlikleri ayırın, emri verilir. Ne kadarının çıkarılacağı sorulunca:

–Her bin kişiden, dokuz yüz doksan dokuzunu ayırın, (birini ise cennete gönderin), denir. İşte o gün, çocukları saçları ağarmış ihtiyarlara çeviren, herşeyin apaçık meydana çıktığı bir gündür.

(M7381 Müslim, Fiten, 116)

١٨١٨- وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَيْسَ مِنْ بَلَدٍ إِلاَّ سَيَطَؤُهُ الدَّجَّالُ إِلاَّ مَكَّةَ وَالْمَدِينَةَ، وَلَيْسَ نَقْبٌ مِنْ أَنْقَابِهِمَا إِلاَّ عَلَيْهِ الْمَلاَئِكَةُ صَافِّينَ تَحْرُسُهُمَا، فَيَنْزِلُ بِالسَّبْخَةِ، فَتَرْجُفُ الْمَدِينَةُ ثَلاَثَ رَجَفَاتٍ، يُخْرِجُ اللّٰهُ مِنْهَا كُلَّ كَافِرٍ وَمُنَافِقٍ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1818. Enes’ten (ra) nakledildiği üzere Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Deccal, Mekke ve Medine hariç her bölgeye ayak basacaktır. Mekke ve Medine’nin bütün yollarında oraları (Deccal’den) koruyacak sıra sıra melekler vardır. Dolayısıyla Deccal ancak Medine yakınlarındaki Sebeha denilen yere iner ve Medine üç defa sarsılır. Böylece Allah, oradan bütün kâfir ve münafıkları çıkarır.

(M7390 Müslim, Fiten, 123)

١٨١٩- وَعَنْهُ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «يَتْبَعُ الدَّجَّالَ مِنْ يَهُودِ أَصْبِهَانَ سَبْعُونَ أَلْفاً عَلَيْهِمُ الطَّيَالِسَةُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1819. Yine Enes’in (ra) rivayet edildiğine göre
Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

İsfahan Yahudilerinden taylasan (denilen başlık) giymiş yetmiş bin kişi Deccal’e uyacak.

(M7392 Müslim, Fiten, 124)

١٨٢٠- وَعَنْ أُمِّ شَرِيكٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا أَنَّهَا سَمِعَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لَيَنْفِرَنَّ النَّاسُ مِنَ الدَّجَّالِ فِي الْجِبَالِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1820. Ümmü Şerîk (ra), Resûlullah’tan ﷺ şöyle işittiğini nakletmiştir:

İnsanlar, Deccal(in şerrin)den dağlara kaçacaklar.

(M7393 Müslim, Fiten, 125)

١٨٢١- وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَا بَيْنَ خَلْقِ آدَمَ إِلَى قِيَامِ السَّاعَةِ أَمْرٌ أَكْبَرُ مِنَ الدَّجَّالِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1821. İmrân b. Husayn (ra), Resûlullah'ın şöyle söylediğini işittim demiştir: Âdem'in yaratıldığı zamandan kıyamete kadar, Deccal'dan daha büyük bir olay yoktur.

(M7395 Müslim, Fiten, 126)

١٨٢٢- وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «يَخْرُجُ الدَّجَّالُ فَيَتَوَجَّهُ قِبَلَهُ رَجُلٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فَيَتَلَقَّاهُ
الْمَسَالِحُ: مَسَالِحُ الدَّجَّالِ، فَيَقُولُونَ لَهُ: إِلَى أَيْنَ تَعْمِدُ؟ فَيَقُولُ: أَعْمِدُ إِلَى
هٰذَا الَّذِي خَرَجَ، فَيَقُولُونَ لَهُ: أَوْ مَا تُؤْمِنُ بِرَبِّنَا؟ فَيَقُولُ: مَا بِرَبِّنَا خَفَاءٌ،
فَيَقُولُونَ: اقْتُلُوهُ، فَيَقُولُ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ: أَلَيْسَ قَدْ نَهَاكُمْ رَبُّكُمْ أَنْ تَقْتُلُوا
أَحَداً دُونَهُ، فَيَنْطَلِقُونَ بِهِ إِلَى الدَّجَّالِ، فَإِذَا رَآهُ الْمُؤْمِنُ قَالَ: يَآ أَيُّهَا النَّاسُ
إِنَّ هٰذَا الدَّجَّالُ الَّذِي ذَكَرَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَأْمُرُ الدَّجَّالُ
بِهِ فَيُشَبَّحُ، فَيَقُولُ: خُذُوهُ وَشُجُّوهُ، فَيُوسَعُ ظَهْرُهُ وَبَطْنُهُ ضَرْباً، فَيَقُولُ:
أَوَمَا تُؤْمِنُ بِي؟ فَيَقُولُ: أَنْتَ الْمَسِيحُ الْكَذَّابُ، فَيُؤْمَرُ بِهِ، فَيُؤْشَرُ بِالْمِنْشَارِ
مِنْ مَفْرِقِهِ حَتَّى يُفَرَّقَ بَيْنَ رِجْلَيْهِ، ثُمَّ يَمْشِي الدَّجَّالُ بَيْنَ الْقِطْعَتَيْنِ،
ثُمَّ يَقُولُ لَهُ: قُمْ، فَيَسْتَوِي قَائِماً. ثُمَّ يَقُولُ لَهُ: أَتُؤْمِنُ بِي؟ فَيَقُولُ: مَا
ازْدَدْتُ فِيكَ إِلاَّ بَصِيرَةً، ثُمَّ يَقُولُ: يَآ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّهُ لاَ يَفْعَلُ بَعْدِي
بِأَحَدٍ مِنَ النَّاسِ، فَيَأْخُذُهُ الدَّجَّالُ لِيَذْبَحَهُ، فَيَجْعَلُ اللّٰهُ مَا بَيْنَ رَقَبَتِهِ إِلَى
تَرْقُوَتِهِ نُحَاساً، فَلاَ يَسْتَطِيعُ إِلَيْهِ سَبِيلاً، فَيَأْخُذُ بِيَدَيْهِ وَرِجْلَيْهِ فَيَقْذِفُ بِهِ،

فَيَحْسِبُ النَّاسُ أَنَّمَا قَذَفَهُ إِلَى النَّارِ، وَإِنَّمَا أُلْقِيَ فِي الْجَنَّةِ» فَقَالَ رَسُولُ

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «هٰذَا أَعْظَمُ النَّاسِ شَهَادَةً عِنْدَ رَبِّ الْعَالَمِينَ»

رَوَاهُ مُسْلِمٌ. وَرَوَى الْبُخَارِيُّ بَعْضَهُ بِمَعْنَاهُ.

1822. Ebû Saîd el-Hudrî'den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

–Deccal ortaya çıkar ve müminlerden bir kişi ona doğru yönelir. Deccal'in silahlı adamları onu karşılayıp, nereye gitmek istediğini sorarlar, o da:

–Ortaya çıkan bu adamın yanına, der. Onlar:

–Sen bizim Rabbimiz (Deccal)e inanmıyor musun, derler. O da:

–Bizim Rabbimizde (Deccal'inizdeki gibi) gizli bir şey yoktur, cevabını verir.

Bunun üzerine Deccal'in adamlarından bazıları:

–Bu adamı öldürün, der. Bir kısmı da:

–Rabbiniz (Deccal), kendisinin bilgisi olmadan bir kimseyi öldürmeyi yasaklamadı mı, der ve o mümini Deccal'in yanına götürürler. Mümin, Deccal'i görünce:

–Ey insanlar, Resûlullah'ın ﷺ söz ettiği Deccal işte budur, der ve Deccal, onun dövülmesini emreder. Mümini, karnı üzerine uzatırlar. Deccal:

–Bunu tutun ve dövün, der. O zatın hem sırtına, hem de karnına defalarca vururlar. (Yapılan işkenceleri o hiçe sayarak:) "Yalancı mesih sensin (sana inanmıyorum)." diye karşılık verince Deccal'in emri üzerine testere ile başının ortasından ayaklarına kadar vücudunu ikiye ayırırlar. Sonra Deccal, bu iki parça arasında yürür. Sonra bu cesede "Kalk!" emrini vermesi üzerine, dirilip ayağa kalkar. Tekrar Deccal ona:

–Peki şimdi bana inanıyor musun, deyince, o mümin:

–Bu öldürme ve diriltme işi, senin yalancı olduğuna dair olan inancımı daha da artırdı, cevabını verir ve:

–Ey insanlar, Deccal, yaptığı bu öldürme ve hayat verme işini benden sonra hiçbir kimseye yapamayacaktır, der. Yine iman etmediğinden dolayı (Deccal) onu boğazlamak üzere yakalarsa da Allah (o müminin) boynu ile omuz kemikleri arasında, bakır gibi kılıç işlemeyecek bir şey yaratır da, Deccal onu öldüremez. Bu defa Deccal, o mümini ellerinden ve ayaklarından tutarak (havaya) fırlatır, halk onu cehenneme attı zanneder. Hâlbuki o, ancak cennete atılmıştır. Resûl-i Ekrem ﷺ:

İşte, âlemlerin Rabbi katında en büyük şehit bu mümindir, buyurdu.

(M7377 Müslim, Fiten, 113; B7132 Buhârî, Fiten, 27)

١٨٢٣- وَعَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: مَا سَأَلَ أَحَدٌ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الدَّجَّالِ أَكْثَرَ مِمَّا سَأَلْتُهُ، وَإِنَّهُ قَالَ لِي: «مَا يَضُرُّكَ؟» قُلْتُ: إِنَّهُمْ يَقُولُونَ: إِنَّ مَعَهُ جَبَلَ خُبْزٍ وَنَهَرَ مَاءٍ، قَالَ: «هُوَ أَهْوَنُ عَلَى اللّٰهِ مِنْ ذٰلِكَ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1823. Muğîre b. Şu'be'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir:

Peygamber'e Deccal hakkında benden daha fazla soru soran olmadı. Bir gün Resûlullah bana:

–Deccal sana ne zarar verecek, buyurdu. Ben:

–Deccal'in yanında dağ kadar ekmek ve ırmak kadar su var, diyorlar, dedim. Peygamber Efendimiz:

–Deccal'in, Allah katında bu kadar bile değeri yoktur; (onun yaptığı hakikat değil, hayal ve göz boyamaktan ibarettir), buyurdu.

(B7122 Buhârî, Fiten, 26; M5624 Müslim, Âdâb, 32)

١٨٢٤- وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا مِنْ نَبِيٍّ إِلاَّ وَقَدْ أَنْذَرَ أُمَّتَهُ الْأَعْوَرَ الْكَذَّابَ، أَلاَ إِنَّهُ أَعْوَرُ، وَإِنَّ رَبَّكُمْ عَزَّ وَجَلَّ لَيْسَ بِأَعْوَرَ، مَكْتُوبٌ بَيْنَ عَيْنَيْهِ ك ف ر» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1824. Enes'in (ra) naklettiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Her Peygamber, ümmetini pörtlek gözlü ve yalancı (Deccal'in) şerrine karşı uyarmıştır. Dikkat edin! Deccal pörtlek gözlüdür. Yüce Rabbiniz ise öyle değildir (noksanlardan münezzehtir). Deccal'in gözleri arasında (kâfir oldu anlamına gelen) (*ke-fe-ra*) harfleri yazılıdır.[61]

(B7131 Buhârî, Fiten, 26; M7363 Müslim, Fiten, 101)

١٨٢٥- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَلَا أُحَدِّثُكُمْ حَدِيثاً عَنِ الدَّجَّالِ مَا حَدَّثَ بِهِ نَبِيٌّ قَوْمَهُ، إِنَّهُ أَعْوَرُ وَإِنَّهُ يَجِيءُ مَعَهُ بِمِثَالِ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ، فَالَّتِي يَقُولُ إِنَّهَا الْجَنَّةُ هِيَ النَّارُ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1825. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Bakın, ben Deccal hakkında hiçbir Peygamberin kendi toplumuna anlatmadığı bir hususu size haber vereceğim. Deccal pörtlek gözlüdür ve o, beraberinde cennet ve cehennemin bir benzerini getirir. Onun cennet dediği, cehennemdir.

(B3338 Buhârî, Enbiyâ, 3; M7372 Müslim, Fiten, 109)

١٨٢٦- وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرَ الدَّجَّالَ بَيْنَ ظَهْرَانَيِ النَّاسِ فَقَالَ: «إِنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِأَعْوَرَ، أَلَا إِنَّ الْمَسِيحَ الدَّجَّالَ أَعْوَرُ الْعَيْنِ الْيُمْنَى، كَأَنَّ عَيْنَهُ عِنَبَةٌ طَافِيَةٌ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1826. İbn Ömer (ra) anlatıyor:

Resûlullah ﷺ, halkın arasında Deccal'den bahsederken şöyle buyurdu:

İyi bilin ki Mesih-i Deccal'in sağ gözü pörtlektir, sanki salkımdan dışa fırlamış üzüm tanesi gibidir. Allah öyle değildir (noksanlardan münezzehtir).

(B7123 Buhârî, Fiten, 26, B7407 Buhârî, Tevhîd, 17; M426 Müslim, Îmân, 274)

١٨٢٧- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ: «لاَ تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يُقَاتِلَ الْمُسْلِمُونَ الْيَهُودَ حَتَّى يَخْتَبِيءَ الْيَهُودِيُّ مِنْ وَرَاءِ الْحَجَرِ وَالشَّجَرِ، فَيَقُولُ الْحَجَرُ وَالشَّجَرُ: يَا مُسْلِمُ هٰذَا يَهُودِيٌّ خَلْفِي تَعَالَ فَاقْتُلْهُ، إِلاَّ الْغَرْقَدَ فَإِنَّهُ مِنْ شَجَرِ الْيَهُودِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1827. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Müslümanlar, Yahudilerle savaşmadıkça kıyamet kopmaz. (Bu savaşta) bir Yahudi bir taş ve ağaç arkasına gizlense (Allah'ın izniyle) o taş ve ağaç (dile gelerek): "Ey Müslüman, arkamda bir Yahudi var! Gel, onu da öldür!" diyecektir. Yalnız (Beytülmakdis bölgesinde yaygın olan) ğarkad denilen ağaç bunun dışındadır. Çünkü o, Yahudilerin ağaçlarındandır.[62]

(M7339 Müslim, Fiten, 82)

١٨٢٨- وَعَنْهُ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لاَ تَذْهَبُ الدُّنْيَا حَتَّى يَمُرَّ الرَّجُلُ بِالْقَبْرِ، فَيَتَمَرَّغُ عَلَيْهِ، وَيَقُولُ: يَا لَيْتَنِي مَكَانَ صَاحِبِ هٰذَا الْقَبْرِ، وَلَيْسَ بِهِ الدِّينُ وَمَا بِهِ إِلاَّ الْبَلاَءُ». مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1828. Yine Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Bu canı bu tende tutan Allah'a yemin ederim ki, bir adam, yanından geçtiği kabrin üzerinde yuvarlanarak, "Keşke bu kabirde yatanın yerinde ben olaydım." diye ölümü temenni etmedikçe kıyamet kopmaz. Bu, din bakımından (bir endişe sebebiyle) değil, (dünyevi) belalar sebebiyledir.

(M7302 Müslim, Fiten, 54; B7115 Buhârî, Fiten, 22)

١٨٢٩- وَعَنْهُ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لاَ تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَحْسِرَ الْفُرَاتُ عَنْ جَبَلٍ مِنْ ذَهَبٍ يُقْتَتَلُ عَلَيْهِ، فَيُقْتَلُ مِنْ كُلِّ مِائَةٍ تِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ، فَيَقُولُ كُلُّ رَجُلٍ مِنْهُمْ: لَعَلِّي أَنْ أَكُونَ أَنَا أَنْجُو».

وَفِي رِوَايَةٍ «يُوشِكُ أَنْ يَحْسِرَ الْفُرَاتُ عَنْ كَنْزٍ مِنْ ذَهَبٍ، فَمَنْ حَضَرَهُ

فَلاَ يَأْخُذْ مِنْهُ شَيْئاً» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1829. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Fırat nehrinin suyu çekilip, altın bir dağ ortaya çıkmadıkça kıyamet kopmaz. Bu hazine(nin paylaşımı) üzerine savaş çıkar. Onlardan yüzde doksan dokuzu ölür. Fakat savaşa katılan herkes, "Belki kurtulan ben olurum", der.

Diğer bir rivayette şöyle buyrulmuştur:

Fırat nehrinin suyu çekilerek altın hazinesinin ortaya çıkma zamanı yakındır. O zaman orada bulunan kimse o hazineden bir şey almasın.

(M7272 Müslim, Fiten, 29; B7119 Buhârî, Fiten, 24)

١٨٣٠- وَعَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ:

«يَتْرُكُونَ الْمَدِينَةَ عَلَى خَيْرِ مَا كَانَتْ، لاَ يَغْشَاهَا إِلاَّ الْعَوَافِي يُرِيدُ:

عَوَافِيَ السِّبَاعِ وَالطَّيْرِ وَآخِرُ مَنْ يُحْشَرُ رَاعِيَانِ مِنْ مُزَيْنَةَ يُرِيدَانِ

الْمَدِينَةَ يَنْعِقَانِ بِغَنَمِهِمَا فَيَجِدَانِهَا وُحُوشاً. حَتَّى إِذَا بَلَغَا ثَنِيَّةَ الْوَدَاعِ

خَرَّا عَلَى وُجُوهِهِمَا» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1830. Ebû Hüreyre'nin (ra) işittiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

İleride, şu hayır ve güzelliğine rağmen Medine'yi terk edecekler, artık orada sadece yırtıcı hayvanlar ve kuşlar kalacaktır. Medine'ye en son koyun sürüleriyle gelen Müzeyne Kabilesi'nden iki çoban olacak, onlar da Medine'yi vahşi hayvanlarla dolu bulacaklar. Seniyyetü'l-Vedâ' denilen yere vardıklarında, bunlar da, yüzleri üstüne düşeceklerdir.

(B1874 Buhârî, Fedâilü'l-Medîne, 5; M3367 Müslim, Hac, 499)

١٨٣١- وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «يَكُونُ خَلِيفَةٌ مِنْ خُلَفَائِكُمْ فِي آخِرِ الزَّمَانِ يَحْثُو الْمَالَ وَلاَ يَعُدُّهُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1831. Ebû Saîd el-Hudrî'den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur:

İleride (servet o kadar çoğalır ki,) halifelerinizden biri, saymaksızın parayı avuç avuç dağıtır.

(M7317-M7318 Müslim, Fiten, 68, 69)

١٨٣٢- وَعَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَطُوفُ الرَّجُلُ فِيهِ بِالصَّدَقَةِ مِنَ الذَّهَبِ، فَلاَ يَجِدُ أَحَداً يَأْخُذُهَا مِنْهُ، وَيُرَى الرَّجُلُ الْوَاحِدُ يَتْبَعُهُ أَرْبَعُونَ امْرَأَةً يَلُذْنَ بِهِ مِنْ قِلَّةِ الرِّجَالِ وَكَثْرَةِ النِّسَاءِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1832. Ebû Mûsâ el-Eş'arî'den (ra) rivayet edildiğine göre

Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

İnsanlar üzerine öyle bir zaman gelecektir ki, kişi altının zekâtını vermek üzere dolaşacak, onu alacak (fakir) kimse bulamayacaktır. Yine erkeklerin azlığından, kadınların çokluğundan dolayı, ortalıkta bir erkek görülünce de kırk kadın onun peşine düşecek ve onun himayesine girecektir.

(M2338 Müslim, Zekât, 59)

١٨٣٣- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «اِشْتَرَى رَجُلٌ مِنْ رَجُلٍ عَقَاراً، فَوَجَدَ الَّذِي اشْتَرَى الْعَقَارَ فِي عَقَارِهِ جَرَّةً فِيهَا ذَهَبٌ، فَقَالَ لَهُ الَّذِي اشْتَرَى الْعَقَارَ:

خُذْ ذَهَبَكَ، إِنَّمَا اشْتَرَيْتُ مِنْكَ الْأَرْضَ، وَلَمْ أَشْتَرِ الذَّهَبَ، وَقَالَ

الَّذِي لَهُ الْأَرْضُ: إِنَّمَا بِعْتُكَ الْأَرْضَ وَمَا فِيهَا، فَتَحَاكَمَا إِلَى رَجُلٍ،

فَقَالَ الَّذِي تَحَاكَمَا إِلَيْهِ: أَلَكُمَا وَلَدٌ؟ قَالَ أَحَدُهُمَا: لِي غُلَامٌ. وَقَالَ

الْآخَرُ: لِي جَارِيَةٌ، قَالَ أَنْكِحَا الْغُلَامَ الْجَارِيَةَ، وَأَنْفِقَا عَلَى أَنْفُسِهِمَا

مِنْهُ وَتَصَدَّقَا» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1833. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

(İsrailoğulları zamanında) bir kişi, birinden bir arsa satın aldı. Satın alan kişi, arsada içi altın dolu bir küp buldu ve satan kimseye, "Şu altınlarını al! Ben senden yalnız arsayı satın aldım bu altınları satın almadım." dedi. Satıcı da ona:

"Ben sana toprağı içindekilerle sattım." deyince, o iki zat bir hâkime başvurdular. Hâkim onlara, "Sizin çocuklarınız var mı?" diye sordu. Bunlardan birisi, benim bir oğlum var; öbürü, benim de bir kızım var, diye cevap verdi. Bunun üzerine hâkim, "Öyle ise bu oğlan ile bu kızı evlendirin ve bu altınlardan bir kısmını onlara harcayın ve bir kısmını da sadaka verin." dedi.

(B3472 Buhârî, Enbiyâ, 54; M4497 Müslim, Akdiye, 21)

١٨٣٤- وَعَنْهُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ يَقُولُ: «كَانَتِ امْرَأَتَانِ مَعَهُمَا ابْنَاهُمَا، جَاءَ الذِّئْبُ فَذَهَبَ بِابْنِ

إِحْدَاهُمَا، فَقَالَتْ لِصَاحِبَتِهَا: إِنَّمَا ذَهَبَ بِابْنِكِ، وَقَالَتِ الْأُخْرَى: إِنَّمَا

ذَهَبَ بِابْنِكِ، فَتَحَاكَمَا إِلَى دَاوُودَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَضَى بِهِ

لِلْكُبْرَى، فَخَرَجَتَا عَلَى سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَخْبَرَتَاهُ،

فَقَالَ: ائْتُونِي بِالسِّكِّينِ أَشُقُّهُ بَيْنَهُمَا. فَقَالَتِ الصُّغْرَى: لَا تَفْعَلْ، رَحِمَكَ

اللَّهُ، هُوَ ابْنُهَا فَقَضَى بِهِ لِلصُّغْرَى» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1834. Yine Ebû Hüreyre'nin işittiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

(Vaktiyle) yanlarında birer erkek çocukları olan iki kadın vardı. Bir kurt gelip bunlardan birinin çocuğunu kapıp götürdü. Çocuğunu kurt kapan kadın, diğerine: "Kurdun kaptığı çocuk senindi." dedi. O da "Hayır, senin oğlunu kaptı."

dedi. Bunun üzerine Davud'un (as) huzurunda yargılandılar. Hz. Davud, sağ kalan çocuğu yaşı büyük olan kadına verdi.

Bunlar, davayı bir de, Davud'un (as) oğlu Hz. Süleyman'a arz ettiler. Süleyman (as) (işin gerçek yüzünü anlamak için):

"Bana bir bıçak getirin. Şu çocuğu ikiye bölüp bu iki kadın arasında paylaştırayım." deyince yaşı küçük olan kadın, Hz. Süleyman'a:

"Allah sana rahmet etsin, aman çocuğu kesme, zira çocuk bu kadının oğludur." dedi.

Bunun üzerine Süleyman (as) da (kadının gösterdiği şefkat üzerine) çocuğun, yaşı küçük olan kadına ait olduğuna hükmetti.

(B6769 Buhârî, Ferâiz, 30; M4495 Müslim, Akdiye, 20)

١٨٣٥- وَعَنْ مِرْدَاسٍ الْأَسْلَمِيِّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يَذْهَبُ الصَّالِحُونَ الْأَوَّلُ فَالْأَوَّلُ، وَيَبْقَى حُثَالَةٌ كَحُثَالَةِ الشَّعِيرِ أَوِ التَّمْرِ، لَا يُبَالِيهِمُ اللّٰهُ بَالَةً»، رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1835. Mirdâs (b. Mâlik) el-Eslemî'den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

Salih kimseler peşpeşe (dünyadan) gider ve (geride) arpa ve hurma döküntüleri gibi, halkın döküntüsü kalır. Allah da onlara pek değer vermez.

(B6434 Buhârî, Rikâk, 9)

١٨٣٦- وَعَنْ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ الزُّرَقِيِّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: جَاءَ جِبْرِيلُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَا تَعُدُّونَ أَهْلَ بَدْرٍ فِيكُمْ؟ قَالَ: «مِنْ أَفْضَلِ الْمُسْلِمِينَ» أَوْ كَلِمَةً نَحْوَهَا قَالَ: «وَكَذٰلِكَ مَنْ شَهِدَ بَدْراً مِنَ الْمَلَائِكَةِ». رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1836. Rifâa b. Râfi ez-Zurakî'nin (ra) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

(Bedir Savaşı'nda) Cebrail (as) Peygamber'e ﷺ geldi de:

–Aranızda Bedir'e katılanların derecesi nedir, diye sordu. Resûlullah ﷺ:

–Müslümanların en faziletlilerindendirler, dedi yahut buna benzer bir şey söyledi. Cebrail (as):

–İşte (bizim nezdimizde) meleklerden Bedir'e katılanlar da öyledir, dedi.

(B3992 Buhârî, Megâzî, 11)

١٨٣٧- وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا أَنْزَلَ اللّٰهُ تَعَالَى بِقَوْمٍ عَذَاباً أَصَابَ الْعَذَابُ مَنْ كَانَ فِيهِمْ. ثُمَّ بُعِثُوا عَلَى أَعْمَالِهِمْ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1837. İbn Ömer'in (ra) naklettiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Allah'ın bir topluma gönderdiği azap, oradaki (iyi-kötü) herkesi kuşatır, sonra herkes (ahirette) amelleri üzerine diriltilir.

(B7108 Buhârî, Fiten, 19; M7234 Müslim, Cennet, 84)

١٨٣٨- وَعَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ جِذْعٌ يَقُومُ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَعْنِي فِي الْخُطْبَةِ، فَلَمَّا وُضِعَ الْمِنْبَرُ، سَمِعْنَا لِلْجِذْعِ مِثْلَ صَوْتِ الْعِشَارِ حَتّٰى نَزَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهِ فَسَكَنَ.

وَفِي رِوَايَةٍ: فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ قَعَدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمِنْبَرِ، فَصَاحَتِ النَّخْلَةُ الَّتِي كَانَ يَخْطُبُ عِنْدَهَا حَتّٰى كَادَتْ أَنْ تَنْشَقَّ.

وَفِي رِوَايَةٍ: فَصَاحَتْ صِيَاحَ الصَّبِيِّ. فَنَزَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، حَتّٰى أَخَذَهَا فَضَمَّهَا إِلَيْهِ، فَجَعَلَتْ تَئِنُّ أَنِينَ الصَّبِيِّ الَّذِي يُسَكَّتُ حَتّٰى اسْتَقَرَّتْ، قَالَ: «بَكَتْ عَلَى مَا كَانَتْ تَسْمَعُ مِنَ

الذِّكْرِ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1838. Câbir (ra) anlatıyor:

Hz. Peygamber'in hutbe okurken üzerine çıktığı bir hurma kütüğü vardı. Hutbe için (yeni bir) minber yapıldığında bu kütükten, gebe develerin iniltisine benzer sesler çıktığını işittik. Peygamber Efendimiz minberden inip de elini üzerine koyunca kütük sakinleşti.

Bir rivayete göre cuma günleri Peygamber minbere oturdukları zaman yanında hutbe okuduğu hurma kütüğü, öyle feryat ederdi ki yarılacak gibi olurdu.

Diğer rivayete göre bir çocuğun haykırışı gibi ses çıkardı. Bunun üzerine Peygamber minberden iner ve onu susturmak için ona sarılırdı. Kütük âdeta sakinleştirilmesi gereken bir çocuğun iniltisi gibi inlerdi. Peygamber :

O, işittiği zikirden dolayı ağladı, buyurdu.[63]

(B3584-B3585 Buhârî, Menâkıb, 25)

١٨٣٩- وَعَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِيِّ جُرْثُومِ بْنِ نَاشِرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ اللّٰهَ تَعَالَى فَرَضَ فَرَائِضَ فَلاَ تُضَيِّعُوهَا، وَحَدَّ حُدُوداً فَلاَ تَعْتَدُوهَا، وَحَرَّمَ أَشْيَاءَ فَلاَ تَنْتَهِكُوهَا، وَسَكَتَ عَنْ أَشْيَاءَ رَحْمَةً لَكُمْ غَيْرَ نِسْيَانٍ فَلاَ تَبْحَثُوا عَنْهَا» حَدِيثٌ حَسَنٌ، رَوَاهُ الدَّارَقُطْنِي وَغَيْرُهُ.

1839. Ebû Sa'lebe el-Huşenî Cürsûm b. Nâşir'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Allah Teâlâ birtakım şeyleri farz kılmıştır, onları yitirmeyin. Bazı sınırlar (günahlar için cezalar) koymuştur; onları aşmayın. Birtakım şeyleri haram etmiştir; onlara da el uzatmayın. Unutmuş olduğu için değil, sırf size merhametinden dolayı bir kısım şeylerin hükümleri hakkında da bir şey dememiştir; onları da soruşturmayın.

(DK4306 Dârekutni, es-Sünen, IV, 183; NM7114 Hâkim, el-Müstedrek, VII, 2542 (4/115))

١٨٤٠- وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: غَزَوْنَا مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعَ غَزَوَاتٍ نَأْكُلُ الْجَرَادَ.

وَفِي رِوَايَةٍ: نَأْكُلُ مَعَهُ الْجَرَادَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1840. Abdullah b. Ebû Evfâ'dan (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir:

Resûlullah ile beraber yedi defa düşmanla savaştık ve o savaşlarda (zaman oldu açlıktan) çekirge yedik.

Diğer bir rivayette:

Peygamber Efendimizle beraber çekirge yerdik, denilmiştir.

(B5495 Buhârî, Zebâih, 13; M5045 Müslim, Sayd, 52)

١٨٤١- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لاَ يُلْدَغُ الْمُؤْمِنُ مِنْ جُحْرٍ مَرَّتَيْنِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1841. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre
Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur:

Mümin, aynı delikten iki defa sokulmaz (yani aynı konuda iki kere aldatılmaz).

(B6133 Buhârî, Edeb, 83; M7498 Müslim, Zühd, 63)

١٨٤٢- وَعَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «ثَلاَثَةٌ لاَ يُكَلِّمُهُمُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلاَ يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ وَلاَ يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ: رَجُلٌ عَلَى فَضْلِ مَاءٍ بِالْفَلاَةِ يَمْنَعُهُ مِنِ ابْنِ السَّبِيلِ، وَرَجُلٌ بَايَعَ رَجُلاً بِسِلْعَةٍ بَعْدَ الْعَصْرِ، فَحَلَفَ بِاللهِ لَأَخَذَهَا بِكَذَا وَكَذَا، فَصَدَّقَهُ وَهُوَ عَلَى غَيْرِ ذٰلِكَ، وَرَجُلٌ بَايَعَ إِمَاماً لاَ يُبَايِعُهُ إِلاَّ لِدُنْيَا، فَإِنْ أَعْطَاهُ مِنْهَا وَفَى، وَإِنْ لَمْ يُعْطِهِ مِنْهَا لَمْ يَفِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1842. Yine Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Allah, kıyamet gününde şu üç kişiyle ne konuşur, ne onlara bakar ve ne de onları temize çıkarır. Onlar için acıklı azap vardır.

Birisi, çölde ihtiyaç fazlası suyu olduğu hâlde onu yolculardan esirger.

İkincisi, malını ikindiden sonra pazara çıkarır ve "Bunu şu fiyata aldım!" diye yalan yere yemin eder, yalan olmasına rağmen müşteri de ona inanır.

Üçüncüsü, çıkarı için devlet başkanına biat eder. Devlet başkanı ona istediğini verirse sözünde durur, vermezse durmaz.

(M297 Müslim, Îmân, 173; B2369 Buhârî, Müsâkât, 10, B2672 Buhârî Şehâdât, 22)

١٨٤٣- وَعَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «بَيْنَ النَّفْخَتَيْنِ أَرْبَعُونَ» قَالُوا يَا أَبَا هُرَيْرَةَ، أَرْبَعُونَ يَوْماً؟ قَالَ: أَبَيْتُ، قَالُوا: أَرْبَعُونَ سَنَةً؟ قَالَ: أَبَيْتُ. قَالُوا: أَرْبَعُونَ شَهْراً؟ قَالَ: أَبَيْتُ «وَيَبْلَى كُلُّ شَيْءٍ مِنَ الْإِنْسَانِ إِلَّا عَجْبَ ذَنَبِهِ، فِيهِ يُرَكَّبُ الْخَلْقُ، ثُمَّ يُنْزِلُ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً، فَيَنْبُتُونَ كَمَا يَنْبُتُ الْبَقْلُ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1843. Ebû Hüreyre'nin rivayet ettiğine göre Peygamber ﷺ:

İki sur üflenişi arasında kırk (gün, ay, yıl kadar bir süre) vardır, buyurdu. Ashâb:

–Ey Ebû Hüreyre, kırk gün mü, diye sordular. Ebû Hüreyre:

–Bilmem, dedi.

–Kırk sene mi, dediler.

–Yine bilmem, dedi.

–Kırk ay mı, dediler.

–Yine bilmem, dedi.

Ebû Hüreyre, rivayetine devam ederek, Peygamber'in ﷺ şöyle buyurduğunu nakletmiştir:

İnsanın (kuyruk sokumundaki) acbü'z-zeneb denilen kemik dışında her organı çürür. İkinci yaratılış, ondan teşekkül eder. Sonra Allah Teâlâ gökten (hayat)

suyunu indirir, bunun üzerine insanlar yeryüzünden tıpkı (tohumundan biten) bitkiler gibi ortaya çıkarlar.

(B4814 Buhari, Tefsîr, (Zümer) 4; M7414 Müslim, Fiten, 141)

١٨٤٤- وَعَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَجْلِسٍ يُحَدِّثُ الْقَوْمَ، جَاءَهُ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ: مَتَى السَّاعَةُ؟ فَمَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَدِّثُ، فَقَالَ بَعْضُ الْقَوْمِ: سَمِعَ مَا قَالَ، فَكَرِهَ مَا قَالَ، وَقَالَ بَعْضُهُمْ: بَلْ لَمْ يَسْمَعْ، حَتَّى إِذَا قَضَى حَدِيثَهُ قَالَ: «أَيْنَ السَّائِلُ عَنِ السَّاعَةِ؟» قَالَ: هَا أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «إِذَا ضُيِّعَتِ الْأَمَانَةُ فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ» قَالَ: كَيْفَ إِضَاعَتُهَا؟ قَالَ: إِذَا وُسِّدَ الْأَمْرُ إِلَى غَيْرِ أَهْلِهِ فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1844. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Resûlullah ﷺ bir mecliste konuşurken çölden bir bedevi geldi ve:

–Kıyamet ne zaman kopacak, diye sordu. Resûlullah ﷺ, sözüne devam ettiğinden, orada bulunanların kimi:

–Peygamber ﷺ bedevinin sözünü işitti ama sorusundan hoşlanmadığı için cevap vermedi, dedi. Kimi de:

–Belki de işitmedi, dedi. Resûl-i Ekrem sözünü bitirince:

–Kıyameti soran nerede, diye sordu. Bedevi:

–İşte benim, ey Allah'ın Resûlü, deyince:

–Sorumluluk yitirildiği zaman kıyameti bekle, buyurdu.

Yine bedevi:

–Ey Allah'ın Resûlü, sorumluluğun yitirilmesi nasıl olur, diye sordu. Resûlullah ﷺ:

–İş (yönetim) ehil olmayan kimselere verildiğinde kıyameti bekle, buyurdu.

(B59 Buhârî, İlim, 2, B6496 Buhârî Rikâk, 35)

١٨٤٥- وَعَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «يُصَلُّونَ لَكُمْ، فَإِنْ أَصَابُوا فَلَكُمْ وَلَهُمْ، وَإِنْ أَخْطَئُوا فَلَكُمْ وَعَلَيْهِمْ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1845. Yine Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

(Bazıları önünüze geçip) size namaz kıldıracaklar. Şayet (şartlarına) uygun bir şekilde namaz kıldırırlarsa bu hem sizin, hem de onların lehinedir. Ama hata ederlerse bu sizin lehinize, onların ise aleyhinedir.

(B694 Buhârî, Ezân, 55)

١٨٤٦- وَعَنْهُ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ: (كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ) قَالَ: خَيْرُ النَّاسِ لِلنَّاسِ يَأْتُونَ بِهِمْ فِي السَّلَاسِلِ فِي أَعْنَاقِهِمْ حَتَّى يَدْخُلُوا فِي الْإِسْلَامِ.

1846. Yine Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre o:

"Siz, insanların iyiliği için ortaya çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz." âyetini[64], "İnsanların en hayırlıları boyunlarında zincirlerle esir olarak getirilip İslâm'a giren (sonra da insanlara hizmet eden) kimselerdir." şeklinde tefsîr etmiştir.

(B4557 Buhari, Tefsîr, (Âl-i İmran) 7)

١٨٤٧- وَعَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «عَجِبَ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ قَوْمٍ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ فِي السَّلَاسِلِ» رَوَاهُمَا الْبُخَارِيُّ.

1847. Yine Ebû Hüreyre'nin (ra) rivayetine göre Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

(Müslümanlarla savaşırken esir düşüp) zincirlere bağlanan, (sonra da Müslüman olup) cennete giren bir topluluk Allah Teâlâ'nın hoşuna gider.

(B3010 Buhârî, Cihâd, 144)

١٨٤٨- وَعَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «أَحَبُّ الْبِلَادِ إِلَى اللّٰهِ مَسَاجِدُهَا، وَأَبْغَضُ الْبِلَادِ إِلَى اللّٰهِ أَسْوَاقُهَا» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1848. Yine Ebû Hüreyre'den
Hz. Peygamber'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

Beldelerin Allah'a en sevimli yerleri, mescitleridir, en sevimsizleri de çarşılarıdır.[65]

(M1528 Müslim, Mesâcid, 288)

١٨٤٩- وَعَنْ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ مِنْ قَوْلِهِ قَالَ: لَا تَكُونَنَّ إِنِ اسْتَطَعْتَ أَوَّلَ مَنْ يَدْخُلُ السُّوقَ، وَلَا آخِرَ مَنْ يَخْرُجُ مِنْهَا، فَإِنَّهَا مَعْرَكَةُ الشَّيْطَانِ، وَبِهَا يَنْصِبُ رَايَتَهُ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ هٰكَذَا.

وروَاهُ الْبَرْقَانِي فِي صَحِيحِهِ عَنْ سَلْمَانَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تَكُنْ أَوَّلَ مَنْ يَدْخُلُ السُّوقَ، وَلَا آخِرَ مَنْ يَخْرُجُ مِنْهَا، فِيهَا بَاضَ الشَّيْطَانُ وَفَرَّخَ».

1849. Selmân-ı Fârisî'nin (ra) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Yapabilirsen çarşıya ne ilk girenlerden ol, ne de oradan en son çıkanlardan. Çünkü çarşı, şeytanın bayrağını diktiği (kazanma hırsının egemen olduğu) bir savaş meydanıdır.

(M6315 Müslim, Fedâil, 100)

Berkânî, bu hadisi, Sahih'inde, Selmân-ı Fârisî'den
rivayetle onun şöyle dediğini nakletmiştir:

Resûlullah buyurdu ki:

Sakın çarşıya ilk giren ve oradan en son çıkan olma.
Şeytan orada yumurtlayıp yavru yapar.

(MK6118, Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, VI, 248)

١٨٥٠- وَعَنْ عاصِمٍ الْأَحْوَلِ عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ سَرْجِسَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْتُ لِرَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا رَسُولَ اللّٰهِ غَفَرَ اللّٰهُ لَكَ، قَالَ: «وَلَكَ» قَالَ عَاصِمٌ: فَقُلْتُ لَهُ: اِسْتَغْفَرَ لَكَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: نَعَمْ وَلَكَ، ثُمَّ تَلاَ هٰذِهِ الْآيَةَ: (وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ)، رَوَاهُ مُسْلِمٌ

1850. Âsım el-Ahvel, Abdullah b. Sercis'in (ra) şöyle dediğini rivayet etmiştir:
Bir gün Resûlullah'a ﷺ:
–Ey Allah'ın Resûlü, Allah seni bağışlasın, dedim.

–Seni de, dedi.

Ravi Âsım diyor ki: Abdullah b. Sercis bunu haber verince, ona:

–Resûlullah ﷺ, sana bu şekilde bağış diledi (öyle) mi, dedim.

–Evet, senin için de diledi, dedi ve şu âyeti okudu:

"(Yâ Muhammed,) hem kendi günahın, hem de erkek ve kadın müminlerin günahları için Allah'tan bağışlanma dile!"[66]

(M6088 Müslim, Fedâil, 112)

١٨٥١- وَعَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ مِمَّا أَدْرَكَ النَّاسُ مِنْ كَلَامِ النُّبُوَّةِ الْأُولَى: إِذَا لَمْ تَسْتَحِ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1851. Ebû Mes'ûd el-Ensârî'den (ra),
Hz. Peygamber'in ﷺ şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

İnsanların öteden beri bildiği ilk peygamberlik sözlerinden biri de:

"Utanmazsan istediğini yap!" sözüdür.

(B3483 Buhârî, Enbiyâ, 54, B6120 Buhârî, Edeb, 78)

١٨٥٢- وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَوَّلُ مَا يُقْضَى بَيْنَ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي الدِّمَاءِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1852. İbn Mes'ûd'dan (ra) rivayete edildiği üzere,
Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

Kıyamet günü, insanlar arasında ilk sonuçlandırılacak davalar, kan davalarıdır.

(B6864 Buhârî, Diyât, 1; M4381 Müslim, Kasâme, 28)

١٨٥٣- وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «خُلِقَتِ الْمَلَائِكَةُ مِنْ نُورٍ، وَخُلِقَ الْجَانُّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ، وَخُلِقَ آدَمُ مِمَّا وُصِفَ لَكُمْ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1853. Hz. Âişe'den (ra), Resûlullah'ın ﷺ şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

Melekler nurdan, cinler dumansız ateşten yaratıldı. Âdem (as) de, (Kur'an'da) size tarif edildiği üzere topraktan yaratıldı.

(M7495 Müslim, Zühd, 60)

١٨٥٤- وَعَنْهَا رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا قَالَتْ: «فَإِنَّ خُلُقَ نَبِيِّ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ الْقُرْآنَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1854. Hz. Âişe'den rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir:

Hz. Peygamber'in ahlâkı, Kur'an (ahlâkı) idi.

(M1739 Müslim, Müsâfirîn, 139)

١٨٥٥- وَعَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللهِ أَحَبَّ اللهُ لِقَاءَهُ، وَمَنْ كَرِهَ لِقَاءَ اللهِ كَرِهَ اللهُ لِقَاءَهُ» فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ، أَكَرَاهِيَةُ الْمَوْتِ؟ فَكُلُّنَا نَكْرَهُ الْمَوْتَ، قَالَ: «لَيْسَ كَذٰلِكَ، وَلٰكِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا بُشِّرَ بِرَحْمَةِ اللهِ وَرِضْوَانِهِ وَجَنَّتِهِ أَحَبَّ لِقَاءَ اللهِ، فَأَحَبَّ اللهُ لِقَاءَهُ، وَإِنَّ الْكَافِرَ إِذَا بُشِّرَ بِعَذَابِ اللهِ وَسَخَطِهِ، كَرِهَ لِقَاءَ اللهِ، وَكَرِهَ اللهُ لِقَاءَهُ». رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1855. Hz. Âişe'den rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir:

Resûlullah ﷺ:

Allah'a kavuşmayı isteyene, Allah da kavuşmak ister; Allah'a kavuşmayı istemeyene, Allah da kavuşmak istemez, buyurdu.

–Ey Allah'ın Resûlü, burada kastedilen, ölümden hoşlanmamak ise hiçbirimiz ölümden hoşlanmayız, dedim. Resûlullah ﷺ:

–Öyle değil, ama can çekişme vakti geldiğinde mümine, Allah'ın rahmeti, rızası ve cenneti müjdelenir, o da hemen Allah'a kavuşmayı arzu eder. Allah da ona kavuşmayı ister. Kâfire ise Allah'ın azabı ve gazabı müjdelenince, Allah'a kavuşmayı istemez. Allah da ona kavuşmayı istemez, buyurdu.

(M6820-M6822 Müslim, Zikir, 14, 15)

١٨٥٦- وَعَنْ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ صَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيٍّ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُعْتَكِفاً، فَأَتَيْتُهُ أَزُورُهُ لَيْلاً. فَحَدَّثْتُهُ ثُمَّ قُمْتُ لِأَنْقَلِبَ، فَقَامَ مَعِي لِيَقْلِبَنِي، فَمَرَّ رَجُلَانِ مِنَ الْأَنْصَارِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، فَلَمَّا رَأَيَا النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْرَعَا. فَقَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «عَلَى رِسْلِكُمَا إِنَّهَا صَفِيَّةُ بِنْتُ حُيَيٍّ» فَقَالَا: سُبْحَانَ اللهِ يَا رَسُولَ اللهِ،

فَقَالَ: «إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنِ ابْنِ آدَمَ مَجْرَى الدَّمِ، وَإِنِّي خَشِيتُ أَنْ يَقْذِفَ فِي قُلُوبِكُمَا شَرًّا أَوْ قَالَ: شَيْئًا» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1856. Müminlerin annesi Safiyye bint Huyey'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir:

Peygamber, mescitte itikâfta[67] iken, geceleyin onu ziyarete gelmiştim. Onunla biraz konuştuktan sonra geri dönmek üzere ayağa kalktım. Hz. Peygamber de uğurlamak için benimle kalktı. (Ümmü Seleme'nin odasının önündeki mescit kapısına geldiğimizde) ensardan iki kişi oradan geçiyordu. Peygamber'i (yanında bir hanımla) görünce (kaçarcasına) hızlandılar. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem onlara:

–Ağır olun, yanımdaki kadın, (eşim) Safiye bint Huyey'dir, buyurdu. Onlar:

–Sübhânallâh, ey Allah'ın Resûlü (biz sizin hakkınızda nasıl kötü düşünebiliriz), dediler. Resûl-i Ekrem:

–Şeytan, insan (vücudun)da tıpkı kanın dolaştığı gibi dolaşır. Ben şeytanın sizin kalplerinize kötü bir şey atmasından endişelendim, dedi.

(B2035 Buhârî, İtikâf, 8, B3281 Buhârî, Bed'ü'l-halk, 11; M5679 Müslim, Selâm, 24)

١٨٥٧- وَعَنْ أَبِي الْفَضْلِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: شَهِدْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ حُنَيْنٍ فَلَزِمْتُ أَنَا وَأَبُو سُفْيَانَ بْنُ الْحَارِثِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ نُفَارِقْهُ، وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى بَغْلَةٍ لَهُ بَيْضَاءَ. فَلَمَّا الْتَقَى الْمُسْلِمُونَ وَالْمُشْرِكُونَ وَلَّى الْمُسْلِمُونَ مُدْبِرِينَ، فَطَفِقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَرْكُضُ بَغْلَتَهُ قِبَلَ الْكُفَّارِ، وَأَنَا آخِذٌ بِلِجَامِ بَغْلَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكُفُّهَا إِرَادَةَ أَنْ لَا تُسْرِعَ، وَأَبُو سُفْيَانَ آخِذٌ بِرِكَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَيْ عَبَّاسُ نَادِ أَصْحَابَ
السَّمُرَةِ» قَالَ الْعَبَّاسُ، وَكَانَ رَجُلاً صَيِّتاً: فَقُلْتُ بِأَعْلَى صَوْتِي: أَيْنَ أَصْحَابُ
السَّمُرَةِ، فَوَ اللهِ لَكَأَنَّ عَطْفَتَهُمْ حِينَ سَمِعُوا صَوْتِي عَطْفَةَ الْبَقَرِ عَلَى أَوْلَادِهَا،
فَقَالُوا: يَا لَبَّيْكَ يَا لَبَّيْكَ، فَاقْتَتَلُوا هُمْ وَالْكُفَّارُ، وَالدَّعْوَةُ فِي الْأَنْصَارِ يَقُولُونَ:
يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ، يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ، ثُمَّ قُصِرَتِ الدَّعْوَةُ عَلَى بَنِي الْحَارِثِ بْنِ
الْخَزْرَجِ. فَنَظَرَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ عَلَى بَغْلَتِهِ كَالْمُتَطَاوِلِ
عَلَيْهَا إِلَى قِتَالِهِمْ فَقَالَ: «هٰذَا حِينَ حَمِيَ الْوَطِيسُ» ثُمَّ أَخَذَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى
اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَصَيَاتٍ، فَرَمَى بِهِنَّ وُجُوهَ الْكُفَّارِ، ثُمَّ قَالَ: «انْهَزَمُوا وَرَبِّ
مُحَمَّدٍ» فَذَهَبْتُ أَنْظُرُ فَإِذَا الْقِتَالُ عَلَى هَيْئَتِهِ فِيمَا أَرَى، فَوَاللهِ مَا هُوَ إِلَّا أَنْ
رَمَاهُمْ بِحَصَيَاتِهِ، فَمَازِلْتُ أَرَى حَدَّهُمْ كَلِيلاً، وَأَمْرَهُمْ مُدْبِراً. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1857. Ebu'l-Fadl Abbâs b. Abdilmuttalib'den (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir:

Resûlullah ﷺ ile birlikte Huneyn Savaşı'na katıldım. Ebû Süfyân b. Hâris b. Abdulmuttalib ile ben, (Düldül adlı) beyaz katırı üzerindeki Resûlullah'ı izledik ve o gün ondan ayrılmadık. Müslümanlarla müşrikler karşılaşınca, Müslümanlar (dayanamayıp) geri çekilmeye başladılar. Bunun üzerine Resûlullah (korkusuzca) katırını inkârcıların üzerine sürdü. Ben, hızlanmasını istemeyerek Peygamber'in bindiği katırın gemini, Ebû Süfyân ise katırın üzengisini (eyerin iki tarafındaki ayak basılan demir halkayı) tutuyor (onu engellemeye çalışıyor)du. Bunun üzerine Resûlullah ﷺ:

Yâ Abbâs, (Hudeybiye'de yapılan Rıdvan Sözleşmesi'nde bizimle) ağacın altında bulunanlara seslen, buyurdu. Ravi der ki: Hz. Abbâs'ın sesi gür idi.

Ben de bütün gücümle "Ey ağacın altında söz veren Rıdvan Ashâbı! neredesiniz?" diye seslendim. Allah'a yemin ederim ki sesimi işitenler ineklerin yavrularına gelişi gibi süratle dönüp, "Lebbeyk, lebbeyk (Buyur, emret, buyur!)"

diyerek hepsi Resûlullah’ın etrafında toplandılar ve kâfirlerle savaşa koyuldular.

(Savaş meydanındaki) ensara da:

“Ey ensar topluluğu, ey ensar topluluğu!” diye seslendiler. Sonra çağrı, Hâris b. Hazrecoğulları’na indirgendi. Bu sırada Resûlullah katırın üzerinde doğrularak savaşa baktı ve:

–Şimdi tam savaşın kızıştığı vakit, dedi. Sonra bir miktar çakıl taşı alıp onları kâfirlerin yüzlerine doğru fırlattı ve:

–Muhammed’in Rabbine yemin ederim ki, bozguna uğradılar, buyurdu.

Ravi, “Ben olanları takip ediyor, savaşın olduğu gibi devam ettiğini görüyordum. Yemin ederim ki, Resûlullah çakıl taşlarını atar atmaz onların zayıfladıklarını ve gerilediklerini gördüm.” dedi.

(M4612 Müslim, Cihâd, 76)

١٨٥٨- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ لاَ يَقْبَلُ إِلاَّ طَيِّباً، وَإِنَّ اللَّهَ أَمَرَ الْمُؤْمِنِينَ بِمَا أَمَرَ بِهِ الْمُرْسَلِينَ، فَقَالَ تَعَالَى: (يَآ أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحاً) وَقَالَ تَعَالَى: (يَآ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنَ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ) ثُمَّ ذَكَرَ الرَّجُلَ يُطِيلُ السَّفَرَ أَشْعَثَ أَغْبَرَ يَمُدُّ يَدَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ: يَا رَبِّ يَا رَبِّ، وَمَطْعَمُهُ حَرَامٌ، وَمَشْرَبُهُ حَرَامٌ، وَمَلْبَسُهُ حَرَامٌ، وَغُذِيَ بِالْحَرَامِ، فَأَنَّى يُسْتَجَابُ لِذَلِكَ؟» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1858. Ebû Hüreyre’den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Ey insanlar! Allah Teâlâ temizdir, ancak temiz olanı kabul eder. Allah, peygamberlerine emrettiği şeyleri müminlere de emretti. Peygamberlere:

“Ey Peygamberler, hoş ve temiz yiyeceklerden yiyin, iyi ve güzel işler yapın!”, müminlere de:

“Ey müminler, verdiğimiz hoş ve temiz yiyeceklerden yiyin!” buyurdu.

Sonra Resûl-i Ekrem, uzun yolculuklar yapmış, üstü başı tozlanmış, ellerini göğe uzatarak: “Yâ Rab, yâ Rab!” diye yalvarıp yakaran bir adamdan söz etti. Fakat onun yediği haram, içtiği haram, giydiği haram, gıdası haram idi. Peki, böyle birisinin duası nasıl kabul edilsin, buyurdu.

(M2346 Müslim, Zekât, 65)

١٨٥٩- وَعَنْهُ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «ثَلاَثَةٌ لاَ يُكَلِّمُهُمُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَلاَ يُزَكِّيهِمْ، وَلاَ يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ، وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ: شَيْخٌ زَانٍ، وَمَلِكٌ كَذَّابٌ، وَعَائِلٌ مُسْتَكْبِرٌ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1859. Ebû Hüreyre’den (ra)
Resûlullah’ın ﷺ şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

Allah, kıyamet günü şu üç sınıf insanla ne konuşur, ne onları temize çıkarır, ne de onlara bakar. Onlar için can yakıcı azap vardır: Zina eden ihtiyar, yalancı yönetici ve kibirli fakir.

(M296 Müslim, Îmân, 172)

١٨٦٠- وَعَنْهُ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «سَيْحَانُ وَجَيْحَانُ وَالْفُرَاتُ وَالنِّيلُ كُلٌّ مِنْ أَنْهَارِ الْجَنَّةِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1860. Ebû Hüreyre’nin naklettiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Seyhan, Ceyhan, Fırat ve Nil, hepsi de cennet ırmaklarındandır.[68]

(M7161 Müslim, Cennet, 26)

١٨٦١- وَعَنْهُ قَالَ: أَخَذَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِي فَقَالَ: «خَلَقَ اللّٰهُ التُّرْبَةَ يَوْمَ السَّبْتِ، وَخَلَقَ فِيهَا الْجِبَالَ يَوْمَ الْأَحَدِ، وَخَلَقَ الشَّجَرَ يَوْمَ الْإِثْنَيْنِ، وَخَلَقَ الْمَكْرُوهَ يَوْمَ الثُّلاَثَاءِ، وَخَلَقَ النُّورَ يَوْمَ الْأَرْبِعَاءِ، وَبَثَّ فِيهَا الدَّوَابَّ يَوْمَ الْخَمِيسِ، وَخَلَقَ آدَمَ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ الْعَصْرِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فِي آخِرِ

الْخَلْقِ فِي آخِرِ سَاعَةٍ مِنَ النَّهَارِ فِيمَا بَيْنَ الْعَصْرِ إِلَى اللَّيْلِ». رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1861. Yine Ebû Hüreyre anlatıyor:

(Bir gün) Peygamber ﷺ elimi tuttu ve şöyle buyurdu:

Allah, cumartesi günü toprağı, pazar günü dağları, pazartesi günü ağaçları, salı günü istenmeyen şeyleri, çarşamba günü nuru yarattı. Perşembe günü yeryüzüne hayvanları yaydı. Yaratmanın en sonunda cuma günü ikindi sonrasında, gündüzün son vakti olan ikindi ile akşam arasında; Âdem'i (as) yarattı.[69]

(M7054 Müslim, Münâfikîn, 27)

١٨٦٢- وَعَنْ أَبِي سُلَيْمَانَ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: «لَقَدِ انْقَطَعَتْ فِي يَدِي يَوْمَ مُؤْتَةَ تِسْعَةُ أَسْيَافٍ، فَمَا بَقِيَ فِي يَدِي إِلاَّ صَفِيحَةٌ يَمَانِيَةٌ». رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1862. Ebû Süleymân Hâlid b. Velîd'in (ra) şöyle dediği rivayet olunmuştur:

Mute Savaşı günü elimde tam dokuz kılıç kırıldı. Elimde sadece Yemen yapımı (uzun ve enli) bir kılıç kaldı.

(B4246 Buhârî, Megâzî, 45)

١٨٦٣- وَعَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِذَا حَكَمَ الْحَاكِمُ، فَاجْتَهَدَ، ثُمَّ أَصَابَ، فَلَهُ أَجْرَانِ وَإِنْ حَكَمَ وَاجْتَهَدَ، فَأَخْطَأَ، فَلَهُ أَجْرٌ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1863. Amr b. Âs (ra), Resûlullah'ın ﷺ şöyle buyurduğunu işittim, demiştir:

Hâkim, içtihat eder de doğru hüküm verirse iki sevap; hata ederse (içtihadından dolayı) bir sevap alır.

(B7352 Buhârî, İ'tisâm, 21; M4487 Müslim, Akdiye, 15)

١٨٦٤- وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

«الْحُمَّى مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ فَأَبْرِدُوهَا بِالْمَاءِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1864. Hz. Âişe'den (ra) Resûlullah'ın ﷺ şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

Yüksek ateş (humma), cehennem ateşinden bir parçadır. Onu su ile soğutun!

(B3261 Buhârî, Bed'ü'l-halk, 10; M5751-M5752 Müslim, Selâm, 78)

١٨٦٥- وَعَنْهَا رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ مَاتَ وَعَلَيْهِ صَوْمٌ، صَامَ عَنْهُ وَلِيُّهُ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1865. Hz. Âişe'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Oruç borcu olduğu hâlde vefat eden kimsenin yerine velisi (yakını) oruç tutabilir.[70]

(B1952 Buhârî, Savm, 42; M2692 Müslim, Sıyâm, 153)

١٨٦٦- وَعَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكِ بْنِ الطُّفَيْلِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا حُدِّثَتْ أَنَّ عَبْدَ اللهِ ابْنَ الزُّبَيْرِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا قَالَ فِي بَيْعٍ أَوْ عَطَاءٍ أَعْطَتْهُ عَائِشَةُ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهَا: وَاللهِ لَتَنْتَهِيَنَّ عَائِشَةُ، أَوْ لَأَحْجُرَنَّ عَلَيْهَا، قَالَتْ: أَهُوَ قَالَ هٰذَا؟ قَالُوا: نَعَمْ، قَالَتْ: هُوَ لِلّٰهِ عَلَيَّ نَذْرٌ أَنْ لَا أُكَلِّمَ ابْنَ الزُّبَيْرِ أَبَداً، فَاسْتَشْفَعَ ابْنُ الزُّبَيْرِ إِلَيْهَا حِينَ طَالَتِ الْهِجْرَةُ. فَقَالَتْ: لَا وَاللهِ لَا أُشَفِّعُ فِيهِ أَبَداً، وَلَا أَتَحَنَّثُ إِلَى نَذْرِي. فَلَمَّا طَالَ ذٰلِكَ عَلَى ابْنِ الزُّبَيْرِ كَلَّمَ الْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ، وَعَبْدَ الرَّحْمٰنِ بْنَ الْأَسْوَدِ بْنِ عَبْدِ يَغُوثَ وَقَالَ لَهُمَا: أَنْشُدُكُمَا اللّٰهَ لَمَّا أَدْخَلْتُمَانِي عَلَى عَائِشَةَ

رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا، فَإِنَّهَا لاَ يَحِلُّ لَهَا أَنْ تَنْذِرَ قَطِيعَتِي، فَأَقْبَلَ بِهِ الْمِسْوَرُ، وَعَبْدُ الرَّحْمٰنِ حَتّٰى اسْتَأْذَنَا عَلَى عَائِشَةَ، فَقَالاَ: اَلسَّلاَمُ عَلَيْكِ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ، أَنَدْخُلُ؟ قَالَتْ عَائِشَةُ: اُدْخُلُوا. قَالُوا: كُلُّنَا؟ قَالَتْ: نَعَمْ اُدْخُلُوا كُلُّكُمْ، وَلاَ تَعْلَمُ أَنَّ مَعَهُمَا ابْنَ الزُّبَيْرِ، فَلَمَّا دَخَلُوا، دَخَلَ ابْنُ الزُّبَيْرِ الْحِجَابَ، فَاعْتَنَقَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا، وَطَفِقَ يُنَاشِدُهَا وَيَبْكِي، وَطَفِقَ الْمِسْوَرُ، وَعَبْدُ الرَّحْمٰنِ يُنَاشِدَانِهَا إِلاَّ كَلَّمَتْهُ وَقَبِلَتْ مِنْهُ، وَيَقُولاَنِ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَمَّا قَدْ عَلِمَتْ مِنَ الْهِجْرَةِ. وَلاَ يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلاَثِ لَيَالٍ. فَلَمَّا أَكْثَرُوا عَلَى عَائِشَةَ مِنَ التَّذْكِرَةِ وَالتَّحْرِيجِ، طَفِقَتْ تُذَكِّرُهُمَا وَتَبْكِي، وَتَقُولُ: إِنِّي نَذَرْتُ وَالنَّذْرُ شَدِيدٌ، فَلَمْ يَزَالاَ بِهَا حَتّٰى كَلَّمَتِ ابْنَ الزُّبَيْرِ، وَأَعْتَقَتْ فِي نَذْرِهَا أَرْبَعِينَ رَقَبَةً، وَكَانَتْ تَذْكُرُ نَذْرَهَا بَعْدَ ذٰلِكَ فَتَبْكِي حَتّٰى تَبُلَّ دُمُوعُهَا خِمَارَهَا.

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1866. Avf b. Mâlik b. Tufeyl’den şöyle rivayet edilmiştir:

Hz. Âişe’nin yaptığı bir satış veya bağış hakkında (yeğeni) Abdullah b. Zübeyr’in:

“Allah’a yemin ederim ki Âişe, ya bundan kendisi vazgeçer, yahut onu ben engellerim.” dediği kendisine haber verilince Hz Âişe:

–Bunu o mu söyledi, dedi.

–Evet, demeleri üzerine:

–Abdullah b. Zübeyr ile asla konuşmamak üzere Allah adına nezir ediyorum (adak adıyorum) dedi. Dargınlığın uzaması üzerine Abdullah b. Zübeyr,

(teyzesinin affedip kendisiyle konuşması için) ona aracı göndermek istedi ise de Hz. Âişe:

–Hayır, Allah'a yemin ederim ki, onun hakkında ne aracılığı kabul ederim, ne de nezrimi (adağımı) bozarım, dedi.

Hz. Âişe'nin küs durma süresi iyice uzayınca Abdullah b. Zübeyr, Misver b. Mahreme ve Abdurrahmân b. Esved b. Abdiyağûs ile konuştu ve onlara:

–Allah aşkına beni (teyzem) Âişe'nin evine götürün! Çünkü onun benimle alâkayı kesmek üzere adak adaması helâl olmaz, dedi. Bunun üzerine Misver ve Abdurrahmân, onunla birlikte Hz. Âişe'nin evine vardılar. "Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerine olsun, içeri girebilir miyiz?" diyerek izin aldılar. O:

–Girin, dedi. Onlar:

–Hepimiz de mi, dediler. O da:

–Evet hepiniz de girin, dedi. Abdullah b. Zübeyr'in onların yanında olduğunu bilmiyordu. Bunlar girince Abdullah b. Zübeyr perdenin arkasına geçti ve teyzesinin boynuna sarıldı, ağlayarak:

–Allah aşkına beni affet, diye özür diledi. Misver ve Abdurrahmân da Hz. Âişe'ye, onun özrünü kabul etmesi ve onunla konuşması için Allah andı vermeye başladılar ve:

–Peygamber'in dargınlığı yasakladığını biliyorsun. Bir Müslümanın Müslüman kardeşiyle üç geceden fazla küs durması helâl olmaz, dediler. Bu tür şeyleri hatırlatıp Hz. Aişe'nin üzerine fazlaca gidince, o da onlara (adağını) hatırlatmaya ve ağlamaya başladı:

–Ben nezrettim. Nezri bozmak zordur, dedi. Onların ısrarları üzerine sonunda Hz. Âişe, Abdullah b. Zübeyr ile konuştu ve nezrine kefâret olarak kırk köle azat etti. Daha sonraları o, bu nezrini hatırlar ve gözyaşları başörtüsünü ıslatacak kadar ağlardı.

(B6073-B6075 Buhârî, Edeb, 62)

١٨٦٧- وَعَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ إِلَى قَتْلَى أُحُدٍ. فَصَلَّى عَلَيْهِمْ بَعْدَ ثَمَانِ سِنِينَ كَالْمُوَدِّعِ لِلْأَحْيَاءِ وَالْأَمْوَاتِ، ثُمَّ طَلَعَ إِلَى الْمِنْبَرِ، فَقَالَ: إِنِّي بَيْنَ أَيْدِيكُمْ فَرَطٌ وَأَنَا شَهِيدٌ عَلَيْكُمْ وَإِنَّ مَوْعِدَكُمُ الْحَوْضُ، وَإِنِّي لَأَنْظُرُ إِلَيْهِ مِنْ مَقَامِي هٰذَا، وَإِنِّي لَسْتُ

أَخْشَى عَلَيْكُمْ أَنْ تُشْرِكُوا، وَلَكِنْ أَخْشَى عَلَيْكُمُ الدُّنْيَا أَنْ تَنَافَسُوهَا» قَالَ:

فَكَانَتْ آخِرَ نَظْرَةٍ نَظَرْتُهَا إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

وَفِي رِوَايَةٍ: «وَلَكِنِّي أَخْشَى عَلَيْكُمُ الدُّنْيَا أَنْ تَنَافَسُوا فِيهَا، وَتَقْتَتِلُوا فَتَهْلِكُوا كَمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ» قَالَ عُقْبَةُ: فَكَانَتْ آخِرَ مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمِنْبَرِ.

وَفِي رِوَايَةٍ قَالَ: «إِنِّي فَرَطٌ لَكُمْ وَأَنَا شَهِيدٌ عَلَيْكُمْ، وَإِنِّي وَاللهِ لَأَنْظُرُ إِلَى حَوْضِي الْآنَ، وَإِنِّي أُعْطِيتُ مَفَاتِيحَ خَزَائِنِ الْأَرْضِ، أَوْ مَفَاتِيحَ الْأَرْضِ، وَإِنِّي وَاللهِ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ أَنْ تُشْرِكُوا بَعْدِي وَلَكِنْ أَخَافُ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنَافَسُوا فِيهَا».

1867. Ukbe b. Âmir'den (ra) nakledilmiştir:

Resûlullah ﷺ, birgün Uhud şehitlerini (ziyaret için) çıktı. Uhud Savaşı'nın üzerinden sekiz sene geçtikten sonra, ölülere ve dirilere veda eder gibi onlar için cenaze namazı kıldı/dua etti. Sonra minbere çıktı ve:

Ben ahirete sizden önce gideceğim ve sizin hakkınızda tanıklık edeceğim. Siz bana Kevser Havuzu'nda kavuşacaksınız. Ben şu an bulunduğum yerden cennetteki Kevser Havuzu'na bakıyorum. (Benden sonra) sizin, şirke düşmenizden korkmuyorum. Fakat dünya hırsıyla birbirinizle didişmenizden korkuyorum, buyurdu.

Ravi Ukbe b. Âmir (ra), Peygamer Efendimiz'i (minber üzerinde) en son görüşüm bu oldu, dedi.

(B1344 Buhârî, Cenâiz, 72; B4085 Buhârî, Megâzî, 28; M5976 Müslim, Fedâil, 30)

Müslim'in bir rivayetinde:

"Fakat sizin dünya hırsıyla birbirinizle boğuşup da, önceki milletlerin helâk olduğu gibi mahvolmanızdan korkuyorum." dedi.

Hadisi rivayet eden Ukbe:

Bu, minber üzerinde Resûlullah'ı ﷺ son görüşüm oldu, dedi.

Buhârî'nin bir rivayetine göre Peygamber Efendimiz:

Kevser Havuzu'na ilk ulaşanınız ben olacağım ve sizin hakkınızda tanıklık edeceğim. Vallahi ben, şu anda, cennetteki havuzuma bakıyorum. Bana dünya hazinelerinin (yahut yeryüzünün) anahtarları verildi. (İslâm dininin bütün cihana yayılacağı müjdelendi.) Vallahi benden sonra, sizin şirke düşmenizden korkmuyorum. Fakat sizin (dünya hırsıyla) birbirinizle boğuşmanızdan korkuyorum, buyurdu.

١٨٦٨- وَعَنْ أَبِي زَيْد عمْرو بْنِ أَخْطَبَ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْفَجْرَ، وَصعدَ الْمِنْبَرَ، فَخَطَبَنَا حَتَّى حَضَرَتِ الظُّهْرُ، فَنَزَلَ فَصَلَّى. ثُمَّ صَعِدَ الْمِنْبَرَ فَخَطَبَ حَتَّى حَضَرَتِ الْعَصْرُ، ثُمَّ نَزَلَ فَصَلَّى، ثُمَّ صَعِدَ الْمِنْبَرَ حَتَّى غَرَبَتِ الشَّمْسُ، فَأَخْبَرَنَا مَا كَانَ وَمَا هُوَ كَائِنٌ، فَأَعْلَمُنَا أَحْفَظُنَا. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1868. Ebû Zeyd Amr b. Ahtab el-Ensârî'den (ra) rivayet edildiğine göre o şöyle dedi:

Resûlullah Efendimiz ﷺ, bize sabah namazını kıldırdı ve minbere çıkıp öğleye kadar hitap etti. Minberden inip namaz kıldırdı. Sonra yine minbere çıkıp ikindi vakti girinceye kadar konuştu. Sonra inip namazı kıldırdıktan sonra tekrar minbere çıkıp güneş batıncaya kadar hutbesine devam etti. (Gün boyunca) bize, olmuş ve olacak her şeyden haber verdi.

(Bizim bunları) en iyi bilenimiz, hafızası en iyi olanımızdır.

(M7267 Müslim, Fiten, 25)

١٨٦٩- وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ نَذَرَ أَنْ يُطِيعَ اللَّهَ فَلْيُطِعْهُ، وَمَنْ نَذَرَ أَنْ يَعْصِيَ اللَّهَ، فَلاَ يَعْصِهِ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1869. Âişe'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Allah'a itaat etmeyi adayan kimse, (adağını yerine getirerek) O'na itaat etsin. Allah'a isyan etmeyi adayan da (adağından vazgeçsin ve) O'na karşı gelmekten sakınsın.

(B6696 Buhârî, Eymân, 28)

١٨٧٠- وَعَنْ أُمِّ شَرِيكٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَهَا بِقَتْلِ الْأَوْزَاغِ، وَقَالَ: «كَانَ يَنْفُخُ عَلَى إِبْرَاهِيمَ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1870. Ümmü Şerik'in (ra) anlattığına göre Resûlullah (sav) ona, (zehirli ve zararlı bir tür olan) büyük keleri öldürmesini emretmiş ve (şaka yollu) "o, İbrahim'in (as) üzerine ateş üflerdi." buyurmuştur.[71]

(B3359 Buhârî, Enbiyâ, 17; M5842 Müslim, Selâm, 142)

١٨٧١- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ قَتَلَ وَزَغَةً فِي أَوَّلِ ضَرْبَةٍ، فَلَهُ كَذَا وَكَذَا حَسَنَةً، وَمَنْ قَتَلَهَا فِي الضَّرْبَةِ الثَّانِيَةِ، فَلَهُ كَذَا وَكَذَا حَسَنَةً دُونَ الْأُولَى، وَإِنْ قَتَلَهَا فِي الضَّرْبَةِ الثَّالِثَةِ، فَلَهُ كَذَا وَكَذَا حَسَنَةً».

وَفِي رِوَايَةٍ: «مَنْ قَتَلَ وَزَغاً فِي أَوَّلِ ضَرْبَةٍ، كُتِبَ لَهُ مِائَةُ حَسَنَةٍ، وَفِي الثَّانِيَةِ دُونَ ذٰلِكَ، وَفِي الثَّالِثَةِ دُونَ ذٰلِكَ». رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1871. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur:

(Zehirli bir kertenkele olan) alaca keleri ilk vuruşta öldürene şu kadar sevap yazılır. İkinci vuruşta öldürene, birinciden az olmak üzere şu kadar sevap vardır. Üçüncü vuruşta öldürene de (ikinciden az olmak üzere) şu kadar sevap vardır.

Müslim'in diğer rivayetine göre:

"(Zehirli bir kertenkele olan) alaca keleri ilk vuruşta öldüren yüz sevap, ikincide öldürene bunun altında, üçüncüde öldürene ise daha az sevap verilir." buyurmuştur.[72]

(M5846-M5847 Müslim, Selâm, 146, 147)

١٨٧٢- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «قَالَ رَجُلٌ لَأَتَصَدَّقَنَّ بِصَدَقَةٍ، فَخَرَجَ بِصَدَقَتِهِ، فَوَضَعَهَا فِي يَدِ سَارِقٍ، فَأَصْبَحُوا يَتَحَدَّثُونَ: تُصُدِّقَ اللَّيْلَةَ عَلَى سَارِقٍ، فَقَالَ: اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ لَأَتَصَدَّقَنَّ بِصَدَقَةٍ، فَخَرَجَ بِصَدَقَتِهِ، فَوَضَعَهَا فِي يَدِ زَانِيَةٍ، فَأَصْبَحُوا يَتَحَدَّثُونَ: تُصُدِّقَ اللَّيْلَةَ عَلَى زَانِيَةٍ، فَقَالَ: اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى زَانِيَةٍ، لَأَتَصَدَّقَنَّ بِصَدَقَةٍ، فَخَرَجَ بِصَدَقَتِهِ، فَوَضَعَهَا فِي يَدِ غَنِيٍّ، فَأَصْبَحُوا يَتَحَدَّثُونَ: تُصُدِّقَ عَلَى غَنِيٍّ، فَقَالَ اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى سَارِقٍ، وَعَلَى زَانِيَةٍ، وَعَلَى غَنِيٍّ، فَأُتِيَ فَقِيلَ لَهُ: أَمَّا صَدَقَتُكَ عَلَى سَارِقٍ فَلَعَلَّهُ أَنْ يَسْتَعِفَّ عَنْ سَرِقَتِهِ، وَأَمَّا الزَّانِيَةُ فَلَعَلَّهَا تَسْتَعِفَّ عَنْ زِنَاهَا، وَأَمَّا الْغَنِيُّ فَلَعَلَّهُ أَنْ يَعْتَبِرَ، فَيُنْفِقَ مِمَّا آتَاهُ اللّٰهُ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ بِلَفْظِهِ، وَمُسْلِمٌ بِمَعْنَاهُ.

1872. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

(İsrailoğulları'ndan) biri, "Bir sadaka vereceğim." dedi ve (geceleyin dışarı çıkıp bilmeyerek) sadakasını bir hırsıza verdi. Sabah olunca halk, "Bu gece, bir hırsıza sadaka verilmiş!" diye söylendi. Sadaka veren kişi:

–"Allah'ım, sana hamdolsun, (bugün) tekrar sadaka vereceğim!" dedi. Yine (evinden) çıktı ve bilmeyerek sadakayı, bir fahişeye verdi. Sabahleyin herkes, "Bu gece de bir fahişeye sadaka verilmiş!" diye söylendi. Sadaka veren:

–"Allah'ım, sana hamdolsun, (bugün) yine sadaka vereceğim!" dedi. Bilmeyerek sadakayı, bir zengine verdi. Sabahleyin herkes, "Bu gece ise bir zengine sadaka verilmiş!" diye söylendi. Sadaka veren kişi:

–“Allah’ım, sadakamı hırzısa, fahişeye ve zengine vermiş olsam da, sana hamd ederim.” diyordu.

Sonra bu kimseye (rüyasında) şöyle denildi:

Hırsıza verdiğin sadaka sebebiyle belki de o çalmaktan vazgeçerek dürüst bir hayata kavuşur. Fahişeye verdiğin sadaka sebebiyle belki de o zinadan vazgeçer de iffetini kazanır. Zengine verdiğin sadaka sebebiyle belki o da senden ibret alır da, bundan böyle Allah’ın kendisine verdiği maldan harcar.

(B1421 Buhârî, Zekât, 14; M2362 Müslim, Zekât, 78)

١٨٧٣- «وَعَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي دَعْوَةٍ فَرُفِعَ إِلَيْهِ الذِّرَاعُ وَكَانَتْ تُعْجِبُهُ فَنَهَسَ مِنْهَا نَهْسَةً وَقَالَ: أَنَا سَيِّدُ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، هَلْ تَدْرُونَ مِمَّ ذَاكَ؟ يَجْمَعُ اللّٰهُ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ، فَيَنْظُرُهُمُ النَّاظِرُ، وَيُسْمِعُهُمُ الدَّاعِي، وَتَدْنُو مِنْهُمُ الشَّمْسُ، فَيَبْلُغُ النَّاسُ مِنَ الْغَمِّ وَالْكَرْبِ مَالاَ يُطِيقُونَ وَلاَ يَحْتَمِلُونَ، فَيَقُولُ النَّاسُ: أَلاَ تَرَوْنَ إِلَى مَا أَنْتُمْ فِيهِ، إِلَى مَا بَلَغَكُمْ؟ أَلاَ تَنْظُرُونَ مَنْ يَشْفَعُ لَكُمْ إِلَى رَبِّكُمْ؟ فَيَقُولُ بَعْضُ النَّاسِ لِبَعْضٍ: أَبُوكُمْ آدَمُ، وَيَأْتُونَهُ فَيَقُولُونَ: يَا آدَمُ أَنْتَ أَبُو الْبَشَرِ، خَلَقَكَ اللّٰهُ بِيَدِهِ، وَنَفَخَ فِيكَ مِنْ رُوحِهِ، وَأَمَرَ الْمَلاَئِكَةَ فَسَجَدُوا لَكَ وَأَسْكَنَكَ الْجَنَّةَ، أَلاَ تَشْفَعُ لَنَا إِلَى رَبِّكَ؟ أَلاَ تَرَى مَا نَحْنُ فِيهِ، وَمَا بَلَغَنَا؟ فَقَالَ: إِنَّ رَبِّي غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَباً لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ. وَلاَ يَغْضَبُ بَعْدَهُ مِثْلَهُ، وَإِنَّهُ نَهَانِي عَنِ الشَّجَرَةِ، فَعَصَيْتُ. نَفْسِي نَفْسِي نَفْسِي. اِذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي، اِذْهَبُوا إِلَى نُوحٍ. فَيَأْتُونَ نُوحاً فَيَقُولُونَ: يَا

نُوحُ، أَنْتَ أَوَّلُ الرُّسُلِ إِلَى أَهْلِ الْأَرْضِ، وَقَدْ سَمَّاكَ اللَّهُ عَبْداً شَكُوراً، أَلَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ، أَلَا تَرَى إِلَى مَا بَلَغَنَا، أَلَا تَشْفَعُ لَنَا إِلَى رَبِّكَ؟ فَيَقُولُ: إِنَّ رَبِّي غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَباً لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ، وَلَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ، وَأَنَّهُ قَدْ كَانَتْ لِي دَعْوَةٌ دَعَوْتُ بِهَا عَلَى قَوْمِي، نَفْسِي نَفْسِي نَفْسِي، اِذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي اِذْهَبُوا إِلَى إِبْرَاهِيمَ. فَيَأْتُونَ إِبْرَاهِيمَ فَيَقُولُونَ: يَا إِبْرَاهِيمُ أَنْتَ نَبِيُّ اللَّهِ وَخَلِيلُهُ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ، اِشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ، أَلَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ؟ فَيَقُولُ لَهُمْ: إِنَّ رَبِّي قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَباً لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ، وَلَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ وَإِنِّي كُنْتُ كَذَبْتُ ثَلَاثَ كَذِبَاتٍ نَفْسِي نَفْسِي نَفْسِي، اِذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي، اِذْهَبُوا إِلَى مُوسَى. فَيَأْتُونَ مُوسَى، فَيَقُولُونَ: يَا مُوسَى أَنْتَ رَسُولَ اللَّهِ، فَضَّلَكَ اللَّهُ بِرِسَالَتِهِ وَبِكَلَامِهِ عَلَى النَّاسِ، اِشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ، أَلَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ؟ فَيَقُولُ إِنَّ رَبِّي قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَباً لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ، وَلَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ وَإِنِّي قَدْ قَتَلْتُ نَفْساً لَمْ أُومَرْ بِقَتْلِهَا. نَفْسِي نَفْسِي نَفْسِي، اِذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي، اِذْهَبُوا إِلَى عِيسَى. فَيَأْتُونَ عِيسَى. فَيَقُولُونَ: يَا عِيسَى أَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ وَكَلَّمْتَ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ. اِشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ. أَلَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ فَيَقُولُ عِيسَى:

إِنَّ رَبِّي قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَباً لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ، وَلَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ

مِثْلَهُ، وَلَمْ يَذْكُرْ ذَنْباً، نَفْسِي نَفْسِي نَفْسِي، اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي، اذْهَبُوا إِلَى

مُحَمَّدٍ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَيَأْتُونَ مُحَمَّداً صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

وَفِي رِوَايَةٍ: «فَيَأْتُونِي فيقولُونَ: يَا مُحَمَّدُ أَنْتَ رَسُولُ اللّٰهِ، وَخاتَمُ الْأَنْبِيَاءِ، وَقَدْ غَفَرَ اللّٰهُ لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَما تَأَخَّرَ، اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ، أَلَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ؟ فَأَنْطَلِقُ، فَآتِي تَحْتَ الْعَرْشِ، فَأَقَعُ سَاجِداً لِرَبِّي» ثُمَّ يَفْتَحُ اللّٰهُ عَلَيَّ مِنْ مَحَامِدِهِ، وَحُسْنِ الثَّنَاءِ عَلَيْهِ شَيْئاً لَمْ يَفْتَحْهُ عَلَى أَحَدٍ قَبْلِي ثُمَّ يُقَالُ: يَا مُحَمَّدُ ارْفَعْ رَأْسَكَ، سَلْ تُعْطَهُ، وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ، فَأَرْفَعُ رَأْسِي، فَأَقُولُ أُمَّتِي يَارَبِّ، أُمَّتِي يَارَبِّ، فَيُقَالُ: يامُحَمَّدُ أَدْخِلْ مِنْ أُمَّتِكَ مَنْ لاَ حِسَابَ عَلَيْهِمْ مِنَ الْبَابِ الْأَيْمَنِ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ وَهُمْ شُرَكَاءُ النَّاسِ فِيمَا سِوَى ذٰلِكَ مِنَ الْأَبْوَابِ» ثُمَّ قَالَ: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّ مَا بَيْنَ الْمِصْرَاعَيْنِ مِنْ مَصَارِيعِ الْجَنَّةِ كَمَا بَيْنَ مَكَّةَ وَهَجَرَ، أَوْ

كَمَا بَيْنَ مَكَّةَ وَبُصْرَى» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1873. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledilmiştir:

Bir gün Resûlullah ﷺ ile bir davette idik. Kendisine bir koyunun kolu ikram edildi. O, etin bu kısmını severdi. Ondan bir lokma kopardı, sonra:

–Ben kıyamet gününde insanların efendisiyim. Bunun sebebini bilir misiniz, diyerek şöyle buyurdu:

–Allah Teâlâ, (gelmiş-geçmiş) herkesi kıyamet gününde, düz ve geniş bir sahada toplayacaktır. Öyle ki onları gözeten biri hepsini görebilecek, onlara seslenen biri de sesini hepsine duyurabilecektir. Güneş de insanlara yaklaşacaktır. O kadar ki artık mahşer halkının hüzün ve sıkıntısı dayanılmayacak bir dereceye varacaktır. Bunun üzerine insanlar birbirlerine:

–İçinde bulunduğunuz şu (dayanılmaz) hâli görmüyor musunuz? Rabbinize karşı size aracılık (şefaat) yapacak birine bakmayacak mısınız, diyecekler. Bunun üzerine içlerinden bazısı bazısına:

–Bu babanız Âdem (as) olabilir, der ve bunun üzerine Âdem'e (as) gelerek:

–Ey Âdem, sen insanların babasısın, Allah seni eliyle yarattı, sana kendi ruhundan üfledi (hayat verdi). Meleklere emretti ve sana secde ettiler (saygı gösterdiler). Seni cennete yerleştirdi. Bizim için Rabbine aracılık edemez misin? İçinde bulunduğumuz şu (dayanılmaz) hâli görmüyor musun, diyecekler. Âdem de (as):

Rabbim bugün, daha önce hiç öfkelenmediği ve daha sonra da hiç öfkelenmeyeceği kadar çok öfkelendi. Çünkü bana (cennetteki) o ağacın meyvelerinden yemeyi yasaklamıştı ben ise (ondan yiyip Allah'a) asi olmuştum. Bundan dolayı ben kendimi düşünüyorum, kendimi, kendimi! Siz benden başkasına bakın; Nuh'a (as) gidin, diyecektir. Onlar da Nuh Peygambere gidip:

–Ey Nuh, sen, yeryüzündeki insanlara gönderilen Resûllerin ilkisin. Allah seni (Kur'an'da) "çok şükreden kul" diye nitelendirdi. İçinde bulunduğumuz (dayanılmaz) vaziyeti görmüyor musun? Bizim için Rabbine aracılık edemez misin, diyecekler. Nuh da (as):

Rabbim bugün, daha önce hiç öfkelenmediği ve daha sonra da hiç öfkelenmeyeceği kadar çok öfkelendi. Çünkü ben vaktiyle kavmimin helâkı için dua etmiştim. Bundan dolayı ben kendimi düşünüyorum, kendimi, kendimi! Siz benden başkasına bakın, İbrahim'e (as) gidin. Onlar da Hz. İbrahim'e varıp:

–Ey İbrahim, sen Allah'ın Peygamberi ve yeryüzündeki halk içinde Allah'ın dostusun. Bizim için Rabbine aracılık edemez misin? İçinde bulunduğumuz şu (dayanılmaz) hâlimizi görmüyor musun, diyecekler. İbrahim de (as):

–Rabbim bugün, daha önce hiç öfkelenmediği ve daha sonra da öfkelenmeyeceği kadar çok öfkelendi. Çünkü ben vaktiyle üç yerde yalan söylemiştim.[73] Bu yüzden ben kendimi düşünüyorum, kendimi, kendimi! Siz benden başkasına bakın, Musa'ya (as) gidin. Onlar da Musa'ya (as) varıp:

–Ey Musa, sen Allah'ın Resûlüsün. Allah, sana peygamberlik vermek ve seninle konuşmak suretiyle seni diğer insanlardan üstün kılmıştır. Bizim için Rabbine aracılık edemez misin? İçinde bulunduğumuz şu hâlimizi görmüyor musun, diyecekler. Musa (as) da onlara:

–Rabbim bugün, daha önce hiç öfkelenmediği ve daha sonra da öfkelenmeyeceği kadar çok öfkelendi. Çünkü ben vaktiyle, emrolunmadığım hâlde bir adamı (kazara) öldürdüm. Bundan dolayı ben kendimi düşünüyorum, kendimi, kendimi! Siz benden başkasına bakın, İsa'ya (as) gidin. Onlar da İsa'ya (as) varıp:

Ey İsa, sen Allah'ın Resûlü ve O'nun Meryem'e verdiği sözüsün. Allah'ın üflemesiyle vücuda gelen bir ruhsun. Sen ki daha beşikte iken insanlarla konuştun. Bizim için Rabbine aracılık edemez misin? İçinde bulunduğumuz şu hâli görmüyor musun, diyecekler. Hz. İsa da onlara:

“Rabbim bugün, daha önce hiç öfkelenmediği ve daha sonra da öfkelenmeyeceği kadar çok öfkelendi.” dedi ve her hangi bir günah söylemedi. “Ben kendimi düşünüyorum, kendimi, kendimi! Siz benden başkasına bakın, Muhammed’e gidin!” diyecek. Onlar da Muhammed’e gelirler: (Bir diğer rivayette “Bana gelirler.” ve:)

Yâ Muhammed, sen Allah’ın Resûlü ve peygamberlerin sonuncususun. Allah senin geçmiş ve gelecek bütün günahlarını bağışladı. Bizim için Rabbine aracılık edemez misin? İçinde bulunduğumuz şu hâli görmüyor musun, diyecekler. Bunun üzerine ben de hemen Allah Teâlâ’nın Arşı altına varıp Rabbime secdeye kapanacağım. Secdede, Allah benden evvel hiçbir peygambere ilham etmediği en güzel hamdü senayı bana ilham buyuracak. Sonra Yüce Allah bana:

“Yâ Muhammed, başını secdeden kaldır! İste, dilediğin verilecek; aracılık et, kabul edilecek!” buyuracaktır. Ben de secdeden başımı kaldırıp:

“Ümmetim, ey Rabbim, ümmetim, ey Rabbim, (onları bağışla!)” diyeceğim. Yüce Allah bana:

“Yâ Muhammed, ümmetinden hesap ve sorguya lüzumu olmayanları cennet kapılarından olan sağ kapıdan koy. Onlar, cennetin diğer kapılarından girişte de diğer insanlarla ortaktırlar.” buyuracaktır, dedi. Sonra Resûl-i Ekrem (bu hadisin sonunda):

Bu canı bu tende tutan Allah Teâlâ’ya yemin ederim ki, cennetin kapılarındaki iki kanadın arası Mekke ile Hecer (Bahreyn), yahut Mekke ile (Suriye’deki) Busra arası kadar geniştir, buyurdu.

(B3340, B3361 Buhârî, Enbiyâ, 3, 9, B4712 Buhârî, Tefsîr, (Benî İsraîl) 5; M480-M481 Müslim, Îmân, 327, 328)

١٨٧٤- وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا قَالَ: جَاءَ إِبْرَاهِيمُ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأُمِّ إِسْمَاعِيلَ وَبِابْنِهَا إِسْمَاعِيلَ وَهِيَ تُرْضِعُهُ حَتَّى وَضَعَهَا عِنْدَ الْبَيْتِ عِنْدَ دَوْحَةٍ فَوْقَ زَمْزَمَ فِي أَعْلَى الْمَسْجِدِ، وَلَيْسَ بِمَكَّةَ يَوْمَئِذٍ أَحَدٌ وَلَيْسَ بِهَا مَاءٌ، فَوَضَعَهُمَا هُنَاكَ، وَوَضَعَ عِنْدَهُمَا جِرَاباً فِيهِ تَمْرٌ، وَسِقَاءً فِيهِ مَاءٌ. ثُمَّ قَفَّى إِبْرَاهِيمُ مُنْطَلِقاً، فَتَبِعَتْهُ أُمُّ إِسْمَاعِيلَ فَقَالَتْ: يَا إِبْرَاهِيمُ أَيْنَ تَذْهَبُ وَتَتْرُكُنَا بِهٰذَا الْوَادِي لَيْسَ فِيهِ إِنْسٌ وَلاَ شَيْءٌ؟ فَقَالَتْ لَهُ ذٰلِكَ مِرَاراً،

وَجَعَلَ لاَ يلْتَفِتُ إِلَيْهَا، فَقَالَتْ لَهُ: آللَّهُ أَمَرَكَ بِهٰذَا؟ قَالَ: نَعَمْ. قَالَتْ: إِذًا لاَ يُضَيِّعُنَا، ثُمَّ رَجَعَتْ. فَانْطَلَقَ إِبْرَاهِيمُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، حَتَّى إِذَا كَانَ عِنْدَ الثَّنِيَّةِ حَيْثُ لاَ يَرَوْنَهُ. اسْتَقْبَلَ بِوَجْهِهِ الْبَيْتَ، ثُمَّ دَعَا بِهٰؤُلاَءِ الدَّعَوَاتِ، فَرَفَعَ يَدَيْهِ فَقَالَ: (رَّبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ) حَتَّى بَلَغَ (يَشْكُرُونَ). وَجَعَلَتْ أُمُّ إِسْمَاعِيلَ تُرْضِعُ إِسْمَاعِيلَ، وَتَشْرَبُ مِنْ ذٰلِكَ الْمَاءِ، حَتَّى إِذَا نَفِدَ مَا فِي السِّقَاءِ عَطِشَتْ وَعَطِشَ ابْنُهَا، وَجَعَلَتْ تَنْظُرُ إِلَيْهِ يَتَلَوَّى أَوْ قَالَ: يَتَلَبَّطُ فَانْطَلَقَتْ كَرَاهِيَةَ أَنْ تَنْظُرَ إِلَيْهِ، فَوَجَدَتِ الصَّفَا أَقْرَبَ جَبَلٍ فِي الْأَرْضِ يَلِيهَا، فَقَامَتْ عَلَيْهِ، ثُمَّ اسْتَقْبَلَتِ الْوَادِيَ تَنْظُرُ هَلْ تَرَى أَحَداً؟ فَلَمْ تَرَ أَحَداً. فَهَبَطَتْ مِنَ الصَّفَا حَتَّى إِذَا بَلَغَتِ الْوَادِيَ، رَفَعَتْ طَرَفَ دِرْعِهَا، ثُمَّ سَعَتْ سَعْيَ الْإِنْسَانِ الْمَجْهُودِ حَتَّى جَاوَزَتِ الْوَادِيَ، ثُمَّ أَتَتِ الْمَرْوَةَ، فَقَامَتْ عَلَيْهَا، فَنَظَرَتْ هَلْ تَرَى أَحَداً؟ فَلَمْ تَرَ أَحَداً، فَفَعَلَتْ ذٰلِكَ سَبْعَ مَرَّاتٍ. قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «فَذٰلِكَ سَعْيُ النَّاسِ بَيْنَهُمَا». فَلَمَّا أَشْرَفَتْ عَلَى الْمَرْوَةِ سَمِعَتْ صَوْتاً، فَقَالَتْ: صَهْ -تُرِيدُ نَفْسَهَا- ثُمَّ تَسَمَّعَتْ، فَسَمِعَتْ أَيْضاً فَقَالَتْ: قَدْ أَسْمَعْتَ إِنْ كَانَ عِنْدَكَ غِوَاثٌ. فَأَغِثْ. فَإِذَا هِيَ بِالْمَلَكِ عِنْدَ مَوْضِعِ زَمْزَمَ، فَبَحَثَ بِعَقِبِهِ -أَوْ قَالَ بِجَنَاحِهِ- حَتَّى ظَهَرَ الْمَاءُ، فَجَعَلَتْ تُحَوِّضُهُ وَتَقُولُ بِيَدِهَا هٰكَذَا، وَجَعَلَتْ تَغْرِفُ الْمَاءَ فِي سِقَائِهَا وَهُوَ يَفُورُ

بَعْدَ مَا تَغْرِفُ وَفِي رِوَايَةٍ: بِقَدرِ مَا تَغْرِفُ. قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «رَحِمَ اللَّهُ أُمَّ إِسْمَاعِيلَ لَوْ تَرَكَتْ زَمْزَمَ أَوْ قَالَ: لَوْ لَمْ تَغْرِفْ مِنَ الْمَاءِ، لَكَانَتْ زَمْزَمُ عَيْناً مَعِيناً قَالَ فَشَرِبَتْ، وَأَرْضَعَتْ وَلَدَهَا. فَقَالَ لَهَا الْمَلَكُ: لاَ تَخَافُوا الضَّيْعَةَ فَإِنَّ هٰهُنَا بَيْتاً لِلَّهِ يَبْنِيهِ هٰذَا الْغُلاَمُ وَأَبُوهُ، وَإِنَّ اللَّهَ لاَ يُضَيِّعُ أَهْلَهُ، وَكَانَ الْبَيْتُ مُرْتَفِعاً مِنَ الْأَرْضِ كَالرَّابِيَةِ تَأْتِيهِ السُّيُولُ، فَتَأْخُذُ عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ. فَكَانَتْ كَذٰلِكَ حَتّٰى مَرَّتْ بِهِمْ رُفْقَةٌ مِنْ جُرْهُمَ، أَوْ أَهْلُ بَيْتٍ مِنْ جُرْهُمٍ مُقْبِلِينَ مِنْ طَرِيقِ كَدَاءَ، فَنَزَلُوا فِي أَسْفَلِ مَكَّةَ، فَرَأَوْا طَائِراً عَائِفاً فَقَالُوا: إِنَّ هٰذَا الطَّائِرَ لَيَدُورُ عَلَى مَاءٍ لَعَهْدُنَا بِهٰذَا الْوَادِي وَمَا فِيهِ مَاءٌ فَأَرْسَلُوا جَرِيّاً أَوْ جَرِيَّيْنِ، فَإِذَا هُمْ بِالْمَاءِ، فَرَجَعُوا فَأَخْبَرُوهُمْ فَأَقْبَلُوا، وَأُمُّ إِسْمَاعِيلَ عِنْدَ الْمَاءِ، فَقَالُوا: أَتَأْذَنِينَ لَنَا أَنْ نَنْزِلَ عِنْدَكِ؟ قَالَتْ: نَعَمْ، وَلٰكِنْ لاَ حَقَّ لَكُمْ فِي الْمَاءِ، قَالُوا: نَعَمْ. قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «فَأَلْفَى ذٰلِكَ أُمَّ إِسْمَاعِيلَ، وَهِيَ تُحِبُّ الْأُنْسَ. فَنَزَلُوا، فَأَرْسَلُوا إِلَى أَهْلِيهِم فَنَزَلُوا مَعَهُمْ، حَتّٰى إِذَا كَانُوا بِهَا أَهْلَ أَبْيَاتٍ، وَشَبَّ الْغُلاَمُ وَتَعلَّمَ الْعَرَبِيَّةَ مِنْهُمْ وَأَنْفَسَهُمْ وَأَعْجَبَهُمْ حِينَ شَبَّ، فَلَمَّا أَدْرَكَ، زَوَّجُوهُ امْرَأَةً مِنْهُمْ، وَمَاتَتْ أُمُّ إِسْمَاعِيلَ. فَجَاءَ إِبْرَاهِيمُ بَعْدَ مَا تَزَوَّجَ إِسْمَاعِيلُ يُطَالِعُ تَرِكَتَهُ فَلَمْ يَجِدْ إِسْمَاعِيلَ، فَسَأَلَ امْرَأَتَهُ

عَنْهُ فَقَالَتْ : خَرَجَ يَبْتَغِي لَنَا وَفِي رِوَايَةٍ: يَصِيدُ لَنَا ثُمَّ سَأَلَهَا عَنْ عَيْشِهِمْ وَهَيْئَتِهِمْ فَقَالَتْ: نَحْنُ بِشَرٍّ، نَحْنُ فِي ضِيقٍ وَشِدَّةٍ، وَشَكَتْ إِلَيْهِ، قَالَ: فَإِذَا جَاءَ زَوْجُكِ، فَاقْرَئِي عَلَيْهِ السَّلاَمَ، وَقُولِي لَهُ يُغَيِّرْ عَتَبَةَ بَابِهِ. فَلَمَّا جَاءَ إِسْمَاعِيلُ كَأَنَّهُ آنَسَ شَيْئاً فَقَالَ: هَلْ جَاءَكُمْ مِنْ أَحَدٍ؟ قَالَتْ: نَعَمْ، جَاءَنَا شَيْخٌ كَذَا وَكَذَا، فَسَأَلَنَا عَنْكَ، فَأَخْبَرْتُهُ، فَسَأَلَنِي كَيْفَ عَيْشُنَا، فَأَخْبَرْتُهُ أَنَّا فِي جَهْدٍ وَشِدَّةٍ. قَالَ: فَهَلْ أَوْصَاكِ بِشَيْءٍ؟ قَالَتْ: نَعَمْ أَمَرَنِي أَنْ أَقْرَأَ عَلَيْكَ السَّلاَمَ وَيَقُولُ: غَيِّرْ عَتَبَةَ بَابِكَ. قَالَ: ذَاكَ أَبِي وَقَدْ أَمَرَنِي أَنْ أُفَارِقَكِ، الْحَقِي بِأَهْلِكِ. فَطَلَّقَهَا، وَتَزَوَّجَ مِنْهُمْ أُخْرَى. فَلَبِثَ عَنْهُمْ إِبْرَاهِيمُ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ أَتَاهُمْ بَعْدُ، فَلَمْ يَجِدْهُ، فَدَخَلَ عَلَى امْرَأَتِهِ، فَسَأَلَ عَنْهُ. قَالَتْ: خَرَجَ يَبْتَغِي لَنَا. قَالَ: كَيْفَ أَنْتُمْ، وَسَأَلَهَا عَنْ عَيْشِهِمْ وَهَيْئَتِهِمْ فَقَالَتْ: نَحْنُ بِخَيْرٍ وَسَعَةٍ وَأَثْنَتْ عَلَى اللَّهِ، فَقَالَ: مَا طَعَامُكُمْ؟ قَالَتْ: اَللَّحْمُ. قَالَ: فَمَا شَرَابُكُمْ؟ قَالَتْ: اَلْمَاءُ. قَالَ: اَللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي اللَّحْمِ وَالْمَاءِ، قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ يَوْمَئِذٍ حَبٌّ وَلَوْ كَانَ لَهُمْ دَعَا لَهُمْ فِيهِ» قَالَ: فَهُمَا لاَ يَخْلُو عَلَيْهِمَا أَحَدٌ بِغَيْرِ مَكَّةَ إِلاَّ لَمْ يُوَافِقَاهُ.

وَفِي رِوَايَةٍ فَجَاءَ فَقَالَ: أَيْنَ إِسْمَاعِيلُ؟ فَقَالَتِ امْرَأَتُهُ: ذَهَبَ يَصِيدُ، فَقَالَتِ امْرَأَتُهُ: أَلاَ تَنْزِلُ، فَتَطْعَمَ وَتَشْرَبَ؟ قَالَ: وَمَا طَعَامُكُمْ وَمَا شَرَابُكُمْ؟ قَالَتْ: طَعَامُنَا اللَّحْمُ، وَشَرَابُنَا الْمَاءُ. قَالَ: اَللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي طَعَامِهِمْ وَشَرَابِهِمْ

فَقَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «بَرَكَةُ دَعْوَةِ إِبْرَاهِيمَ» قَالَ: فَإِذَا جَاءَ زَوْجُكِ، فَاقْرَئِي عَلَيْهِ السَّلاَمَ وَمُرِيهِ يُثَبِّتْ عَتَبَةَ بَابِهِ. فَلَمَّا جَاءَ إِسْمَاعِيلُ، قَالَ: هَلْ أَتَاكُمْ مِنْ أَحَدٍ؟ قَالَتْ: نَعَمْ، أَتَانَا شَيْخٌ حَسَنُ الْهَيْئَةِ وَأَثْنَتْ عَلَيْهِ، فَسَأَلَنِي عَنْكَ، فَأَخْبَرْتُهُ، فَسَأَلَنِي كَيْفَ عَيْشُنَا فَأَخْبَرْتُهُ أَنَّا بِخَيْرٍ. قَالَ: فَأَوْصَاكِ بِشَيْءٍ؟ قَالَتْ: نَعَمْ، يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلاَمَ، وَيَأْمُرُكَ أَنْ تُثَبِّتَ عَتَبَةَ بَابِكَ. قَالَ: ذَاكِ أَبِي وَأَنْتِ الْعَتَبَةُ أَمَرَنِي أَنْ أُمْسِكَكِ. ثُمَّ لَبِثَ عَنْهُمْ مَا شَاءَ اللَّهُ، ثُمَّ جَاءَ بَعْدَ ذٰلِكَ وَإِسْمَاعِيلُ يَبْرِي نَبْلاً لَهُ تَحْتَ دَوْحَةٍ قَرِيباً مِنْ زَمْزَمَ، فَلَمَّا رَآهُ، قَامَ إِلَيْهِ، فَصَنَعَ كَمَا يَصْنَعُ الْوَالِدُ بِالْوَلَدِ وَالْوَلَدُ بِالْوَالِدِ، قَالَ: يَا إِسْمَاعِيلُ إِنَّ اللَّهَ أَمَرَنِي بِأَمْرٍ، قَالَ: فَاصْنَعْ مَا أَمَرَكَ رَبُّكَ؟ قَالَ: وَتُعِينُنِي، قَالَ: وَأُعِينُكَ، قَالَ: فَإِنَّ اللَّهَ أَمَرَنِي أَنْ أَبْنِيَ بَيْتاً هٰهُنَا، وَأَشَارَ إِلَى أَكَمَةٍ مُرْتَفِعَةٍ عَلَى مَا حَوْلَهَا فَعِنْدَ ذٰلِكَ رَفَعَ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ، فَجَعَلَ إِسْمَاعِيلُ يَأْتِي بِالْحِجَارَةِ، وَإِبْرَاهِيمُ يَبْنِي حَتَّى إِذَا ارْتَفَعَ الْبِنَاءُ جَاءَ بِهٰذَا الْحَجَرِ فَوَضَعَهُ لَهُ فَقَامَ عَلَيْهِ، وَهُوَ يَبْنِي وَإِسْمَاعِيلُ يُنَاوِلُهُ الْحِجَارَةَ وَهُمَا يَقُولاَنِ: «رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ».

وَفِي رِوَايَةٍ: إِنَّ إِبْرَاهِيمَ خَرَجَ بِإِسْمَاعِيلَ وَأُمِّ إِسْمَاعِيلَ، مَعَهُمْ شَنَّةٌ فِيهَا مَاءٌ فَجَعَلَتْ أُمُّ إِسْمَاعِيلَ تَشْرَبُ مِنَ الشَّنَّةِ، فَيَدِرُّ لَبَنُهَا عَلَى صَبِيِّهَا حَتَّى قَدِمَ مَكَّةَ. فَوَضَعَهَا تَحْتَ دَوْحَةٍ، ثُمَّ رَجَعَ إِبْرَاهِيمُ إِلَى أَهْلِهِ، فَاتَّبَعَتْهُ أُمُّ إِسْمَاعِيلَ حَتَّى لَمَّا بَلَغُوا كَدَاءَ نَادَتْهُ مِنْ وَرَائِهِ: يَا إِبْرَاهِيمُ إِلَى مَنْ تَتْرُكُنَا؟ قَالَ: إِلَى اللَّهِ، قَالَتْ: رَضِيتُ بِاللَّهِ. فَرَجَعَتْ، وَجَعَلَتْ تَشْرَبُ مِنَ الشَّنَّةِ، وَيَدِرُّ لَبَنُهَا عَلَى صَبِيِّهَا حَتَّى لَمَّا فَنِيَ الْمَاءُ قَالَتْ: لَوْ ذَهَبْتُ، فَنَظَرْتُ لَعَلِّي أُحِسُّ أَحَداً، قَالَ: فَذَهَبَتْ فَصَعِدَتِ الصَّفَا. فَنَظَرَتْ وَنَظَرَتْ هَلْ تُحِسُّ أَحداً، فَلَمْ تُحِسَّ أَحَداً، فَلَمَّا بَلَغَتِ الْوَادِيَ، سَعَتْ، وَأَتَتِ الْمَرْوَةَ، وَفَعَلَتْ ذٰلِكَ أَشْوَاطاً، ثُمَّ قَالَتْ: لَوْ ذَهَبْتُ فَنَظَرْتُ مَا فَعَلَ الصَّبِيُّ، فَذَهَبَتْ وَنَظَرَتْ، فَإِذَا هُوَ عَلَى حَالِهِ كَأَنَّهُ يَنْشَغُ لِلْمَوْتِ، فَلَمْ تُقِرَّهَا نَفْسُهَا. فَقَالَتْ: لَوْ ذَهَبْتُ، فَنَظَرْتُ لَعَلِّي

أُحِسُّ أَحَداً، فَذَهَبَتْ فَصَعِدَتِ الصَّفَا، فَنَظَرَتْ وَنَظَرَتْ، فَلَمْ تُحِسَّ أَحَداً
حَتَّى أَتَمَّتْ سَبْعاً، ثُمَّ قَالَتْ: لَوْ ذَهَبْتُ، فَنَظَرْتُ مَا فَعَلَ. فَإِذَا هِيَ بِصَوْتٍ.
فَقَالَتْ: أَغِثْ إِنْ كَانَ عِنْدَكَ خَيْرٌ فَإِذَا جِبْرِيلُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ
بِعَقِبِهِ هٰكَذَا، وَغَمَزَ بِعَقِبِهِ عَلَى الْأَرْضِ، فَانْبَثَقَ الْمَاءُ فَدَهِشَتْ أُمُّ إِسْمَاعِيلَ
فَجَعَلَتْ تَحْفِنُ وَذَكَرَ الْحَدِيثَ بِطُولِهِ. رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ بِهٰذِهِ الرِّوَايَاتِ كُلِّهَا.

1874. İbn Abbâs'tan (ra) rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir:

İbrahim (as), eşi Hacer ve emzirmekte olduğu oğlu İsmail'i Mekke'ye getirdi ve onları Beyt'in (Kâbe) yanında yüksek bir yerde, zemzem kuyusunun yukarısındaki büyük bir ağacın yanına bıraktı. O günlerde Mekke'de kimse olmadığı gibi, içecek su da yoktu. İşte İbrahim (as) onları burada bıraktı. Yanlarına da hurma dolu bir kap ve su dolu bir kırba koydu. Sonra Hz. İbrahim oradan ayrıldı. İsmail'in annesi Hz. İbrahim'in peşinden biraz giderek:

–Ey İbrahim, görüşecek kimse ve (yiyip içecek) bir şey bulunmayan bu (ıssız) vadide bizi bırakıp nereye gidiyorsun, dedi. Hacer, bu sözleri birkaç kez tekrarladıysa da, İbrahim ona hiçbir cevap vermedi. Nihayet Hacer ona:

–(Bizi burada bırakmayı) sana Allah mı emretti, diye sordu. İbrahim (as):

–Evet, diye cevap verdi. Bunun üzerine Hacer:

–Öyle ise Allah bize sahip çıkar, dedi. Sonra (oğlunun yanına) döndü. İbrahim (as) de ayrılıp gitti. Hacer ve İsmail'in göremeyecekleri Mekke'nin üst tarafındaki 'Seniyye' denilen yere vardığında Hz. İbrahim yüzünü Beyt (istikametin)e çevirdi. Sonra ellerini kaldırarak şöyle dua etti:

–Ey Rabbimiz, ben soyumdan bir kısmını saygı duyulması gereken mukaddes evinin yanına, ekin bitmez bir vadiye yerleştirdim. Ey Rabbimiz, orada namazı dosdoğru kılsınlar diye, insanlardan bir kısmının gönüllerini onlara yönelt (Kâbe'yi ziyarete gelsinler). Onları (dışardan gelecek) her türlü meyvelerle rızıklandır ki sana şükretsinler.[74]

Artık İsmail'in annesi, oğlu İsmail'i emziriyor ve kırbadaki sudan ona içiyordu. Kırbadaki su tükenince hem Hacer, hem de çocuğu susadı. Hacer, çocuğun susuzluktan toprak üstünde kıvrandığını görünce onu görmemek için yanından kalkıp gitti. Kendisine en yakın dağ olarak Safâ Tepesi'ni gördü ve onun üstüne çıktı. Sonra acaba birini görebilir miyim, diye vadiye baktı, fakat kimseyi göremedi. Bu defa Safâ Tepesi'nden indi. Vadiye varınca, ayağına dolanmasın diye elbisesinin eteğini topladı. Sonra çok zor durumdaki bir insanın son gayretiyle koşmaya başladı. Vadiyi geçip Merve'ye geldi. Orada da biraz durdu ve bir kimse görebilir miyim, diye baktı, fakat kimseyi göremedi. Hacer bu

şekilde Safâ ile Merve arasından yedi defa gidip geldi.

Ravi İbn Abbâs diyor ki: Peygamber :

İşte insanlar Safâ ile Merve arasında bunun için sa'y ederler (hızlı yürürler), buyurdu.

(İbn Abbâs rivayetine şöyle devam ediyor:)

Hacer (son defa) Merve üzerine çıktığında bir ses işitti ve kendi kendine: "Sus, iyice dinle!" dedi. Sonra dikkatle dinleyince o sesi tekrar işitti. Bunun üzerine Hacer, sesin geldiği tarafa bakıp:

–(Ey ses sahibi) sesini duyurdun. Eğer yardım imkânın varsa bize yardım et, dedi ve böyle der demez (şimdiki) zemzem kuyusunun bulunduğu yerde bir melek (Cebrail as.) göründü. Topuğu ile – veya kanadıyla – toprağı kazıp suyu (zemzemi) ortaya çıkardı. Hacer de bir taraftan (taşıp boşa gitmesin diye) eliyle suyun etrafını çevirip havuz hâline getiriyor, bir taraftan da kırbasını doldurmaya çalışıyordu. Su ise avuç avuç alındıktan sonra, yeniden fışkırıyordu.

İbn Abbâs (ra) diyor ki: Nebi :

Allah İsmail'in annesine rahmet etsin. O, zemzemi kendi hâline bırakmış olsaydı yahut suyu avuçlamasaydı, zemzem akan bir pınar olurdu, buyurdu.

İbn Abbâs rivayetine şöyle devam ediyor:

Hacer bu sudan içti ve çocuğunu emzirdi. Cebrail (as) Hacer'e:

–Sakın yok oluruz diye korkmayın. İşte şurası Allah'ın Evi'nin yeridir. O Beyt'i bu çocukla babası yapacaktır. Muhakkak ki Allah, o Beyt'in ailesini yok etmez, dedi. Beytullah'ın yeri, (hafif bir) tepe gibi, yerden biraz yüksekçe idi. (Uzun zaman) seller sağını solunu kazıp aşındırmıştı.

Hacer bu şekilde yaşayıp giderken günün birinde Cürhüm Kabilesi'nden veya onların ailesinden bir grup Kedâ yolu üzerinden gelip Mekke'nin alt tarafına indiler. Cürhümlüler, zemzemin bulunduğu yerde kuşun dolaştığını görünce, "Kuşlar, mutlaka bir suyun başında döner, dolaşır. Hâlbuki biz bu vadide suyun bulunmadığını biliyorduk!" diyerek oraya, hızlı yürüyen bir iki kişi gönderdiler. Onlar, orada zemzemi bulunca dönüp gelerek orada su olduğunu haber verdiler. Bunun üzerine Cürhümlüler suyun yanına geldiler.

Vardıklarında İsmail'in annesi suyun başında idi. Cürhümlüler ona:

–Senin yanına gelip yerleşmemize izin verir misin, dediler. Hacer de:

–Evet ama bu suda hak iddia edemezsiniz, dedi. Onlar da bunu kabul ettiler.

İbn Abbâs diyor ki: Nebi sözüne söyle devam ediyor:

Onların gelişi, insanlarla bir arada yaşama ihtiyacı hisseden Hacer'in bu arzusuna uygun düştü. Cürhümlüler Mekke civarına yerleştiler ve diğer ailelerine

de haber gönderdiler, onlar da gelip Mekke'ye yerleştiler, ev bark sahibi oldular.

Hacer'in oğlu İsmail büyüyüp Cürhümlülerden Arapça öğrendi, onların beğenisini kazandı ve takdirlerini topladı. Sonra evlilik çağına erişince, Cürhümlüler onu, kendilerinden bir kızla evlendirdiler. Günün birinde İsmail'in annesi vefat etti. İsmail evlendikten sonra İbrahim (as), orada bıraktığı Hacer'i ve oğlunu görmeye geldi. İsmail o sırada evde yoktu. İsmail'in hanımına onu sordu. O da:

–Rızkımızı elde etmeye – bir rivayette – avlanmaya gitti, diye cevap verdi. Sonra İbrahim (as) ona, geçimlerinin ve durumlarının nasıl olduğunu sordu. O:

–Durumumuz çok kötü, darlık ve sıkıntı içindeyiz, diye şikâyet etti. İbrahim (as):

–Kocan geldiğinde ona selâmımı ilet ve kapısının eşiğini değiştirmesini söyle, dedi. İsmail geldiğinde (bir şey sezmiş gibi) eşine:

–Evimize biri mi geldi, diye sordu. O da:

–Evet, şu, şu şekilde yaşlı bir adam geldi, seni sordu. Ben de söyledim. Geçim şartlarımızı sordu. Çok sıkıntılı bir durumda olduğumuzu söyledim, dedi. Bunun üzerine İsmail:

–Sana bir şey tavsiye etti mi, diye sordu. O da:

–Evet, sana selâm söyledi ve "kapının eşiğini değiştir", dedi. İsmail hanımına:

–O gelen benim babamdır. Bana, senden ayrılmamı emretmiş. Artık sen ailenin evine git, dedi ve onu boşadı. Sonra Cürhümlülerden başka bir hanımla evlendi. İbrahim (as), Allah'ın dilediği bir müddet onlardan uzak kaldıktan sonra tekrar geldi. İsmail'i yine evde bulamadı. Bunun üzerine, İsmail'in hanımının yanına girdi. İsmail'i sordu. O da:

–Rızkımızı temin etmeye gitti, dedi. İbrahim (as):

–Durumunuz nasıl, diyerek, geçimlerini ve hâllerini sordu.

–Durumumuz iyi, elimiz geniş, dedi ve Allah'a hamd ve sena etti. İbrahim (as):

–Ne yiyor, ne içiyorsunuz, diye tekrar sordu. O:

–Et yiyoruz, (zemzem) suyu içiyoruz, dedi. İbrahim (as):

–Allah'ım, bunların etlerini ve sularını bereketli kıl, diye dua etti.

(Ravi İbn Abbâs diyor ki:) Peygamber :

Hz. İbrahim zamanında Mekke'de tahıl (namına bir şey) yoktu. Eğer olsaydı Hz. İbrahim tahıl için de dua ederdi, buyurdu

İbn Abbâs diyor ki: Et ve su ile beslenmek, Mekke'den başka yerlerdeki hiçbir

kimsenin sağlığına (Mekke'deki kadar) uygun düşmez.

Bir diğer rivayet ise şu şekildedir:

(İbrahim (as) Mekke'ye geldi ve:)

–İsmail nerededir, diye sordu. İsmail'in hanımı:

–Ava gitti; buyursanız da bir şeyler yiyip içseniz, dedi. İbrahim:

–Yediğiniz içtiğiniz nedir, dedi. İsmail'in hanımı:

–Yediğimiz (av) eti, içtiğimiz de (zemzem) suyudur dedi.

İbrahim (as) da:

–Allah'ım, onların yiyeceklerini, içeceklerini bereketli kıl, diye dua etti, buyrulmuştur. Ebu'l-Kâsım "(İşte bu,) Hz. İbrahim'in duasının bereketidir." buyurdu.

İbn Abbâs rivayetine şöyle devam ediyor:

–Kocan geldiği zaman ona benden selâm söyle, kapısının eşiğini sağlam tutsun, dedi. İsmail geldiğinde hanımına:

–Evimize kimse geldi mi, diye sordu. O da:

–Evet, güzel yüzlü bir ihtiyar geldi, dedi ve İbrahim'i (as) övdü. Seni sordu. Ben de haber verdim. Geçiminiz nasıl dedi. Ben de durumumuzun iyi olduğunu söyledim. Sonra İsmail:

–Sana bir şey tavsiye etti mi, diye sordu. O da:

–Evet, sana selâm söyledi ve kapının eşiğini sağlam tutmanı emretti, dedi. Bunun üzerine İsmail, karısına:

–O, benim babamdır. Sözünü ettiği eşik de sensin. Babam bana seni hoş tutmamı emretmiş, dedi.

Sonra İbrahim (as) Allah'ın dilediği bir süre (daha İsmail ve ailesinden uzakta yaşadıktan) sonra tekrar Mekke'ye geldi. O sırada İsmail zemzem kuyusunun civarında büyük bir ağacın altında okunu düzeltmekte idi. İsmail babasını görünce hemen kalkıp karşıladı. Birbirlerinin hasretini çeken baba ve oğul nasıl davranırlarsa onlar da öyle yaptılar (birbirlerine sarıldılar). Sonra İbrahim (as), oğluna:

–Ey İsmail, Allah Teâlâ bana (şerefli) bir iş emretti, dedi. İsmail de, Rabbinin emrettiğini yerine getir, dedi. İbrahim (as):

–Peki bu işte bana yardım edecek misin, dedi. İsmail:

–Sana tabi ki yardım ederim, dedi. Bunun üzerine Hz. İbrahim, orada bulunan (hafifçe) yüksek bir tepeye işaret ederek:

–Allah bana şuraya bir ev yapmamı emretti, dedi. İşte tam orada Kâbe'nin temelini yükseltti. İsmail taş getirir, İbrahim de (as) binayı yapardı. Nihayet binanın duvarları yükselince İsmail, (şimdi Makam-ı İbrahim diye bilinen) taşı getirdi. Hz. İbrahim de onu ayağının altına (iskele olarak) koydu ve üzerinde inşaata devam etti. İsmail taş uzatır, İbrahim (as) de yapar ve ikisi de Allah Teâlâ'ya şöyle dua ederlerdi:

–Ey Rabbimiz, bizden (bu hizmeti) kabul buyur. Şüphe yok ki işiten ve bilensin. [75]

Diğer bir rivayet de şöyledir:

İbrahim (as), oğlu İsmail ve İsmail'in annesi Hacer ile birlikte yola çıktı, yanlarında içinde su bulunan bir kırba vardı. İsmail'in anası kırbadan su içiyor, sütü çoğalıyordu. Nihayet İbrahim (as) Mekke'ye gelince, Hacer ile İsmail'i büyük bir ağacın altına koydu. Sonra İbrahim, ailesinin yanına dönmek üzere oradan ayrıldı. Bunun üzerine Hacer, bir süre İbrahim'in (as) peşinden gitti. Nihayet (Kedâ) denilen yere varınca Hacer, İbrahim'in (as) arkasından:

–Yâ İbrahim, bizleri kime bırakıyorsun, diye seslendi. İbrahim de (as):

–Allah'a, dedi. Hacer:

–(Öyleyse ben) Allah'ın himayesine razı oldum, dedi ve oğlunun yanına döndü. Kırbadan su içiyor ve sütü çoğalıyordu. Nihayet su tükenince kendi kendine "Şöyle gidip de etrafa bir baksam, belki bir kimse bulurum." dedi. Biraz gidip Safâ'ya çıktı. Bir kimse görebilir miyim diye tekrar tekrar baktı, kimseyi göremedi. Vadiye ulaşınca (çocuğunu görmediği için) koşup Merve denilen yere geldi. Burada birkaç defa sa'y etti (hızlıca yürüdü). Sonra kendi kendine, gidip çocuk ne yapıyor, bir baksam, dedi ve dönüp gitti. Baktı ki çocuk bıraktığı gibi susuzluktan bitkin bir hâlde duruyor. İçi rahat etmedi, gidip etrafa bir daha baksam, belki bir kimse görürüm, diyerek yürüdü; bir kere daha Safâ'ya çıktı. Baktı, baktı, fakat hiçbir kimse göremedi. Nihayet Safâ ile Merve arasında yedi defa yürüdü. Sonra kendi kendine, acaba çocuk ne yapıyor, bir baksam, derken bir ses işitti. (Sese hitaben):

–Yapabileceğin bir iyilik varsa imdadımıza yetiş, dedi. Bir de ne görsün! Zemzem mahallinde Cebrail (as) ökçesiyle yeri eşiyordu. Birden oradan su fışkırdı. İsmail'in annesi Hacer, hayret içinde kaldı ve avuçlarıyla kırbasına su doldurmaya başladı.

(B3364-B3365 Buhârî, Enbiyâ, 9)

١٨٧٥- وَعَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «اَلْكَمْأَةُ مِنَ الْمَنِّ، وَمَاؤُهَا شِفَاءٌ لِلْعَيْنِ»

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1875. Saîd b. Zeyd'in (ra) işittiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Mantar, (İsrailoğulları'na verilen kudret helvası gibi) Allah vergisi nimetlerden olup, suyu göz için şifalıdır.[76]

(B5708 Buhârî, Tıb, 20; M5343 Müslim, Eşribe, 158)

Deccal, fiten ve kıyamet alametleri ile ilgili rivayetlere zaman içerisinde halk muhayyilesinin karıştığı anlaşılmaktadır. Bu kabil rivayetlerde metaforik, mecazi bir anlatım söz konusudur. Bu yüzden anlaşılmaları da o derece zordur. Hadis âlimleri fiten, megâzî ve melâhim gibi alanlardaki rivayetlerin ihtiyatla değerlendirilmeleri gerektiğine işaret etmişlerdir. Simgesel ve sembolik bir anlatımla nakledildikleri için de hakiki manalarıyla anlaşılmaları uygun değildir.

Burada ifade edilenleri hakiki manasında anlamamak gerekir.

Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned* (II/417, hadis no: 9387) adlı eserinde yer alan bu rivayet de fiten kategorisindedir. Rivayet ilk devirlerin dini, siyasi karşıtlıklarını da yansıtmaktadır. Hadis şarihleri bunu Deccal fitnesi ile ilintilendirmişlerdir. Rivayetin tarihsel mahiyeti ve eskatolojik özelliği dikkatten kaçırılmamalıdır.

Rivayetteki bu anlatıdan Hz. Peygamber devrinde mescitte yaşanan bir hadisenin duygu ve muhayyile ile beslenerek aktarıldığı sezilmektedir.

Âl-i İmrân, 3/110.

Burada çarşılar, genellikle alışverişte yaşanan yalan, hile, aldatma, yemin vb. olumsuzluklar sebebiyle sevimsiz addedilmiştir.

Muhammed, 47/19.

İtikâf, özellikle Ramazan ayının son on gününü ibadet, zikir, dua ve tefekkür ile bir mescit veya camide geçirme şeklindeki sünnettir.

Burada adı geçen ırmaklara atfedilen değer mecazidir.

Birçok âyette, Yüce Allah'ın varlıkları altı günde yarattığı açıkça ifade edilirken (Kâf, 50/38; Secde, 32/4; Hadîd, 57/4; Yûnus, 10/3; Furkân, 25/29) yaratılışın yedi günde gerçekleştiğini anlatması sebebiyle bu rivayet eleştirilmiş ve onun

sahih olmadığı belirtilmiştir. Aslında bu hadis, Ka'bü'l-Ahbâr'ın sözüdür. Ebû Hüreyre ondan rivayet etmiştir. (*Esne'l-matâlib,* I/132)

Fakihlerin bu hadisi, ölen kimsenin tutamadığı oruçlar yerine, mirasçılarının onun adına sadaka/fidye vermeleri şeklinde değerlendirmişlerdir.

"Hz. İbrahim'in ateşine üfleme" gerekçesi, ilgili rivayetlerin çoğunda yoktur. Muhtemelen şaka yollu söylenmiştir.

Maksat, zehirli ve zararlı haşereleri kaçırmadan ve onlara acı çektirmeden tek hamlede öldürmeye teşviktir.

Burada Hz. İbrahim'in putperestleri düşündürmek amacıyla söylediği kinayeli, yoruma açık sözleri kastedilmektedir. İlki, putperestlerin bayramına katılmamak için onlara "hasta olduğunu" söylemesi (Sâffât, 37/88-89); ikincisi, onlar bayram yerinde iken, putlarını kimin kırdığını sorduklarında en büyük putu göstererek "o yaptı" demesidir. (Enbiyâ, 21/63) Üçüncüsü ise, Mısır'da bulunduğu sırada kadın düşkünü bir kral karşısında can güvenliği kaygısıyla din kardeşliğini kastederek eşi Sâre'yi "kız kardeşi" olarak tanıtmasıdır. (Bk. Buhârî, "Enbiyâ", 8; *DİA*, "İbrahim" c. XXI. s. 266-273.) Bununla birlikte, Fahri Râzî gibi rivayetin bizzat kendisini eleştiren âlimler de vardır.

İbrâhim, 14/37.

Bakara, 2/128.

Hz. Peygamber devrinde göz rahatsızlıklarında kullanılan geleneksel tedavi yollarından biri olarak anlaşılmalı.

Af Dileme (İstiğfar)

﴿وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ﴾

...Günahlarının bağışlanmasını dile!..

(Muhammed, 47/19)

﴿وَاسْتَغْفِرِ اللّٰهَ إِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُوراً رَحِيماً﴾

Allah'tan bağışlanma dile. Şüphesiz Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

(Nisâ, 4/106)

﴿فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّاباً﴾

Rabbine hamd ederek tespihte bulun ve O'ndan bağışlanma dile. Çünkü O, tövbeleri çok kabul edendir.

(Nasr, 110/3)

﴿لِلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
وَأَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللّٰهِ وَاللّٰهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ. اَلَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا
إِنَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ. اَلصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَانِتِينَ
وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ﴾

...Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için Rableri katında, içinden ırmaklar akan, içinde ebedi kalacakları cennetler, tertemiz eşler ve Allah'ın rızası vardır."

Allah, kullarını hakkıyla görendir. (Bunlar), “Rabbimiz, biz iman ettik. Bizim günahlarımızı bağışla. Bizi ateş azabından koru” diyenler, sabredenler, doğru olanlar, huzurunda gönülden boyun büküp divan duranlar, Allah yolunda harcayanlar ve seherlerde (Allah’tan) bağışlanma dileyenlerdir.

(Âl-i İmrân, 3/15, 17)

﴿وَمَن يَعْمَلْ سُوءاً أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللّٰهَ يَجِدِ اللّٰهَ غَفُوراً رَحِيماً﴾

Kim bir kötülük yapar, yahut kendine zulmeder, sonra da Allah’tan bağışlanma dilerse, Allah’ı çok bağışlayıcı ve çok merhamet edici bulur.

(Nisâ, 4/110)

﴿وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللّٰهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ﴾

Oysa sen onların içinde iken Allah onlara azap edecek değildi. Bağışlanma dilerlerken de Allah onlara azap edecek değildir.

(Enfâl, 8/33)

﴿وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللّٰهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلاَّ اللّٰهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾

Yine onlar, çirkin bir iş yaptıkları, yahut nefislerine zulmettikleri zaman Allah’ı hatırlayıp hemen günahlarının bağışlanmasını isteyenler –ki Allah’tan başka günahları kim bağışlar– ve bile bile, işledikleri (günah) üzerinde ısrar etmeyenlerdir.

(Âl-i İmrân, 3/135)

١٨٧٦- وَعَنِ الأَغَرِّ الْمُزَنِيِّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّهُ لَيُغَانُ عَلَى قَلْبِي، وَإِنِّي لأَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ فِي الْيَوْمِ مِئَةَ مَرَّةٍ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1876. Eğarr el-Müzenî'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Bazen benim kalbimi de (unutma, dalgınlık vb. bazı duygular) kaplar ve ben bundan dolayı, günde yüz defa Allah'tan bağışlanmamı dilerim.

(M6858 Müslim, Zikir, 41)

١٨٧٧- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «وَاللّٰهِ إِنِّي لَأَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ فِي الْيَوْمِ أَكْثَرَ مِنْ سَبْعِينَ مَرَّةً» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1877. Ebû Hüreyre'nin (ra), işittiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Allah'a yemin ederim ki ben, günde yetmiş defadan fazla Allah'tan bağışlanma diliyorum.

(B6307 Buhârî, Deavât, 3)

١٨٧٨- وَعَنْهُ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ لَمْ تُذْنِبُوا، لَذَهَبَ اللّٰهُ تَعَالَى بِكُمْ، وَلَجَاءَ بِقَوْمٍ يُذْنِبُونَ فَيَسْتَغْفِرُونَ اللّٰهَ تَعَالَى فَيَغْفِرُ لَهُمْ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1878. Yine Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Bu canı bu tende tutan Allah'a yemin ederim ki siz, günah işlememiş (tövbe ve istiğfar etmemiş) olsaydınız, Allah sizi ortadan kaldırır, yerinize günah işleyip, ardından kendisinden bağışlanma dileyecek bir topluluk getirir ve onları bağışlardı.

(M6965 Müslim, Tevbe, 11)

١٨٧٩- وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا قَالَ: كُنَّا نَعُدُّ لِرَسُولِ اللّٰهِ

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَجْلِسِ الْوَاحِدِ مِائَةَ مَرَّةٍ: «رَبِّ اغْفِرْ لِي،
وَتُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالتِّرْمِذِيُّ، وَقَالَ:
حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

1879. İbn Ömer (ra) anlatıyor:

Biz Resûlullah’ın oturduğu bir mecliste tam yüz defa şöyle dediğini sayardık:

“Rabbiğfirlî ve tüb aleyye inneke ente’t-tevvâbü’r-rahîm.

(Yâ Rab, beni bağışla, tövbemi kabul et; çünkü sen tövbeleri çokça kabul edensin, çok merhamet edensin.)”

(D1516 Ebû Dâvûd, Vitir, 26, T3434 Tirmizî, Deavât, 38)

١٨٨٠- وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ لَزِمَ الْاِسْتِغْفَارَ، جَعَلَ اللّٰهُ لَهُ مِنْ كُلِّ ضِيقٍ مَخْرَجاً،
وَمِنْ كُلِّ هَمٍّ فَرَجاً، وَرَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لاَ يَحْتَسِبُ» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ.

1880. Abdullah b. Abbâs’tan (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

İstiğfar (bağışlanma) dilemeye devam edene Allah, her sıkıntısı için bir çıkış yolu gösterir, her kederi için bir ferahlık sağlar ve onu ummadığı yerden rızıklandırır.

(D1518 Ebû Dâvûd, Vitir, 26)

١٨٨١- وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى
اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ قَالَ: أَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ الَّذِي لاَ إِلٰهَ إِلاَّ هُوَ الْحَيَّ
الْقَيُّومَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ، غُفِرَتْ ذُنُوبُهُ وَإِنْ كَانَ قَدْ فَرَّ مِنَ الزَّحْفِ» رَوَاهُ
أَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ وَالْحَاكِمُ، وَقَالَ: حَدِيثٌ صَحِيحٌ عَلَى شَرْطِ

الْبُخَارِيُّ وَمُسلِمٌ.

1881. İbn Mes'ûd'dan (ra) Resûlullah'ın şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

Kim *"Estağfirullâh'ellezî lâ ilâhe illâ hû, el–Hayye'l–Kayyûm ve etûbü ileyh (Ben, kendisinden başka ilah olmayan, diri ve her işi yapmaya kadir olan Allah'tan bağışlanmamı diliyorum ve O'na tövbe ediyorum.)"* derse, savaştan bile kaçmış olsa günahları bağışlanır.

(D1517 Ebû Dâvûd, Vitir, 26; T3577 Tirmizî, Deavât, 117; NM1884 Hâkim, el-Müstedrek, II, 718 (1/511))

١٨٨٢- وَعَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «سَيِّدُ الاِسْتِغْفَارِ أَنْ يَقُولَ الْعَبْدُ: اَللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي، لاَ إِلٰهَ إِلاَّ أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ، وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ، أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ، وَأَبُوءُ بِذَنْبِي فَاغْفِرْ لِي، فَإِنَّهُ لاَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلاَّ أَنْتَ.

مَنْ قَالَهَا مِنَ النَّهَارِ مُوقِناً بِهَا، فَمَاتَ مِنْ يَوْمِهِ قَبْلَ أَنْ يُمْسِيَ، فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَمَنْ قَالَهَا مِنَ اللَّيْلِ وَهُوَ مُوقِنٌ بِهَا فَمَاتَ قَبْلَ أَنْ يُصْبِحَ، فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1882. Şeddâd b. Evs'ten (ra), Nebi Muhterem'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

İstiğfar dualarının en üstünü, kulun şu şekilde mağfiret dilemesidir:

"Allâhümme ente rabbî, lâ ilâhe illâ ente, halaktenî ve ene 'abdüke, ve ene 'alâ 'ahdike ve va'dike m'esteta'tü. Eûzü bike min şerri mâ sana'tü, ebûü leke bini'metike 'aleyye, ve ebûü bizenbî, fağfir lî feinnehû lâ yağfirü'z–zünûbe illâ ente.

(Allah'ım, sen benim Rabbimsin, senden başka hiçbir ilah yoktur, beni sen yarattın, ben senin kulunum. Gücüm yettiğince, ezelde sana verdiğim sözü tutuyorum. Yaptıklarımın şerrinden sana sığınıyorum. Bana verdiğin nimetleri de, günahımı da

itiraf ediyorum. Beni bağışla! Zira günahları senden başka kimse affedemez.)”

İşte bu duayı gündüz içtenlikle inanarak okuyup akşam olmadan ölen kimse cennetlik olur. Yine içtenlikle inanarak gece okuyup da sabah olmadan ölen kimse de cennetliklerdendir.

(B6306, B6323 Buhârî, Deavât, 2, 16)

١٨٨٣- وَعَنْ ثَوْبَانَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ إِذَا انْصَرَفَ مِنْ صَلَاتِهِ، اِسْتَغْفَرَ اللّٰهَ ثَلَاثًا وَقَالَ: «اَللّٰهُمَّ أَنْتَ
السَّلَامُ، وَمِنْكَ السَّلَامُ، تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ»
قِيلَ لِلْأَوْزَاعِيِّ وَهُوَ أَحَدُ رُوَاتِهِ: كَيْفَ الْاِسْتِغْفَارُ؟ قَالَ: يَقُولُ: أَسْتَغْفِرُ
اللّٰهَ، أَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1883. Sevbân (ra) anlatıyor:

Resûlullah ﷺ namazını kıldıktan sonra üç defa Allah’tan bağışlanma (istiğfar) diler ardından da *“Allâhümme ente’s-selâmu ve minke’s-selâm tebârekte yâ ze’l-celâli ve’l-ikrâm. (Allah’ım, sensin selâm, sendendir esenlik, selâm. Ey yücelik ve ikram sahibi, sen çok mübareksin!)”* derdi.

Hadisi rivayet edenlerden biri olan Evzâî’ye:

–İstiğfar nasıl söylenir, diye sorulmuş. O da:

–Kişinin *“Estağfirullâh, estağfirullâh (Allah’ım bağışlamanı dilerim, Allah’ım bağışlamanı dilerim.)”* demesi şeklinde söylenir, cevabını vermiştir.

(M1334 Müslim, Mesâcid, 135)

١٨٨٤- وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُكْثِرُ أَنْ يَقُولَ قَبْلَ مَوْتِهِ: «سُبْحَانَ اللّٰهِ وَبِحَمْدِهِ، أَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ
وَأَتُوبُ إِلَيْهِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1884. Âişe’den (ra) rivayet edildiğine göre o, Resûlullah ﷺ, vefatından evvel:

“Sübhânallâhi ve bihamdih, estağfirullâhe ve etûbu ileyh. (Allah’ı her türlü noksanlıktan yüceltir, O’na en yüce övgülerle hamd ederim. Allah’tan beni bağışlamasını diler, ona tövbe ederim.)” sözünü çokça tekrarlıyordu, demiştir.

(B794 Buhârî, Ezân, 123, 139; M1086 Müslim, Salât, 218)

١٨٨٥- وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولَ: «قَالَ اللّٰهُ تَعَالَى: يَا ابْنَ آدَمَ إِنَّكَ مَا دَعَوْتَنِي وَرَجَوْتَنِي غَفَرْتُ لَكَ عَلَى مَا كَانَ مِنْكَ وَلاَ أُبَالِي، يَا ابْنَ آدَمَ لَوْ بَلَغَتْ ذُنُوبُكَ عَنَانَ السَّمَاءِ ثُمَّ اسْتَغْفَرْتَنِي غَفَرْتُ لَكَ وَلاَ أُبَالِي، يَا ابْنَ آدَمَ إِنَّكَ لَوْ أَتَيْتَنِي بِقُرَابِ الْأَرْضِ خَطَايَا، ثُمَّ لَقِيتَنِي لاَ تُشْرِكُ بِي شَيْئاً، لَأَتَيْتُكَ بِقُرَابِهَا مَغْفِرَةً» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

1885. Enes’in (ra) işittiğine göre Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Allah Teâlâ buyurur ki: “Ey Âdemoğlu! Sen bana dua ettiğin ve benden ümitvar olduğun müddetçe, günahlarının ne kadar olduğuna bakmaksızın seni bağışlarım. Ey Âdemoğlu, günahların gökyüzünü kuşatacak dereceyi bulsa da benden mağfiret dilesen, buna aldırmaksızın seni bağışlarım. Ey Âdemoğlu, yeryüzü dolusu günahlarla gelsen dahi, bana hiçbir ortak koşmayarak huzuruma çıkarsan, seni bütün yer dolusu mağfiretle karşılarım.”

(T3540 Tirmizî, Deavât, 98)

١٨٨٦- وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «يَا مَعْشَرَ النِّسَاءِ تَصَدَّقْنَ، وَأَكْثِرْنَ مِنَ الْاِسْتِغْفَارِ، فَإِنِّي رَأَيْتُكُنَّ أَكْثَرَ أَهْلِ النَّارِ» قَالَتِ امْرَأَةٌ مِنْهُنَّ: مَا لَنَا أَكْثَرَ أَهْلِ النَّارِ؟ قَالَ: «تُكْثِرْنَ اللَّعْنَ، وَتَكْفُرْنَ الْعَشِيرَ مَا رَأَيْتُ مِنْ نَاقِصَاتِ عَقْلٍ وَدِينٍ أَغْلَبَ لِذِي لُبٍّ

مِنْكُنَّ» قَالَتْ: مَا نُقْصَانُ الْعَقْلِ وَالدِّينِ؟ قَالَ: «شَهَادَةُ امْرَأَتَيْنِ بِشَهَادَةِ

رَجُلٍ، وَتَمْكُثُ الْأَيَّامَ لَا تُصَلِّي» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1886. Abdullah b. Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber ﷺ:

Ey kadınlar topluluğu, sadaka verin, çokça tövbe ve istiğfar edin. Çünkü ben (Mirac gecesi) cehennemdekilerin çoğunu sizin oluşturduğunuzu gördüm, dedi. Kadınlardan biri:

–Neden cehennem halkının çoğu bizden (oluyormuş),
diye sordu. Resûlullah ﷺ:

–Sizin (ona buna) çok lânet ediyor olmanız (böylece kul hakkını çiğnemeniz) ve eşlerinize karşı da (çok) nankörlük etmeniz(den olsa gerek). Bir de ben aklı başında bir adama; aklı ve dini eksik olan sizlerden daha üstün gelebilen kimseyi görmedim, karşılığını verdi. O kadın yine:

–Akıl ve din eksikliği (de) nedir, dedi. Resûlullah:

–İki kadının şahitliğinin bir erkeğin şahitliğine denk olması, (âdet hâlinde de) günlerce namaz kılamamasıdır.[77]

(M241 Müslim, Îmân, 132)

Bu ve bu kabil rivayetler günümüzde üzerinde en çok spekülasyon yapılan rivayetlerdir. Kadınları aşağıladığı şeklinde anlaşılması nedeniyle kimilerince kadın karşıtı haberler olarak değerlendirilmektedir. Hadis bilimi açısından bakıldığında ise bu türden rivayetlerin terğîb ve terhîb kategorisinde değerlendirildiği görülür. Yani bu tür rivayetlerde muhatapları iyi ve faydalı, güzel ve yararlı işlere teşvik, kötü, zararlı ve günah olan işlerden de caydırma amacı güdülür. Bu nedenle de muhatabı sarsacak bir dil kullanılır. Cehennem ehlinin çoğunun hanımlardan olduğu şeklindeki ifadeyi böyle anlamak gerekir. Akıl ve din eksikliğinin de hadiste belirtildiği gibi bizzat kadınların akıllarının ve inançlarının eksikliği değil, şahitlik ve özel hâllerinde namaz kılamamaları konusuna telmihen bir niteleme olduğu görülür. Hatta orada kadınların daha akıllı ve zeki oldukları, kıvrak bir muhakeme ve zeka yeteneğine sahip olduklarının vurgulandığı da unutulmamalıdır. Çünkü onların "aklı başında bir adamı" mağlup edecek bir zekaya sahip oldukları belirtilmektedir. Dolayısıyla kimileri bunu hanımların duygusal bir zekaya sahip olmalarıyla da izah etmektedirler. Bütün bunlarla birlikte bilhassa günümüzde bu tür hadislerin Hz. Peygamber'e nisbetini eleştirenlerin ve bu hadisleri güvenilir kabul etmeyenlerin olduğu da unutulmamalıdır.

Allah'ın Müminlere Cennette Hazırladığı Nimetler

﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ * اُدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ آمِنِينَ * وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ إِخْوَاناً عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ * لاَ يَمَسُّهُمْ فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُمْ مِنْهَا بِمُخْرَجِينَ﴾

Şüphesiz Allah'a karşı gelmekten sakınanlar, cennetler içinde ve pınarlar başındadır. Onlara, "Girin oraya esenlikle, güven içinde!" denilir. Biz onların kalplerindeki kini söküp attık. Artık onlar sedirler üzerinde, kardeşler olarak karşılıklı otururlar. Onlara orada hiçbir yorgunluk dokunmaz, onlar oradan çıkarılacak da değillerdir.

(Hicr, 15/45-48)

﴿يَا عِبَادِ لاَ خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلاَ أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ * الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ * ادْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ تُحْبَرُونَ * يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ وَأَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ * وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ * لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾

(Allah şöyle der:) Ey âyetlerimize iman eden ve Müslüman olan kullarım! Bugün size korku yoktur, siz üzülmeyeceksiniz de. Siz ve eşleriniz sevinç ve mutluluk içinde cennete giriniz. Onlar için altın tepsiler ve kadehler dolaştırılır. Canlarının istediği ve gözlerinin hoşlandığı her şey oradadır. Siz orada ebedî olarak kalacaksınız. İşte, bu yapmakta olduklarınıza karşılık size mîras verilen cennettir. Orada sizin için bol bol meyve var, onlardan yersiniz.

(Zuhruf, 43/68-73)

﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ * فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ * يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ * كَذَلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ * يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ * لاَ يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَى وَوَقَاهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ * فَضْلاً مِنْ رَبِّكَ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾

Allah'a karşı gelmekten sakınanlar ise güvenli bir yerdedirler. Bahçelerde ve pınar başlarındadırlar. İnce ipekten ve parlak atlastan elbiseler giyinerek karşılıklı otururlar. İşte böyle. Ayrıca onları iri siyah gözlü hurilerle evlendirmişizdir. Orada güven içinde her türlü meyveyi isterler. Orada ilk ölümden başka bir ölüm tatmazlar. Allah onları cehennem azabından korumuştur. Bunlar Rabbinden bir lütuf olarak verilmiştir. İşte bu büyük başarıdır.

(Duhân, 44/51-57)

﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ * عَلَى الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ * تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ * يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْتُومٍ * خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ * وَمِزَاجُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ * عَيْناً يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ﴾

Şüphesiz iyi kimseler, Naîm cennetindedirler. Koltuklar üzerinde, (etrafı) seyrederler. Onların yüzlerinde, nimetlerin sevincini görürsün. Onlara, mühürlü (el değmemiş) saf bir içecekten içirilir. Onun (içiminin) sonu bir misktir (ağızda misk gibi koku bırakır). İşte yarışanlar, bunun için yarışsınlar. O içeceğin katkısı Allah'a yakın olanların içecekleri bir pınar olan tesnimdir.

(Mutaffifîn, 83/22-28)

١٨٨٧- وَعَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ: «يَأْكُلُ أَهْلُ الْجَنَّةِ فِيهَا وَيَشْرَبُونَ، وَلاَ يَتَغَوَّطُونَ، وَلاَ يَمْتَخِطُونَ،
وَلاَ يَبُولُونَ، وَلٰكِنْ طَعَامُهُمْ ذٰلِكَ جُشَاءٌ كَرَشْحِ الْمِسْكِ يُلْهَمُونَ التَّسْبِيحَ
وَالتَّكْبِيرَ، كَمَا يُلْهَمُونَ النَّفَسَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1887. Câbir'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Cennetlikler, cennette yerler ve içerler, ama tuvalet ihtiyacı duymazlar, aksırmazlar ve sümkürmezler.

Yiyecekler, vücutlarından ter hâlinde çıkar, terleri de misk gibidir. Onlar zahmetsizce nefes aldıkları gibi, sabah akşam Allah'ı tesbih edip yüceltirler.

(M7154 Müslim, Cennet, 19)

١٨٨٨- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى
اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «قَالَ اللّٰهُ تَعَالَى: أَعْدَدْتُ لِعِبَادِيَ الصَّالِحِينَ مَا لاَ
عَيْنٌ رَأَتْ، وَلاَ أُذُنٌ سَمِعَتْ وَلاَ خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ، وَاقْرَؤُوا إِنْ
شِئْتُمْ: ﴿ فَلاَ تَعْلَمُ نَفْسٌ مَا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴾ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1888. Ebû Hüreyre'den (ra),
Resûlullah'ın ﷺ şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

Allah Teâlâ, "Salih kullarım için cennette hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiçbir insanın gönlünden dahi geçirmediği nice nimetler hazırladım." buyurdu.

Bundan sonra Ebû Hüreyre, isterseniz şu âyeti okuyun, demiştir:

"Müminlerin işledikleri hayır ve ibadetlerin mükâfatı olarak (Allah hazinesinde) saklanmış olan o göz aydınlığı nimetleri kimse bilmez."[78]

(B3244 Buhârî, Bed'ü'l-halk, 8; M7132-M7135 Müslim, Cennet, 2-5)

١٨٨٩- وَعَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَوَّلُ زُمْرَةٍ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ. ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ عَلَى أَشَدِّ كَوْكَبٍ دُرِّيٍّ فِي السَّمَاءِ إِضَاءَةً: لاَ يَبُولُونَ وَلاَ يَتَغَوَّطُونَ، وَلاَ يَتْفُلُونَ، وَلاَ يَمْتَخِطُونَ. أَمْشَاطُهُمُ الذَّهَبُ، وَرَشْحُهُمُ الْمِسْكُ، وَمَجَامِرُهُمُ الأَلُوَّةُ عُودُ الطِّيبِ أَزْوَاجُهُمُ الْحُورُ الْعِينُ، عَلَى خَلْقِ رَجُلٍ وَاحِدٍ، عَلَى صُورَةِ أَبِيهِمْ آدَمَ سِتُّونَ ذِرَاعاً فِي السَّمَاءِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

وَفِي رِوَايَةٍ لِلْبُخَارِيِّ وَمُسْلِمٍ: آنِيَتُهُمْ فِيهَا الذَّهَبُ، وَرَشْحُهُمْ فِيهَا الْمِسْكُ، وَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ زَوْجَتَانِ يُرَى مُخُّ سُوقِهِمَا مِنْ وَرَاءِ اللَّحْمِ مِنَ الْحُسْنِ، لاَ اخْتِلاَفَ بَيْنَهُمْ، وَلاَ تَبَاغُضَ: قُلُوبُهُمْ قَلْبُ رَجُلٍ وَاحِدٍ، يُسَبِّحُونَ اللّٰهَ بُكْرَةً وَعَشِيّاً».

1889. Ebû Hüreyre (ra), Resûlullah'ın ﷺ şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

Cennete ilk giren zümre(nin yüzleri), dolunay gibi parlaktır. Onların peşi sıra girenler de, kuvvetli ışık saçan yıldızlar gibidir. Bunlar cennette, ne küçük ne büyük abdest bozarlar ve ne de aksırır ve sümkürürler. Onların tarakları altın, terleri misk, buhurdanlıkları ud ağacındandır. Eşleri de (narin yapılı) hurilerdir.

Cennetliklerin hepsi de babaları Adem gibi yaratılmış olup, boyları altmış arşındır.

(B3246 Buhârî, Bed'ü'l-halk, 8, B3327 Buhârî, Enbiyâ, 1; M7149-M7150 Müslim, Cennet, 15, 16)

Buhârî ve Müslim'in bir rivayeti ise şöyledir:

Onların cennetteki kapları altın, terleri misktir. Her birinin iki eşi vardır. Öyle güzeldirler ki, baldırlarındaki kemiğin iliği, etin üzerinden görünür. Aralarında ne ihtilaf vardır, ne de kin. Kalpleri tek bir adam kalbi gibidir. Sabah akşam, Allah Teâlâ'yı tesbih ederek yüceltirler.

١٨٩٠- وَعَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «سَأَلَ مُوسَى صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَبَّهُ، مَا أَدْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنْزِلَةً؟ قَالَ: هُوَ رَجُلٌ يَجِيءُ بَعْدَ مَا أُدْخِلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ، فَيُقَالُ لَهُ: اُدْخُلِ الْجَنَّةَ. فَيَقُولُ: أَيْ رَبِّ كَيْفَ وَقَدْ نَزَلَ النَّاسُ مَنَازِلَهُمْ، وَأَخَذُوا أَخَذَاتِهِمْ؟ فَيُقَالُ لَهُ: أَتَرْضَى أَنْ يَكُونَ لَكَ مِثْلُ مُلْكِ مَلِكٍ مِنْ مُلُوكِ الدُّنْيَا؟ فَيَقُولُ: رَضِيتُ رَبِّ، فَيَقُولُ: لَكَ ذٰلِكَ وَمِثْلُهُ وَمِثْلُهُ وَمِثْلُهُ وَمِثْلُهُ، فَيَقُولُ فِي الْخَامِسَةِ: رَضِيتُ رَبِّ، فَيَقُولُ: هٰذَا لَكَ وَعَشَرَةُ أَمْثَالِهِ، وَلَكَ مَا اشْتَهَتْ نَفْسُكَ، وَلَذَّتْ عَيْنُكَ. فَيَقُولُ: رَضِيتُ رَبِّ، قَالَ: رَبِّ فَأَعْلَاهُمْ مَنْزِلَةً؟ قَالَ: أُولٰئِكَ الَّذِينَ أَرَدْتُ، غَرَسْتُ كَرَامَتَهُمْ بِيَدِي وَخَتَمْتُ عَلَيْهَا، فَلَمْ تَرَ عَيْنٌ، وَلَمْ تَسْمَعْ أُذُنٌ، وَلَمْ يَخْطُرْ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1890. Muğîre b. Şu'be'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Musa (as) Rabbine, cennetliklerin en alt derecesini sordu. Allah şöyle buyurdu:

–O kişi, cennetlikler cennete yerleştirildikten sonra gelir. Ona:

–Cennete gir, denir. O kimse:

–Ey Rabbim, herkes yerine yerleştikten ve alacaklarını aldıktan sonra ben cennete nasıl girebilirim, der. Yüce Allah ona:

–Dünyadaki krallardan bir kralın mülkü gibi bir mülkün olmasına razı olur musun, diye sorar. O da:

–Razıyım yâ Rab, cevabını verir. Cenab-ı Hak:

–Sana işte öyle bir mülk senindir. Ve bir o kadar daha, bir o kadar daha, bir o kadar daha, bir o kadar daha, buyurunca beşincide:

–Artık razı oldum yâ Rab, demesi üzerine Allah Teâlâ:

–İşte bunlar hep senin olduğu gibi, bunun on misli de senindir. Bir de canının

çektiği, gözünün beğendiği şeyler de senindir, buyurur. Bunun üzerine o:

–Yâ Rabbi, razı oldum, der. Bu defa Musa (as):

–Yâ Rab, cennetliklerin en yüksek makam sahipleri nasıl, diye sordu. Cenab-ı Hak:

–(Asıl) istediğim kullar onlardır. Onların yücelik fidanlarını, kendi elimle dikip başkaları bilmesin diye mühür altına aldım. Onlar için hazırladığım nimetleri ne bir göz görmüş, ne bir kulak işitmiş, ne de bir kimsenin gönlünden geçmiştir, buyurdu.

(M465 Müslim, Îmân, 312)

١٨٩١- وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنِّي لَأَعْلَمُ آخِرَ أَهْلِ النَّارِ خُرُوجاً مِنْهَا، وَآخِرَ أَهْلِ الْجَنَّةِ دُخُولاً الْجَنَّةَ. رَجُلٌ يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ حَبْواً، فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ: اذْهَبْ فَادْخُلِ الْجَنَّةَ، فَيَأْتِيهَا، فَيُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهَا مَلْأَى، فَيَرْجِعُ، فَيَقُولُ: يَارَبِّ وَجَدْتُهَا مَلْأَى فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ: اذْهَبْ فَادْخُلِ الْجَنَّةَ. فَإِنَّ لَكَ مِثْلَ الدُّنْيَا وَعَشَرَةَ أَمْثَالِهَا، أَوْ إِنَّ لَكَ مِثْلَ عَشَرَةِ أَمْثَالِ الدُّنْيَا، فَيَقُولُ: أَتَسْخَرُ بِي، أَوْ أَتَضْحَكُ بِي وَأَنْتَ الْمَلِكُ» قَالَ: فَلَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَحِكَ حَتَّى بَدَتْ نَوَاجِذُهُ فَكَانَ يَقُولُ: «ذٰلِكَ أَدْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنْزِلَةً» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1891. İbn Mes’ûd’dan (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah şöyle buyurmuştur:

Ben, cehennemden en son çıkıp cennete en son girecek kimseyi biliyorum. Bu kişi, cehennemden emekleye emekleye çıkacak, Yüce Allah ona “Git, cennete gir!” buyuracak; o da cennete varacaktır. Fakat ona cennet dolu gibi görünecek ve dönüp:

–Yâ Rab, cenneti dopdolu buldum, diyecek. Yüce Allah ona yine: “Git cennete gir. Orada dünya kadar ve dünyanın on misli kadar yer senindir” buyurur. O kişi

(âdeta buna inanamayarak):

–Yâ Rab, bütün kainatın hâkimi olduğun hâlde benimle alay mı ediyorsun; yahut (ravinin tereddüdüne göre) bana gülüyor musun, der.

Hadisi rivayet eden İbn Mes’ûd diyor ki:

Bunun üzerine Resûlullah’a ﷺ baktım, azı dişleri görünecek kadar güldü ve:

“İşte cennetlikler içinde en alt dereceye sahip olan kişi, bu kimsedir.” buyurdu.

(B6571 Buhârî, Rikâk, 51; M461 Müslim, Îmân, 308)

١٨٩٢- وَعَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
قَالَ: «إِنَّ لِلْمُؤْمِنِ فِي الْجَنَّةِ لَخَيْمَةً مِنْ لُؤْلُؤَةٍ وَاحِدَةٍ مُجَوَّفَةٍ طُولُهَا فِي
السَّمَاءِ سِتُّونَ مِيلاً. لِلْمُؤْمِنِ فِيهَا أَهْلُونَ، يَطُوفُ عَلَيْهِمُ الْمُؤْمِنُ فَلاَ يَرَى
بَعْضُهُمْ بَعْضاً». مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1892. Ebû Mûsâ el-Eş’arî’den (ra) gelen rivayete göre Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

Cennette müminler için altmış mil yüksekliğinde, içi boş tek bir inciden yapılma bir çadır vardır. Burada müminlerin aileleri bulunur. Müminler onları ziyaret eder. (Mesafenin genişliğinden) ailelerden bazıları, bazılarını göremez.

(B3243 Buhârî, Bed’ü’l-halk, 8; B4879 Buhârî, Tefsîr, (Rahmân) 2; M7158 Müslim, Cennet, 23)

١٨٩٣- وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَشَجَرَةً يَسِيرُ الرَّاكِبُ الْجَوَادَ الْمُضَمَّرَ السَّرِيعَ
مِائَةَ سَنَةٍ مَا يَقْطَعُهَا» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

وَرَوَيَاهُ فِي «الصَّحِيحَيْنِ» أَيْضاً مِنْ رِوَايَةِ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ:
«يَسِيرُ الرَّاكِبُ فِي ظِلِّهَا مِائَةَ سَنَةٍ مَا يَقْطَعُهَا».

1893. Ebû Saîd’den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

Cennette (Tûba denilen) bir ağaç vardır ki idmanlı, seri bir ata binen mahir bir süvari, yüz sene onun gölgesinde gider de, yine onun dışına çıkamaz.

Yine Buhârî ve Müslim Sahîhayn'de Ebû Hüreyre'nin:

Bir süvari yüz sene o ağacın gölgesinde gider de, dallarının kapladığı alanı aşamaz, dediği rivayet edilmiştir.

(B6552 Buhârî, Rikâk, 51; M7138 Müslim, Cennet, 8)

١٨٩٤- وَعَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ
لَيَتَرَاءُونَ أَهْلَ الْغُرَفِ مِنْ فَوْقِهِمْ كَمَا تَتَرَاءَوْنَ الْكَوْكَبَ الدُّرِّيَّ الْغَابِرَ فِي
الْأُفُقِ مِنَ الْمَشْرِقِ أَوِ الْمَغْرِبِ لِتَفَاضُلِ مَا بَيْنَهُمْ» قَالُوا: يَا رَسُولَ اللّٰهِ،
تِلْكَ مَنَازِلُ الْأَنْبِيَاءِ لَا يَبْلُغُهَا غَيْرُهُمْ؟ قَالَ: «بَلَى وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ
رِجَالٌ آمَنُوا بِاللّٰهِ وَصَدَّقُوا الْمُرْسَلِينَ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1894. Ebû Saîd'den (ra) nakledildiğine göre Hz. Peygamber ﷺ:

–Cennetlikler, kendilerinden yüksekteki köşklerde oturanları, aralarındaki derece farkı sebebiyle, sizin ufkun doğu veya batı tarafındaki parlak yıldızı gördüğünüz gibi (uzaktan) göreceklerdir, buyurdu. Sahâbîler:

–Ey Allah'ın Resûlü, o yüce köşkler başkalarının ulaşamayacağı, sadece peygamberlerin makamları mıdır, diye sordu. Resûl-i Ekrem:

–Evet, o köşkler peygamberlerin ve bir de, canımı bu tende tutan Allah Teâlâ'ya yemin ederim ki, Allah'a iman edip peygamberleri tasdik eden kimselerin dereceleridir, buyurdu.

(B3256 Buhârî, Bed'ü'l-halk, 8; M7144 Müslim, Cennet, 11)

١٨٩٥- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:
«لَقَابُ قَوْسٍ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِمَّا تَطْلُعُ عَلَيْهِ الشَّمْسُ أَوْ تَغْرُبُ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1895. Ebû Hüreyre'den (ra) gelen rivayete göre
Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

Cennette bir yay (kadar küçük bir yer), üzerine güneş doğan veya batan her şeyden daha hayırlıdır.

(B2493 Buhârî, Cihâd, 5; Hadis, Müslim'de bulunamamıştır.)

١٨٩٦- وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ فِي الْجَنَّةِ سُوقاً يَأْتُونَهَا كُلَّ جُمُعَةٍ. فَتَهُبُّ رِيحُ الشَّمَالِ، فَتَحْثُو فِي وُجُوهِهِمْ وَثِيَابِهِمْ، فَيَزْدَادُونَ حُسْناً وَجَمَالاً. فَيَرْجِعُونَ إِلَى أَهْلِيهِمْ، وَقَدِ ازْدَادُوا حُسْناً وَجَمَالاً، فَيَقُولُ لَهُمْ أَهْلُوهُمْ: وَاللَّهِ لَقَدِ ازْدَدْتُمْ حُسْناً وَجَمَالاً، فَيَقُولُونَ: وَأَنْتُمْ وَاللَّهِ لَقَدِ ازْدَدْتُمْ بَعْدَنَا حُسْناً وَجَمَالاً» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1896. Enes'ten (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Cennette bir çarşı vardır ki cennet sakinleri her cuma oraya gelirler, (orada) onların yüzlerine ve elbiselerine cennet kokuları saçan bir kuzey rüzgârı eser. Bu suretle de onların güzellikleri artar. Onlar, güzellikleri artmış olduğu hâlde çarşıdan ailelerine döndüklerinde aileleri, "Yemin ederiz ki güzellikleriniz daha da artmış." derler. Cevap olarak onlar da:

"Biz de yemin ederiz ki, bizden ayrıldıktan sonra sizin de güzellikleriniz artmış." derler.

(M7146 Müslim, Cennet, 13)

١٨٩٧- وَعَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ لَيَتَرَاءَوْنَ الْغُرَفَ فِي الْجَنَّةِ كَمَا تَتَرَاءَوْنَ الْكَوْكَبَ فِي السَّمَاءِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1897. Sehl b. Sa'd'dan (ra)
Resûlullah'ın ﷺ şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

Şüphesiz cennettekiler, sizin gökyüzünde yıldızları gördüğünüz gibi, cennetteki yüksek köşkleri görüp seyrederler.

(B6555 Buhârî, Rikâk, 51; M7141 Müslim, Cennet, 10)

١٨٩٨- وَعَنْهُ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: شَهِدْتُ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ مَجْلِساً وَصَفَ فِيهِ الْجَنَّةَ حَتّٰى انْتَهَى، ثُمَّ قَالَ فِي آخِرِ حَدِيثِهِ:
«فِيهَا مَا لاَ عَيْنٌ رَأَتْ، وَلاَ أُذُنٌ سَمِعَتْ، وَلاَ خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ، ثُمَّ
قَرَأَ (تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ) إِلَى قَوْلِهِ تَعَالَى: (فَلاَ تَعْلَمُ نَفْسٌ
مَا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ). رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1898. Yine Sehl b. Sa'd şöyle anlatıyor:

Bir gün Resûlulah'ın ﷺ bir meclisteki sohbetine tanık oldum. Peygamber Efendimiz, cenneti anlattı ve sözlerinin sonunda:

Orada hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiçbir kimsenin hatırından bile geçirmediği nice nimetler vardır, dedi: Sonra da şu âyeti okudu:

"Müminler (ibadet için) yataklarından uzaklaşır; korkarak ve umarak Rablerine yakarırlar. Onlar, kendilerine verdiğimiz rızıktan infak ederler. Yaptıklarına karşılık olarak onlar için hazırlanmış olan gözleri aydınlatacak nimetleri kimse bilmez."[79]

(B3244 Buhârî, Bed'ü'l-halk, 8, B4779 Buhârî, Tefsîr, (Secde) 1; M7135 Müslim, Cennet, 5)

١٨٩٩- وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ
صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ يُنَادِي مُنَادٍ:
إِنَّ لَكُمْ أَنْ تَحْيَوْا، فَلاَ تَمُوتُوا أَبداً وَإِنَّ لَكُمْ أَنْ تَصِحُّوا، فَلاَ تَسْقَمُوا
أَبَداً، وَإِنَّ لَكُمْ أَنْ تَشِبُّوا فَلاَ تَهْرَمُوا أَبَداً وَإِنَّ لَكُمْ أَن تَنْعَمُوا، فَلاَ
تَبْؤَسُوا أَبَداً» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1899. Ebû Saîd ve Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre

Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

–Cennetlikler, cennete girdikleri zaman onlara bir münâdî şöyle seslenir:

Artık burada ebediyen yaşayacak ve hiç ölmeyeceksiniz.

Daima sağlıklı kalacak ve asla hasta olmayacaksınız.

Ebediyyen genç kalacak, hiç yaşlanmayacaksınız.

Sonsuz nimetler içinde yaşayacak, asla sıkıntı çekmeyeceksiniz.

(M7157 Müslim, Cennet, 22)

١٩٠٠- وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ أَدْنَى مَقْعَدِ أَحَدِكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ أَنْ يَقُولَ لَهُ: تَمَنَّ فَيَتَمَنَّى
وَيَتَمَنَّى. فَيَقُولُ لَهُ: هَلْ تَمَنَّيْتَ؟ فَيَقُولُ: نَعَمْ فَيَقُولُ لَهُ: فَإِنَّ لَكَ مَا
تَمَنَّيْتَ وَمِثْلَهُ مَعَهُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1900. Ebû Hüreyre'den (ra)
Resûlullah'ın ﷺ şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

Biriniz cennetin en düşük derecesinde bile olsa kendisine "Dile dilediğini!" denilir. O da gönlünden dileklerde bulunur. Tamam mı, diye sorulur. Evet, deyince ona: "Neler dilediysen sana iki katı verilecek." denir.

(M453 Müslim, Îmân, 301)

١٩٠١- وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ اللّٰهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ لأَهْلِ الْجَنَّةِ: يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ،
فَيَقُولُونَ: لَبَّيْكَ رَبَّنَا وَسَعْدَيْكَ، وَالْخَيْرُ فِي يَدَيْكَ فَيَقُولُ: هَلْ رَضِيتُمْ؟
فَيَقُولُونَ: وَمَا لَنَا لاَ نَرْضَى يَا رَبَّنَا وَقَدْ أَعْطَيْتَنَا مَا لَمْ تُعْطِ أَحَداً مِنْ خَلْقِكَ،
فَيَقُولُ: أَلاَ أُعْطِيكُمْ أَفْضَلَ مِنْ ذٰلِكَ؟ فَيَقُولُونَ: وَأَيُّ شَيْءٍ أَفْضَلُ مِنْ ذٰلِكَ؟
فَيَقُولُ: أُحِلُّ عَلَيْكُمْ رِضْوَانِي، فَلاَ أَسْخَطُ عَلَيْكُمْ بَعْدَهُ أَبَداً» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1901. Ebû Saîd el-Hudrî'den (ra),
Resûlullah'ın ﷺ şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

Allah Teâlâ cennettekilere:

–Ey cennetlikler, diye seslenir, onlar:

–Ey her türlü iyiliğin sahibi Rabbimiz, buyur, derler. Allah Teâlâ:

–(Hâlinizden) hoşnut musunuz, diye onlara sorar. Onlar da:

–Nasıl hoşnut olmayalım ki, sen kimseye vermediğin nimetleri bize verdin, derler. Allah Teâla:

–Size bundan daha üstününü vereyim mi, diye karşılıkta bulunur. Onlar:

–Ey Rabbimiz, bundan daha üstün ne olabilir ki, derler. Bunun üzerine Cenab-ı Hak:

–"Benim hoşnutluğum ebediyyen sizinle olacak ve bundan sonra asla size kızmayacağım." buyurur.

(B7518 Buhârî, Tevhîd, 38; M7140 Müslim, Cennet, 9)

١٩٠٢- وَعَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا عِنْدَ رَسُولِ اللّٰهِ
صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَظَرَ إِلَى الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ، وَقَالَ: «إِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ
رَبَّكُمْ عِيَاناً كَمَا تَرَوْنَ هٰذَا الْقَمَرَ، لاَ تُضَامُونَ فِي رُؤْيَتِهِ.» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1902. Cerîr b. Abdullah (ra) şöyle anlatıyor:

Bir gece Resûl-i Ekrem'le ﷺ birlikte idik.
Peygamber Efendimiz, dolunaya baktı ve:

–Siz, şu ayı, zahmetsizce nasıl rahat görüyorsanız
Rabbinizi de öylece göreceksiniz, buyurdu.

(B554 Buhârî, Mevâkîtü's-salât, 16; M1434 Müslim, Mesâcid, 211)

١٩٠٣- وَعَنْ صُهَيْبٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ يَقُولُ اللّٰهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى:
تُرِيدُونَ شَيْئاً أَزِيدُكُمْ؟ فَيَقُولُونَ: أَلَمْ تُبَيِّضْ وُجُوهَنَا؟ أَلَمْ تُدْخِلْنَا الْجَنَّةَ

وَتُنَجِّنَا مِنَ النَّارِ؟ فَيَكْشِفُ الْحِجَابَ، فَمَا أُعْطُوا شَيْئًا أَحَبَّ إِلَيْهِمْ

مِنَ النَّظَرِ إِلَى رَبِّهِمْ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1903. Süheyb'den (ra) rivayet edildiğine göre
Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

Cennetlikler cennete girdikleri vakit Allah Teâlâ:

–Vermemi istediğiniz daha başka bir şeyler var mı, diye sorar. Onlar da:

–Rabbimiz, sen yüzümüzü güldürdün; bizi cennetine koydun; bizi ateşten kurtardın ya (daha ne isteyelim ki?), derler. Bunun üzerine Allah perdeyi kaldırır; artık cennettekiler için en büyük haz, (doya doya) Rablerine bakmaktır.

(M449 Müslim, Îmân, 297)

﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ تَجْرِي

مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ، دَعْوَاهُمْ فِيهَا: سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ،

وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ وَآخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾

(Fakat) iman edip salih ameller işleyenlere gelince, Rableri onları imanları sebebiyle, hidayete erdirir. Nimetlerle dolu cennetlerde altlarından ırmaklar akar. Bunların oradaki duaları, "Seni eksikliklerden tenzih ederiz Allah'ım!", aralarındaki esenlik dilekleri, "Selâm";

dualarının sonu ise, "Hamd âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur." sözleridir.

(Yûnus, 10/9, 10)

﴿اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللّٰهُ﴾

...Hamd, bizi buna eriştiren Allah'a mahsustur. Eğer Allah'ın bizi eriştirmesi olmasaydı, biz hidayete ermiş olamazdık...

(Araf, 7/43)

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ رَسُولِكَ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ

وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ. وَبَارِكْ عَلَى
مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ الأُمِّيِّ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى
إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، فِي الْعَالَمِينَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.

Allah'ım, İbrahim'e (as) ve onun ailesine nasıl rahmet ettiysen kulun ve Resûlün, ümmi peygamber Muhammed'e ﷺ, onun âilesine, hanımlarına, nesline ve bütün ümmetine de rahmet et;

Allah'ım, âlemler içinde İbrahim'i ve İbrahim ailesini nasıl mübarek kıldıysan, ümmi peygamber Muhammed'i ﷺ onun ailesini, hanımlarını, neslini ve ümmetini de mübarek kıl; muhakkak ki sen, çok övülensin, çok yücesin.

...

Bu hadisleri derleyen Muhyiddin Nevevî; Allah Teâlâ'ya hamdü sena ve Resûl-i Zîşan'ına salâtü selâm ile başladığı ve yine hamdü sena ve salâtü selâm ile sona erdirdiği bu eserini, hicretin 670 yılında Dımaşk'ta tamamlamıştır.

Secde, 32/17.

Secde, 32/16-17.